

Läroplanen för den grundläggande utbildningen

De allmänna delarna
Svenskspråkig grundläggande utbildning i Borgå
I kraft fr.o.m. 1.8.2024

Innehåll

1. Den lokala läroplanens betydelse och uppgörandet av den.....	7
1.1 Grunderna för läroplanen och den lokala läroplanen	7
1.2 Principer för uppgörandet av den lokala läroplanen	8
1.3 Utvärdering och utveckling av den lokala läroplanen	11
1.4 Uppgörandet av den lokala läroplanen och centrala beslut gällande undervisningen.....	12
1.4.1 Lokal timfördelning	12
1.4.2 Eventuell intensifierad undervisning.....	13
1.4.3 Språkprogram för de svenskspråkiga skolorna	14
2. Den grundläggande utbildningen som grund för allmänbildning.....	15
2.1 Förpliktelser som styr undervisningen	15
2.2 Värdegrunden för den grundläggande utbildningen	17
2.2.1 Uppföljning och utvärdering av värdegrunderna	20
2.3 Synen på lärande	21
2.2.1 Uppföljning och utvärdering av synen på lärande.....	22
3. Den grundläggande utbildningens uppdrag och allmänna mål	24
3.1 Den grundläggande utbildningens uppdrag	24
3.2 Nationella mål för undervisning och fostran	26
3.3 Mångsidig kompetens som mål.....	27
4. Verksamhetskulturen i en enhetlig grundläggande utbildning.....	38
4.1 Verksamhetskulturens betydelse och utvecklande av den	38

4.2 Principer för utvecklande av verksamhetskulturen.....	41
4.3 Lärmiljöer och arbetssätt	45
4.3.1 Lärmiljö.....	45
4.3.2 Arbetssätt.....	48
4.4 Helhetsskapande undervisning och mångvetenskapliga lärområden	50
4.4.1 Helhetsskapande undervisning	50
4.4.2 Mångvetenskapliga lärområden.....	51
4.5 Övergångarna.....	53
4.5.1 Övergången mellan förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen	53
4.5.2 Övergången mellan årskurs 2 och 3.....	55
4.5.2 Övergången mellan årskurs 6 och 7.....	56
4.5.2 Övergången från den grundläggande utbildningen till följande utbildningsstadium.....	57
4.6 Elevhandledning.....	57
4.6.1 Handledningsplan för elevhandledning i årskurs 1-9.....	57
5. Skolarbete som främjar lärande och välbefinnande.....	66
5.1 Gemensamt ansvar för skoldagen	66
5.1.1 Engagemang i skolgemenskapen	67
5.1.2 Den gemensamma elevvården på skolan	70
5.1.3 Uppgifter och ansvar inom det förebyggande arbetet på skolan	72
5.1.4 Systematisk uppföljning av frånvaro.....	73

5.1.5 Ingripande i frånvaro	74
5.2 Samarbete.....	82
5.2.1 Elevernas delaktighet.....	82
5.2.2 Samarbete mellan hem och skola	83
5.2.3 Skolans interna samarbete och samarbete med andra parter	85
5.3 Fostrande samtal och disciplinära åtgärder.....	87
5.3.1 Plan för fostrande samtal (fosa) och disciplinära åtgärder (Borgå)	90
5.4 Olika sätt att anordna undervisningen	99
5.4.1 Årskursintegrerade studier	99
5.4.2 Undervisning i sammansatt klass.....	101
5.4.3 Fjärruppkoppling i undervisningen	102
5.4.4 Flexibel grundläggande utbildning.....	103
5.4.5 Undervisning i särskilda situationer	107
5.4.6 Hemundervisning: Läropliktig som inte är inskriven i skolan.....	109
5.5 Annan verksamhet som stödjer målen för undervisning och fostran.....	115
5.5.1 Klubbverksamhet i skolan	115
5.5.3 Skolbiblioteksverksamhet	116
5.5.4 Skolmåltiden	117
5.5.5 Raster, morgonsamlingar och andra gemensamma evenemang samt studiebesök och lägerskolor.....	118
5.5.6 Skolväg och skoltransporter.....	118
5.5.7 Morgon och eftermiddagsverksamhet	119

6. Bedömning av elevens lärande och kunnande i den grundläggande utbildningen	120
6.1 Bedömningens syften i den grundläggande utbildningen	120
6.1.1 Formativ bedömning.....	121
6.1.2 Summativ bedömning	122
6.3 Bedömning av lärande och kunnande.....	126
6.3.1 Bedömningskulturens lokala betoningar	127
6.4 Arbetet som föremål för bedömning.....	128
6.5 Bedömning av uppförande	129
6.6 Studiegången i den grundläggande utbildningen	129
6.7 Gemensamma läroämnen och valfria ämnen som ska bedömas i slutet av läsåret.....	132
6.8 Slutbedömningen i den grundläggande utbildningen	133
6.9 Frånvaro och dess inverkan på bedömning.....	137
6.10 Ny bedömning och rättelse av bedömning.....	137
6.11 Betyg.....	138
6.12 Särskild examen och betyg över studier som avlagts genom särskild examen.....	146
6.13 Frågor som avgörs på lokal nivå.....	147
7. Stöd för lärande och skolgång.....	148
7.1 Principerna för stöd	148
7.2 Allmänt stöd.....	154
7.3 Intensifierat stöd	156

7.4 Särskilt stöd	161
7.5 Stödformer som fastställs i lagen om grundläggande utbildning.....	176
7.5.1 Stödundervisning	176
7.5.2 Specialundervisning på deltid	178
7.5.3 Tjänster och hjälpmedel som förutsätts för elevens deltagande i undervisningen	179
8. Elevvård.....	182
9. Möjligheter att studera modersmål och litteratur, det andra inhemska språket och främmande språk	184
9.1 Studier i lärokurserna i modersmål och litteratur	184
9.2 Lärokurser i det andra inhemska språket och främmande språk	185
10. Särskilda frågor som anknyter till språk och kultur	187
11. Undervisning på två språk	188
12. Undervisning som baserar sig på en viss världsåskådning eller pedagogisk princip	189
13. Valfrihet i den grundläggande utbildningen	190

1. Den lokala läroplanens betydelse och uppgörandet av den

1.1 Grunderna för läroplanen och den lokala läroplanen

Styrsystemet för den grundläggande utbildningen ska garantera jämlikhet och kvalitet i utbildningen samt skapa goda förutsättningar för elevernas växande, utveckling och lärande. Styrsystemets normdel består av lagen och förordningen om grundläggande utbildning, statsrådets förordningar, grunderna för läroplanen samt den lokala läroplanen och läsårsplanerna som baserar sig på den. Syftet med revideringen av styrsystemet är att undervisningen bättre ska kunna ta hänsyn till förändringarna i omvärlden och att stärka skolans uppdrag att bygga en hållbar framtid.

Grunderna för läroplanen bygger på lagen och förordningen om grundläggande utbildning och på statsrådets förordning som fastställer målen och timfördelningen. Grunderna för läroplanen är en nationell föreskrift utfärdad av Utbildningsstyrelsen enligt vilken den lokala läroplanen görs upp. Syftet med grunderna för läroplanen är att stödja och styra undervisningen och skolarbetet samt främja en enhetlig grundläggande utbildning på lika villkor.

Den grundläggande utbildningen är en helhet som omfattar undervisning och fostran där målen och innehållet för olika delområden hör samman och bildar en grund för undervisningen och verksamhetskulturen. Därför innehåller grunderna för läroplanen utöver föreskrifter om mål och innehåll även text som belyser dessa. Grunderna för läroplanen innehåller också, till de delar det behövs, hänvisningar till den lagstiftning som grunderna baserar sig på.

Den lokala läroplanen är en viktig del av styrsystemet. Den beskriver och styr genomförandet av såväl nationella mål som mål och uppdrag som anses viktiga på lokal nivå. Den lokala läroplanen ger en gemensam grund och riktlinje för det dagliga skolarbetet. Den är ett strategiskt och pedagogiskt verktyg som styr utbildningsanordnarens verksamhet och skolornas arbete. Läroplanen förenar

skolornas verksamhet med övrig lokal verksamhet som ordnas för att främja barnens och de ungas välbefinnande och lärande.

Borgå svenskspråkiga utbildningstjänster använder sig av en gemensam läroplan. Läroplanen är uppgjord för svenskspråkig undervisning.

Den skolspecifika jämställdhetsplanen i enlighet med lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män samt den skolspecifika planen för de åtgärder som behövs för att främja likabehandling enligt diskrimineringslagen utarbetas som en del av läsårsplanen.

1.2 Principer för uppgörandet av den lokala läroplanen

Utbildningsanordnaren ansvarar för att göra upp en lokal läroplan och utveckla den. I läroplanen bestäms om det fostrande arbetet, undervisningen, bedömningen av lärande och om hur stöd, handledning och elevvård, samarbete mellan hem och skola samt övrig verksamhet ska ordnas och förverkligas. Där kompletteras och prioriteras ur ett lokalt perspektiv de mål, riktlinjer och centrala innehåll samt övriga frågor som gäller undervisningen som fastställs i grunderna för läroplanen. Utbildningsanordnaren ska utarbeta läroplanen med beaktande av elevernas behov, lokala särdrag samt resultat från utvecklingsarbete och intern utvärdering.

Läroplanen ska främja en fortlöpande utveckling av undervisningens kvalitet och stärka utbildningens kontinuitet. Den ska skapa en god grund för övergången från förskoleundervisningen till den grundläggande utbildningen och från den grundläggande utbildningen till följande utbildningsstadium. Läroplanen ska utarbetas med hänsyn till övriga lokala planer, såsom

eventuell plan för småbarnspedagogik

förskoleundervisningens läroplan

eventuell plan för undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen

eventuell plan för morgon- och eftermiddagsverksamheten

välferdsplan för barn och unga enligt barnskyddslagen

likabehandlingsplan enligt lagen om likabehandling

eventuell plan för hållbar utveckling, kulturell fostran och övriga planer och beslut som utbildningsanordnaren fattat i synnerhet angående utbildning, barn, ungdomar och familjer.

Utbildningsanordnaren ska godkänna läroplanen separat för undervisning på svenska, finska eller samiska samt vid behov för undervisning på något annat språk. Utbildningsanordnaren kan utarbeta en gemensam lokal läroplan för alla sina skolor eller en plan som innehåller både utbildningsanordnarens gemensamma delar och delar som är gemensamma för flera skolor och/eller skolspecifika delar. Utbildningsanordnaren fattar själv beslut om hur läroplanen utarbetas. Utbildningsanordnare kan också komma överens om gränsöverskridande samarbete och gemensamma regionala riktlinjer för läroplanerna.

När läroplanen uppgörs beaktas att undervisningen kan vara huvudsakligen indelad i läroämnen eller förverkligas genom helhetsskapande undervisning. Om undervisningen är helhetsskapande kan också årskurshelheterna i läroplanen vara helhetsskapande.

Elevernas alla individuella planer ska utarbetas utgående från den gemensamma läroplanen. I läsårsplanen ska preciseras hur läroplanen kommer att genomföras i den enskilda skolan under läsåret. Förordningen om grundläggande utbildning förpliktar utbildningsanordnaren att informera eleverna och deras vårdnadshavare om centrala frågor som fastställs i läsårsplanen.

Samarbete kring läroplanen och läsårsplanen bidrar till att alla parter förbinder sig till de gemensamma målen och ökar enhetligheten i undervisningen och det fostrande arbetet. Utbildningsanordnaren ska se till att personalen inom undervisningsväsendet har möjlighet att delta i samarbetet samt främja samarbetet både mellan läroämnena och mellan aktörer inom olika sektorer. Det ska finnas möjlighet att delta oberoende av hur planerna utarbetas. Eleverna ska enligt lagen ges möjlighet att delta i beredandet av läroplanen och de planer som anknyter till den. Det är viktigt att också vårdnadshavarna har möjlighet att delta i läroplansarbetet, utarbetandet av läsårsplan och i planeringen av skolans verksamhet, i synnerhet gällande målen för fostran, verksamhetskulturen och samarbetet mellan hem och skola. Det är särskilt viktigt att eleverna och vårdnadshavarna kan delta i arbetet på ett meningsfullt

och mångsidigt sätt. Elevernas utvecklingsstadium ska beaktas då man planerar deras delaktighet.

Samarbete med aktörer utanför skolan berikar skolarbetet och knyter det till det omgivande samhället. Till de delar läroplanen berör elevvård och samarbete mellan hem och skola förpliktar lagen om grundläggande utbildning utbildningsanordnaren att utarbeta läroplanen i samarbete med de myndigheter som ansvarar för social- och hälsovårdstjänsterna inom välfärdsområdet. Det behövs även samarbete med övriga förvaltningar för att kunna garantera alla elevers skolgång, trygghet, säkerhet och välbefinnande. Samarbete med andra organisationer och olika experter förbättrar ytterligare kvaliteten på planerna och skolarbetet.

En elev har enligt lagen om grundläggande utbildning rätt att varje skoldag få undervisning enligt läroplanen. Utbildningsanordnaren ska se till att denna rättighet uppfylls och alla som arbetar med eleverna ska verkställa den läroplan som utbildningsanordnaren godkänt och följa övriga normer som reglerar arbetet.

Planer och program i anslutning till den lokala läroplanen i Borgå:

Samtliga bilagor hittas på Borgå stads hemsida.

[Välfärdsplan för barn och unga](#)

[Elevvårdsplan](#)

[Plan för småbarnspedagogik](#)

[Förskoleundervisningens läroplan](#)

[Läroplan för förberedande undervisning](#)

[Kvalitetsplanen inom svenskspråkiga utbildningstjänsterna i Borgå](#)

[Digistigen i Borgå för grundskolan](#)

[Särskilt begåvade elever, handlingsplan för utveckling av undervisningen i skolorna 2024](#)

[Stigen för hållbar utveckling](#)

Skrivstigen åk 1–6

Plan för klubbverksamhet

Plan för morgon- och eftermiddagsverksamhet

1.3 Utvärdering och utveckling av den lokala läroplanen

Utbildningsanordnaren ska utvärdera sin utbildning och utbildningens effekt och delta i extern utvärdering av sin verksamhet. Syftet med utvärderingen är att utveckla utbildningen och förbättra förutsättningarna för lärande. Uppföljning, regelbunden utvärdering och utveckling av den lokala läroplanen och läsårsplanen är en del av denna utvärderingsskyldighet.

I utbildningsanordnarens och skolornas interna utvärderingar kan resultaten från nationella utvärderingar och utvecklingsprojekt och de nationella kvalitetskriterierna för den grundläggande utbildningen användas. Samarbete med eleverna, vårdnadshavarna och andra aktörer främjar öppen och konstruktiv självvärdering.

Ändringar i läroplansgrunderna förutsätter att motsvarande ändringar görs i den lokala läroplanen och omsätts i praktiken. Utbildningsanordnaren kan granska sin läroplan och förbättra dess kvalitet och ändamålsenlighet utifrån lokala behov och genom att utnyttja resultaten från utvecklingsarbete.

Läroplanen följs upp och utvärderas enligt kvalitetsplanen

Uppföljningen, utvärderingen och utvecklingen av den lokala läroplanen beskrivs i de svenska utbildningstjänsternas kvalitetsplan. Utvärderingen utgår från skolornas verksamhetsplaner och verksamhetsberättelser och från utbildningstjänsternas utvecklingsgrupps verksamhetsplaner och verksamhetsberättelser. Därutöver tillkommer andra mätare som beskrivs i kvalitetsplanen (2023).

Utbildningstjänsternas verksamhet sammanställs årligen i en utvärderingsrapport. Rapporten finns till för kvalitetsarbetet i skolorna och inom utbildningstjänsterna. Resultaten visar både god praxis och områden som kan

utvecklas. Den utgör sålunda ett centralt verktyg för utbildningstjänsternas kvalitetsarbete.

1.4 Uppgörandet av den lokala läroplanen och centrala beslut gällande undervisningen

Den lokala läroplanen, de läsårsplaner som förtydligar denna och övriga planer ska uppgöras med beaktande av ovan beskrivna mål och principer på det sätt som utbildningsanordnaren beslutar. Utbildningsanordnaren kan besluta om att till skolorna delegera beslut som ingår i läroplanen och om uppgörandet av en skolspecifik läroplan.

I detta underkapitel anges de frågor som ska avgöras lokalt och beskrivas i läroplanen, som inte tas upp i andra kapitel. I varje huvudkapitel i grunderna för läroplanen anges närmare vilka frågor som ska avgöras och beskrivas i ifrågavarande kapitel i den lokala läroplanen.

1.4.1 Lokal timfördelning

Grundskolan regleras av lagstiftningen som gäller undervisningen, av de nationella grunderna för läroplanen och av de lokala läroplanerna. Utbildningsstyrelsen har fastställt grunder för läroplanen för den grundläggande utbildningen den 22 december 2014.

Statsrådet beslutar enligt förordning om hur undervisningstimmarna fördelas mellan de olika läroämnena. Eftersom förordningen endast fastslår det minsta antalet timmar för de gemensamma ämnena och de valfria ämnena kan timantalet i de olika läroämnena i viss mån variera mellan kommuner och skolor. Antalet undervisningstimmar definieras i timfördelningen som årsveckotimmar. En årsveckotimme omfattar 38 timmar undervisning under läsåret.

Timfördelningen årskursvist 2024-2025

Svenska och litteratur	7	8	6	5	4	4	3,33	3,67	3	44
Finska	1	1	3	2	2	2	2	2,67	2,33	18
Engelska A2-språk				2	2	2	2	2	2	12
Matematik	3	3	4	4	4	4	3,67	3,67	3,67	33,01
Omgivningslära	2	2	2	2	3	3				14
Biologi							1	1	1,67	3,67
Geografi							1	1	1,33	3,33
Fysik							1		2,33	3,33
Kemi							1	2,67		3,67
Hälsokunskap							1	1	1	3
Religion/LK	1	1	1	2	1	1	1	1	1	10
Historia/Samhällslära					2	3	2	2	3	12
Musik	1	1	1	1	1	1	1	1		8
Bildkonst	1	1	2	1	1	1	1,67	0,67		9,33
Slöjd										
(En valfri inbakad åk 4-7/läsår)	2	2	2	2	2	2	3			15
Gymnastik	2	2	2	2	3	2	2	2	3	20
Huslig ekonomi							3			3
Elevhandledning							0,33	0,67	1	2
Konst o färd valfria				1	1	1		2	2	7
Valfria övriga					1	1		3	3	8
Sammanlagt	20	21	23	24	27	27	30	30	30,33	232,33

*Bildkonsten övergår mellan åren 2024-2027 från 1 årsveckotimme på åk 7 och 8 till 2 årsveckotimmar på årskurs 7, med flytt på 0,33 per läsår

1.4.2 Eventuell intensifierad undervisning

De svenska utbildningstjänsterna i Borgå erbjuder inte intensifierad undervisning.

1.4.3 Språkprogram för de svenskspråkiga skolorna

De svenskspråkiga skolorna erbjuder ett enhetligt språkprogram som garanterar kontinuitet från grundskola till gymnasienivå.

A1-språk

Alla elever studerar finska som A1-språk från årskurs 1. I årskurs 1–2 har eleverna en (1) veckotimme, i årskurs 3 har de 3 årsveckotimmar och i årskurserna 4–6 två (2) årsveckotimmar och i årskurs 7–9 sju (7) veckotimmar fördelat på de tre läsåren enligt timfördelningen.

De svenskspråkiga skolorna i Borgå erbjuder både A-lärokurs i finska för elever som inte har finska som hemspråk och modersmålsinriktad A-lärokurs finska (mofi) för elever som har finska som ett hemspråk. Eleverna fortsätter i regel även i högstadiet och gymnasiet med samma lärokurs de börjat med i de lägre klasserna.

A2-språk

Alla elever studerar engelska från årskurs 4. De har engelska två (2) årsveckotimmar i årskurserna 4–9, sammanlagt 12 veckotimmar.

B2-språk

Eleverna kan studera två (2) årsveckotimmar franska eller tyska i årskurserna 8 och 9, sammanlagt fyra (4) årsveckotimmar. Dessa B2-språk garanteras fortsättning på gymnasienivå i Borgå. Grundskolorna **kan** även erbjuda andra B2-språk, såsom spanska och ryska, men dessa språk garanteras inte fortsättning i gymnasiet.

Dessutom erbjuder gymnasiet B3-lärokurser i franska, tyska och ryska. Gymnasiet kan erbjuda B3-lärokurser även i andra språk.

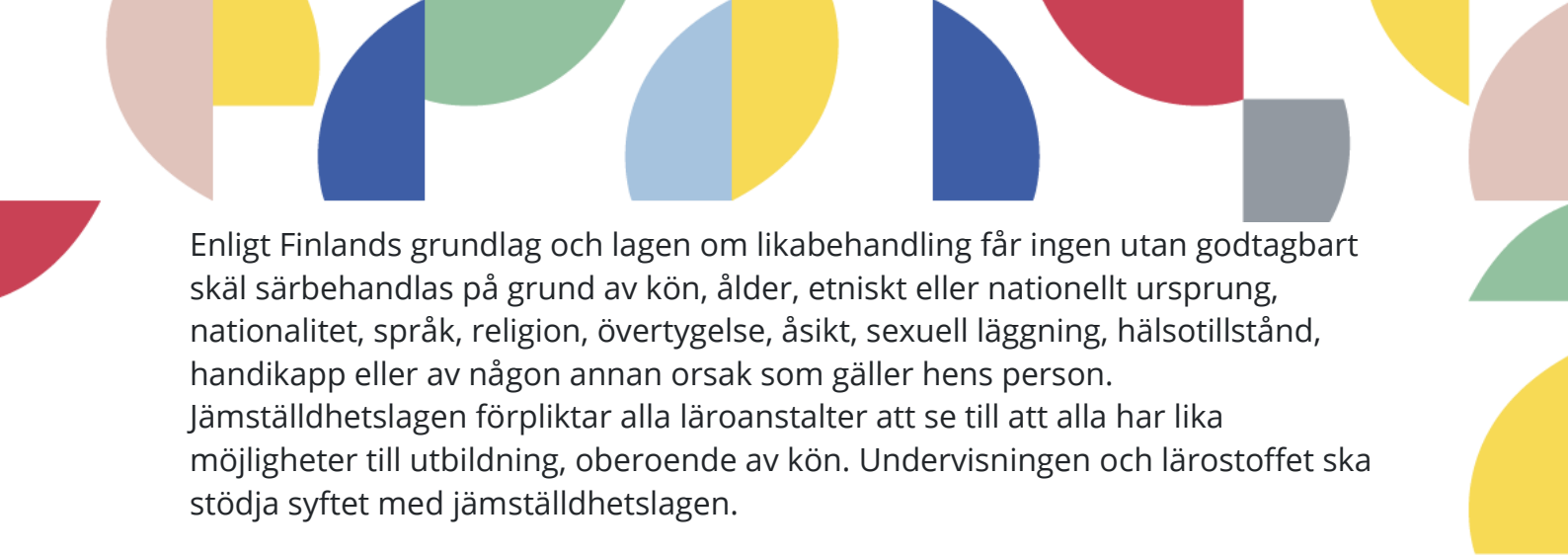
2. Den grundläggande utbildningen som grund för allmänbildning

Den grundläggande utbildningen ska lägga grunden för elevernas allmänbildning. Kommunen är skyldig att ordna grundläggande utbildning för de barn i läropliktsåldern som bor inom kommunens område. Förpliktelserna som styr den grundläggande utbildningen grundar sig på grundlagen, lagen och förordningarna om grundläggande utbildning, statsrådets förordning och grunderna för läroplanen. Också förpliktelser som grundar sig på annan lagstiftning och internationella avtal som Finland förbundit sig att följa ska beaktas då undervisningen ordnas. Den grundläggande utbildningen bygger på en gemensam värdegrund och syn på lärande.

2.1 Förpliktelser som styr undervisningen

Den grundläggande utbildningen ska följa de enhetliga nationella grunderna för läroplanen enligt lagen om grundläggande utbildning. Utbildningen ska ordnas utgående från elevernas ålder och förutsättningar och främja en sund uppväxt och utveckling. Vid planering och anordnande av samt beslutsfattande om grundläggande utbildning ska barnets bästa i första hand beaktas. Utbildningen ska genomföras i samarbete med hemmen.

Eleverna har rätt att få undervisning enligt läroplanen samt elevhandledning och tillräckligt stöd för lärande och skolgång genast när behov uppstår. Undervisningsgrupperna ska sammansättas så att målen i läroplanen kan nås i undervisningen. Eleverna har rätt till avgiftsfri undervisning, avgiftsfria läroböcker och andra läromedel, arbetsredskap och arbetsmaterial. Eleverna har dessutom rätt att avgiftsfritt få den elevvård som förutsätts för att de ska kunna delta i undervisningen samt studiesociala förmåner och tjänster enligt lagen. Elevvården regleras av lagen om elev- och studerandevård. Den som deltar i utbildning har rätt till en trygg studiemiljö. Eleven ska varje skoldag avgiftsfritt få en fullvärdig måltid som är ändamålsenligt ordnad. Måltidssituationen ska vara övervakad.

Enligt Finlands grundlag och lagen om likabehandling får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, etniskt eller nationellt ursprung, nationalitet, språk, religion, övertygelse, åsikt, sexuell läggning, hälsotillstånd, handikapp eller av någon annan orsak som gäller hens person. Jämställdhetslagen förpliktar alla läroanstalter att se till att alla har lika möjligheter till utbildning, oberoende av kön. Undervisningen och lärostoffet ska stödja syftet med jämställdhetslagen.

Undervisningen ska dessutom ordnas med beaktande av bestämmelser om undervisningspersonalens antal och behörighet och föreskrifter om bl.a. säkerhet och arbetarskydd, användning av personuppgifter, offentlighet och integritetsskydd, upphovsrätt samt bestämmelser om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn.

FN:s deklARATION om de mänskliga rättigheterna är en grundläggande historisk och etisk tolkning av betydelsen av mänskliga rättigheter. Finland har förbundit sig att följa de flesta internationella avtal om mänskliga rättigheter som förutsätter att varje barns lärande och välbefinnande ska tryggas. De mest centrala är FN:s konvention om barnets rättigheter, den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter det vill säga den s.k. ESK-konventionen, Europakonventionen samt FN:s konvention om handikappades rättigheter. För att trygga samernas rättigheter ska dessutom FN:s deklARATION om urfolkens rättigheter beaktas.

FN:s konvention om barnets rättigheter ger juridisk grund för den grundläggande utbildningen. Enligt konventionen är alla som arbetar med eller för barn skyldiga att följa avtalets grundläggande principer, som är att alla barn har samma rättigheter och lika värde, att barnet ska skyddas mot diskriminering, att barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn, att alla barn har rätt till skydd, omvårdnad och utveckling och att alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad. Enligt konventionen har varje barn rätt till ett gott liv och till individuell, fysisk, psykisk, andlig, moralisk och social utveckling

2.2 Värdegrunden för den grundläggande utbildningen

Grunderna för läroplanen har utarbetats i enlighet med den värdegrund som beskrivs här.

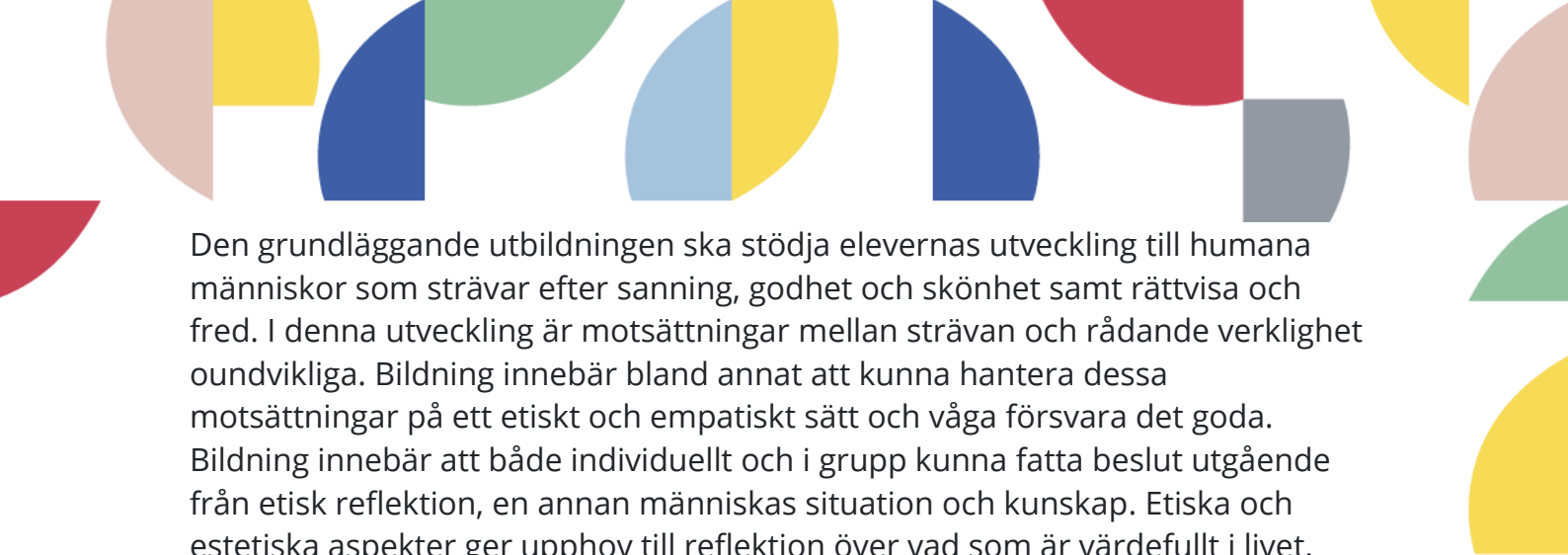
Alla elever är unika och har rätt till god undervisning

Den grundläggande utbildningen bygger på övertygelsen om att barndomen har ett egenvärde. Varje barn är unikt och värdefullt i sig. Var och en har rätt att växa till sin fulla potential som människa och samhällsmedlem. I detta behöver eleven uppmuntran och individuellt stöd. Eleven behöver känna sig hörd och uppskattad i skolgemenskapen samt känna att hen får stöd för sitt lärande och välbefinnande. Lika viktigt är också erfarenheten av delaktighet och av att tillsammans bidra till det gemensamma arbetet och välbefinnandet.

Varje elev har rätt till god undervisning och att lyckas i skolarbetet. I takt med att eleverna lär sig formar de sin identitet, människosyn, världsbild och världsåskådning samt sin plats i världen. Samtidigt skapar eleverna en relation till sig själva, andra människor, samhället, naturen och olika kulturer. Att marginaliseras från lärande innebär att rätten till bildning inte förverkligas och detta utgör ett hot mot växande och utveckling. Den grundläggande utbildningen ska skapa möjligheter för livslångt lärande, som är en förutsättning för ett gott liv.

Betydelsen av värdegrundsarbetet i skolan ökar i en värld, där det multimediala informationsflödet, globala nätverk, sociala medier och kamratrelationer formar barnens och de ungas värderingar. Värdediskussioner som förs tillsammans med eleverna ger dem förutsättningar att känna igen och definiera värden och värderingar som de konfronteras med samt att kritiskt reflektera kring dem. Eleverna ska få stöd i att utveckla sin egen värdegrund. Gemensam reflektion kring värderingar i skolan och hemmen och det samarbete som bygger på denna bidrar till att trygga elevernas helhetsmässiga välbefinnande. Skolans personal ska bemöta hemmens olika religioner, åskådningar, traditioner samt hemmens olika syn på fostran med öppenhet och respekt för att skapa förutsättningar för konstruktiv kommunikation.

Humanitet, bildning, jämlikhet och demokrati

Den grundläggande utbildningen ska stödja elevernas utveckling till humana människor som strävar efter sanning, godhet och skönhet samt rättvisa och fred. I denna utveckling är motsättningar mellan strävan och rådande verklighet oundvikliga. Bildning innebär bland annat att kunna hantera dessa motsättningar på ett etiskt och empatiskt sätt och våga försvara det goda. Bildning innebär att både individuellt och i grupp kunna fatta beslut utgående från etisk reflektion, en annan människas situation och kunskap. Etiska och estetiska aspekter ger upphov till reflektion över vad som är värdefullt i livet. Bildning syns i sättet att förhålla sig till sig själv, till andra människor, till omgivningen och till kunskap samt i sättet och viljan att agera. En bildad människa strävar efter att handla rätt och att respektera sig själv, sin omgivning och andra människor. En bildad människa kan använda information på ett kritiskt sätt. Bildning innefattar också strävan till självreglering och ansvar för sin egen utveckling och sitt eget välbefinnande.

Den grundläggande utbildningen grundar sig på respekt för liv och mänskliga rättigheter och på att man försvarar dessa. Den grundläggande utbildningen ska främja välbefinnande, demokrati och aktiv medverkan i medborgarsamhället. Jämlikhet och en allmän princip om alla människors lika värde är ett centralt mål för den grundläggande utbildningen. Undervisningen ska främja ekonomisk, social och regional jämlikhet och jämställdhet mellan könen. Undervisningen ska vara religiöst, konfessionellt och partipolitiskt obunden. Skolan och undervisningen får inte användas som kanal för kommersiell påverkan.

Kulturell mångfald är en rikedom

Den grundläggande utbildningen bygger på det mångskiftande finländska kulturarvet som har formats och kontinuerligt formas genom växelverkan mellan olika kulturer. Undervisningen ska stödja elevernas kulturella identiteter och sporra dem att aktivt delta i egna kulturella och sociala gemenskaper och också till att de intresserar sig för andra kulturer. Samtidigt ska undervisningen stärka uppskattningen för kreativitet och kulturell mångfald, främja kulturell och interkulturell kommunikation och på så sätt lägga grund för en kulturellt hållbar utveckling.

Inom den grundläggande utbildningen möts människor med olika kulturell och språklig bakgrund och bekantar sig med olika seder och bruk, synsätt och livsåskådningar. Eleverna ska handledas att lära sig att se saker utifrån andra människors livssituationer och förhållanden. Att lära sig tillsammans över språk-, kultur-, religions- och livsåskådningsgränserna skapar förutsättningar för genuin

kommunikation och gemenskap. Den grundläggande utbildningen ska ge en grund för ett världsmedborgarskap som respekterar de mänskliga rättigheterna och som sporrar till positiva förändringar.

Nödvändigheten av en hållbar livsstil

Människan är en del av naturen och helt beroende av livskraftiga ekosystem. Att förstå detta är centralt i att växa som människa. Den grundläggande utbildningen ska främja en hållbar livsstil och eko-social bildning. Hållbar utveckling och livsstil kan ses ur ett ekologiskt, ekonomiskt, socialt och kulturellt perspektiv. Den ledande tanken inom eko-social bildning är att skapa en livsstil och kultur som värnar om människans okränkbara värde och ekosystemens mångfald och förmåga att förnya sig samt att samtidigt bygga en kunskapsbas för en cirkulärekonomi som grundar sig på hållbar användning av naturresurser. Eko-social bildning innebär förståelse i synnerhet för allvaret i klimatförändringen och en strävan att främja en hållbar livsstil.

Människan utvecklar, använder och fattar beslut om teknologi utifrån sina värderingar. Människan bär ansvar för att styra teknologin i en riktning som tryggar människans och naturens framtid. Inom den grundläggande utbildningen ska man reflektera över konflikter mellan konsumtions- och produktionssätt som står i strid med en hållbar framtid. Dessutom ska man tillsammans försöka hitta och tillämpa lösningar, som korrigerar en icke-hållbar livsstil. Den grundläggande utbildningen ska öppna perspektiv mot ett globalt ansvar som sträcker sig över generationer.

Värdegrunden

Utbildningstjänsterna i Borgå har tillsammans med skolornas personal, elever, vårdnadshavare och samarbetspartners valt att lokalt prioritera en god undervisning samt rättvisa och respekt för andra människor i skolornas värdegrundsarbete.

Rättvisa och respekt för andra människor

Den grundläggande utbildningen grundar sig på respekt för liv och mänskliga rättigheter och på att man försvarar dessa. I takt med att eleverna lär sig formar de sin identitet, människosyn, världsbild och världsåskådning samt sin plats i världen.

Verksamhetskulturen i skolorna ska främja elevens lärande och välbefinnande; eleven skall känna sig hörd, sedd och delaktig. I undervisningen kombineras kunskaper, färdigheter, värderingar, attityder och vilja genom de mångsidiga kompetenserna (K1–7).

Fungerande elev- och klassråd samt vänelevsverksamhet stöder arbetet för rättvisa, respekt och delaktighet i skolorna. Även skolornas ordningsregler, mobbningsförebyggande planer samt planen för jämställdhet och likabehandling stöder skolorna i detta arbete.

Skolorna kan delta i, eller själva ordna olika kampanjer för att främja principen om alla människors lika värde (t.ex. Skolfreden, Hungerdagen, Unicef-rundan m.fl.)

Det fostrande arbetet sker i tätt samarbete med hemmen.

God undervisning

Varje elev har rätt till god undervisning och att lyckas i skolarbetet. En god undervisning kännetecknas av mångsidighet både ifråga om arbetssätt och lärmiljöer. Positiva känslor, glädje att lära och nyskapande verksamhet främjar läroprocessen. Centralt är också samarbete och växelverkan mellan elever, lärare och olika grupper, en trygg atmosfär och närvaro. Skolans verksamhetskultur skall främja samarbete och delaktighet, välbefinnande, trygghet och jämlikhet. Alla skall få en chans att lyckas, lära av varandra, få hitta och använda sina styrkor samt få handledning och stöd för sin utveckling och sitt lärande.

2.2.1 Uppföljning och utvärdering av värdegrunderna

I skolan följer man upp att det fostrande arbetet förverkligas enligt Utbildningstjänsternas kvalitetsplan. Även skolornas verksamhetsberättelser, välmåendeprofil, enkäten "hälsa i skolan", vårdnadshavarenkäten och personalenkäten är regelbundet återkommande utvärderingar av skolornas arbete.

2.3 Synen på lärande

Grunderna för läroplanen har utarbetats utgående från en syn på lärande där eleven har en aktiv roll. Eleven ska lära sig att ställa upp mål och lösa problem både självständigt och tillsammans med andra. Lärandet är en oskiljbar del i den process då individen växer som människa och då man skapar ett gott samhällsliv. Att använda språket, kroppen och olika sinnen har stor betydelse för tänkande och lärande. Eleven tillägnar sig nya kunskaper och färdigheter och lär sig samtidigt att reflektera över sitt lärande, sina upplevelser och sina känslor. Positiva känslor, glädje över att lära och nyskapande verksamhet främjar lärandet och sporrar eleven att utveckla sin kompetens.

Lärandet sker genom kommunikation med andra elever, lärare och andra vuxna samt i olika grupper och sammanhang och i olika lärmiljöer. Lärande innebär individuellt och gemensamt arbete, tankeverksamhet, planering och utforskning samt mångsidig utvärdering av dessa processer. Därför har elevernas vilja och växande förmåga att arbeta och lära sig tillsammans stor betydelse för lärprocessen. Eleverna ska också lära sig att beakta följderna av sitt arbete och hur det påverkar andra människor och omgivningen. Gemensamt lärande främjar elevernas problemlösningsförmåga och förmåga att tänka kreativt och kritiskt samt förmågan att förstå olika perspektiv. Det bidrar också till att vidga elevernas intresseområden. Lärande är mångfacetterat och knutet till det som eleven ska lära sig, till tid och plats.

Att utveckla färdigheter att lära sig är grunden för målinriktat och livslångt lärande. Därför ska eleven uppmuntras att reflektera över sina sätt att lära sig och att använda denna kunskap till att främja sitt lärande. En elev som är medveten om och tar ansvar för sin lärprocess lär sig att handla allt mer självständigt. Under lärprocessen utvecklas elevens förmåga att arbeta och tänka och eleven lär sig att förutse och planera olika faser i lärandet. För att eleverna ska kunna lära sig nya begrepp och fördjupa sin förståelse för det som de lär sig, ska de handledas att koppla innehållet och de nya begreppen till sina tidigare kunskaper. Lärande är en kumulativ process som ofta kräver lång och ihärdig träning.

Lärprocessen och motivationen styrs av elevens intressen, värderingar, arbetssätt och känslor samt erfarenheter och uppfattningar om sig själv som lärande individ. Elevens självbild i kombination med självkänslan och tron på sin egen förmåga inverkar på hurdana mål eleven ställer upp för sig. Uppmuntrande respons under lärprocessen stärker elevens tro på sina egna

möjligheter. Att ge och få mångsidig, positiv och realistisk respons är en viktig del i en kommunikation som både stödjer lärandet och vidgar intresseområdena.

Synen på lärande

Utbildningstjänsterna i Borgå har tillsammans med skolornas personal, elever, vårdnadshavare och samarbetspartners valt tre lokala prioriteringar för synen på lärande. Hela processen kring synen om lärande bygger på elevens bästa och vår gemensamma vision om en välmående elev.

Kreativitet och glädje i att lära sig: Positiva känslor, glädje över att lära och nyskapande verksamhet främjar lärandet och sporrar eleven att utveckla sin kompetens.

Positiva erfarenheter och känslor: Uppmuntrande respons under läroprocessen stärker elevens tro på sina egna möjligheter. Att ge och få mångsidig, positiv och realistisk respons är en viktig del i en kommunikation som både stödjer lärandet och uppmuntrar till nya intressen.

Att hitta egna sätt att lära sig: Att utveckla färdigheter att lära sig är grunden för målinriktat och livslångt lärande. Därför ska eleven uppmuntras att reflektera över sina sätt att lära sig och använda denna kunskap till att främja sitt lärande.

Skolorna utgår från dessa prioriteringar i utvecklandet av den egna verksamhetskulturen. Val av arbetsätt, lärmiljö och skolans bedömningskultur bygger alla på dessa.

2.2.1 Uppföljning och utvärdering av synen på lärande

Synen på lärande följs upp och utvärderas genom samtal om lärande med elev och vårdnadshavare, i personalens utvecklingssamtal samt i skolornas läsårsplaner och -berättelser. Även välmåendeprofilen, enkäten "hälsa i skolan", vårdnadshavarenkäten och personalenkäten tar fasta på detta.

Personalen erbjuds kontinuerlig fortbildning som stöder synen på lärandet genom gemensam samplanering och fortbildning.

3. Den grundläggande utbildningens uppdrag och allmänna mål

3.1 Den grundläggande utbildningens uppdrag

Den grundläggande utbildningen är stommen i utbildningssystemet och samtidigt en del av den kontinuerliga utbildningsprocess som börjar i förskolan. Den grundläggande utbildningen ska ge eleverna möjlighet att lägga grunden för en bred allmänbildning och att fullgöra sin läroplikt. Den ska också ge eleverna förutsättningar och behörighet för studier på andra stadiet. Den ska hjälpa eleverna att hitta sina egna styrkor och att med hjälp av lärandet bygga en framtid.

Den grundläggande utbildningen har förutom uppdraget att undervisa och fostra ett samhällligt uppdrag, ett kulturellt uppdrag och ett framtidsuppdrag. Den grundläggande utbildningen ska utvecklas enligt principen om inkludering. Man ska se till att utbildningen är tillgänglig och fri från hinder.

Varje skola som ger grundläggande utbildning har som uppdrag att undervisa och fostra. Detta innebär att varje elevs lärande, utveckling och välbefinnande ska stödjas i samarbete med hemmen. Den grundläggande utbildningen ska erbjuda eleverna möjlighet att på ett mångsidigt sätt utveckla sin kompetens. Den ska ge eleverna en positiv identitet som människor, lärande individer och samhällsmedlemmar. Undervisningen ska främja delaktighet och en hållbar livsstil samt stödja elevernas utveckling till medlemmar i ett demokratiskt samhälle. Den grundläggande utbildningen ska fostra eleverna till kännedom om de mänskliga rättigheterna och till att de högaktar och försvarar dem.

Den grundläggande utbildningens samhällliga uppdrag är att främja jämlikhet, likabehandling och rättvisa. Den grundläggande utbildningen ökar humankapitalet och det sociala kapitalet. Humankapitalet består av kompetens och det sociala kapitalet av kontakter, kommunikation och förtroende mellan människorna. Tillsammans främjar de individens och samhällets välbefinnande och utveckling. Den grundläggande utbildningens uppdrag är att för sin del

förebygga ojämlikhet och utslagning och att främja jämställdhet mellan könen. Den grundläggande utbildningen ska på ett jämlikt sätt uppmuntra flickor och pojkar i studierna i olika läroämnen och öka kunskapen och insikten om könets mångfald. Varje elev ska få hjälp med att upptäcka sina möjligheter och skapa sin lärtig utan könsbundna rollmodeller.

Den grundläggande utbildningens kulturella uppdrag är att främja mångsidig kulturell kompetens och en högaktning av kulturarvet samt att stödja eleverna att forma egna kulturella identiteter och egna kulturella kapital. Undervisningen ska öka förståelsen för kulturell mångfald och hjälpa eleverna att se kulturer som en obruten följd av det förflutna, nutiden och framtiden, där var och en aktivt kan medverka.

Omvärldens förändringar påverkar oundvikligen såväl elevernas utveckling och välbefinnande som skolans verksamhet. I den grundläggande utbildningen ska eleverna lära sig att vara öppna för förändringsbehov, bedöma dem kritiskt och ta ansvar för val som påverkar framtiden. Global fostran i den grundläggande utbildningen skapar förutsättningar för en rättvis och hållbar utveckling i enlighet med FN:s mål för utveckling. Skolorna ska i mån av möjlighet samarbeta med skolor och utbildningsutvecklare i andra länder. Den grundläggande utbildningen ska inverka positivt och konstruktivt på samhällsutvecklingen både nationellt och internationellt.

Eleverna är en del av skolgemenskapen och har ett medansvar för skolarbetet. Skolarbetet ska upplevas som meningsfullt och nyttigt. Utbildningen ska ge eleverna en positiv identitet som människor, lärande individer och medlemmar av samhället. Skolarbetet ska hjälpa eleverna att hitta sina styrkor och främja delaktighet. De flexibla och nya lösningar som den allmänna läroplanen förutsätter blir möjliga i en öppen, uppmuntrande och inspirerande studiemiljö.

Eleven ges möjlighet att bekanta sig med sin närmiljö för att kunna bygga upp sin egen identitet som invånare i Borgå. Den lokala identiteten stärks också genom samarbete och växelverkan med andra skolor. Elevens ska förstå sin närmiljö som en del av en större helhet. En trivsamt och trygg omgivning är en god lärmiljö. Skoleleverna i Borgå kan känna sig stolta över sin identitet som Borgåbor.

3.2 Nationella mål för undervisning och fostran

De nationella målen för undervisning och fostran regleras i lagen om grundläggande utbildning och mera ingående i statsrådets förordning. Målen ska styra utarbetandet av samtliga delar av grunderna för läroplanen. Målen ska också styra det lokala läroplansarbetet och skolarbetet.

Utveckling till humana människor och samhällsmedlemmar

I 2 § i statsrådets förordning framhålls betydelsen av undervisning och fostran. Det centrala målet är att stödja elevernas utveckling till humana och etiskt ansvarsfulla samhällsmedlemmar. Undervisningen och fostran ska också stödja att eleverna utvecklas till harmoniska människor med god självkänsla. Enligt förordningen ska undervisningen främja förståelsen för och kännedomen om kulturer samt traditioner som baserar sig på ideella, ideologiska och religiösa, såsom kristna, grunder. Vidare ska undervisningen främja kännedomen om och förståelsen för den västerländska humanistiska traditionen. Eleverna ska lära sig att respektera livet, andra människor och naturen men också människovärdets integritet, de mänskliga rättigheterna och demokratiska värden i det finländska samhället, såsom jämlikhet och jämställdhet. I bildning ingår också samarbete och ansvar, främjande av hälsa och välbefinnande, ett gott uppförande och strävan efter en hållbar utveckling.

Behövliga kunskaper och färdigheter

Enligt 3 § i förordningen är det huvudsakliga målet med undervisningen att eleverna ska få en bred allmänbildning samt vidga sin världsbild. Det förutsätter såväl kunskaper och färdigheter inom olika vetenskapsgrenar som tvärvetenskapliga kunskaper och kunskaper som kombinerar olika vetenskapsgrenar. Betydelsen av färdigheter ökar. I förordningen konstateras att den kunskap som lärs ut ska stå på vetenskaplig grund. I förordningen fastställs också om mål och anordnande av undervisning som ges på annat språk än modersmålet och undervisning som baserar sig på en viss världsåskådning eller pedagogisk princip.

Främjande av bildning, jämlikhet och livslångt lärande

I 4 § i förordningen beskrivs de mål och principer som ska ligga till grund för undervisningen och fostran samt elevvården. All verksamhet ska stärka jämlikhet och likabehandling i utbildningen samt förbättra färdigheten att lära

sig och förutsättningarna för livslångt lärande. I förordningen betonas att lärmiljöerna ska vara interaktiva och att lärande utanför skolan ska ses som en resurs i undervisningsarbetet. Även betydelsen av en verksamhetskultur som främjar växande och lärande och av en fungerande elevvård betonas.

Utgående från målen i statsrådets förordning ska undervisningen ses som en helhet som ska utveckla sådan allmänbildning som behövs i den tid vi lever nu och som skapar grund för livslångt lärande. Utöver kompetens inom olika vetenskapsgrenar ska man sträva till en ämnesöverskridande kompetens. Därför fastställer grunderna för läroplanen såväl mål och innehåll för gemensamma läroämnen som mål för kompetensområden och mångvetenskapliga lärområden som förenar olika läroämnen. För att målen ska nås krävs systematiskt samarbete och utvärdering av hur målen förverkligats.

3.3 Mångsidig kompetens som mål

Med mångsidig kompetens avses en helhet som består av kunskaper och färdigheter, värderingar, attityder och vilja. Kompetens innebär också förmåga att använda sina kunskaper och färdigheter på det sätt som situationen kräver. Elevernas värderingar, attityder och vilja att agera påverkar elevernas sätt att tillämpa sina kunskaper och färdigheter. Behovet av mångsidig kompetens uppstår ur de förändringar som sker i den omgivande världen. Att växa som människa, att studera och arbeta samt att fungera som samhällsmedborgare förutsätter både nu och i framtiden en bred kompetens som överskrider och förenar olika vetenskapsområden.

Värdegrunden, synen på lärande och verksamhetskulturen lägger grund för utvecklingen av kompetens. Varje läroämne bygger upp kompetensen genom att tillämpa innehållet och metoderna inom den egna vetenskapsgrenen. Hur kompetensen utvecklas beror på både de innehållsområden man behandlar och i synnerhet hur man arbetar och hur kommunikationen mellan eleven och omgivningen fungerar. Responserna som eleverna får samt handledningen och stödet för lärande inverkar framför allt på attityderna, motivationen och viljan att agera.

Det finns sju delområden inom mångsidig kompetens. Kompetensområdena har flera beröringspunkter med varandra. Det gemensamma målet för dem står i samklang med den grundläggande utbildningens uppdrag och med beaktande

av elevernas ålder att stödja utvecklingen som människa samt främja kompetens som förutsätts för delaktighet i ett demokratiskt samhälle och en hållbar livsstil. Särskilt viktigt är att eleverna uppmuntras att lära känna sig själva och sin personlighet, sina styrkor och utvecklingsmöjligheter och att värdesätta sig själva.

Målen för mångsidig kompetens preciseras i årskurshelheterna. Målen har beaktats vid beskrivningen av mål och centralt innehåll för läroämnena. Sambandet mellan läroämnets mål och mångsidig kompetens framgår ur läroämnesbeskrivningarna.

Förmåga att tänka och lära sig (K1)

Tankeförmåga och färdighet att lära sig lägger grunden för utveckling av all övrig kompetens och livslångt lärande. Tänkandet och lärandet påverkas av hur eleverna uppfattar sig själva som lärande individer och hur de kommunicerar med sin omgivning. Viktigt är också hur de lär sig att göra iakttagelser och söka, bedöma, bearbeta, producera och dela information och idéer. Eleverna ska handledas att upptäcka att kunskap kan byggas på många olika sätt, till exempel genom att medvetet dra slutsatser eller intuitivt med hjälp av egna erfarenheter. Undersökande och kreativa arbetssätt, samarbete och möjlighet att fördjupa sig och koncentrera sig främjar utvecklingen av tänkandet och färdigheten att lära sig.

Det är viktigt att lärarna uppmuntrar eleverna att lita på sig själva och sina åsikter och att samtidigt vara öppna för nya lösningar. Uppmuntran behövs också för att kunna förhålla sig till otydlig och motstridig information. Eleverna ska uppmuntras att betrakta saker ur olika perspektiv, söka ny information och utifrån den reflektera över sitt sätt att tänka. Eleverna ska ges utrymme att fråga och de ska spurras att söka svar och lyssna på andras åsikter och samtidigt fundera över den kunskap de själva har. De ska spurras att hitta ny kunskap och nya synsätt. Elevernas förmåga att agera stärks när de som medlemmar i skolgemenskapen får stöd och uppmuntran för sina idéer och initiativ.

Eleverna ska få lära sig att använda kunskap på egen hand och tillsammans med andra för att lösa problem, argumentera och dra slutsatser och för att göra innovationer. Eleverna ska ha möjlighet att kritiskt analysera det innehåll som behandlas ur olika perspektiv. För att hitta innovativa lösningar förutsätts att eleverna lär sig att fördomsfritt se alternativ och kombinera olika perspektiv och använda sin fantasi för att överskrida existerande gränser. Lek, spel, fysisk

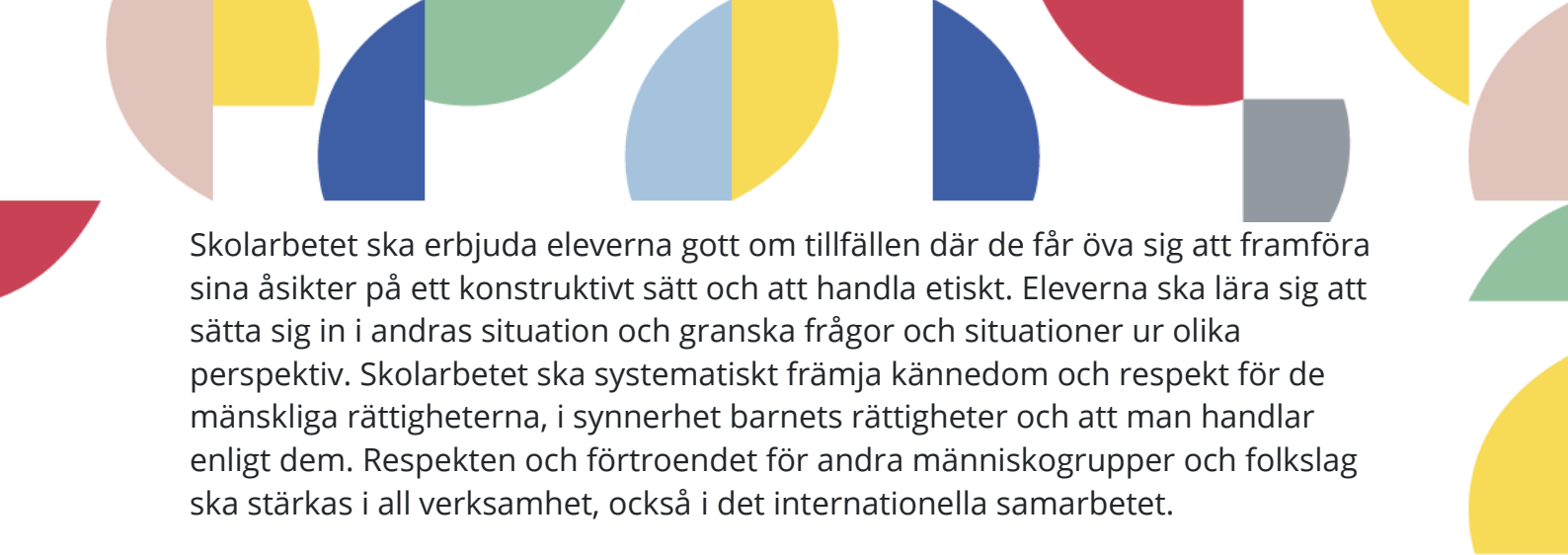
aktivitet, experiment och andra konkreta arbetsätt främjar glädjen i lärandet och stärker förutsättningarna för insikt och kreativt tänkande. Förmågan att tänka systematiskt och etiskt utvecklas gradvis, när eleverna lär sig att se växelverkan och samband mellan olika saker och att uppfatta helheter.

Alla elever ska få hjälp med att iaktta hur de lär sig och att utveckla sina lärstrategier. Färdigheten att lära sig utvecklas när eleverna får ställa upp mål, planera sitt arbete, utvärdera sina framsteg och använda tekniska och andra hjälpmedel i sina studier på ett för åldern lämpligt sätt. Under den grundläggande utbildningen ska eleverna stödjas så att de utvecklar en god kunskaps- och färdighetsgrund och en bestående motivation för fortsatta studier och livslångt lärande.

Kulturell och kommunikativ kompetens (K2)

Eleverna växer upp i en värld som kännetecknas av kulturell och språklig mångfald och av olika religioner och åskådningar. Att leva på ett kulturellt hållbart sätt i en mångfacetterad miljö förutsätter kulturella färdigheter grundade på respekt för mänskliga rättigheter samt förmåga att kommunicera på ett hänsynsfullt sätt och kunna uttrycka sig själv och sina åsikter på olika sätt.

I den grundläggande utbildningen ska eleverna få hjälp med att identifiera och uppskatta kulturella fenomen i omgivningen och att bygga en egen kulturell identitet och ett positivt förhållningssätt till omgivningen. Eleverna ska få lära känna och uppskatta sin livsmiljö och dess kulturarv samt sin egen sociala, kulturella, religiösa, åskådningsmässiga och språkliga bakgrund. Eleverna ska uppmuntras att fundera över betydelsen av sin egen bakgrund och över sin roll i generationskedjan. De ska lära sig att se kulturell och språklig mångfald och olika åskådningar som en positiv resurs. Samtidigt ska de få lära sig att känna till hur kulturer, religioner och åskådningar påverkar samhället och vardagen och hur kulturen omformas av media. De ska också få fundera över vilka saker man inte kan acceptera på grund av att de strider mot de mänskliga rättigheterna. Genom samarbete i och utanför skolan lär sig eleverna att lägga märke till kulturella särdrag och att fungera på ett smidigt sätt i olika miljöer. De ska fostras att bemöta andra människor med respekt och att iaktta goda vanor. Eleverna ska få möjlighet att uppleva och tolka konst, kultur och kulturarv. De ska också få lära sig att förmedla, forma och skapa kultur och traditioner och upptäcka deras betydelse för välbefinnandet.

Skolarbetet ska erbjuda eleverna gott om tillfällen där de får öva sig att framföra sina åsikter på ett konstruktivt sätt och att handla etiskt. Eleverna ska lära sig att sätta sig in i andras situation och granska frågor och situationer ur olika perspektiv. Skolarbetet ska systematiskt främja kännedom och respekt för de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter och att man handlar enligt dem. Respekten och förtroendet för andra människogrunder och folkslag ska stärkas i all verksamhet, också i det internationella samarbetet.

Eleverna ska i skolan uppleva vilken betydelse kommunikation har också för den egna utvecklingen. De ska få träna sina sociala färdigheter, lära sig att uttrycka sig på olika sätt och att uppträda i olika situationer. I undervisningen ska eleverna stödjas så att de utvecklas till skickliga språkbrukare som använder både sitt modersmål och andra språk på ett mångsidigt sätt. Eleverna ska uppmuntras att kommunicera och uttrycka sig även med hjälp av ringa språkkunskaper. Lika viktigt är det att lära sig att använda matematiska symboler, bilder och andra visuella uttryck, drama, musik och rörelse för att kommunicera och uttrycka sig. Skolarbetet ska också ge eleverna mångsidiga möjligheter att arbeta med händerna. Eleverna ska lära sig att uppskatta och kontrollera sin kropp och att använda den för att uttrycka känslor och åsikter, tankar och idéer. I skolarbetet ska de uppmuntras att använda sin fantasi och sin uppfinningsrikedom. De ska lära sig att främja det estetiska och att njuta av dess olika uttrycksformer.

Vardagskompetens (K3)

För att klara sig i livet och i vardagen förutsätts allt mångsidigare färdigheter. Det handlar om hälsa, säkerhet och människorelationer, motion och trafik, att fungera i en teknologiserad vardag och att kunna hantera sin ekonomi och konsumtion, allt sådant som påverkar en hållbar livsstil. I den grundläggande utbildningen ska elevernas framtidstro stödjas.

Skolgemenskapen ska hjälpa eleverna att förstå att var och en med sitt eget agerande påverkar såväl sitt eget som andras välbefinnande och sin egen och andras hälsa, trygghet och säkerhet. Eleverna ska uppmuntras att ta hand om sig själva och andra. De ska spöras till att öva färdigheter som är viktiga för deras eget liv och vardag och till att bidra till ökat välbefinnande i sin omgivning. Eleverna ska under den grundläggande utbildningen lära känna och förstå vilka faktorer som inverkar positivt respektive negativt på välbefinnande och hälsa och inse betydelsen av välmående, trygghet och säkerhet samt lära sig att hitta information om dessa. De ska ges möjlighet att ta ansvar för eget och

gemensamt arbete och att utveckla sin sociala förmåga och förmågan att hantera sina känslor. Eleverna lär sig att inse betydelsen av mänskliga relationer och ömsesidig omsorg. De ska också få lära sig att hantera tid, vilket är en viktig del av vardagskompetens och självreglering. Eleverna ska ges tillfälle att öva sig att i sitt agerande beakta sin egen och andras trygghet och säkerhet i olika situationer, också i trafiken. De ska få lära sig att förutse och klara av risksituationer på ett ändamålsenligt sätt. De ska också få lära sig att känna igen viktiga symboler som anknyter till trygghet och säkerhet och att skydda sitt privatliv och sin personliga integritet.

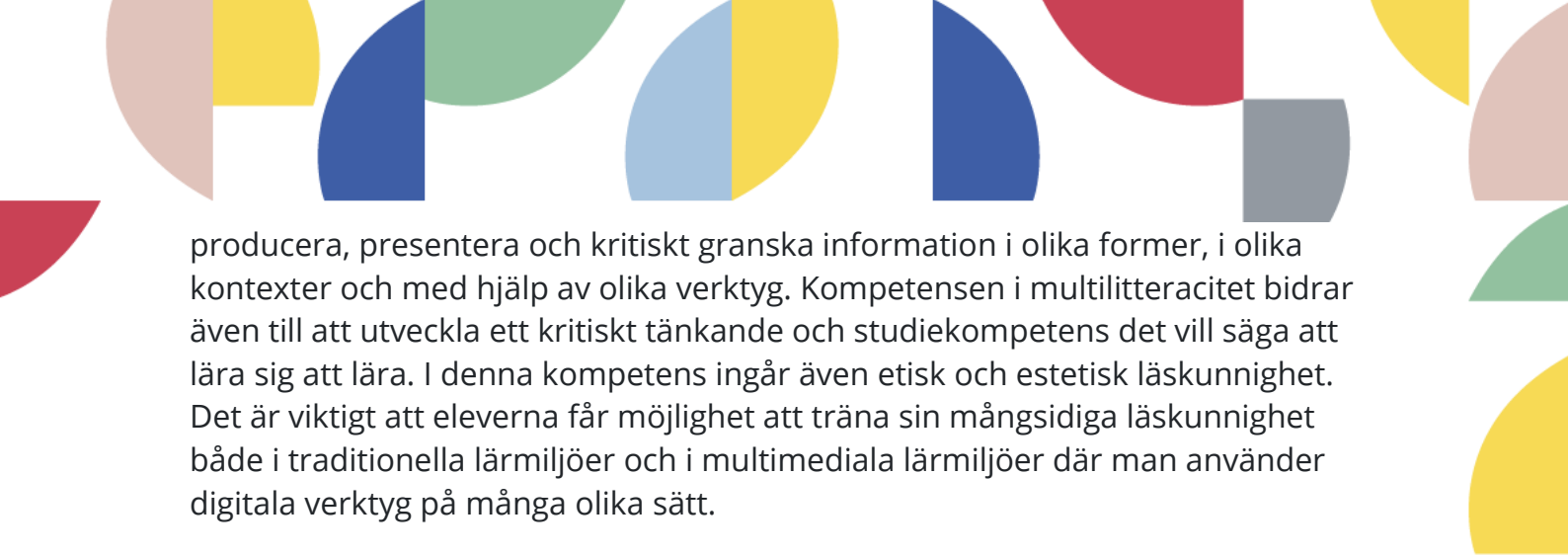
Eleverna behöver grundläggande kunskap om teknologi och dess utveckling och effekter inom olika livsområden och i omgivningen. De behöver också handledning för att göra förnuftiga teknologiska val. Teknologins mångfald ska behandlas i undervisningen och eleverna lär sig förstå principerna för hur den fungerar och vad den kostar. Eleverna ska uppmuntras till en ansvarsfull användning av tekniken och att reflektera över etiska frågor gällande den.

Eleverna ska få hjälp med att utveckla sina konsumentkunskaper samt sina förutsättningar att sköta och planera sin egen ekonomi. Eleverna ska handledas i att fungera som konsument. De ska också få kunskap om sina rättigheter och skyldigheter och uppmuntras till en etisk användning och måttlighet. Eleverna uppmuntras till att dela med sig och vara sparsamma. Under den grundläggande utbildningen får eleverna lära sig att göra val och att leva i enlighet med en hållbar livsstil.

Multilitteracitet (K4)

Med kompetens i multilitteracitet avses förmågan att tolka, producera och värdera olika slag av texter i olika medier och miljöer. Denna kompetens gör det möjligt för eleverna att förstå många olika slag av kulturella uttryck och att forma sin egen identitet. Begreppet multilitteracitet har koppling till det vidgade text- och språkbegreppet. Med texter avses här olika slag av information som kommer till uttryck genom verbala, visuella, auditiva, numeriska eller kinestetiska symbolsystem eller genom kombinationer av dessa. Texterna kan tolkas och produceras till exempel i skriften, talad, tryckt, audiovisuell eller digital form.

Eleverna behöver ha kompetens i multilitteracitet för att kunna förstå och tolka världen omkring sig och skapa sig en bild av den kulturella mångfalden. Kompetens i multilitteracitet innebär att kunna söka, kombinera, omforma,

producera, presentera och kritiskt granska information i olika former, i olika kontexter och med hjälp av olika verktyg. Kompetensen i multilitteracitet bidrar även till att utveckla ett kritiskt tänkande och studiekompetens det vill säga att lära sig att lära. I denna kompetens ingår även etisk och estetisk läskunnighet. Det är viktigt att eleverna får möjlighet att träna sin mångsidiga läskunnighet både i traditionella lärmiljöer och i multimediala lärmiljöer där man använder digitala verktyg på många olika sätt.

Eleverna ska utveckla mångsidig läskunnighet inom alla läroämnen via vardagsspråket för att kunna behärska begrepp och kommunikationsformer inom olika fackområden. För att eleverna ska nå kompetens i multilitteracitet krävs en mångsidig textmiljö, en pedagogik som utnyttjar denna och samarbete mellan olika läroämnen och andra aktörer. Eleverna ska ges möjlighet att använda, tolka och producera olika slag av texter både individuellt och tillsammans med andra. Olika slag av multimodala läromedel ska användas och man ska göra det möjligt för eleven att förstå de kulturella sambanden mellan dessa texter. I undervisningen ska man analysera och reflektera kring texter som är autentiska och meningsfulla för eleverna. På detta sätt blir det möjligt för eleverna att använda sina styrkor i studierna och utnyttja texter och innehåll som intresserar dem samt att delta aktivt och påverka.

Digital kompetens (K5)

Digital kompetens är en viktig medborgarfärdighet, både i sig och som en del av multilitteraciteten. Den är både föremål och redskap för lärandet. I den grundläggande utbildningen ska alla elever ha möjligheter att utveckla sin digitala kompetens. Informations- och kommunikationsteknik ska systematiskt användas i den grundläggande utbildningens alla årskurser, i de olika läroämnena, i de mångvetenskapliga lärområdena och i det övriga skolarbetet.

Den digitala kompetensen ska utvecklas inom fyra huvudområden: 1) Eleverna får lära sig att förstå centrala begrepp och principerna för hur digitala verktyg används och fungerar och ges möjlighet att utveckla sin praktiska digitala kompetens när de utarbetar egna produkter. 2) Eleverna får handledning i hur man använder digitala verktyg på ett ansvarsfullt, ergonomiskt och tryggt sätt. 3) Eleverna får lära sig att använda digitala verktyg som hjälpmedel i informationshantering och i undersökande och kreativt arbete. 4) Eleverna får erfarenheter och övning i att använda digitala verktyg för att kommunicera och bilda nätverk. Inom alla dessa fyra områden är det viktigt att eleverna är aktiva och ges möjlighet att vara kreativa och hitta arbetsätt och lärostigar som lämpar

sig för dem. Det är också viktigt att de upplever glädje över att arbeta tillsammans och upptäcka världen tillsammans, vilket påverkar studiemotivationen. Användningen av digitala verktyg ger eleverna möjligheter att synliggöra sina tankar och idéer på olika sätt. På så sätt utvecklas också deras förmåga att tänka och lära sig.

Eleverna ska få bekanta sig med tillämpningar och användning av olika digitala verktyg för olika syften och lära sig se deras betydelse i vardagen och i kommunikationen mellan människor och som medel för att påverka. Man ska tillsammans fundera över varför digitala verktyg behövs i studierna, i arbetslivet och i samhället och hur denna kompetens har kommit att bli en del av de allmänna färdigheter som behövs i arbetslivet. Eleverna ska lära sig att bedöma informations- och kommunikationsteknikens inverkan ur ett hållbarhetsperspektiv och att vara ansvarsfulla konsumenter. Eleverna ska under den grundläggande utbildningen få använda digitala verktyg även i internationell kommunikation. De lär sig att uppfatta deras betydelse, möjligheter och risker i en global värld.

Arbetslivskompetens och entreprenörskap (K6)

Arbetslivet, yrkena och arbetets karaktär förändras bland annat på grund av den teknologiska utvecklingen och genom att ekonomin globaliseras. Det blir svårare att förutspå arbetskraven än tidigare. Eleverna ska i den grundläggande utbildningen utveckla allmänna färdigheter som främjar intresset och en positiv attityd gentemot arbete och arbetslivet. Det är viktigt att eleverna får erfarenheter som hjälper dem att inse betydelsen av arbete och företagsamhet och möjligheterna till entreprenörskap samt sitt eget ansvar som medlemmar i en grupp och i samhället. Skolarbetet ska ordnas så att eleverna kan utveckla sin kännedom om arbetslivet, lära sig entreprenörskap samt inse betydelsen av de kunskaper som inhämtas i skolan och på fritiden för den egna karriären.

Eleverna ska få lära sig vad som är utmärkande för näringslivet i närmiljön och vilka de centrala branscherna är. Under den grundläggande utbildningen ska eleverna bekanta sig med arbetslivet och få erfarenheter av att arbeta och av att samarbeta med aktörer utanför skolan. På detta sätt får eleverna träning i sakligt uppförande och samarbetsförmåga som behövs i arbetslivet och upptäcker vikten av goda språkkunskaper och kommunikationsfärdigheter. Förmåga att sysselsätta sig själv, entreprenörskap och färdigheter att uppskatta och hantera risker utvecklas genom olika projekt. I skolan ska eleverna öva sig att arbeta i grupper, med projekt och inom nätverk.

Eleverna ska ges möjlighet att öva sig att arbeta självständigt och tillsammans med andra och att arbeta metodiskt och långsiktigt. När eleverna arbetar tillsammans kan var och en se sitt arbete som en del av helheten. De lär sig också ömsesidighet och att anstränga sig för att nå ett gemensamt mål. I aktiverande undervisningssituationer kan eleverna lära sig att planera arbetsprocesser, ställa upp hypoteser, testa olika alternativ och dra slutsatser. De övar sig att uppskatta tid och se övriga förutsättningar för arbetet och att hitta nya lösningar om situationen förändras. Samtidigt lär sig eleverna förutse eventuella svårigheter i arbetet och att hantera misslyckanden och besvikelser. Eleverna ska uppmuntras att vara uthålliga och slutföra sitt arbete samt att värdesätta arbetet och resultatet av det.

Eleverna ska uppmuntras att förhålla sig öppet till nya möjligheter och att handla flexibelt och kreativt om situationen förändras. De ska lära sig att aktivt ta initiativ och att söka olika alternativ. Eleverna ska få hjälp med att upptäcka yrken som intresserar dem och att välja lämpliga fortsatta studier utgående från sina egna förutsättningar, medvetna om traditionella könsrollers och andra rollmodellernas inverkan.

Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid (K7)

Den grundläggande förutsättningen för demokrati är att människorna deltar i verksamheten i samhället. För att lära sig att delta och påverka och förhålla sig ansvarsfullt till framtiden krävs övning. Skolan erbjuder trygga ramar för detta. Samtidigt ger den grundläggande utbildningen eleverna en kunskapsgrund för att växa till aktiva medborgare som utövar sina demokratiska rättigheter och friheter på ett ansvarsfullt sätt. Skolan ska stärka varje elevs delaktighet.

Den grundläggande utbildningen ska skapa förutsättningar för eleverna att utveckla intresse för frågor som gäller skolan och samhället. Deras rätt att delta i beslutsfattande enligt sin ålder och utvecklingsnivå ska respekteras i skolan. Eleverna ska delta i planeringen, förverkligandet och utvärderingen av sina studier, det gemensamma skolarbetet och lärmiljön. De ska få kunskaper och erfarenheter av olika sätt att delta och påverka i medborgarsamhället och av gemensamt arbete utanför skolan. Genom att eleverna får ett personligt förhållande till naturen inser de betydelsen av naturskydd. Eleverna får lära sig att bedöma mediernas påverkan i samhället och att använda sig av de möjligheter medierna erbjuder. Genom egna erfarenheter lär sig eleverna att påverka, fatta beslut och ta ansvar. Samtidigt lär de sig att uppfatta betydelsen av regler, överenskommelser och förtroende. Genom att delta i skolan och

utanför skolan lär sig eleverna att uttrycka sina åsikter på ett konstruktivt sätt. De lär sig att arbeta tillsammans och får tillfälle att öva sig att förhandla, medla och lösa konflikter samt att förhålla sig kritiskt till olika fenomen. Eleverna ska uppmuntras att reflektera över sina ställningstaganden ur olika perspektiv: likabehandling, jämlikhet, jämställdhet och rättvisa och med tanke på en hållbar livsstil.

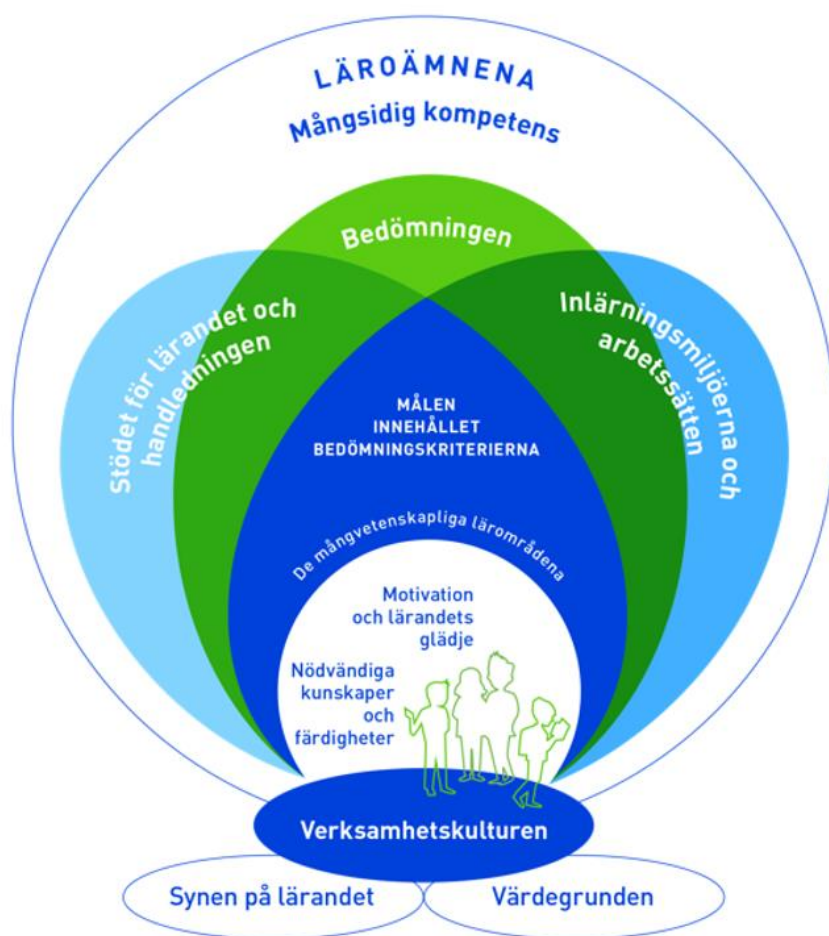
Under den grundläggande utbildningen ska eleverna fundera över sambandet mellan det förflutna, nutiden och framtiden samt olika framtidsalternativ. De ska lära sig förstå betydelsen av sina val, levnadssätt och handlingar, inte bara för det egna livet, utan även för den närmaste omgivningen, samhället och naturen. Eleverna ska få färdigheter att utvärdera och förändra både sina egna, skolans och samhällets förfaringssätt och verksamhetsstrukturer så att de bidrar till att bygga en hållbar framtid.

Att uppfylla målen för de mångsidiga kompetenserna

För att nå målen för den mångsidiga kompetensen behöver

- skolans personal och lärare att känna till innehållet i läroplanen. Utbildningsanordnaren bör se till att det ordnas fortbildning och diskussionstillfällen för de anställda.
- skolan samarbeta med kultur- och fritidstjänsterna, församlingarna och eventuella övriga samarbetsparter.
- skolan samarbeta med förskolan och andra stadiets utbildningar särskilt i övergångsskeden
- både lärare och elever planera skolarbetet tillsammans
- skolorna samarbeta med andra skolor, också över språkgränsen
- skolan utnyttja närmiljön
- målen för de mångsidiga kompetenserna följas upp

Stödmaterial som främjar den mångsidiga kompetensen

Inom de svenskspråkiga utbildningstjänsterna har det utvecklats stödmaterial i form av bilagor som kompletterar den lokala läroplanen. Avsikten är att stöda lärare i sitt pedagogiska arbete bland annat inom mångsidiga kompetenser och lärområden. Stödmaterialen som presenteras nedan innefattar bl.a. den digitala kompetensen, multilitteraciteten, den kulturella och kommunikativa kompetensen. Anmärkningsvärt är att innehållet i dessa planer även tangerar och andra kompetensområden i de mångsidiga kompetenserna. Planerna är därmed inte bundna till vissa läroämnen utan stöder ett ämnesöverskridande arbetssätt.

Digistigen i Borgå innefattar tre delområden: digital kompetens, programmeringskunskaper och mediäläskunnighet. Digistigen är en gradvis avancerande lärostig för elever i åk 1–9 inom den digitala färdigheterna. Digistigen

är ett stödmaterial för den digitala kompetensen samt multilitteracitet, men innehållet främjar även övriga kompetensområden.

Stigen för hållbar utveckling är ett stödmaterial för att använda i undervisningen om klimat- och hållbarhetsfostran i årskurs 1-9.

Skrivstigen är ett stödmaterial om hur man kan främja elever skrivkompetens i årskurserna 1-6. Skrivfärdigheter är en väsentlig del av lärande och främjar delaktigheten i samhället på flera kompetensområden.

Kulturstigen är ett program som främjar kulturfostran i skolorna. Programmet stöder och underlättar lärarens arbete samt främjar en målinriktad och jämlik fostran kring kultur, konst och motion.

4. Verksamhetskulturen i en enhetlig grundläggande utbildning

4.1 Verksamhetskulturens betydelse och utvecklande av den

Den grundläggande utbildningen ska utvecklas som en läroplansmässigt och pedagogiskt sammanhängande helhet. Den grundläggande utbildningen indelas enligt statsrådets förordning i helheter som består av årskurserna 1–2, 3–6 och 7–9. Årskurserna ska bilda en enhetlig didaktisk och logisk pedagogisk kontinuitet. Samarbete med förskoleundervisningen ökar långsiktigheten i arbetet. Utbildningsanordnaren ska garantera samarbete och enhetlighet i undervisningen, oberoende av om förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen eller olika årskurser i den grundläggande utbildningen administrativt fungerar i olika enheter eller byggnader. I mån av möjlighet ska man även samarbeta med läroanstalter inom följande utbildningsstadium.

Verksamhetskulturen spelar en central roll när det gäller att skapa enhetlighet i den grundläggande utbildningen. Den inverkar alltid på hur eleverna upplever kvaliteten i skolarbetet. En skolas verksamhetskultur är dess historiskt och kulturellt formade sätt att arbeta. Verksamhetskulturen kan utvecklas och förändras. Den är en helhet som bygger på

- tolkning av de normer och mål som styr arbetet
- ledning samt organisering, planering, genomförande och utvärdering av arbetet
- kompetens som finns i skolan och hur man utvecklar skolans verksamhet
- pedagogik och professionalitet
- kommunikation, atmosfär, daglig praxis och lärmiljöer.

Verksamhetskulturen formas av både medvetna och omedvetna, och ibland även oavsiktliga, faktorer. Verksamhetskulturen påverkar alla som tar del av den,

oberoende av om de är medvetna om dess betydelse och effekter eller inte. De vuxnas sätt att agera överförs till eleverna, som tillägnar sig skolans värden, attityder och vanor. Till exempel överförs modeller för kommunikation och språkbruk samt könsroller till eleverna. För att utveckla verksamhetskulturen är det viktigt att fundera över verksamhetskulturens inverkan och lägga märke till icke-önskvärda drag och korrigera dem.

Verksamhetskulturen syns mest i de gemensamma handlingsätten. All verksamhet i den grundläggande utbildningen ska utformas så att den stödjer målen för undervisning och fostran. Skolans verksamhetskultur ska stödja att alla förbinder sig till målen och främja att den gemensamma värdegrunden och synen på lärande förverkligas i skolarbetet. En förutsättning för att utveckla verksamhetskulturen är en öppen, interaktiv diskussion där alla är delaktiga och där man uppskattar varandra och skapar förtroende för varandra.

Skolans verksamhetskultur ska främja lärande, delaktighet, välbefinnande och en hållbar livsstil. Vardagen ska vara trygg och alla ska bemötas jämlikt och med respekt.

Verksamhetskulturen ska regelbundet utvecklas och utvärderas tillsammans med flera målgrupper (elever, vårdnadshavare, personal, ledning, samt övriga samarbetsparter). Målet är att skolan hittar och upprätthåller fungerande rutiner för skolgemenskapens lärande och välbefinnande.

Utbildningstjänsterna i Borgå har tillsammans med skolans personal, elever, vårdnadshavare och samarbetspartner valt fyra lokala tyngdpunktsområden:

- fungerande växelverkan och en sporrande atmosfär
- välmående och en trygg vardag
- att göra, planera, lära, och utveckla tillsammans
- motion i skolan

Fungerande växelverkan och en sporrande atmosfär

- äkta, öppen verksamhetskultur, där man lyssnar till varandra och respekterar varandra
- information planeras i tydliga rutiner så att den fungerar på alla nivåer; bl.a. mellan hem och skola, inom skolgemenskapen, mellan ledningen och skolan och med samarbetspartners
- idéer och tankar ska ha utrymme och tid att frodas i kollegiet och i klasserna
- att ge positiv respons är på allas ansvar, att få positiv respons är allas rättighet

Välmående och en trygg vardag

- alla har rätt att synas och höras dagligen
- alla i skolan tar ansvar för sig själv och för andra
- det finns gemensamma trivselregler och rutiner, som alla tar del i
- skolan ingriper tidigt i olika problemsituationer
- skolan uppmuntrar till hälsosamma levnadsvanor
- eleverna handleds att använda informationsteknik tryggt och med respekt för andra
- skolan stöder välmående genom olika program och gemensamma teman (se elevvårdsplanen)

Att göra, planera, lära och utveckla tillsammans

- gemensam planering är en viktig del av vardagen
- att dela med sig av sitt kunnande och att lära sig av andra är viktigt
- skolan betonar betydelsen av klass/elevrådsverksamhet
- skolan har olika verksamhetsmodeller som stärker gemenskaps känslan, t.ex. väneleversverksamhet, kompiselever, temadagar, fester
- skolan arbetar på att stärka samarbetet inom skolan, med andra skolor och med andra samarbetsparter

Motion i skolan

- eleven får röra sig minst en timme per dag under lektioner och raster
- motion ska främja välmående och trivsel i skolan samt stöda lärande
- eleven uppmuntras till idrottsaktiviteter i och utanför skolan
- motionsverksamheten planeras tillsammans med eleverna och skolans personal

4.2 Principer för utvecklande av verksamhetskulturen

Principerna för utvecklandet av verksamhetskulturen i den grundläggande utbildningen ska hjälpa utbildningsanordnarna och skolorna att styra sin verksamhet. Principerna beskrivs i synnerhet utifrån skolans perspektiv. Utbildningsanordnaren ska skapa förutsättningar för att skolorna ska kunna tillämpa principerna och utveckla sin egen verksamhetskultur i samma riktning. Målet är att skapa en verksamhetskultur som främjar lärande, delaktighet och lösningar som stöder skolengagemanget, välbefinnande och en hållbar livsstil. För att principerna ska kunna förverkligas krävs att man beaktar lokala behov och möjligheter, att man samarbetar med vårdnadshavarna och andra samarbetspartner och att eleverna på riktigt får vara med och utveckla skolgemenskapen.

En lärande organisation är kärnan i verksamhetskulturen

Skolan ska fungera som en lärande organisation som stödjer alla sina medlemmar i lärandet. Den lärande organisationen ska utvecklas genom dialog. Samarbete och delaktighet stärker gemenskapen. Att man reflekterar över målen och regelbundet utvärderar det egna arbetet och att man kan arbeta i lugn och ro främjar lärandet i skolgemenskapen. Respons från hemmen och andra samarbetspartner stödjer lärandet. Det är också viktigt att utnyttja resultat från utvecklingsarbete, utvärderingar och forskning. Betydelsen av pedagogiskt och delat ledarskap betonas och ledarskapet inriktas framför allt på att trygga förutsättningarna för lärande och välbefinnande.

En lärande organisation ska skapa förutsättningar för medlemmarna att lära sig tillsammans och av varandra. Den ska också skapa förutsättningar för undersökande och experimenterande arbete och ge erfarenheter av att känna

sig inspirerad och av att lyckas. Utgångspunkten för samarbetet är goda samarbetsfärdigheter och kommunikativa färdigheter hos medlemmarna i gemenskapen, som man tillägnar sig framför allt när man umgås med andra till vardags. Här är vuxnas exempel särskilt viktigt.

Emotionella och kommunikativa färdigheter är ett mål för lärandet inom olika läroämnena och ingår även i helheten mångsidig kompetens. Det är en viktig del av skolans verksamhetskultur att utöver lektionstid öva de emotionella och kommunikativa färdigheterna i olika situationer i skolans vardag.

En lärande organisation ska uppmuntra alla sina medlemmar att försöka och att lära sig också av misstag. Den ska ge medlemmarna lämpliga utmaningar och hjälpa dem att hitta och dra nytta av sina styrkor. Som medlemmar i gemenskapen kan eleverna skapa en positiv och realistisk bild av sig själva och utveckla sin naturliga vilja att experimentera och undersöka. I en lärande organisation inser man att fysisk aktivitet har betydelse för lärandet och strävar till att frigöra sig från en stillasittande livsstil. Den ska värdesätta att man fördjupar sig i arbetet, anstränger sig i lärandet och slutför arbetet.

Välbefinnande och en trygg vardag

Strukturerna och verksamhetssätten i en lärande organisation ska främja välbefinnande och trygghet och på så sätt skapa förutsättningar för lärande. Dessa två aspekter ska beaktas i allt skolarbete och styra allas arbete. Aktivt stöd för elevernas kamratrelationer, positiva gemensamma upplevelser och en känsla av att man är en viktig medlem i gemenskapen stöder skolengagemanget. Medlemmarna ska ses som individer och behandlas jämlikt men också gemenskapens behov ska beaktas. Skoldagens verksamhetssätt ska vara smidiga och möjliggöra en mångsidig verksamhet. Motion och gemensamma aktiviteter som främjar det psykiska välbefinnandet ska utgöra en naturlig del av varje skoldag. Gemensam elevvård är en viktig del av verksamhetskulturen.

Eleverna ska ha jämlika möjligheter att få handledning och stöd för sin utveckling och sitt lärande, både som individer och som medlemmar i gruppen. Välvillighet och vänlighet ska värdesättas. Mobbning, trakasserier, våld, rasism eller annan diskriminering ska inte accepteras och man ska genast ingripa vid osakligt beteende. I skolarbetet ska man sträva efter att förutse vardagen så att den löper harmoniskt. Att bli hörd och uppleva rättvisa skapar förtroende. En lugn och accepterande atmosfär, goda sociala relationer och en trivsamt miljö främjar arbetsron.

Kommunikation och mångsidiga arbetssätt

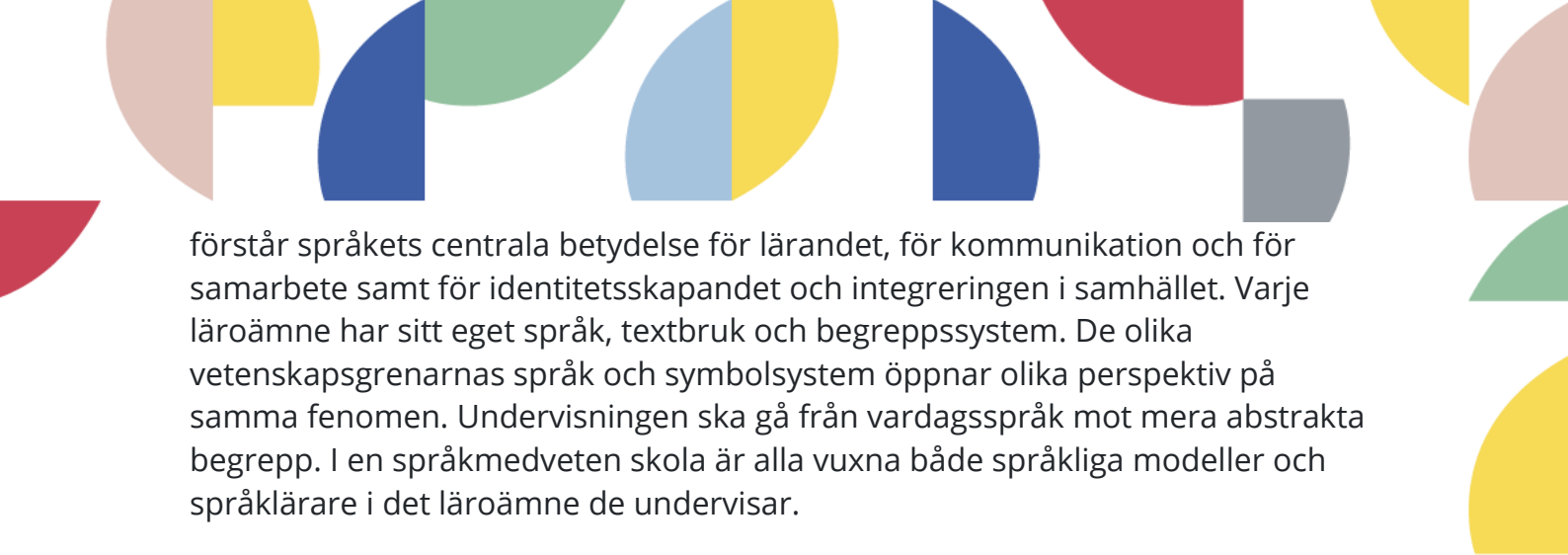
Kommunikation, samarbete och mångsidiga arbetssätt främjar hela gemenskapens lärande och välbefinnande. En lärande organisation ska identifiera olika former av lärande och kunskapsbyggande och fungera smidigt. Den uppmuntrar till att pröva och experimentera och ger utrymme för aktivitet, kreativitet, motion, lek och upplevelser som är karakteristiskt för olika åldrar och elever.

I skolarbetet ska man systematiskt använda sig av olika arbetssätt och lärmiljöer och sträva till att regelbundet föra ut undervisningen ur klassrummet. Man ska skapa möjligheter till projektbaserat arbete och helhetsbaserat lärande samt till samarbete både inom skolan och med aktörer utanför skolan. Samarbetet och kommunikationen mellan vuxna i skolan och med det omgivande samhället stärker elevernas förmåga att kommunicera och samarbeta. När eleverna arbetar tillsammans lär de känna sig själva och sin personlighet och att arbeta konstruktivt tillsammans med många olika slags människor. Informations- och kommunikationsteknik ska användas för att främja kommunikation och multisensoriskt arbete via olika kanaler.

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Skolan som en lärande organisation är en del av ett kulturellt föränderligt och pluralistiskt samhälle, där det lokala och det globala överlappar varandra. Olika identiteter, språk, religioner och åskådningar lever sida vid sida och är i växelverkan med varandra. Internationalisering på hemmaplan är en viktig resurs i skolan. Som lärande organisation tar skolan tillvara och uppskattar landets kulturarv och nationalspråk samt den egna och omgivningens kulturella, språkliga, religiösa och åskådningsmässiga mångfald. Den lyfter fram den samiska och andra minoriteters betydelse i Finland. Den utvecklar förståelsen och respekten mellan individer och grupper och ett ansvarsfullt agerande gentemot varandra. Rätten till det egna språket och den egna kulturen är en grundrättighet som man i skolan medvetet arbetar utgående från. I skolan ska man bekanta sig med kulturella traditioner, diskutera olika tanke- och handlingsmönster på ett konstruktivt sätt och tillsammans skapa nya sedvänjor.

Flerspråkighet är en form av kulturell mångfald. Varje gemenskap och varje medlem i gemenskapen är flerspråkig. Det ska vara naturligt att använda olika språk parallellt i skolans vardag och språk ska värdesättas. I den språkmedvetna gemenskapen diskuteras attityder gentemot språk och språkgrupper och man

förstår språkets centrala betydelse för lärandet, för kommunikation och för samarbete samt för identitetsskapandet och integreringen i samhället. Varje läroämne har sitt eget språk, textbruk och begreppssystem. De olika vetenskapsgrenarnas språk och symbolsystem öppnar olika perspektiv på samma fenomen. Undervisningen ska gå från vardagspråk mot mera abstrakta begrepp. I en språkmedveten skola är alla vuxna både språkliga modeller och språklärare i det läroämne de undervisar.

Delaktighet och demokrati

Den lärande organisationens verksamhetsätt ska utvecklas gemensamt. En demokratisk verksamhetskultur som främjar delaktighet och uppfyller de mänskliga rättigheterna ger eleverna förutsättningar att växa till aktiva medborgare.

Eleverna ska enligt sin utvecklingsnivå få vara med och planera, utveckla och utvärdera verksamheten. De ska få uppleva att de blir hörda och uppskattade som medlemmar i gemenskapen. Gemenskapen ska uppmuntra demokratisk dialog och delaktighet och utveckla sådana verksamhetsätt och strukturer som det förutsätter. Elevkårsverksamheten erbjuder ett viktigt forum för elevernas delaktighet. Också andra verksamhetsformer såsom stödelevs- och fadderverksamhet och engagemang i frivilligt arbete och hållbar utveckling ökar elevernas delaktighet. Samtidigt stärker de samarbete och växelverkan i hela skolgemenskapen. Samarbete med olika förvaltningar, församlingar, organisationer, företag och andra aktörer fördjupar bilden av samhället och verksamheten i medborgarsamhället. Kontakten med skolor i olika länder ökar förmågan att komma till rätta i en globaliserad värld.

Likabehandling och jämlikhet

En lärande organisation ska främja likabehandling och jämlikhet. Medlemmarna ska bemötas och behandlas likvärdigt oberoende av faktorer som hänger samman med personen i fråga. Likvärdighet betyder inte att alla är likadana. Likabehandling förutsätter både att man garanterar grundläggande rättigheter och möjligheter till delaktighet och att man beaktar individuella behov.

Under grundskoletiden utvecklas elevernas uppfattning om sin egen sexuella identitet och sexualitet. En lärande organisation främjar genom sina värderingar och sin praxis jämställdhet mellan könen och stödjer eleverna i deras

identitetsskapande. Undervisningen ska ha ett könssensitivt förhållningssätt. Skolan ska uppmuntra eleverna att upptäcka sina egna möjligheter och att förhålla sig till olika läroämnena, göra val och binda sig till studierna utan könsbundna rollmodeller. Genom val och utveckling av lärmiljöer, arbetssätt och undervisningsmaterial ger man synlighet åt och visar respekt för den mänskliga mångfalden.

Ansvar för miljön och en hållbar framtid

En lärande organisation ska i all sin verksamhet fästa uppmärksamhet vid nödvändigheten av en hållbar livsstil. Genom sina val och sitt handlande i vardagen visar skolan ett ansvarsfullt förhållningssätt till miljön. Materialval och handlingsmönster som innebär slöseri med råmaterial, energi och biologisk mångfald ska förändras så att de blir hållbara. Betydelsen av immateriella värden för välbefinnandet och en hållbar livsstil lyfts fram och dessa värden ges tid och synlighet i det dagliga skolarbetet. Eleverna är med och planerar och förverkligar en hållbar vardag.

En lärande organisation ska inge hopp om en bra framtid genom att skapa en kunskapsgrund för eko-social bildning. En realistisk och praktisk attityd till förutsättningarna för en bra framtid stärker utvecklingen till ansvarsfulla medlemmar i gemenskapen, kommuninvånare och medborgare. Det sporrar eleverna att bemöta världens mångfald öppet och nyfiket och att arbeta för en rättvisare och hållbarare framtid.

4.3 Lärmiljöer och arbetssätt

4.3.1 Lärmiljö

Med lärmiljöer avses de lokaler, platser, grupper och aktiviteter, där studierna och lärandet sker. Lärmiljöer innefattar också redskap, tjänster och material som används i undervisningen. Lärmiljöerna ska stödja elevernas individuella och gemensamma utveckling, lärande och kommunikation. Alla medlemmar i skolgemenskapen påverkar lärmiljöerna genom sitt agerande. Välfungerande lärmiljöer främjar kommunikation, delaktighet och kollaborativt kunskapsbyggande. De ger också möjlighet till aktivt samarbete med utomstående aktörer eller sakkunniga.

Målet med utveckling av lärmiljöerna är att de bildar en mångsidig och flexibel pedagogisk helhet. När man utvecklar lärmiljöerna ska man beakta olika läroämnes specialbehov. Lärmiljöerna ska ge möjlighet till kreativa lösningar samt till att analysera och undersöka företeelser ur olika perspektiv. Dessutom ska man när man utvecklar och väljer lärmiljöer beakta att eleverna tillägnar sig nya kunskaper och färdigheter också utanför skolan.

Utrymmena ska utvecklas, planeras, utformas och användas så att de är ergonomiska, ekologiska, estetiska och tillgängliga, ljusa, trivsamma, välordnade och rena, de akustiska förhållandena är goda och inomhusluften av god kvalitet. Skolans utrymmen, inklusive möbler, utrustning och redskap ska ge möjlighet att stödja den pedagogiska utvecklingen av undervisningen och elevernas aktiva deltagande. Målet är att eleverna ska ha tillgång till utrymmen, redskap, material och bibliotekstjänster så att de också har möjlighet att studera självständigt. Utöver skolans utrymmen och skolgården ska naturen och den byggda miljön användas i undervisningen. Bibliotek, motions-, konst- och naturcenter, muséer och många andra samarbetspartner erbjuder mångsidiga lärmiljöer.

Informations- och kommunikationstekniken är en viktig del av mångsidiga lärmiljöer. Elevernas delaktighet och förmåga att arbeta kollaborativt ska stärkas och elevernas personliga lärstigar stödjas med hjälp av digitala verktyg. När man utvecklar lärmiljöerna ska man beakta den mångformiga mediekulturen. Nya digitala verktyg ska tas i bruk för att främja och stödja lärandet. Elevernas egna digitala verktyg kan användas som stöd för lärandet enligt vad man kommer överens med vårdnadshavarna. Samtidigt säkerställer man att alla elever har möjlighet att använda digitala verktyg.

Erfarenheter och upplevelser av att lyckas i olika miljöer och lärsituationer sporrar eleverna att utveckla sina kunskaper. Eleverna ska delta i utvecklingen av lärmiljöerna. Lärmiljöerna ska planeras utifrån elevernas individuella behov. På det viset kan man förebygga behovet av särskilt stöd för lärande och skolgång. Lärmiljöer som skräddarsys utifrån behovet av stöd kan utgöra en del av en elevs planerliga stöd.

Lärmiljöerna ska utvecklas med beaktande av varje elevs och hela skolans totala välbefinnande. Miljöerna ska vara trygga och hälsosamma och främja elevernas sunda utveckling och välbefinnande i enlighet med deras ålder och förutsättningar. Eleverna ska lära sig att handla på ett ansvarsfullt och tryggt sätt i alla lärmiljöer. Arbetsro och en vänlig och lugn atmosfär stödjer lärandet.

Läroämnets uppdrag och målen för lärandet styr valet av lärmiljöer. Skolorna erbjuder tidsenliga och flexibla lärmiljöer som stöder mångsidigt lärande. De möjligheter och särdrag närmiljön erbjuder utnyttjas i undervisningen.

Skolorna uppmuntras till samarbete enheter och verksamhetsområden emellan. Det är viktigt att eleverna och personalen ges möjlighet att dela med sig av sin kunskap och lära sig av varandra. Den levande tvåspråkigheten i staden ger oss möjligheter att utnyttja lärmiljöer över språkgränserna.

Utbildningstjänsterna i Borgå har tillsammans med skolans personal, elever, vårdnadshavare och samarbetsparter valt tre lokala tyngdpunktsområden:

Arbetsro och en vänlig och lugn atmosfär

- vuxna och elever kommer överens om gemensamma mål
- skolan har gemensamma regler
- de vuxna har tid att lyssna på eleverna
- skolan stöder gruppandan; efter behov med hjälp av kurator, ungdomstjänster, olika program mm.

Flexibla utrymmen och verktyg som lämpar sig för undervisning och samarbete

- skolans utrymmen används kreativt
- skolan utnyttjar även utrymmen utanför skolan

Trivsel i skolan

- alla ansvarar tillsammans för trivseln i gemensamma utrymmen

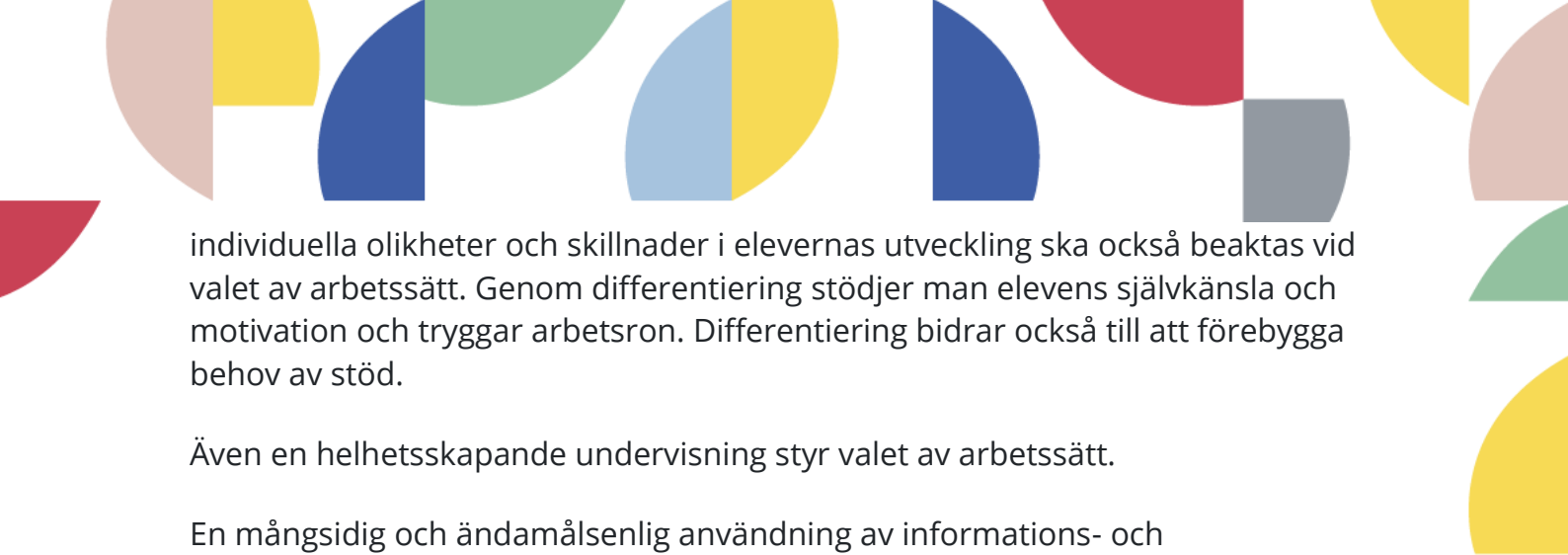
4.3.2 Arbetsätt

Utgångspunkt för valet av arbetsätt är de mål som ställts upp för undervisningen samt elevernas behov, förutsättningar och intressen. Varierande arbetsätt stödjer och styr såväl undervisningsgruppens som den enskilda elevens lärande. Arbetsätt som lämpar sig för olika åldrar och olika undervisnings- och lärsituationer ska användas i undervisningen. Genom mångsidiga arbetsätt och bedömningsmetoder får eleverna möjlighet att visa sina kunskaper på olika sätt. Vid val av arbetsätt ska man sträva efter att identifiera och förändra könsbundna attityder och rutiner.

Mångsidiga arbetsätt bidrar till glädje i lärandet och till att eleverna upplever att de lyckas samt stödjer kreativ verksamhet som är karakteristisk för olika åldrar. Erfarenhetsbaserade och aktiverande arbetsätt samt rörelse och användningen av olika sinnen berikar lärandet och stärker motivationen. Också arbetsätt som stödjer självreglering och känslan av att höra till gruppen stärker motivationen. Drama och andra konstnärliga uttrycksformer hjälper eleverna att lära känna sig själva och att utvecklas till kreativa människor med sund självkänsla. Det ger eleverna förutsättningar att uttrycka sig mångsidigt och kommunicera konstruktivt med olika människor och grupper. Genom valet av arbetsätt kan man också stödja kollaborativt lärande, där kunskap och förståelse byggs upp genom interaktion med andra. Eleverna ska få agera i olika roller, dela uppgifter med varandra och ta ansvar för både individuella och gemensamma mål.

Vid val av arbetsätt ska olika läroämnens särdrag och utvecklingen av mångsidig kompetens beaktas. Genom att använda arbetsätt som är typiska för olika läroämnen hjälper man eleverna att både strukturera sina kunskaper och tillägna sig färdigheter. Viktiga färdigheter med tanke på lärandet är förmåga att söka, behandla, analysera, presentera, tillämpa, kombinera, bedöma och skapa information. Undersökande och problembaserat arbete, lek, användning av fantasi och konstnärlig verksamhet utvecklar abstrakta och metodiska kunskaper, kritiskt och kreativt tänkande och förmåga att tillämpa sina kunskaper.

Differentiering i undervisningen ska styra valet av arbetsätt. Differentieringen ska grunda sig på kännedom om eleverna och vara ett centralt pedagogiskt perspektiv i all undervisning. Differentiering berör studiernas omfattning och djup, arbetsrytm, arbetsgång och elevernas olika sätt att lära sig. Differentieringen ska utgå från elevens behov och möjligheter att själv planera sina studier, att välja olika arbetsätt och studera i egen takt. Elevernas

individuella olikheter och skillnader i elevernas utveckling ska också beaktas vid valet av arbetssätt. Genom differentiering stödjer man elevens självkänsla och motivation och tryggar arbetsron. Differentiering bidrar också till att förebygga behov av stöd.

Även en helhetsskapande undervisning styr valet av arbetssätt.

En mångsidig och ändamålsenlig användning av informations- och kommunikationsteknik ökar elevernas möjligheter att utveckla sitt arbete och sin förmåga att skapa nätverk. Det ökar deras förmåga att söka, behandla och producera information på ett kreativt, självständigt, interaktivt och kritiskt sätt. Vid valet av arbetssätt ska man använda sig av de möjligheter som spel och spelifiering erbjuder.

Läraren ska välja arbetssätt i samråd med eleverna och handleda dem i synnerhet i användningen av nya arbetssätt för att de på så sätt ska bli mera självständiga och målinriktade i sitt sätt att arbeta. Förmågan att lära sig lära utvecklas bäst när läraren också uppmuntrar eleverna att planera och utvärdera sina arbetssätt. Det motiverar och hjälper eleverna att ta ansvar för lärandet och arbetet i skolgemenskapen. Gemensam reflektion kring mål och bedömningsgrunder förbinder till målmedvetet arbete.

Borgå utbildningstjänster har tillsammans med skolans personal, elever, vårdnadshavare och samarbetspartner valt följande lokala tyngdpunktsområde:

Arbetsmetoder som främjar växelverkan, lärande, tillväxt och samarbete.

- synen på lärande styr hur skolan jobbar och hur olika arbetssätt tillämpas och utvecklas
- skolan betonar arbetssätt som främjar kommunikation, delaktighet och kollaborativt kunskapsbyggande
- skolgemenskapen uppmuntrar till att pröva på nya arbetssätt
- eleverna tar ett medansvar för lärprocessen.

Skolorna specificerar sina verksamhets- och arbetssätt i lärsplanen.

4.4 Helhetsskapande undervisning och mångvetenskapliga lärområden

4.4.1 Helhetsskapande undervisning

Helhetsskapande undervisning är en viktig del av den verksamhetskultur som stödjer pedagogisk enhetlighet i den grundläggande utbildningen. Målet är att göra det möjligt att förstå förhållandet mellan olika fenomen och på vilket sätt de är beroende av varandra. Helhetsskapande undervisning ger eleverna bättre möjligheter att kombinera kunskaper och färdigheter från olika vetenskapsgrenar och att i växelverkan med andra strukturera dem till meningsfulla helheter. Arbetsperioder då eleverna undersöker helheter och kombinerar och undersöker olika vetenskapsgrenar ger dem möjlighet att tillämpa sina kunskaper och får dem att känna sig delaktiga i att bygga upp gemensam kunskap. Detta stärker elevernas förmåga att uppfatta vilken betydelse det som de lär sig i skolan har för det egna livet och den egna gruppen och i ett vidare perspektiv för samhället och mänskligheten. Samtidigt får eleverna redskap för att vidga och strukturera sin världsbild.

Helhetsskapande undervisning förutsätter ett pedagogiskt grepp, som rör både undervisningens innehåll och arbetsmetoder, där man inom undervisningen i varje läroämne och i synnerhet över läroämnesgränserna studerar olika teman eller företeelser i den verkliga världen som helheter. Omfattningen och sättet på vilket man förverkligar helhetsskapande undervisning kan variera beroende på elevernas behov och målen för undervisningen. Undervisningen kan t.ex. genomföras genom att

samma tema studeras parallellt i två eller flera läroämnen samtidigt

innehåll som hör till samma tema delas in i perioder som följer på varandra

ordna aktiverande evenemang såsom temadagar, olika tillställningar, kampanjer, studiebesök och lägerskolor

planera mångvetenskapliga lärområden som omfattar en längre period och flera läroämnen och som kan innehålla ovannämnda helhetsskapande metoder

skapa helheter där många läroämnen samverkar

erbjuda samordnad undervisning, så att all undervisning är helhetsbaserad såsom i förskoleundervisningen.

För att kunna garantera att alla elever har möjlighet att ta del av arbete med lärområden och att få undersöka det som de är intresserade av ska utbildningsanordnaren se till att elevernas studier innehåller minst ett mångvetenskapligt lärområde per läsår. Om de mångvetenskapliga lärområdenas mål och innehåll och om hur de förverkligas ska beslutas i den lokala läroplanen och preciseras i skolans läsårsplan. Den tidsmässiga omfattningen av ett lärområde ska planeras så att eleverna har tid att fördjupa sig i innehållet och att arbeta målinriktat, mångsidigt och uthålligt. I den lokala läroplanen och i läsårsplanen kan man också besluta om andra sätt att göra undervisningen mera helhetsskapande.

Alla grundskolor förverkligar helhetsskapande undervisning genom mångvetenskapliga lärområden. Varje elev har minst en sådan helhet varje läsår. Skolan ska reservera arbetstid för lärarna för att planera och genomföra helhetsskapande undervisning. Skolan ska också aktivt arbeta med de arrangemang som krävs för att kunna ge helhetsskapande undervisning. Förverkligandet av helhetsskapande undervisning beskrivs i läsårsplanen.

4.4.2 Mångvetenskapliga lärområden

De mångvetenskapliga lärområdena ska främja den grundläggande utbildningens mål och i synnerhet utvecklingen av mångsidig kompetens. Innehållet i lärområdena ska planeras lokalt så att de återspeglar principerna för verksamhetskulturen.

De mångvetenskapliga lärområdena ska planeras och genomföras utgående från de lokala resurserna och möjligheterna. Lärområdena erbjuder ett bra tillfälle för samarbete mellan skolan och det övriga samhället. Lärarnas och elevernas motivation ökar när de ämnen som behandlas har lokal anknytning, är aktuella och har samhällsrelaterad betydelse. Det är viktigt att eleverna deltar i planeringen. Syftet med lärområdena är att konkret behandla sådant som ingår i och som vidgar elevernas erfarenhetsvärld, varvid målet är att

stärka elevernas delaktighet och ge dem möjligheter att vara med och planera målen, innehållet och arbetsätten i studierna

lyfta fram frågor som eleverna upplever som viktiga och skapa tillfällen att behandla och påverka dem

öka elevernas möjligheter att studera i olika grupper och med elever i olika åldrar och att arbeta med många olika vuxna

ge eleverna möjligheter att kombinera lärande utanför skolan med skolarbetet

ge utrymme för intellektuell nyfikenhet, upplevelser och kreativitet samt skapa många olika slag av kommunikations- och språksituationer

göra det möjligt att tillämpa kunskaper och färdigheter i praktiken och ge övning i att handla i enlighet med en hållbar livsstil

sporra eleverna att handla på ett sätt som gynnar skolgemenskapens och samhällets bästa.

Planeringen och förverkligandet av mångvetenskapliga lärområden förutsätter samarbete mellan läroämnena som representerar olika perspektiv samt att skolans övriga verksamhet utnyttjas. Alla läroämnena ska i tur och ordning delta i genomförandet av ett lärområde på det sätt som respektive lärområde förutsätter. Innehållet i lärområdena ska väljas enligt principerna för verksamhetskulturen och så att det intresserar eleverna och lämpar sig för samarbete mellan läroämnena och lärare. I studierna utnyttjas de infallsvinklar, begrepp och metoder som är kännetecknande för de olika läroämnena.

Eleverna ska ges respons under den tid man arbetar med lärområdet och deras kunskaper och färdigheter ska beaktas i den verbala bedömningen eller när man ger vitsord i de läroämnena som varit involverade i lärområdet.

Förverkligande

- lärområdet omfattar ungefär en (1) arbetsvecka enligt elevernas veckotimmar och förverkligas under en vecka eller under en längre period
- det mångvetenskapliga lärområdet planeras på hösten och förverkligas under läsåret
- skolans mångvetenskapliga lärområden planeras och antecknas i läsårsplanen

Bedömning

- de mångvetenskapliga lärområdena utvärderas som en process, där kunskap, arbetsfärdigheter, samt förmåga att växelverka med andra ingår.
- eleven ska i början av lärprocessen ha en klar uppfattning om vad som bedöms och hur bedömningen görs
- i planeringsskedet antecknas hur bedömningen ges och vilka färdigheter som utvärderas.
- det är önskvärt att lärprocessen dokumenteras mångsidigt

4.5 Övergångarna

4.5.1 Övergången mellan förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen

De praktiska arrangemangen gällande övergången i Borgå

Syftet med samarbetet mellan förskole- och nybörjarundervisningen är att utveckla en gemensam verksamhetskultur och sänka tröskeln i övergången. På så sätt stärker man kontinuiteten i barnets lärtig och stödet för växande och lärande. Förskolan och närskolan samarbetar under läsåret.

Förskoleundervisningen och närskolan upprättar årligen en samarbetsplan för barnens verksamhet i slutet av september. Rektorn och daghemsföreståndarna ansvarar tillsammans med sin personal för planeringen av samarbetet och dess genomförande. Skolmiljön blir bekant för barnen under förskoleåret och övergången till grundskolan underlättas. Gemensam verksamhet inom förskole- och nybörjarundervisningen ordnas minst tre gånger under terminen, bland annat i genomförandet av ett tema med anknytning till inlärningshelheter inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen i Borgå. På våren har barnet minst en gång möjlighet att bekanta sig med sin kommande skola. Om arrangemangen kring besöket i den kommande skolan avtalas med förskoleundervisningen och vårdnadshavarna

För ordnandet av undervisningen och verksamheten är det viktigt att de som arbetar med barnet har väsentlig information om barnet.

I april-maj ordnas överlåtelsemöten mellan förskoleundervisningen och den kommande skolan om de barn som ska börja skolan. Det kan hållas två sådana möten. Specialläraren inom småbarnspedagogik avtalar ett separat möte om barn i behov av stöd i samarbete med närskolan. Tidsplanen informeras till förskolepersonalen under februari. På mötet deltar förskoleundervisningens lärare, specialläraren inom småbarnspedagogik, den kommande klassläraren, specialläraren samt rektor och skolans elevvårdspersonal. Vid behov kallas, med vårdnadshavarnas samtycke, den kommande ansvarsledaren för eftermiddagsverksamheten till mötet för att behandla ett enskilt barns ärende. Överlåtelsemöten för andra barn som börjar skolan avtalas av förskolepersonalen och närskolan. Om antalet elever är litet, går alla blivande elever igenom under mötet.

På överlåtelsemötet behandlas informationsöverföringsdelen av inlärningsplanen för barnets förskoleundervisning som är godkänd av vårdnadshavarna och en sammanfattning av LukiMat-bedömningen. Barnets kunskaper i svenska (Hitta språket kartläggning) beskrivs i barnets plan. I fråga om barn med främmande språk flyttas också SpråkPedas del 3/barnets färdighetsnivå-blanketten till skolan. Om barnets stödbehov kvarstår i skolan så skickar förskolegruppens lärare (barn med intensifierat stöd) och specialläraren inom småbarnspedagogik (barn med särskilt stöd), barnets inlärningsplan för förskoleundervisning i sin helhet till skolans rektor som krypterad e-post. Också barnet bör ges möjlighet att berätta om sig själv vid övergångarna.

I samarbete med vårdnadshavarna kommer man överens om närskolan och resurseringen för barn med stort stödbehov. Ansökan till småklasser sker innan utgången av mars. Specialläraren inom småbarnspedagogiken gör en pedagogisk utredning och skickar den för undertecknande till servicechefen inom stöd för barnet.

Områdesrektorn för elevstöd och välmående fattar beslut om plats i en småklass.

4.5.2 Övergången mellan årskurs 2 och 3

Praxis vid övergången från årskurs 2 till årskurs 3.

Samtal vid övergången hålls i slutet av åk 2 mellan elev och lärare, (eventuellt ämneslärare) samt vid behov vårdnadshavare. Ifall vårdnadshavaren inte är närvarande vid samtalet, ska hen alltid informeras om samtalets innehåll.

Årskurs 2

- Målet är att lyfta fram elevens styrkor och stärka självkänslan och motivationen att lära sig.
- Som underlag för samtalet kan stadens gemensamma blankett användas. (se materialbanken i Teams)
- Klassläraren, ämnesläraren och specialläraren kontrollerar under vårterminen att de pedagogiska dokumenten i Wilma är uppdaterade.

De praktiska arrangemangen gällande övergången i Borgå

- Klassläraren ansvarar för att den information som är nödvändig överförs till följande lärare
- Eleverna bekantar sig under uppflyttardagen med sin nya årskurs, sin blivande lärare och sina klasskamrater.

4.5.2 Övergången mellan årskurs 6 och 7

Praxis vid övergången från årskurs 6 till årskurs 7.

Samtal vid övergången hålls i slutet av åk 6 mellan elev och lärare, (eventuellt ämneslärare) samt vid behov vårdnadshavare. Ifall vårdnadshavaren inte är närvarande vid samtalet, ska hen alltid informeras om samtalets innehåll

Årskurs 6

- Som underlag för samtalet kan stadens gemensamma blankett användas. (se materialbanken i Teams)
- Klassläraren, ämnesläraren och specialläraren kontrollerar under vårterminen att de pedagogiska dokumenten i Wilma är uppdaterade.

De praktiska arrangemangen gällande övergången i Borgå

Övergångsfasen ska åtminstone innehålla följande:

- Avtal om tidtabeller mellan skolorna
 - Möten mellan lärare, speciallärare/coach, rektor och elevvårdspersonal från den sändande och mottagande skolan – informationsförmedling
 - Informationsförmedling om intensifierat och särskilt stöd, planen för elevens lärande och IP (inom den grundläggande utbildningen behövs inte vårdnadshavarens tillstånd för förmedling av dessa uppgifter.)
 - Elevernas besök i den nya skolan under uppflyttardagen
 - Föräldramöte på den nya skolan
 - Klassindelningar meddelas innan uppflyttardagen
-
- Vid behov ordnas ett möte, där elevens förutsättningar att lära sig och eventuella stödåtgärder granskas vid övergången till högstadiet. I mötet deltar lärare, elev, vårdnadshavare samt vid behov kurator och/eller psykolog.
 - Om eleven har intensifierat stöd i övergången, ska tillräckliga pedagogiska stödåtgärder garanteras också i fortsättningen.
 - Klassföreståndaren ansvarar för att alla ämneslärare och skolgångshandledare får information om elevens stödbehov

- Elevregistret ska uppdateras så att rätt information överförs med eleven.

4.5.2 Övergången från den grundläggande utbildningen till följande utbildningsstadium

De praktiska arrangemangen gällande övergången i Borgå

- Elevhandledarna inleder i god tid diskussioner med eleverna angående valen på andra stadiet och den gemensamma ansökan.
- Ett intensivt samarbete med elevvården är viktigt.
- Skolorna på andra stadiet arrangerar olika presentationstillfällen för elever och vårdnadshavare.
- Elevhandledaren handleder eleverna i att välja fortsatta studier och yrke.
- Elevhandledaren handleder elever som har blivit utan studieplats på andra stadiet fram till det nationellt förutbestämda datumet i augusti. De som fortfarande saknar studieplats då överförs till kommunen i Valpas-systemet.
- Handledningsansvaret förflyttas till andra stadiets studiehandledare när eleven inleder sina studier på andra stadiet.

4.6 Elevhandledning

4.6.1Handledningsplan för elevhandledning i årskurs 1-9

I handledningsplanen för Borgå har man utnyttjat Utbildningsstyrelsens kriterier för god handledning. I kriterierna bestäms teman för god handledning genom grundläggande utbildningen, gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen. Med gemensamma teman framhävs betydelsen av fortsatt handledning för eleven och den studerande. Det är viktigt att garantera en jämn kvalitet av handledning för varje elev oberoende av skola.

Enligt grunderna i läroplanen beskriver handledningsplanen strukturerna för anordnande av elevhandledningen, verksamhetssätt, arbets- och ansvarsfördelning samt arbete i branschöverskridande nätverk, samarbete mellan hem och skola. Handledningsplanen utvärderas och uppdateras regelbundet.

Mål och verksamhetsätt för handledningen

Målet med elevhandledningen är att stödja elevens övergripande välmående och förebygga utbildningsmässig och social marginalisering. Således hör handledningen till varje person som tillhör handlednings- och undervisningspersonalen. Handledningen är högklassig när eleven har möjlighet till tillräckligt mångsidig och kontinuerlig handledning enligt sina behov under hela studietiden.

Handledningsverksamheten kan indelas i tre delar:

1. Målet med handledningen är att stärka elevens självkänsla genom att stöda hans psykosociala växande och utveckling. Man stöder eleven att både socialt och psykiskt fungera i skolan.
2. Med handledningen stöder man att studierna framskrider och lyckas samt inläring och utveckling av studiefärdigheter. Med handledningen möjliggör man en individuell studieväg för eleven.
3. Med handledningen stöder man den ungas utbildnings- och yrkesvalsprocess i grundläggande utbildningens olika skeden och när man söker till fortsatta studier. Med handledningen försöker man hjälpa de unga att bli medvetna om sina personliga styrkor och yrken de är intresserade av samt ge nödvändig beredskap för att göra val som berör levnadsbanan. Att bli bekant med arbetslivet och olika yrken samt mångsidig kännedom om utbildningssystemet är centrala saker som hänför sig till uppgiften. Grundskoleelevens prao, alltså arbetslivsorientering, är en betydande faktor i processen då eleven ska göra egna val.

Handledningens arbets- och ansvarsfördelning

Enligt alla handleder-principen beskrivs ansvarsfördelningen i detta avsnitt kring handledningen i åk 7-9.

Klassföreståndaren gör eleven förtrogen med skolans praxis och svarar för sin del att socialiseringsprocessen startar. Klassföreståndaren följer upp studierna

för de elever hen ansvarar för, påbörjande av eventuella åtgärder för pedagogiskt stöd och/eller elevvård samt om samarbetet mellan hem och skola.

Ämnesläraren handleder elevens inlärningsprocess och genomför ämnesspecifika stödåtgärder. Hen beaktar i undervisningen och bedömningen att elever är olika. Hen följer upp hur eleven framskrider i läroämnet och handleder eleven personligt vid behov. Ämnesläraren har även en roll i den intensifierade elevhandledningen.

Rektorn ansvarar för handledningsverksamheten som genomförs i skolan. Rektorn skapar förutsättningar för lyckad handledning genom att ordna tillräckliga och riktade resurser.

Elevhandledaren har huvudansvaret för planeringen och genomförandet av elevhandledningen. Elevhandledaren håller handledning i klass enligt innehållet i läroplanen. Individuell handledning med sikte på fortsatta studier och yrkesval erbjuds minst en gång per läsår till alla åttonde- och niondeklassare. Elevhandledaren ger vid behov intensifierad personlig handledning till elever i årskurs 8 och 9. Elevhandledaren följer upp att eleverna söker till och påbörjar studier efter grundutbildningen.

Deltidsspeciallärare stöder och handleder eleverna samt för sin del genomför och samordnar planerade stödåtgärder för eleverna.

Specialklassläraren stöder och handleder elever i sin undervisningsgrupp. Specialläraren ansvarar för den intensifierade handledningen. Specialklassläraren ansvarar för intensifierad personlig handledning för sina elever i samarbete med elevhandledaren.

Skolgångshandledaren stöder eleverna planenligt och på det sätt som överenskommit med läraren.

Skolcoachen jobbar med att främja elevernas skolgång och välbefinnande, jobbar med grupper och enskilda elever. Skolcoachen kan vid behov stödja eleven i att få tillgång till elevvårdstjänster.

Samarbete mellan hemmet och skolan

Hemmet informeras om handledningsprocessen och delges allmän information om ansökningsprocessen till fortsatta studier. Då det gäller enskilda elevers ärenden har vårdnadshavarna möjlighet att kontakta skolan och delta i möten.

Samarbete mellan skolan och arbetslivet

Samarbetet mellan skolan och arbetslivet förverkligas i huvudsak genom proo-perioderna (praktisk arbetslivsorientering). Dessutom deltar elever i de högre klasserna i olika arbetslivsrelaterade evenemang som ordnas i närregionen.

Skolorna samarbetar bland annat med andra stadiets läroinrättningar, fria bildningen, ungdomstjänster, kultur- och fritidstjänster, elevvårdstjänster, Hem och skola samt informations- och rådgivningskontoret Navigatorn.

Handledning för de lägre klasserna

Elevhandledningen för årskurserna 1–6 i grundläggande utbildningen genomförs huvudsakligen i samband med undervisningen i olika läroämnen och i skolans övriga verksamhet. Handledningen måste ordnas så att den erbjuder eleverna både handledning i klass och personlig handledning som fördjupar sig i individuella frågor.

På de lägre klasserna hänför sig handledningens ämnen till inläring, studiefärdigheter, växande, utveckling, stöd för att välja och olika frågor om vardagslivet. Om man lyckas skapa en stark grund för studier och självkänsla på studievägens första klasser, så bär det frukt under hela studietiden.

En väsentlig del av elevhandledningen är även att känna igen olika inlärningsssvårigheter och att ordna stödåtgärder i rätt tid. I elevhandledningsmetoderna framhävs positiv respons, att känna igen styrkorna och en lösningscentrerad synvinkel.

I första hand är det klassläraren som svarar för handledningen i samarbete med den övriga personalen. Handledningen omfattar samarbete mellan hemmet och skolan. Även andra elever kan handleda t.ex. i samband med skolmedling eller fadderelevverksamhet.

Kontroll av elevens övergripande kunskap görs i årliga utvärderingsdiskussioner. Diskussionerna hålls mellan eleven, läraren och möjligen vårdnadshavaren, och de innehåller bland annat följande synvinklar:

- att lära sig att lära
- interaktionsförmåga
- livshanteringsfärdigheter och välbefinnande
- läroämnen

-
- arbete
 - beteende

Handledningens tyngdpunkter på årskurserna 1–2

Målet med handledning är att stödja eleven att växa till en ansvarsfull medlem i skolan. Med handledningsmetoderna stöder man inläringen och utvecklingen av studiefärdigheterna i olika grupper, inläringssituationer och lärmiljöer. Med hjälp av mångsidiga arbetsmetoder försöker man nu göra det möjligt att känna att man lyckats och hjälpa eleven att hitta de egna styrkorna. Man tar itu med inlärningsutmaningar i ett tidigt skede och stödåtgärder planeras och verkställs i samarbete med vårdnadshavarna.

Eleverna på årskurserna 1–2 bekantar sig med skolans värden, praxis och regler samt den egna klassens verksamhetsmodeller. I skolan stöder man utveckling av interaktionsfärdigheterna och handleder till att förhålla sig ansvarsfullt till skolarbetet och uppgifterna. Eleverna kan även hänvisas till fritidsverksamhet och klubbar i skolan.

Övergångsskedet mellan årskurserna 2–3

Efter andra klassen är målet att eleven

- kan fungera som medlem i skolan
- kan fungera på lektionerna
- har rutiner för att göra läxor

I slutet av andra årskursen får eleven förutom ett läsårsbetyg även annan handledande respons, där målet är att framhäva elevens styrkor som lärande samt stärka självkänslan och studiemotivationen.

Handledningens tyngdpunkter på årskurserna 3–6

På årskurserna 3–6 fördjupar man sig i målen som beskrevs för årskurserna 1–2. Målet är också att handleda eleven till större självständighet än tidigare och ansvarsfullhet i skolarbetet och att göra uppgifterna.

Övergångsskedet mellan årskurserna 6 och 7

Under sjätte årskursen får eleven förutom ett mellan- och läsårsbetyg även annan handledande respons, där målet är att framhäva elevens styrkor som

lärande samt stärka självkänslan och studiemotivationen. Målet är också att fästa uppmärksamhet vid elevens arbets- och inlärningsfärdigheter när hen förbereder sig för övergången till de högre klasserna.

Elevhandledarna/speciallärarna för de högre klasserna eller rektorn besöker de lägre klasserna på vårterminen och håller en klasstimme om ärenden i anslutning till övergången. Samtidigt håller speciallärarna/elevhandledarna eller rektorn möten om dataöverföring med klasslärarna på årskurs 1– 6 och speciallärarna. Målet med dataöverföringsmötena är att överföra pedagogisk information från årskurs 1–6 till årskurs 7–9 för ordnande av elevernas undervisning.

Handledning i årskurs 7–9

Alla som hör till handlednings- och undervisningspersonalen deltar i handledningen. Handledningen stöder elevens växande och utveckling och främjar utvecklingen av elevens studiefärdigheter och att studierna framskrider. Kontroll av elevens övergripande kunskap görs i årliga utvärderingsdiskussioner. Diskussionerna hålls mellan eleven, klassföreståndaren och vårdnadshavaren.

Handledningens tyngdpunkter på årskurserna 7-9

I årskurs 7–9 ligger handledningens tyngdpunkt på elevhandledningen. Elevhandledaren ansvarar för denna handledning. På årskurserna 7–9 i den grundläggande utbildningen utformas elevhandledningen av handledning i klass, personlig handledning som fördjupar sig i individuella frågor. I handledning i klass behandlar man för alla gemensamma handledningsteman enligt läroplanen. I den personliga handledningen har eleven möjlighet att diskutera sina studier, utbildning och yrkesval samt frågor i anslutning till sin livssituation.

Intensifierad personlig elevhandledning

Stadga om den intensifierade personliga elevhandledning i lagen för grundläggande utbildning trädde i kraft 1.8.2021. Detta innebär att en elev som avlägger årskurs 8–9 inom den grundläggande utbildningen och som behöver stöd för att söka sig till fortsatta studier efter den grundläggande utbildningen har rätt att få intensifierad personlig elevhandledning utöver läroplanens elevhandledning.

Den intensifierade elevhandledningen är avsedd för studerande som behöver stöd i ansökan till fortsatta studier. Målet med den intensifierade

elevhandledningen är att eleven ska kunna fatta beslut om sina fortsatta studier. Den intensifierade elevhandledningen är inte bunden till allmän skolframgång.

Den intensifierade elevhandledningen syns i årskurserna 8 och 9 genom att elevhandledaren börjar hänvisa eleverna till fortsatta studier i åk 8 (vid behov åk 9) för de studerande som uppskattas vara i risk för utbildningsmässig utslagning antingen med tanke på hur deras studier framskrider eller på grund av deras svårigheter att fatta beslut. Även studerandens sociala och hälsomässiga situation kan inverka i bakgrunden.

Den intensifierade personliga handledningen kan genomföras som personlig handledning, handledning i smågrupper, som planering av stödet för studeranden i mångprofessionella nätverk, samarbete mellan hemmet och skolan, genom att göra studiebesök till utbildningar. I den personliga planen för fortsatta studier antecknas studerandens styrkor och mål för övergången till studier efter den grundläggande utbildningen.

Den intensifierade personliga elevhandledningen är individuell elevhandledning och stöd för studierna som elevhandledaren, ämnesläraren och specialläraren kan erbjuda utifrån iakttaget behov till exempel för att motivera till skolgång, erbjuda stöd för fortsatta studier eller karriärplaner eller utifrån något annat uppskattat behov.

En personlig plan för fortsatta studier görs upp för en elev som får intensifieras personlig elevhandledning. Utbildningsanordnaren ansvarar för att handleda och övervaka de läropliktiga under den grundläggande utbildningen och gemensam ansökan. Som en del av denna handledning bedömer utbildningsanordnaren tillsammans med den läropliktige och hans vårdnadshavare vilken utbildning som är lämpligast för den studerande genom att beakta behovet av särskilt stöd.

Arrangemang för arbetslivssamarbete och att bekanta sig med arbetslivet.

Eleven får bekanta sig med yrken, arbetslivet och företagsamhet. Undervisningsväsendet i Borgå medverkar i Företagsbyn som handhas av Ekonomiska informationsbyrån (TAT). I fortsättningen får alla elever i årskurserna 6 och 9 bekanta sig med företagsamhet genom Företagsbyn.

När den grundläggande utbildningen slutar och samarbete i övergångsskedet

Det ordnas möjlighet för eleven att bekanta sig med studier i andra stadiets läroinrättningar. Man försöker trygga elevens övergång till studier på andra stadiet genom samarbete med elevhandledarna och handledningspersonalen i andra stadiets läroinrättningar. Man blir bekant med andra stadiets utbildningsutbud lokalt. Elever i årskurs 9 kan delta i utbildnings- och arbetslivsmässor, såsom Donfabriken.

Överföring av information i övergångsskedet

Pedagogisk information i anslutning till ordnande av undervisningen ges från den grundläggande utbildningen till läroanstalterna på andra stadiet. I Borgå hålls överföringsmöten där man kan ge för undervisningen nödvändig information.

Arbetsuppgifter	Rektor	Klassföres tåndare + R- klassen sKF + Flex- klassens KF + Mixens KF	Ämn eslär are	Special- klasslär are	Deltids- special- lärare	Elev- hand ledar e	Skol gång shan dleda re	Skolcoach
individuella utvärderingss amtal om skolgången åk 7-8		●		•	•	•		
individuella samtal om fortsatta studier åk 7-9		Mixen				●		
stöd i ett läroämne		●	●	●	•		•	
studiefärdigheter		R, Flex	●	●	●	•	•	
stöd för skolmo tivation	•	● Flex	●	•	•	•	•	●
stöd för inläring	•	●	●	●	●		•	•
skolfrånvaro och uppföljning		●	●	•	•		•	•
kontakt till elevvården	•	●	•	•	•	•	•	•
Intensifierad personlig handledning		• Mixe n	●	•	•	●		•
individuella besök till skolor åk 8-9		Mixen		•		●		•
besök till skolor åk 9		R, Flex, Mixen				●		
prao åk 8-9		R, Flex, Mixen		•		●		
Mångprofessione llt samarbete	•	•	•	•	•	●		•
antagning enligt prövning, åk 9		R, Flex		●	•	●		
överföring av information till andra stadiet, folkhögskola		Mixen		●	●	●		
vårdnadshavarinfo åk 6-8	●	●		●	•			
infokväll GeA åk 9						●		

5. Skolarbete som främjar lärande och välbefinnande

5.1 Gemensamt ansvar för skoldagen

Värdegrunden, synen på lärande och verksamhetskulturen ska genomsyra det praktiska skolarbetet. Skolarbetet ska främja målen för undervisning och fostran och bidra till att den grundläggande utbildningens uppdrag genomförs. Man ska skapa förutsättningar för elevernas välbefinnande, utveckling och lärande och se till att skolarbetet och samarbetet löper smidigt. De dagliga rutinerna i skolan ska också främja en hållbar livsstil.

Utgångspunkten är gemensamt ansvar för och omsorg om en bra och trygg skoldag för alla. Det fostrande arbetet och att främja välbefinnande åligger alla vuxna i skolan, oberoende av deras arbetsuppgift. Alla elevers behov, förutsättningar och styrkor ska beaktas i skolarbetet. En god kommunikation mellan läraren och eleven främjar skolengagemanget. Samarbete med vårdnadshavarna och andra parter bidrar till att det lyckas.

Varje elev har alla skoldagar rätt till undervisning enligt läroplanen, handledning, elevvård och stöd för lärandet samt till en trygg lärmiljö. Utbildningsanordnaren ansvarar för att elevernas rättigheter tillgodoses och skapar förutsättningar för skolarbete som främjar detta. Skolans ledning har det praktiska ansvaret för lösningar i anslutning till undervisningen, handledningen, elevvården och arrangemangen till stöd för lärandet i skolan, i alla årskurser och i alla läroämnena. Det inkluderar också att systematiskt förebygga problem och frånvaro och att identifiera och eliminera hinder för växande och lärande i skolan. Varje lärare har ansvar för verksamheten, lärandet och välbefinnandet i sin undervisningsgrupp. Läraren ska påverka dessa genom sina pedagogiska och didaktiska lösningar och sitt sätt att handleda. Till lärarens uppgift hör att följa med och främja elevernas lärande, arbete och välbefinnande, att värdesätta och rättvist bemöta varje elev, att upptäcka eventuella svårigheter i god tid samt att handleda och stödja eleverna. Läraren ska se till att elevernas rätt till handledning samt stöd för lärande och elevvård tillgodoses. Det förutsätter

kommunikation med eleverna och vårdnadshavarna, samarbete mellan lärarna och i synnerhet samarbete med elevvårdstjänsternas personal.

Eleverna har också ett eget ansvar som medlemmar i skolgemenskapen. Det innebär att regelbundet delta i skolarbetet, att vara hygglig och bemöta sina skolkamrater och de vuxna i skolan med respekt och att följa gemensamma regler. Att respektera andra människors integritet, arbete och arbetsro och sköta överenskomna uppgifter är nödvändigt i skolarbetet. Lagen förpliktar eleverna att delta i den grundläggande utbildningen, att utföra sina uppgifter samvetsgrant och att uppträda sakligt. En elev ska låta bli att mobba eller diskriminera samt handla så att eleven inte äventyrar andra elevers, skolgemenskapens eller studiemiljöns säkerhet eller hälsa. En elev kan endast av särskilda skäl tillfälligt befrias från undervisning. Hemmet och skolan ska tillsammans handleda eleven att agera i enlighet med lagen och stödja eleven i hans ansträngningar. Det är skolans uppgift att systematiskt ingripa vid frånvaro och hjälpa eleven att lyckas i sitt skolarbete.

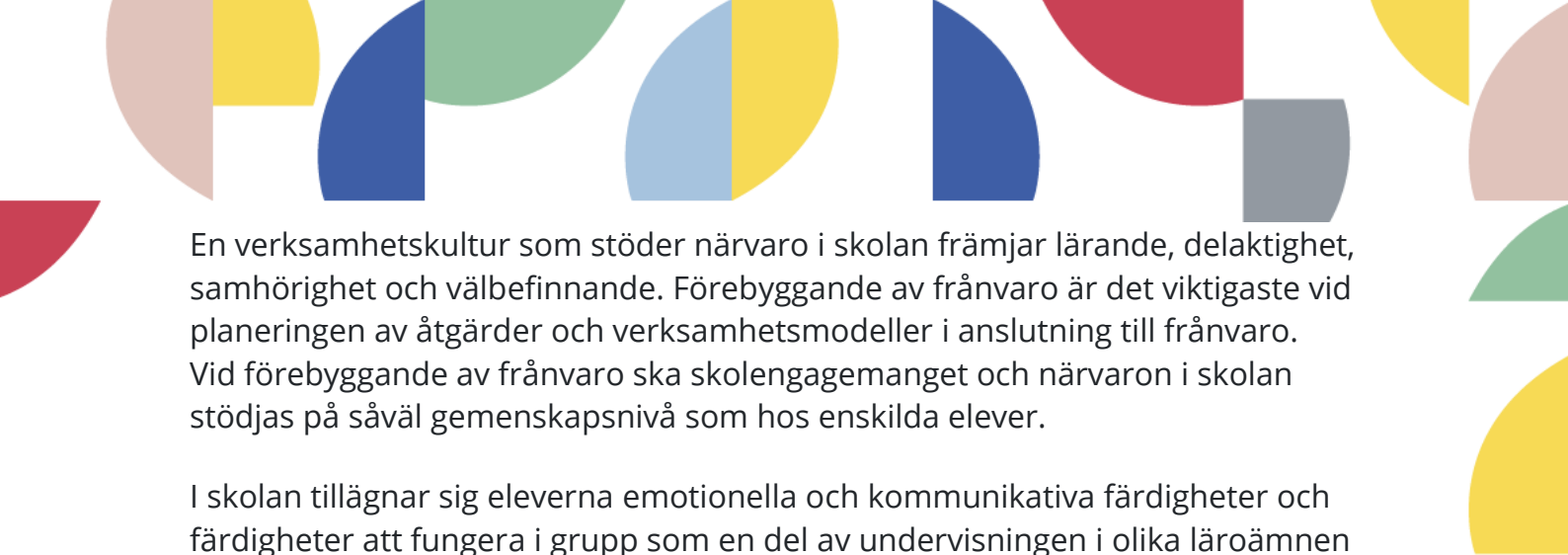

Det gemensamma ansvaret för skoldagen bygger i Borgå på följande punkter:

- respekt för alla inom skolgemenskapen
- eleven har även ett eget ansvar som medlem i skolgemenskapen. En elev ska låta bli att mobba eller diskriminera samt handla på ett sätt som inte äventyrar andra elevers, skolgemenskapen eller studiemiljöns hälsa eller säkerhet.
- skolans verksamhetskultur stöder lärande och välbefinnande
- lärmiljöerna är ändamålsenliga och anpassade för respektive åldersklass
- elevens skoldag ses som en helhet som förutom elevens skolarbete och skolväg också kan omfatta klubb- och eftermiddagsverksamhet
- skolan har ett tätt samarbete med olika samarbetsparter och fördelar ansvaret för olika funktioner mellan dem
- skolan använder sig av olika program och verksamhetsmodeller som stöder en god och trygg skoldag (t.ex. ProSkola, tutorer, väneleversverksamhet)

5.1.1 Engagemang i skolgemenskapen

Främjande av skolengagemang och förebyggande av frånvaro

En verksamhetskultur som stöder närvaro i skolan främjar lärande, delaktighet, samhörighet och välbefinnande. Förebyggande av frånvaro är det viktigaste vid planeringen av åtgärder och verksamhetsmodeller i anslutning till frånvaro. Vid förebyggande av frånvaro ska skolengagemanget och närvaron i skolan stödjas på såväl gemenskapsnivå som hos enskilda elever.

I skolan tillägnar sig eleverna emotionella och kommunikativa färdigheter och färdigheter att fungera i grupp som en del av undervisningen i olika läroämnen och helheten mångsidig kompetens. Lärokursen i hälsokunskap eller andra läroämnen kan lokalt utökas för att öva emotionella och kommunikativa färdigheter.

En uppmuntrande atmosfär inom gemenskapen stöder elevernas egna aktörskap och uppkomsten av kamratrelationer. Särskild uppmärksamhet ska fästas vid stöd för närvaro vid övergångsskedet i studierna när eleven håller på att bli en del av en ny gemenskap.

Elevården är gemensamt och individuellt arbete i syfte att säkerställa välbefinnandet och lärandet såväl inom gemenskapen som på individnivå. Den gemensamma elevården är en viktig del av skolans verksamhetskultur och omsorgen i vardagen, som stärker elevernas delaktighet och upplevelse av att vara en del av gemenskapen i klassen och skolan. Elevården omfattar allt skolarbete och är en gemensam uppgift för alla vuxna i skolgemenskapen. En atmosfär som präglas av omsorg och lugn, goda sociala relationer och upplevelsen av att få sin röst hörd stärker elevens skolengagemang. Som en del av den gemensamma elevården ska den skolvisa elevvårdsgruppen koordinera förebyggandet av frånvaro, den systematiska uppföljningen och ingripandet vid frånvaro. I planeringen av det gemensamma arbetet är det viktigt att försäkra sig om elevernas och vårdnadshavarnas delaktighet.

Frånvaro förebyggs genom att man tidigt upptäcker behov av stöd för lärandet och skolgången och att tillräckligt stöd ges i rätt tid. Smidiga studier, studieframgång och uppmuntrande respons främjar skolengagemanget. Även förebyggande av mobbning, trakasserier, diskriminering och våld och systematiskt ingripande vid dessa stöder välbefinnandet inom gemenskapen som helhet och hos enskilda elever samt skolengagemanget.

Samarbete med vårdnadshavarna, samtal om betydelsen av närvaro och information om uppföljningen av frånvaro och rutinerna för att ingripa vid frånvaro stöder elevens närvaro i skolan.

Skolengagemang förebygger frånvaro och främjar lärande. Skolans uppgift är att skapa förutsättningar för engagemang och närvaro i skolan. Det är viktigt att eleverna känner att de tillhör skolgemenskapen. Positiva relationer till skolkamraterna och till vuxna på skolan ökar känslan av delaktighet och gemenskap. Trygg verksamhetsmiljö, lugn och uppmuntrande atmosfär som präglas av omtänksamhet, positiva gemensamma upplevelser och möjlighet att bli hörd ger barnet och den unga stärkande upplevelser och främjar elevens engagemang i skolgemenskapen. Genom att skapa en positiv verksamhetskultur på skolan förebyggs frånvaro.

Skolengagemangets tre dimensioner

Emotionell: känslomässiga upplevelser relaterade till skolan

- Positiv och uppmuntrande växelverkan, stärka det positiva och se det goda
- Regelbunden satsning på gruppbildning och på att skapa en trygg atmosfär i klassen i samarbete med elevvårdspersonalen eller någon utomstående aktör
- Träning av känslö- och interaktionsfärdigheter som en del av undervisningen
- Verksamhet som förebygger mobbning, trakasserier och diskriminering
- Rättvist och jämlikt bemötande
- Satsning på verksamhetsmiljöns trivsel, hälsa och trygghet.

Funktionell: faktorer relaterade till aktiv delaktighet

- Lyssna och bemöta eleverna på ett uppskattande och respektfullt sätt (inte anklagande)
- Främja inkludering, delaktighet och likvärdighet
- Utveckla elevernas självständighet och beakta elevernas förmågor.

Kognitiv: faktorer relaterade till lärandet

- Utreda eventuella inlärningssvårigheter
- Utnyttja trestegsstödet, se till att eleverna får handledning och stöd för sin inläring
- Differentiera utgående från elevens förutsättningar, både neråt och uppåt

- Tillämpa flexibla undervisningsarrangemang för att minska belastningen, till exempel mångsidiga möjligheter att visa kunnandet

Verksamhetsmodell för att stöda skolnärvaron

För att stöda elevernas skolengagemang och närvaro tas hösten 2023 i bruk en gemensam verksamhetsmodell "Borgås modell för att främja skolnärvaro". Syftet med denna är att förebygga, systematiskt följa upp och ingripa i frånvaro samt att klargöra lärarnas och elevvårdspersonalens ansvarsuppgifter gällande frånvaro. Det förebyggande arbetet sker både på skol- och elevnivå.

Diskussion med vårdnadshavarna om närvarons betydelse samt information om kutymerna för uppföljning av och ingripande i frånvaro stöder elevens närvaro.

Den sektorsövergripande elevvårdsgruppens arbete

Elevvårdens primära uppgift är den gemensamma elevvården som främjar välbefinnandet i skolgemenskapen. De skolvisa elevvårdsgrupperna som leds av rektor och där lärare, elevvårdspersonal, vårdnadshavare och elever är representerade, har ansvar för den gemensamma elevvården på skolan. Till elevvårdsgruppens uppgifter hör bland annat att se till att elevdelaktigheten förverkligas samt att planera, följa upp och utveckla kutymerna för samarbetet inom skolan, mellan hem och skola och med utomstående aktörer. De skolvisa lösningarna och praxis beskrivs i skolornas läsårsplaner och utvärderas i läsårsberättelserna.

Borgå stads sektorsövergripande styrgrupp för elevvården ansvarar för den allmänna planeringen, utvecklingen, handledningen och utvärderingen.

5.1.2 Den gemensamma elevvården på skolan

Elevernas engagemang i skolan och skolnärvaro stöds både på skolnivå och på den enskilda elevens nivå. Utgångspunkten är gemensamt ansvar för en fungerande och trygg skoldag. Alla vuxna på skolan har ansvar för att bygga upp en positiv verksamhetskultur på skolan som främjar inläring, delaktighet, gemenskap och välbefinnande.

Skolorna har som uppgift att med stöd av temana i Borgå stads årsklocka planera och förverkliga det förebyggande arbetet på skolan, enligt en egen modell eller genom att välja någon av de befintliga modellerna som har

utvecklats på annat håll, exempelvis Mieli ry:s material och Rovaniemis årsklocka för välmående. Temana i Borgå stads årsklocka är gemensamma för alla, men sättet att förverkliga arbetet kan variera. Arbetet med de gemensamma temana främjar elevernas psykiska, fysiska och sociala välbefinnande under hela läsåret.

Årsklockans teman

- **Gemenskap**, delaktighet och gruppbildning: Elevens anknytning till gruppen och känsla av att vara en viktig del av skolgemenskapen stöder elevens skolengagemang och närvaro.
- **Vardagsfärdigheter**: Förmågan att hantera vardagen har stor betydelse för elevens välbefinnande. I vardagsfärdigheterna ingår bland annat förebyggande av missbruk, vila, motion, kost, avslappning och koncentration.
- **Känslofärdigheter**: Känslofärdigheter innebär förmåga att uppfatta, uttrycka och reglera sina egna känslor. Självreglering, självkänedom, avslappning, empati och medkänsla är grunden till god psykisk hälsa.
- **Kompisfärdigheter och konfliktlösning**: Kompisfärdigheter innebär förmåga att sätta sig in i andras situation, att kunna förhandla och lösa konflikter. Dessa är viktiga förmågor även i arbetslivet som vuxen.
- **Mediefostran**: Med stöd av handledning av vuxna ökar elevens mediekunskap och eleven lär sig hantera media på ett säkert och tryggt sätt, vilket främjar inläringen.
- **Säkerhets- och överlevnadskunskap, skydds nätverk**: Eleven lär sig känna igen gränserna för sin integritet och får kännedom om till vem hen kan vända sig i svåra situationer.

5.1.3 Uppgifter och ansvar inom det förebyggande arbetet på skolan

Skolans personal	Klassläraren och klassföreståndaren	elevvårdspersonalen	Vårdnadshavarna	Rektor
<p>Främjar elevernas engagemang i skolan emotionellt, funktionellt och kognitivt</p> <p>Elevens lärare antecknar alltid frånvaron i Wilma</p>	<p>Följer upp skolfrånvaron regelbundet och reder ut eventuell oupplärd frånvaro</p> <p>Samarbetar med vårdnadshavarna</p>	<p>Inom skolhälsovården görs årliga hälsoundersökningar och ges hälsorådgivning</p>	<p>Ansvarar för att barnet kommer till skolan</p> <p>Meddelar om plötslig frånvaro genast samma dag via Wilma</p> <p>Anhåller vid planerad frånvaro på förhand om ledighet via Wilma</p>	<p>Leder skolans gemensamma elevvårdsarbete</p> <p>Informerar om betydelsen av närvaro och om kutymerna angående uppföljningen av frånvaro och rutinerna för att ingripa i frånvaro</p>
<p>Samarbete</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det gemensamma elevvårdsarbetet genomförs i samarbete mellan eleverna, vårdnadshavarna, skolan och elevvården. • Skolan och elevvården arbetar för att främja elevernas och vårdnadshavarnas delaktighet och växelverkan. 				

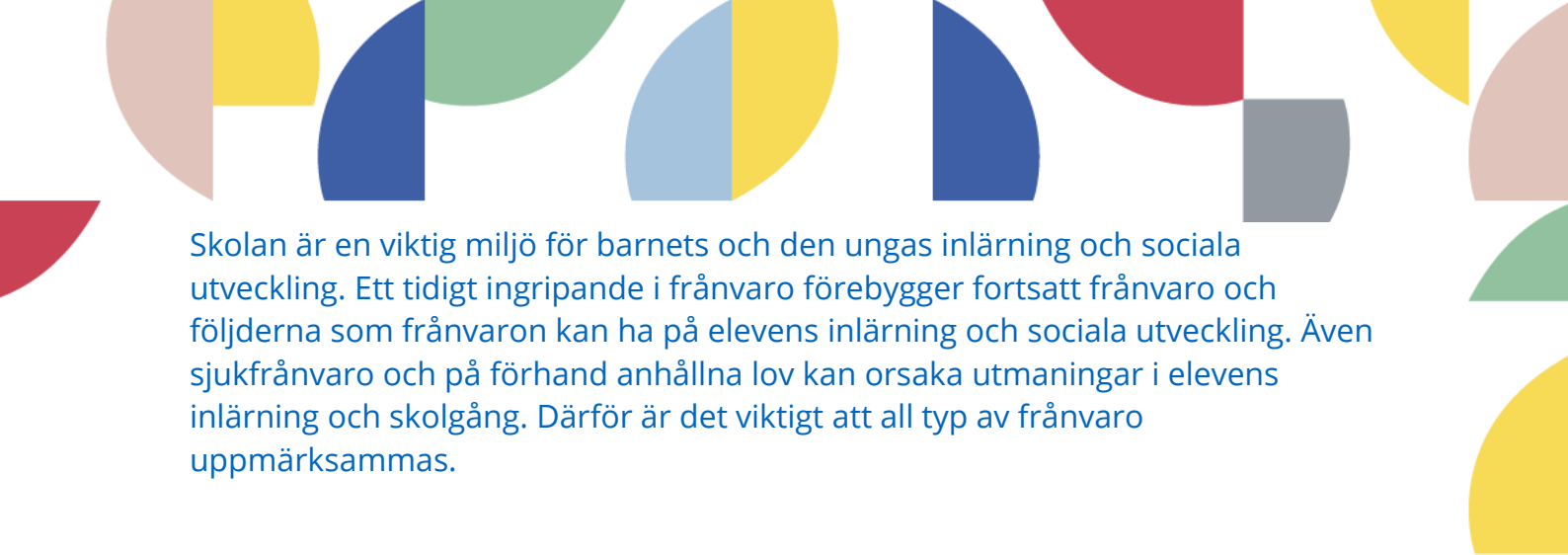
5.1.4 Systematisk uppföljning av frånvaro

Frånvaro på grund av hälsoskäl	Eleven är fysiskt frånvarande: sjukdom, fysiskt eller psykiskt hälsorelaterade orsaker såsom terapier, tandläkarbesök och operation. Hälsorelaterade uppgifter skall inte antecknas i Wilma.
På förhand anhållen ledighet	Vårdnadshavaren har på förhand anhållit om ledighet, av läraren om frånvaron gäller högst tre skoldagar och av rektor om frånvaron är längre än tre dagar. Läraren eller rektorn gör anteckningen utgående från uppgifter som vårdnadshavaren meddelat/som framgår ur anhållan.
Annan uppklarad frånvaro	Används endast om frånvaron inte ingår i någon annan kategori (t.ex. lagen om grundläggande utbildning §36 eller oväntad familjesituation) Läraren eller vårdnadshavaren gör anteckningen.
Olovlig frånvaro	Olovlig frånvaro, skolk eller försening längre än en lektion, som har utretts av läraren eller vårdnadshavaren.
Ouppklarad frånvaro	Skolan har inga uppgifter om varför eleven är frånvarande. Orsaken till frånvaron kan redas ut av läraren eller vårdnadshavaren och ändas till en annan kategori.

Lektionsanteckningar i Wilma som inte klassificeras som frånvaro:

Annat skolarbete, närvarande	Eleven är fysiskt närvarande i skolan men med tillstånd borta från lektionen (hos elevvården eller elevhandledaren, elevråds-/elevkårsverksamhet etc.)
Studier annanstans	Eleven är fysiskt borta från skolan t.ex. i sjukhusundervisning, enligt överenskommelse förkortad skoldag eller vecka (lagen om grundläggande utbildning 18§).
Försening	Försening som är kortare än en lektion.

Enligt lagen om grundläggande utbildning ska skolan systematiskt följa och ingripa i elevers frånvaro.

Skolan är en viktig miljö för barnets och den ungas inläring och sociala utveckling. Ett tidigt ingripande i frånvaro förebygger fortsatt frånvaro och följderna som frånvaron kan ha på elevens inläring och sociala utveckling. Även sjukfrånvaro och på förhand anhållna lov kan orsaka utmaningar i elevens inläring och skolgång. Därför är det viktigt att all typ av frånvaro uppmärksammas.

5.1.5 Ingripande i frånvaro

Att ingripa vid frånvaro och utreda de bakomliggande orsakerna

De bakomliggande orsakerna till frånvaro är varierande och kan ha koppling till händelser och förändringar i samhället, skolan eller i elevens eget liv. För att rikta in de nödvändiga åtgärderna är det viktigt att i den omfattning det är möjligt utreda de bakomliggande orsakerna till elevens frånvaro. I nära samarbete med eleven, vårdnadshavarna, lärarna och elevvårdstjänsternas personal kommer man överens om planen och ansvarsfördelningen för att kartlägga orsakerna. Utbildningsanordnaren och skolan ska identifiera och åtgärda bakomliggande orsaker till frånvaro med koppling till skolan och skolgemenskapen.

Ingripandet vid frånvaro som gäller en enskild elev ska ske i enlighet med utbildningsanordnarens verksamhetsmodell för ingripande vid frånvaro. Läraren kan rådgöra med elevvårdstjänsternas personal för att utreda elevens situation och bedöma behovet av elevvård för den enskilda eleven. Det är viktigt att det sektorsövergripande arbetet inleds i ett så tidigt skede som möjligt. Vid behov kan en sektorsövergripande expertgrupp (individuell) sammankallas. Inom gruppen utreds elevens behov av stöd, stödet ordnas och situationen följs upp. Vid behov hänvisar elevvårdstjänsternas personal eleven till utomstående social- och hälsovårdstjänster.

För att minska elevens frånvaro kan det dessutom finnas behov av att uppdatera stödåtgärderna som eleven behöver för lärandet och skolgången. Om eleven är helt eller delvis förhindrad att delta i närundervisning på grund av sitt hälsotillstånd eller ett annat tungt vägande skäl ska man som sista lösning överväga att fatta beslut om särskilda undervisningsarrangemang och utarbeta en plan för lärande samt för hur elevens undervisning och bedömning samt stödet för elevens lärande ordnas under perioden med frånvaro.

Vid behov ska man kontakta socialvården för bedömning av stödbehovet eller göra en barnskyddsanmälan.

Oron växer – tidiga tecken

Skolans personal ska vara uppmärksam på tidiga tecken på frånvaro, för att synliggöra problematiken och för att kunna ta itu med den i ett tidigt skede. Tidigt ingripande kan hindra frånvaron från att bli långvarig.

- Många förseningar eller upprepad frånvaro
- Svårigheter att återgå till skolan efter lediga dagar, lov eller sjukfrånvaro
- Frånvaro vid prov, föredrag eller under lektioner i vissa läroämnen
- Frånvaro lektionstid, även om eleven är i skolan
- Ökade besök hos hälsovårdaren
- Ökade psykosomatiska symptom såsom huvud- och magvärk
- Ständig kontakt med hemmet under skoldagen
- Förändringar i skolgången såsom ogjorda läxor och sänkta vitsord
- Förändringar i kamratrelationerna.

Uppgifter och ansvar när oro växer

Klassläraren eller klassföreståndaren och vårdnadshavarna får ett automatiskt meddelande i Wilma när frånvaron uppgår till:

- 30 lektioner om lektionslängden är 45 minuter
- 22 lektioner om lektionslängden är 60 minuter
- 18 lektioner om lektionslängden är 75 minuter

Skolans personal	Klassläraren och klassföreståndaren	elevvårdspersonalen	Vårdnadshavarna
Var och en inom personalen, vars oro väcks, ska reagera på frånvaro och ta upp sin oro med klassläraren eller klassföreståndaren	Tar frånvaron till tals med eleven och vårdnadshavaren Antecknar att ärendet har tagits till behandling på blanketten i Wilma (stöd/ övriga dokument/ ingripande i frånvaro) Konsulterar vid behov elevvården Sammankallar vid behov, med vårdnadshavarens samtycke, en mångprofessionell expertgrupp	Kan ge konsultationsstöd till undervisningspersonal och vårdnadshavare Stöder elever individuellt och samtalar med vårdnadshavare Hälsovårdaren utreder vid behov elevens hälsotillstånd	Meddelar utan dröjsmål då barnet är frånvarande Är i kontakt med klassläraren/klassföreståndaren eller elevvårdstjänsterna när oron väcks över barnets skolgång
<p>Samarbete:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eleven stöds i samarbete mellan vårdnadshavare, skol- och elevvårdspersonal • Riktat stöd till elevgrupper i samarbete mellan lärare och elevvård • En mångprofessionell expertgrupp med representanter för skol- och elevvårdspersonal 			

Oron är befogad om eleven har:

- olovlig frånvaro
- återkommande långvarig sjukfrånvaro
- återkommande ouppklarad frånvaro
- återkommande frånvaro i samma läroämne, under samma veckodag eller vid samma tidpunkt på dagen
- lämnat klassrummet under lektionen eller skolan under skoldagen upprepade gånger

- upprepade förseningar.

Oroväckande frånvaro

Klassläraren eller klassföreståndaren och vårdnadshavarna får ett automatiskt meddelande i Wilma när frånvaron uppgår till:

- 60 lektioner om lektionslängden är 45 minuter
- 45 lektioner om lektionslängden är 60 minuter
- 36 lektioner om lektionslängden är 75 minuter

Där hemma kan frånvaroproblematiken ta sig uttryck som svårigheter att gå till skolan, vilket påverkar familjens vardag negativt.

För att kunna erbjuda de rätta stödåtgärderna är det väsentligt att utreda de bakomliggande orsakerna till elevens frånvaro och i samarbete med hemmen finna lösningar för att eleven ska få rätt stöd i rätt tid.

Orsaker relaterade till barnet eller den unga:

- Inlärningssvårigheter
- Brist på motivation för skolgången
- Rädsla för sociala situationer
- Mental ohälsa, särskilt ångest och depression
- Fysiskt/ somatiskt hälsotillstånd
- Användning av rusmedel
- Faktorer som hänger ihop med elevens sexuella identitet eller läggning.

Orsaker relaterade till närmiljön

- Strävan att undvika negativa känslor relaterade till skolan
- Klassens / skolans atmosfär
- Relationen till läraren
- Otillräckligt stöd
- Mobbning
- Önskan om att undvika sociala situationen och/eller bedömningssituationer
- Samarbetskutymmer.

Orsaker relaterade till familjen:

- Vardagsfärdigheter, hälsovanor och dygnsrytm (kost, sömn, motion, skärmtid)
- Hemmets stöd för skolgången
- Belastande händelser och situationer
- Fysiskt eller psykiskt hälsotillstånd
- Utmaningar i växelverkan mellan barnet/den unga och vårdnadshavaren
- Önskan om att stanna hemma med vårdnadshavarna, separationsångest.

Orsaker relaterade till vänkretsen:

- Problem med skolkamraterna
- Kamraternas påverkan, t.ex. skolkning
- Behov av belönande situationer tillsammans med vänner utanför skolan.

Uppgifter och ansvar vid fortsatt oroväckande frånvaro

Skolans personal	Klassläraren/ klassföreståndaren	elevvårdspersonalen	Vårdnadshavarna
En trygg vuxen utses åteleven som stöd för skolgången, exempelvis en skolgångshandledare eller skolcoachen	Diskuterar med eleven och vårdnadshavaren om frånvaron med mål att kartlägga orsaken till frånvaron Gör efter varje nytt kontakttagande en anteckning på blanketten i Wilma (stöd/ övriga dokument/ ingripande i frånvaro) Diskuterar, med vårdnadshavarens tillstånd, med elevvårdspersonalen Sammankallar med	Elevvårdspersonalen, möjligtvis psykiatriska sjukskötaren, stöder eleven individuellt Skolhälsovården bedömer elevens helhetssituation	Samarbetar med skol- och elevvårdspersonalen för att tillsammans utreda orsakerna till skolfrånvaron och planera åtgärder för att främja närvaron Deltar i expertgruppens möten

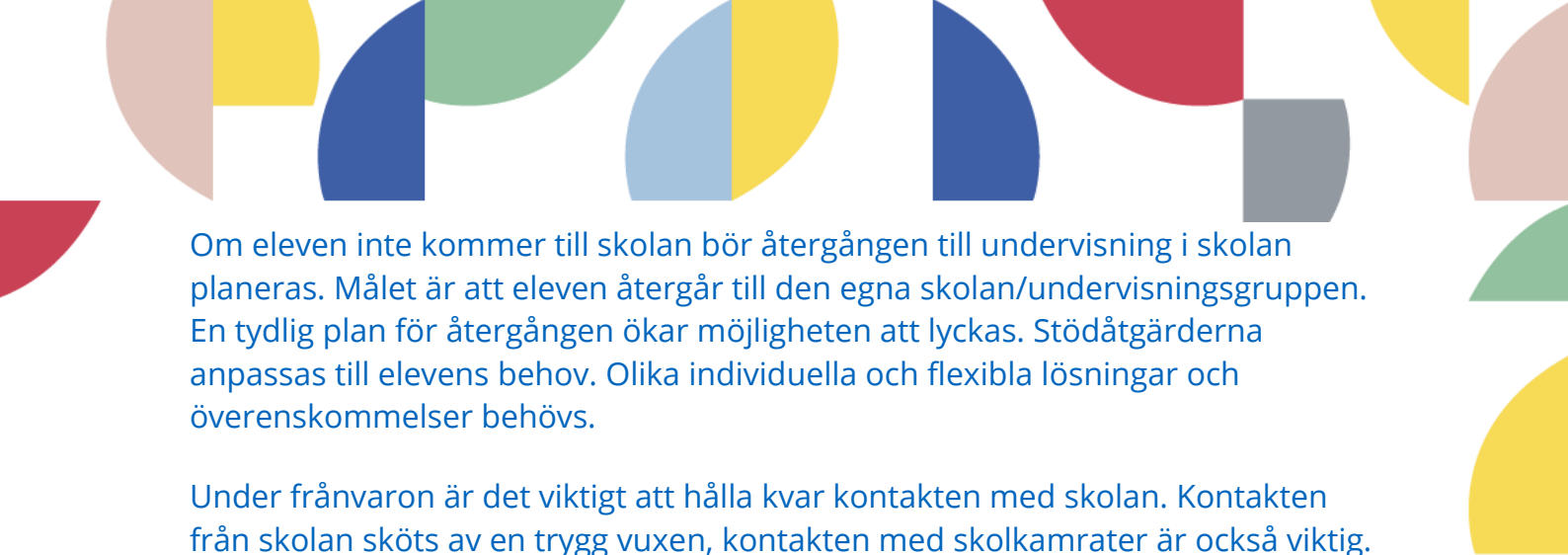
	vårdnadshavarens samtycke en mångprofessionell expertgrupp		
<p>Samarbete:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Frånvaro utreds i samarbete mellan vårdnadshavaren, skolan och elevvården. • Sektorsövergripande expertgrupp som stöd för eleven med representanter från både skol- och elevvårdspersonal • Elevvården ge konsultativt stöd när skolan kontaktar socialvården för en bedömning av stödbehovet eller gör en barnskyddsanmälan. 			

Problematisk frånvaro

Klassläraren eller klassföreståndaren och vårdnadshavarna får ett automatiskt meddelande i Wilma när frånvaron uppgår till:

- 90 lektioner om lektionslängden är 45 minuter
- 67 lektioner om lektionslängden är 60 minuter
- 54 lektioner om lektionslängden är 75 minuter

Stegvis återgång till skolan

Om eleven inte kommer till skolan bör återgången till undervisning i skolan planeras. Målet är att eleven återgår till den egna skolan/undervisningsgruppen. En tydlig plan för återgången ökar möjligheten att lyckas. Stödåtgärderna anpassas till elevens behov. Olika individuella och flexibla lösningar och överenskommelser behövs.

Under frånvaron är det viktigt att hålla kvar kontakten med skolan. Kontakten från skolan sköts av en trygg vuxen, kontakten med skolkamrater är också viktig.

- Eleven bemöts positivt när hen återvänder till skolan.
- Öppet elevcentrerat samarbete mellan skola och hem.
- Samarbete och planering av återgången till skolan görs i den sektorsövergripande expertgruppen.
- Vid återgången är det viktigt att ta i beaktande att man inte ger eleven alltför stora mängder skoluppgifter och inte genast prov.
- Eleven ska ges möjlighet att få bred respons och att på ett mångsidigt sätt få visa sitt kunnande.
- Differentiering oberoende av elevens stödnivå.
- Man kan avtala att eleven avlägger vissa skolämnen hemma, i enlighet med lärarens instruktioner.
- Elevens skoldagar kan tillfälligt förkortas på grund av hälsoskäl och på basen av expertutlåtande (Lag om grundläggande utbildning § 18).

Uppgifter och ansvar vid problematisk frånvaro

Klassläraren och klassföreståndaren	elevvårdspersonalen	Vårdnadshavarna	Rektor
<p>Deltar i expertgruppens regelbundna möten och samarbetar tätt med expertgruppens medlemmar</p> <p>Samarbetar med utomstående aktörer</p> <p>Gör i samarbete med elevvårdspersonalen begäran om bedömning av stödbehovet eller barnskyddsanmälan omfrånvaron fortsätter trots stödåtgärderna</p>	<p>Elev- och studerandevården bedömer elevens hälsotillstånd och ordnar de tjänster som behövs för att minska hindren för skolgången</p> <p>Elevvårdspersonalen, möjligtvis psykiatriska sjukskötaren, stöder eleven individuellt</p>	<p>Vårdnadshavarna kan kontakta socialtjänsterna för barnfamiljer eller barnskyddet, även i samarbete med skol- och elevvårdspersonalen.</p> <p>Om familjen har klientskap från tidigare kan det finnas behov av tätare samarbete</p> <p>Deltar regelbundet i expertgruppens möten</p>	<p>Gör beslut om eventuella särskilda undervisningsarrangemang: förkortade skoldagar eller årskursintegrerade studier för elever inom allmänt och intensifierat stöd</p> <p>Områdesrektorin för elevstöd gör beslut om särskilda undervisningsarrangemang för elever inom särskilt stöd</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Tätt samarbete mellan eleven, vårdnadshavarna, skolan och elevvården i en sektorsövergripande expertgrupp, planering av stödåtgärder och bedömning av åtgärdernas effektivitet. • Skolans och elevvårdens samarbete med eventuella externa aktörer • Om frånvaron fortsätter trots stödåtgärderna kan skolan och elevvården samarbeta när en ny kontaktbegäran eller barnskyddsanmälan görs. Elevvården kan exempelvis ge konsultativt stöd. 			

Uppföljning och utveckling av verksamhetsmodellen

Ett systematiskt sätt att behandla frånvaro, både på skol- och kommunnivå, möjliggör ett likvärdigt och likartat stöd för eleverna. Områdesrektorerna för elevstöd är medlemmar i Borgå stads sektors-övergripande styrgrupp för elevvården, som följer upp och samlar information från skolorna gällande skolnärvaron i allmänhet och hur verksamhetsmodellen fungerar. Data fås bland annat från Wilma, där frånvarostatistik samlas, och via skolornas läsårsplaner och läsårsberättelser. Kutymerna för det förebyggande arbetet, uppföljningen av och ingripande i frånvaro revideras och utvecklas vid behov.

5.2 Samarbete

Undervisningsväsendet och skolan ska bedriva mångsidigt samarbete för att garantera enhetlighet och kvalitet i den grundläggande utbildningen, öka öppenheten i verksamheten och stödja elevernas lärande och växande. Samarbete behövs även för att garantera mångsidiga lärmiljöer, trygghet, säkerhet och välbefinnande i skolan. Samarbetet ska vara systematiskt och utvärderas i samråd med skolans samarbetspartner.

5.2.1 Elevernas delaktighet

Skolarbetet ska ordnas så att det grundar sig på elevernas delaktighet och på att eleverna blir hörda i skolarbetet. Läraren ska se till att eleverna får erfarenheter av samarbete och demokratisk verksamhet i sin egen undervisningsgrupp, i skolan och närmiljön och i olika nätverk.

Delaktigheten stärks på ett naturligt sätt när eleverna deltar i planeringen av sitt skolarbete och arbetet i den egna gruppen. Elevernas insats är viktig vid planeringen av de mångvetenskapliga lärområdena. Eleverna ska också uppmuntras att påverka planeringen och utvecklandet av skolans gemensamma verksamhet och lärmiljöer. Eleverna ska ges möjlighet att delta i beredningen av läroplanen, planerna som anknyter till läroplanen och skolans ordningsregler. Eleverna ska också vara med och utvärdera och utveckla skolans samarbete.

Enligt lagen om grundläggande utbildning ska skolan ha en elevkår som består av skolans elever. Elevkåren och dess organ har som uppgift att främja samarbetet mellan eleverna och öka elevernas påverkningsmöjligheter och delaktighet. Elevkåren ska sporra eleverna att framföra sina åsikter, att vara aktiva och påverka egna och gemensamma ärenden. Elevkåren, liksom andra

strukturer och verksamhetssätt som stödjer delaktighet i skolan och kommunen, erbjuder möjligheter att träna demokrati i praktiken.

5.2.2 Samarbete mellan hem och skola

Enligt lagen om grundläggande utbildning ska undervisningen genomföras i samarbete med hemmen. Genom samarbetet stöds undervisningen och fostran så att varje elev får undervisning, handledning och stöd enligt sin utvecklingsnivå och sina behov. Samarbetet främjar elevernas sunda växande och utveckling. Vårdnadshavarnas delaktighet och deras möjlighet att vara med i skolarbetet och utveckla det är en central del av skolans verksamhetskultur. Hemmets och skolans fostringssamarbete ökar elevens, klassens och hela skolans välbefinnande och trygghet.

Vårdnadshavaren har det primära ansvaret för sitt barns fostran. Vårdnadshavaren ska också se till att läroplikten fullgörs. Enligt lagen om grundläggande utbildning kan läroplikten fullgöras genom att eleven deltar i undervisning eller på annat sätt inhämtar de kunskaper som motsvarar den grundläggande utbildningens lärokurs. Skolan ska stödja hemmens fostrande uppgift och svara för elevens undervisning och fostran i skolan.

Utbildningsanordnaren ansvarar för att utveckla förutsättningarna för samarbete mellan hem och skola. Utgångspunkter för samarbetet är förtroende, jämlikhet och ömsesidig respekt. I samarbetet ska familjernas mångfald samt behov av information och stöd beaktas. För ett lyckat samarbete förutsätts att skolans personal är aktiv och har personlig kontakt med vårdnadshavarna och att kommunikationen i övrigt är mångsidig. Samarbetet mellan hem och skola ska ske såväl på kollektiv nivå som på individnivå.

För att kunna uppfylla sin fostrande uppgift, måste vårdnadshavarna få information om hur deras barns lärande och växande framskrider och om eventuell frånvaro. Centrala frågor som gäller undervisningen, till exempel läroplanen, målen för lärandet, lärmiljöer och arbetssätt, stöd för lärandet och elevvård, bedömning och betyg samt om val i samband med studierna och om olika evenemang under läsåret ska diskuteras med vårdnadshavarna. Det är viktigt med uppmuntrande meddelanden som beskriver elevens lärande och utveckling i positiva ordalag. När vårdnadshavarna regelbundet får information, kan de för sin del stödja sina barn i deras lärande och skolgång. Särskilt viktigt är samarbetet vid övergångarna mellan skolstadierna och vid planering och genomförande av stöd för lärande och skolgång. Utöver personliga möten och

gruppmöten ska även informations- och kommunikationsteknik utnyttjas i samarbetet.

Vårdnadshavarna ska ges möjligheter att tillsammans med skolans personal och elever bekanta sig med skolans vardag och att delta i planeringen, utvärderingen och utvecklingen av målen för skolans verksamhet och fostrande arbete. En gemensam diskussion om värderingar lägger grund för ett gemensamt fostringsarbete. Samarbetet mellan hem och skola främjar också kontakten vårdnadshavarna emellan och lägger grund för föräldraföreningsverksamhet. Nätverk bland föräldrarna och gemensamma aktiviteter stärker gemenskapen och stödjer lärarnas och skolans arbete.

Spelregler för samarbete mellan hemmet och skolan

Skolan är i kontakt med hemmen så att vårdnadshavaren kan stöda sitt barns lärande och skolgång. I detta samarbete är det bra att ta i beaktande följande:

- information om läsåret i början av höstterminen
- regelbunden kontakt under hela skolåret
- information (skolans hemsidor, Wilma-meddelanden osv.)
- vårdnadshavaren vet hur man når skolans personal
- samtal om lärande mellan läraren, eleven och eventuellt vårdnadshavaren (länk till Hem och skolas material Att mötas i samtal)

Föräldrakvällar

- minst en gång per läsår samt vid behov
- diskussioner i smågrupper
- diskussionsteman enligt vårdnadshavarnas önskemål
- diskussioner om skolans värdegrund
- föräldrarna deltar i planeringen av föräldrakvällar/workshops
- särskilt kvällar med aktiviteter öppet för hela familjen
- i mån av möjlighet även i samarbete med olika aktörer, t.ex. ungdomstjänsterna Föräldraföreningar
- viktigt med tätt samarbete mellan skola och föräldraförening
- nätverk bland föräldrarna stöder skolans verksamhet
- kan delta redan i planeringsskedet (planering av läsåret, föräldrakvällar, evenemang,
- ordningsregler osv.)
- kan delta i olika övergångsskeden
- Hem och skola-dagen

Dessutom specificerar skolorna samarbetet mellan hem och skola i skolans läsårsplan.

Samtal om lärande

Klassläraren/klassföreståndaren samtalar minst en gång per år med eleven samt vid behov med vårdnadshavaren. Under samtalet behandlas elevens lärande på mångsidigt sätt:

- att lära sig att lära
- växelverkan
- vardagskompetens och välbefinnande
- läroämnena
- uppförande

Skolans praxis angående samtal om lärande ska preciseras i läsårsplanen

5.2.3 Skolans interna samarbete och samarbete med andra parter

Ett gott samarbete inom personalen bidrar till att målen för undervisning och fostran ska uppnås. Skolarbetet ska ordnas på ett ändamålsenligt och flexibelt sätt genom samarbete och arbetsfördelning. Samarbete mellan vuxna, såsom kompanjonlärarskap, ger också eleverna en bild av skolan som en lärande organisation. Samarbete behövs i synnerhet vid planering och genomförande av de mångvetenskapliga lärområdena, vid bedömning och stöd för lärande samt inom elevvården.

Skolorna ska också samarbeta med varandra. Målet är att främja att undervisningen är enhetlig och utvecklas samt att stärka personalens kompetens. Samarbete behövs vid övergångarna i den grundläggande utbildningen och när eleverna flyttar från en skola till en annan. Ofta förutsätter även undervisningen för olika språk- och kulturgrupper, stöd för lärandet och smidig elevvård ett gott samarbete mellan skolorna. Medverkan i lokala, nationella och internationella nätverk stödjer den pedagogiska utvecklingen.

För att trygga en enhetlig lärtid ska skolan samarbeta med småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen samt gymnasierna och yrkesläroanstalterna. Ett gott samarbete med klubb- samt morgon- och eftermiddagsverksamheten främjar elevernas välbefinnande. Samarbete med ungdoms-, biblioteks-, idrotts- och kulturväsendet, polisen samt församlingar, organisationer, företag och andra aktörer i närmiljön såsom naturskolor, muséer och ungdomscentraler bidrar till mångsidigare lärmiljöer och stödjer skolgången.

Skolans interna samarbete och samarbete med andra parter styrs av följande principer.

Samarbete inom skolan

- Alla förbinder sig till gemensamt fastställda praxis.
- Uppgifter och ansvarsområden fördelas i samförstånd.
- Informationsgången är klar och tydlig i fråga om vilka kanaler används för vilken information (Wilma, e-post, intra, rektorns egen information).
- Hela personalen utvärderar och utvecklar samarbetet inom skolan

Samarbetet mellan skolorna

- Eleverna samarbetar, eleverna kan själv komma med idéer.
- Skolorna är noga med informationsöverföringen vid övergångsskeden samt när praktiska detaljer organiseras.
- Skolorna delar information och kunnande med varandra.
- Skolorna ordnar besöksdagar, träffar, samtal.
- Lärarna samarbetar
 - träffar mellan ämneslärare/lärare som undervisar samma ämnen i olika skolor: utbyte av erfarenheter och ömsesidigt stöd i arbetet
 - skolan gör det möjligt att bekanta sig med andra arbetsmiljöer; skuggning, lärarbyte
- Samarbetet kan utvidgas genom
 - att utveckla samarbete över språkgränserna
 - gemensamma lektioner
 - samarbete i fråga om valbara ämnen.

Samarbete med utomstående samarbetsparter

- Stöder arbetet med att nå läroplanens mål.
- Öppnar dörrar till samhället, annorlunda lärmiljöer.
- Gör undervisningen mångsidigare.
- Utnyttjas av skolorna efter möjlighet.

Samarbetsparter är t.ex.

- Borgå stads kultur- och fritidstjänster
 - Kulturstigen för åk 1-9
 - Fritidstjänster
- Domkyrkoförsamlingen och andra församlingar
- Naturskolan
- Lokala företag och föreningar
- Vårdsområdet

Hur samarbetet förverkligas

- Samarbetet utvecklas tillsammans
- Det finns utrymme för kreativitet och planering tillsammans med eleverna.
- Målet är möjligast jämlikt utbud för alla elever.
- Skolan ger tydlig information om samarbetet.
- I samarbetet delar parterna med sig av sitt kunnande.
- Samarbetet utvecklas tillsammans och följs upp i skolornas läsårsberättelser.

5.3 Fostrande samtal och disciplinära åtgärder

Fostrande samtal och disciplinära åtgärder

Den som deltar i utbildning har rätt till en trygg studiemiljö, arbetsro och ostörda studier. Skolan kan påverka arbetsron på många sätt, främst genom utveckling av verksamhetskulturen, samarbete, gemensamt ansvar och omsorg. Genom att utveckla pedagogiska lösningar och bygga upp en atmosfär som präglas av förtroende och omsorg skapas förutsättningar för en bra arbetsro. För att trygga arbetsron och ta itu med olämpligt uppförande har utbildningsanordnaren också rätt att använda fostrande samtal och olika

disciplinära åtgärder. Om förfaringssätten vid fostrande samtal och disciplinära åtgärder regleras i lagen om grundläggande utbildning.

En elev som stör undervisningen eller i övrigt bryter mot ordningen i skolan eller gör sig skyldig till fusk kan ges högst två timmars kvarsittning eller en skriftlig varning. Om förseelsen är allvarlig eller om eleven fortsätter att uppföra sig olämpligt på ovan avsett sätt efter att ha fått kvarsittning eller en skriftlig varning, kan eleven avstängas för högst tre månader. Skriftlig varning och avstängning för viss tid är disciplinära åtgärder.

Fostrande samtal används som första åtgärd för att ta itu med en elevs olämpliga uppförande. Syftet med samtalet är att tillsammans med eleven specificera den gärning eller försummelse som föranlett åtgärden, höra eleven, utreda orsakerna till och konsekvenserna av uppförandet i mera omfattande utsträckning samt fundera över hur situationen kan förbättras. Avsikten med åtgärden är att komma fram till hur elevens uppförande i skolan och elevens välbefinnande kan förbättras. Utbildningsanordnaren beslutar i hurdana fall fostrande samtal används.

Disciplinära åtgärder är enligt lagen om grundläggande utbildning kvarsittning, skriftlig varning och avstängning för viss tid. En elev som stör undervisningen kan uppmanas att lämna klassrummet eller det rum där undervisningen ges, eller en skoltillställning. En elev kan dessutom förvägras rätt att delta i undervisningen för högst den återstående arbetsdagen, om eleven uppför sig våldsamt eller hotfullt och hotar säkerheten för en annan elev eller person eller om undervisningen eller därtill hörande verksamhet försvåras orimligt mycket på grund av elevens störande beteende.

Eleven kan på ovannämnda grunder förvägras rätt att delta i undervisningen också följande arbetsdag, om utbildningsanordnaren behöver tid för att planera elevens återgång till undervisningen och erbjuda eleven elevvårdstjänster och stödja en trygg återgång till undervisningen. Under den tid som eleven förvägrats att delta i undervisningen ska det som sådan elevvård som avses i 36 h § för eleven ordnas möjlighet till ett personligt samtal med elevvårdens psykolog eller kurator. Dessutom ska det för eleven ordnas sådant annat stöd som eleven behöver under den tid som eleven förvägrats att delta i undervisningen och när eleven återvänder till undervisningen. För eleven utarbetas en plan för att stödja återgången till undervisningen. Innan en elev ges kvarsittning, ges en skriftlig varning eller avstängs för viss tid, ska den handling

eller försummelse som åtgärden grundar sig på preciseras, eleven höras samt annan behövlig utredning skaffas.

Utbildningsanordnaren ska när den överväger disciplinära åtgärder beakta gärningens art samt elevens ålder och utvecklingsnivå. Innan beslut fattas om en disciplinär åtgärd ska elevens vårdnadshavare ges tillfälle att bli hörd. I fråga om andra åtgärder enligt 36 § ska elevens vårdnadshavare underrättas, och om att eleven förvägras undervisning ska dessutom den myndighet som sköter uppgifter i samband med verkställigheten av socialvården i det välfärdsområde där skolan är belägen underrättas vid behov. Beträffande avstängning för viss tid och skriftlig varning ska ett beslut meddelas och andra åtgärder enligt 36 § ska registreras. Utbildningsanordnaren ska ordna undervisningen så att den elev som har avstängts för en viss tid inte blir efter i de framsteg som elevens årskurs och undervisningsgrupp gör. För den avstängda eleven utarbetas en individuell plan utifrån läroplanen och undervisningen genomförs och inläringen följs enligt denna plan. Eleven och elevens vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare ska ges tillfälle att delta i utarbetandet av en sådan individuell plan som grundar sig på läroplanen och som avses i detta moment.

Utbildningsanordnaren ska se till att behövlig elevvård ordnas för en elev som är föremål för en disciplinär åtgärd eller som har förvägrats rätt att delta i undervisningen för resten av arbetsdagen och högst nästkommande arbetsdag. En elev som blivit tillsagd att lämna klassrummet eller det rum där undervisningen ges eller en skoltillställning eller som har förvägrats rätt att delta i undervisning för resten av arbetsdagen och följande arbetsdag får inte lämnas utan tillsyn.

Lagen om grundläggande utbildning förpliktar utbildningsanordnaren att i samband med läroplanen utarbeta en plan och anvisningar om användningen av fostrande samtal och disciplinära åtgärder och förfaringssätt. Syftet med planen är att se till att förfaringssätten är lagenliga och enhetliga och att eleverna behandlas jämlikt. Planen bidrar också till att skolans ordningsregler följs.

Utbildningsanordnaren ska se till att varje skola har en plan för användningen av fostrande samtal och disciplinära åtgärder. Planen kan utarbetas gemensamt för alla utbildningsanordnarens skolor eller så att planens struktur och de centrala gemensamma riktlinjerna ingår i den lokala läroplanen och planen sedan preciseras skolvis. Den skolvisa planen kan utarbetas separat eller inkluderas i den eventuella skolvisa läroplanen.

Vid utarbetandet av planen är det viktigt att notera att endast disciplinära åtgärder som nämns i lagen får användas och att man vid användningen av disciplinära åtgärder ska iaktta de allmänna rättsskyddsprinciperna inom förvaltningen. Användningen av åtgärder ska grunda sig på sakliga, allmänt godtagbara och objektiva skäl. Konsekvenserna av likartade gärningar ska vara de samma, oberoende av gärningsman, dock så att upprepade gärningar kan anses som en försvårande omständighet. De disciplinära konsekvenserna ska stå i proportion till gärningen. Också elevens ålder och utvecklingsstadium ska beaktas. Disciplinära åtgärder får inte användas på ett sätt som kränker eller förolämpar eleven.

Utbildningsanordnaren beslutar om vilka parter som ska delta i utarbetandet och beredningen av planen. Eleverna ska enligt lagen ges möjlighet att delta i beredningen av planen. Samarbete med vårdnadshavarna och företrädare för bland annat välfärdsområdets social- och hälsovårdstjänster stödjer genomförandet av planen. Personalen och elevkåren ska höras innan planen godkänns eller uppdateras.

5.3.1 Plan för fostrande samtal (fosa) och disciplinära åtgärder (Borgå)

Enligt Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen (2014) är utbildnings-anordnaren skyldig att göra upp en plan för fostrande samtal och disciplinära åtgärder. Denna plan kompletterar de nationella läroplansgrunderna ur ett lokalt perspektiv. Den ingår i den lokala läroplanen och följs i alla svenskspråkiga grundskolor i Borgå. Planen grundar sig på paragraferna 29, 35 och 36 i lagen om grundläggande utbildning (628/1998).

Elevens skyldigheter

En elev ska delta i den utbildning enligt denna lag som han eller hon har antagits till, om eleven inte av särskilda skäl tillfälligt har fått befrielse. En elev skall utföra sina uppgifter samvetsgrant och uppträda korrekt. En elev ska låta bli att mobba eller diskriminera samt handla så att eleven inte äventyrar andra elevers, skolgemenskapens eller studiemiljöns säkerhet eller hälsa.

Städa, rengöra och reparera skolans egendom

Eleven kan städa, rengöra eller reparera skolans egendom som han eller hon förstört eller alternativt ersätta ett belopp som anses rimligt. Bestämmelser om

elevens ersättningskyldighet finns i skadeståndslagen. Elevens vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare ska underrättas om skador som eleven förvållat.

Om eleven som utfört gärningen med säkerhet kan identifieras, kan skolans lärare eller rektor av pedagogiska skäl bestämma att eleven ska rengöra eller ordna upp skolans egen-dom eller utrymmen som hen avsiktligt eller av oaktsamhet smutsats ned eller skapat oreda i. Uppgiften ska utföras under övervakning och den får inte utgöra fara eller vara tung för eleven med hänsyn till elevens ålder och utvecklingsnivå. Det får inte ta mer än två timmar att utföra uppgiften. Eleven får inte vara frånvarande från undervisningen för att utföra uppgiften. Om uppgiften utförs före eller efter elevens skoldag skall elevens vårdnadshavare eller annan laglig företrädare underrättas. Utförandet av uppgiften bör beaktas vid beslut om andra disciplinära åtgärder.

Handledning och fostrande samtal

Enligt grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen ska den som deltar i utbildning har rätt till en trygg studiemiljö, arbetsro och ostörda studier. Skolan kan påverka arbetsron på många sätt, främst genom utveckling av verksamhetskulturen, samarbete, gemensamt ansvar och omsorg. Genom att utveckla pedagogiska lösningar och bygga upp en atmosfär som präglas av förtroende och omsorg skapas förutsättningar för en bra arbetsro. För att trygga arbetsron och ta itu med olämpligt uppförande har utbildningsanordnaren också rätt att använda fostrande samtal och olika disciplinära åtgärder. Om förfaringssätten vid fostrande samtal och disciplinära åtgärder regleras i Lagen om grundläggande utbildning.

Handledning och respons

Daglig handledning och respons som ges av lärarna och skolgångshandledarna förebygger behovet av fostrande samtal och disciplinära åtgärder och är ett sätt att ingripa i lindrigt olämpligt uppförande.

Fostrande samtal

Fostrande samtal är den första åtgärden för att ta itu med en elevs olämpliga uppförande om handledning, respons och andra pedagogiska lösningar inte räcker till. Syftet med det fostrande samtalet är att handleda eleven till att ta ansvar för sin skolgång och sitt uppförande.

Eleven kan åläggas att delta i ett fostrande samtal som varar i högst två timmar om hen stör undervisningen eller på annat sätt bryter mot skolans ordning, gör sig skyldig till fusk eller behandlar andra elever eller personal på skolan respektlöst eller på ett sätt som kränker deras människovärde.

En lärare eller rektorn på skolan tar beslut om fostrande samtal. Det fostrande samtalet ska ordnas så snart som möjligt efter gärningen och sköts i första hand av läraren som bevittnat situationen. Samtalet kan föras före, under eller efter skoldagen. Vårdnadshavaren ges möjlighet att delta i samtalet eller i en del av det, om det anses behövt.

Tillsammans med eleven specificeras gärningen eller försummelsen som lett till det fostrande samtalet. Vid behov utreds även orsakerna till och konsekvenser av gärningen samt hur elevens uppförande i skolan och välbefinnande kan förbättras.

Disciplinära åtgärder

Disciplinära åtgärder är enligt lagen om grundläggande utbildning kvarsittning, skriftlig varning och avstängning för viss tid. Disciplinära åtgärder används i regel när handledning och respons samt fostrande samtal inte har varit tillräckliga åtgärder för ingripande i olämpligt uppförande. Disciplinära åtgärder får inte användas på ett sätt som kränker eller förolämpar eleven.

De disciplinära åtgärderna skall stå i proportion till gärningen och elevens ålder och utvecklingsnivå ska beaktas. Konsekvenserna av likartade handlingar ska vara de samma, oberoende av vem som utfört gärningen. Upprepade gärningar kan dock anses som en försvårande omständighet.

Innan beslut fattas om kvarsittning, skriftlig varning och avstängning för viss tid ska den handling eller försummelse som åtgärden grundar sig på preciseras, eleven höras samt annan behövlig utredning skaffas. Före beslutet om en disciplinär åtgärd ska även elevens vårdnadshavare ges tillfälle att bli hörd.

Kvarsittning, skriftlig varning och avstängning för viss tid registreras i Wilma. Beslut meddelas om skriftlig varning och avstängning för viss tid. Eleven som är föremål för en disciplinär åtgärd ska vid behov erbjudas elevvårdens stöd.

Kvarsittning

En elev som stör undervisningen eller på annat sätt bryter mot ordningen i skolan eller gör sig skyldig till fusk kan ges högst två timmars kvarsittning. Läraren eller skolans rektor beslutar om kvarsittningen.

Vid kvarsittning kan eleven få utföra skriftliga eller muntliga uppgifter att utföra som stöder elevens fostran, undervisning och utveckling. Uppgifterna ska stå i proposition till gärningen eller försummelsen och vara lämpliga med tanke på elevens ålder och utvecklingsnivå. Eleven kan också förpliktigas att sitta tyst under kvarsittningen.

Eleven får inte gå miste om undervisning eller annan planerad verksamhet på skolan på grund av kvarsittningen.

Elevens vårdnadshavare underrättas och kvarsittningen registreras i Wilma under fliken Stöd. Eleven ska vid behov erbjudas elevvårdens stöd.

Skriftlig varning

En elev som stör undervisningen eller på annat sätt bryter mot skolans ordningsregler eller gör sig skyldig till fusk kan få en skriftlig varning.

Områdesrektorn fattar beslut om skriftlig varning. I beslutet ska handlingen eller förseelsen preciseras. Före beslutet fattas ska eleven höras och vårdnadshavaren bör även beredas möjlighet att bli hörd. Vid behov ska eleven erbjudas elevvårdens stöd.

Skriftlig varning registreras i Wilma.

Avstängning för viss tid

En elev som stör undervisningen eller på annat sätt bryter mot ordningen i skolan eller gör sig skyldig till fusk kan avstängas för högst tre månader om förseelsen är mycket allvarlig eller om eleven fortsätter bryta mot skolans ordningsregler trots kvarsittning, skriftlig varning och andra åtgärder. Eleven ska höras och vårdnadshavaren bör även beredas möjlighet att bli hörd.

Svenskspråkiga utbildningssektionen fattar beslut om avstängning för viss tid. I beslutet om avstängning för viss tid ska datum för när beslutet verkställs anges.

Avstängningen får verkställas omedelbart utan att beslutet har vunnit laga kraft om en elev har uppträtt så våldsamt eller hotfullt att säkerheten för en annan elev eller en person som arbetar i skolan eller i ett annat undervisningsutrymme har äventyrats och det finns en uppenbar risk för att det våldsamma eller hotfulla beteendet upprepas.

Utbildningsanordnaren ska ordna undervisningen så att eleven som har avstängts för viss tid inte blir efter i de framsteg som elevens årskurs och undervisningsgrupp gör. För den avstängda eleven utarbetas utgående från läroplanen en personlig plan utgående från läroplanen. Eleven och elevens vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare ska ges möjlighet att delta i uppgörandet av planen. Undervisningen genomförs och inläringen följs enligt den personliga planen.

Handledning och respons	Fostrande samtal	Kvarsittning	Skriftlig varning	Avstängning för viss tid
Undervisningspersonalens anvisningar och respons i det dagliga skolarbetet för att förebygga olämpligt uppförande eller ingripa i lindrigt olämpligt uppförande.	Eleven stör undervisningen eller arbetsron, bryter mot ordningen i skolan, gör sig skyldig till fusk, behandlar andra elever eller personal respektlöst eller på ett sätt som kränker människovärdet	Eleven stör undervisningen eller arbetsron upprepade gånger eller grovt eller handlar på ett exceptionellt olämpligt sätt.	Eleven stör undervisningen eller arbetsron upprepade gånger eller grovt eller handlar exceptionellt olämpligt trots kvarsittningar och andra åtgärder.	Eleven gör sig skyldig till en mycket allvarlig förseelse eller fortsätter att göra sig skyldig till upprepade allvarliga förseelser trots kvarsittningar, skriftliga varningar och andra åtgärder.

Lärare och skolgångshandledare	Lärare eller rektor	Lärare eller rektor	Områdesrektor	Svenskspråkiga utbildningssektionen
---------------------------------------	----------------------------	----------------------------	----------------------	--

Eleven skall vid behov erbjudas elevvårdens stöd. Vid behov skall även socialväsendet i Östra Nylands välfärdsområde informeras om avstängningen för viss tid.

Tabell 1. Åtgärder då en elev uppför sig olämpligt eller bryter mot ordningen i skolan

Övriga åtgärder för att trygga säkerheten och ordningen

Uppmaning att avlägsna sig från lektionen eller från en annan skoltillställning

En elev som stör undervisningen kan uppmanas att avlägsna sig från lektionen eller från en skoltillställning. Om eleven inte följer uppmaningen om att avlägsna sig har skolans lärare eller rektor rätt att avlägsna eleven. De har även rätt att avlägsna eleven från skolans område, om eleven inte avlägsnar sig självmant efter att ha fått beslut om avstängning för viss tid.

Om eleven försöker göra motstånd, har rektorn och läraren rätt att använda sådana makt-medel som behövs för att avlägsna eleven. Maktmedlen ska med hänsyn till elevens ålder, situationens hotfullhet och motståndets allvar samt utgående från en helhetsbedömning av situationen anses försvarbara.

Läraren och rektorn kan agera tillsammans eller båda var för sig. Maktmedelsredskap får inte användas. Lärare eller rektor som har använt maktmetoder ska göra en skriftlig red-görelse för händelsen till utbildningsanordnaren.

Eleven får inte lämnas utan tillsyn. Elevens vårdnadshavare underrättas. Avlägsnande från en undervisningssituation eller annan skoltillställning registreras i Wilma under fliken Stöd.

Avhållande från undervisningen

Skolans rektor kan förvägra eleven rätt att delta i undervisningen för den återstående skol-dagen, om eleven uppför sig våldsamt eller hotfullt och hotar säkerheten för en annan elev eller person, eller om undervisningen eller verksamhet i anslutning till den försvåras orimligt mycket på grund av elevens störande beteende.

Eleven kan av samma orsaker förvägras rätt att delta i undervisningen också följande skol-dag, om utbildningsanordnaren behöver tid för att planera en trygg återgång till undervisningen. Rektorn informerar eleven och vårdnadshavarna om möjligheten till ett personligt samtal med elevvårdens psykolog eller kurator under den tid som eleven förvägrats att delta i undervisningen. Dessutom ska det ordnas sådant annat stöd för eleven som hen behöver under den tid som eleven förvägrats att delta i undervisningen och när eleven åter-vänder till undervisningen.

En elev får inte lämnas utan tillsyn efter att hen har förvägrats att delta i undervisningen. I regel strävar man efter att elevens vårdnadshavare hämtar eleven från skolan.

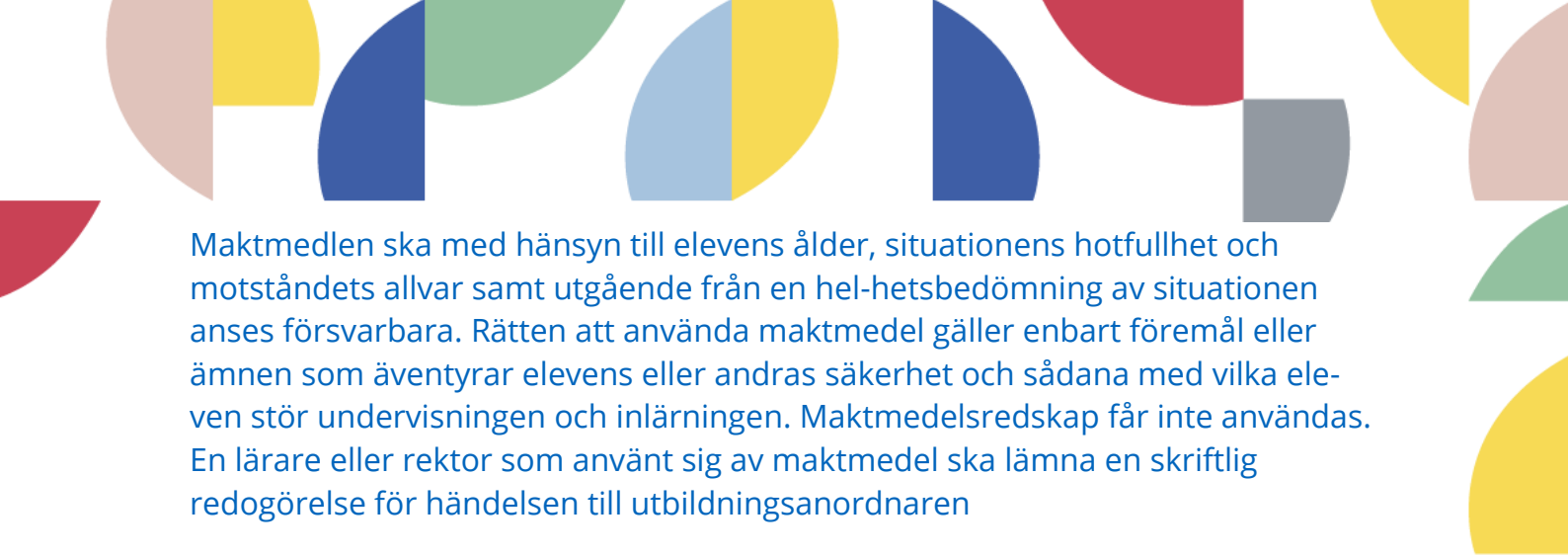
För eleven utarbetas en personlig plan för att stödja återgången till undervisningen. I planen redogörs för hur undervisningen ordnas, genomförs och följs upp under den tiden eleven förvägrats att delta i undervisningen och när eleven återgår till undervisningen på skolan. Stödåtgärder kan gälla praktiska undervisningsarrangemang såsom byte av undervisnings-grupp och stöd av skolgångshandledare. Eleven och vårdnadshavaren eller annan laglig företrädare ska ha möjlighet att vara delaktiga i uppgörandet av den personliga planen.

Elevens vårdnadshavare underrättas. Avhållande från undervisningen och den personliga planen registreras i Wilma under fliken Stöd.

Rätt att omhänderta föremål eller ämnen

Skolans lärare och rektor har rätt att tillsammans eller var för sig frånta en elev ett förbjudet föremål eller ämne samt ett sådant föremål eller ämne med vilket eleven stör undervisningen eller inläring.

Om eleven försöker göra motstånd, har rektorn och läraren rätt att använda sådana makt-medel som behövs för att omhänderta föremålet eller ämnet.

Maktmedlen ska med hänsyn till elevens ålder, situationens hotfullhet och motståndets allvar samt utgående från en hel-hetsbedömning av situationen anses försvarbara. Rätten att använda maktmedel gäller enbart föremål eller ämnen som äventyrar elevens eller andras säkerhet och sådana med vilka eleven stör undervisningen och inläringen. Maktmedelsredskap får inte användas. En lärare eller rektor som använt sig av maktmedel ska lämna en skriftlig redogörelse för händelsen till utbildningsanordnaren

Ett omhändertaget föremål eller ämne ska förvaras omsorgsfullt. Föremål eller ämnen som stör undervisningen ska överlämnas till eleven efter lektionen eller skoltillställningen. Överlämnandet ska ske så fort som möjligt efter det att föremålet eller ämnet har omhändertagits. Om det är sannolikt att det störande beteendet fortsätter ska föremålet eller ämnet överlämnas till eleven senast vid skoldagens slut.

Förbjudna föremål och ämnen överlämnas till elevens vårdnadshavare eller annan laglig företrädare. Om vårdnadshavaren inte hämtar föremålet eller ämnet inom tre månader från anmälan om omhändertagandet får det bevisligen förstöras. Överlämnande och förstörande av föremål och ämnen ska registreras.

Om eleven, elevens vårdnadshavare eller lagliga företrädare inte har laglig rätt att inneha föremålet och ämnet som omhändertagits, ska det överlämnas till polisen eller till någon annan myndighet som föreskrivs i lag. Narkotika, skjutvapen, vapendelar, patroner, ammu-nition, gassprayer och explosiva varor överlämnas omedelbart till polisen.

Omhändertagande av föremål eller ämnen registreras i Wilma.

Rätt att granska elevens saker

Skolans lärare och rektor har rätt att under skoldagen granska de saker som en elev har med sig och de förvaringsutrymmen i skolan som eleven förfogar över samt att utföra en ytlig granskning av elevens kläder för att omhänderta ett förbjudet föremål eller ämne med vilket den egna säkerheten eller någon annans säkerhet kan äventyras, om det är uppenbart att eleven innehar sådana föremål eller ämnen och eleven trots begäran vägrar att överlämna dem eller inte på ett tillförlitligt kan bevisa att eleven inte innehar sådana.

Eleven ska informeras om orsaken till granskningen före den utförs. Vid granskningen ska särskild uppmärksamhet fästas vid säkerhet och diskretion.

Personen som utför granskningen ska vara av samma kön som eleven. Förutom den som utför granskningen ska även en annan myndig person som hör till skolans personal närvara vid granskningen. Eleven har rätt att utse en person från skolans personal att närvara vid granskningen, om personen är tillgänglig vid tidpunkten för granskningen. Avvikelse från sättet att utföras granskningen får göras om det är absolut nödvändigt av säkerhetsskäl, på grund av ärendets brådskande natur.

Elevens vårdnadshavare underrättas. Granskningen av elevens saker registreras i Wilma.

Utförande av försummade läxor efter skoldagens slut

Läraren kan ålägga en elev att utföra ogjorda läxor efter skoltid under övervakning och högst en timme åt gången.

Vårdnadshavarna underrättas och åtgärden registreras i Wilma.

	BESLUTS- FATTARE	HÖRANDEAV ELEV	HÖRANDE AV VÅRDNADS- HAVARE	MEDDELANDE HEM	BESLUT	REGISTRE -RING t.ex. i Wilma
Fostrande samtal	Rektor eller lärare	nej	nej	ja	nej	ja
Kvarsittning	Lärare	Ja	nej	ja	nej	ja
Skriftlig varning	Områdes- rektor	ja	ja	ja	ja	ja
Avstängning för viss tid	Sektionen	ja	ja	ja	ja	ja
Städning (RP 66/2013)	Lärare eller rektor	nej	nej	Ibland *	nej	nej
Utförande av försummade hemuppgifter	Lärare eller rektor	nej	nej	ja**	nej	ja
Uppmaning att avlägsna sig från undervisningen eller annan	Lärare eller rektor	nej	nej	ja**	nej	ja

skoltillställning						
Avhållande från undervisning	Rektor	nej	nej	ja**	nej	ja
Omhändertagande av föremål eller ämne	Lärare eller rektor	nej	nej	ja	nej	Ja
Rätt att granska elevens saker	Lärare eller rektor	nej	nej	ja	nej	ja

*Om städningen sker utanför skoltid

**Om maktmedel används, bör det rapporteras till utbildningsanordnaren

Uppföljning och utvärdering av planen

Skolans elevvårdsgrupp följer upp hur planen för fostrande samtal och användningen av disciplinära åtgärder förverkligas i läroanstalten och hurudan inverkan den har i skolan. Dessutom följer man i skolorna upp och utvärderar planen varje läsår i samband med läsårsutvärderingen och andra utvärderingar.

5.4 Olika sätt att anordna undervisningen

Undervisningen ska ordnas med hänsyn till elevernas behov och lokala möjligheter. Målet är att hitta lösningar som främjar lärandet och välbefinnandet på bästa sätt.

5.4.1 Årskursintegrerade studier

Årskursintegrerade studier möjliggör en flexibel studiegång. Årskursintegrerade arrangemang kan tillämpas i undervisningen i en hel skola, endast i vissa undervisningsgrupper eller för enskilda elever. De kan tillämpas till exempel för att stödja elever med särskild begåvning eller som ett sätt att förebygga studieavbrott. Årskursintegrerade studier förutsätter ett beslut i den lokala läroplanen. Möjligheten till årskursintegrerade studier ska anges också då studierna gäller enskilda elever.

I fråga om en hel skola eller enskilda elevgrupper förutsätter årskursintegrerade studier att målen och innehållet i de olika läroämnena anges enligt studiehelhet i läroplanen. Studiehelheterna ska i varje ämne utformas i enlighet med den timfördelning som anges i statsrådets förordning och i enlighet med grunderna för läroplanen. Studiehelheterna kan också utformas genom att målen och innehållet i olika läroämnena kombineras. I läroplanen ska fastställas vilka studiehelheter som är obligatoriska och vilka som är valfria. Ett studieprogram ska utarbetas för alla elever som deltar i årskursintegrerad undervisning.

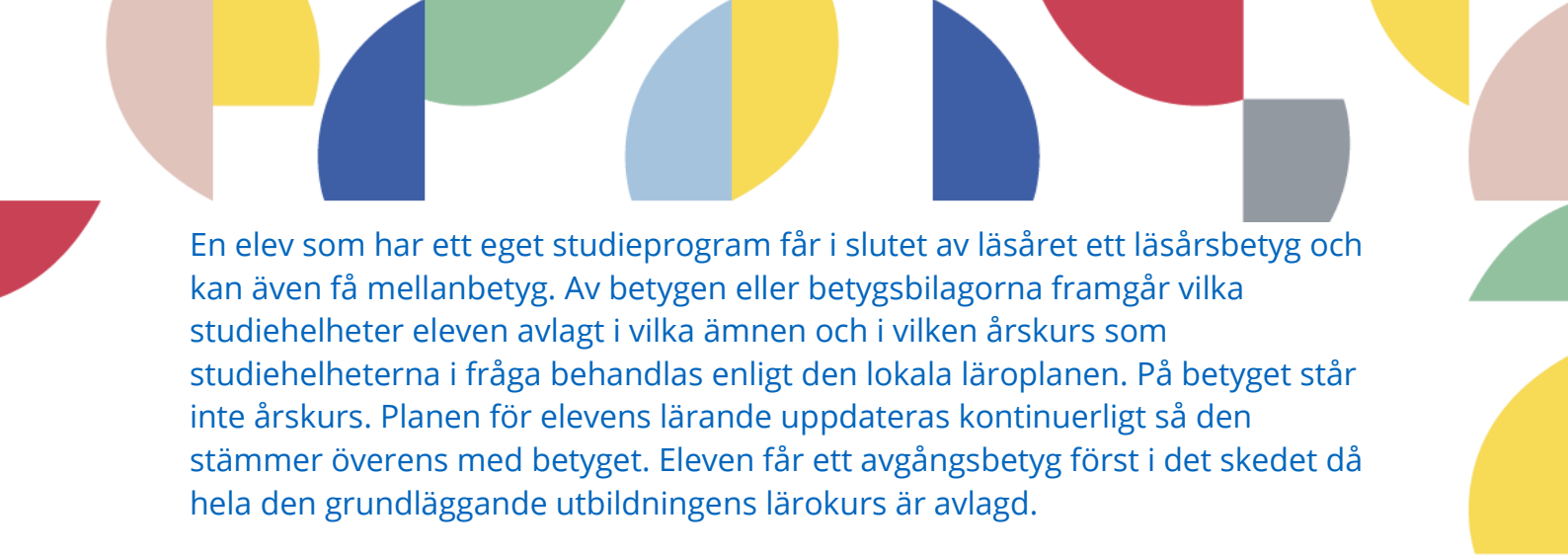
Om årskursintegrerad undervisning endast ges en enskild elev, ska ett studieprogram som grundar sig på läroplanen göras upp för eleven. Där anges mål för elevens studier, i vilken ordning och enligt vilken tidtabell studiehelheterna genomförs och eventuella särskilda mål. Elevens studieframgång ska följas upp regelbundet.

I avsnittet om Bedömning av lärande bestäms om bedömningen av lärande vid årskursintegrerade studier.

Årskursintegrerade studier tillämpas i Borgå för enskilda elever. Dels används arrangemanget för att stödja särskilt begåvade elever och ge dem möjlighet att framskrida snabbare i sina studier i något läroämne. Dels ger årskursintegrerade studier möjlighet för en elev att avlägga studiehelheterna i något läroämne i långsammare takt än i det årskursbundna systemet. Detta tillvägagångssätt tillämpas särskilt i situationer då eleven på grund av sjukdom eller någon annan orsak har stor frånvaro och inte klarar av studierna i samma takt som sin årsklass. Det kan på så sätt undvikas att en elev stannar kvar på klassen och går miste om sina prestationer. En elev som studerar enligt ett eget studieprogram kan stanna kvar på klassen endast då den allmänna skolframgången är svag.

Beslutet om att övergå till studier enligt ett eget studieprogram fattas i samarbete med klassläraren/klassföreståndaren, ämnesläraren, eleven och dennes vårdnadshavare. Rektor för elevstöd och välmående gör tjänsteinnehavarbeslut om det gäller acceleration och i annat fall gör skolans rektor beslutet. Årskursintegrerade studier är i sig inte kopplade till någon specifik stödnivå, men särskilt begåvade elever har alltid allmänt stöd. För elever med eget studieprogram görs upp en plan för elevens lärande där det anges att det handlar om årskursintegrerade studier. Ifall det är fråga om en elev inom särskilt stöd görs även en individuell plan (IP) för hur undervisningen ska ordnas.

En elev som har ett eget studieprogram får i slutet av läsåret ett läsårsbetyg och kan även få mellanbetyg. Av betygen eller betygsbilagorna framgår vilka studiehelheter eleven avlagt i vilka ämnen och i vilken årskurs som studiehelheterna i fråga behandlas enligt den lokala läroplanen. På betyget står inte årskurs. Planen för elevens lärande uppdateras kontinuerligt så den stämmer överens med betyget. Eleven får ett avgångsbetyg först i det skedet då hela den grundläggande utbildningens lärokurs är avlagd.

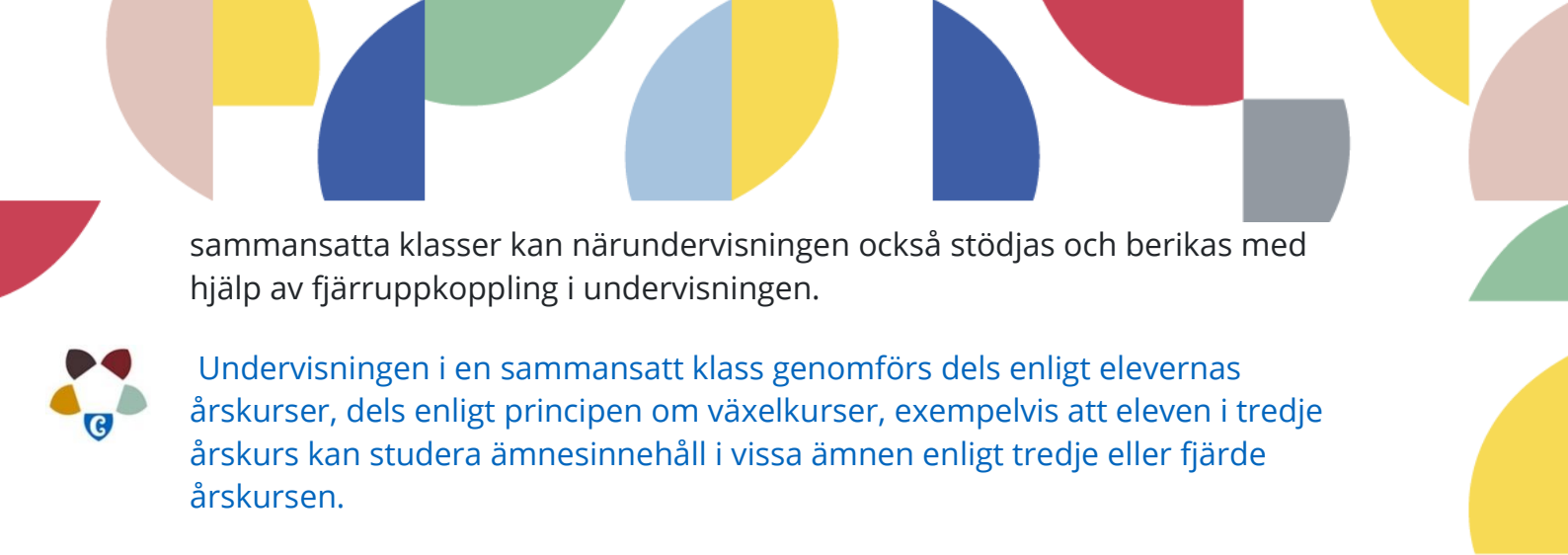
5.4.2 Undervisning i sammansatt klass

Med sammansatt klass avses en undervisningsgrupp som består av elever från olika årskurser eller, vid årskursintegrerade studier, elever i olika åldrar. En sammansatt klass kan bildas antingen på grund av lågt elevantal eller av pedagogiska skäl.

Undervisningen i en sammansatt klass kan i sin helhet genomföras enligt elevernas årskurser eller delvis enligt principen om växelkurser. Vid studier enligt växelkurser är det viktigt att värna om kontinuitet och konsekvens i fråga om studiernas innehåll. Särskilt viktigt är att måna om att elevernas studiefärdigheter utvecklas. Ifall de olika årskurserna i en sammansatt klass i vissa läroämnen har olika antal veckotimmar, kan årsveckotimmarna i läroämnena också uppdelas i delar för att på det viset jämna ut undervisningstimmarna. Vid utjämning av undervisningstimmarna i läroämnena ska elevernas rätt till det totala antal timmar som fastställs i läroplanen alltid tryggas. Om en elev övergår från att ha följt principen om växelkurser till en undervisningsgrupp som framskrider årskursvis ska eleven få individuell undervisning för att avlägga en eventuell lärokurs eller en del av en lärokurs som saknas.

Studier i en sammansatt klass kan också genomföras som årskursintegrerade studier i enlighet med förordningen om grundläggande utbildning. I det fallet fastställs lärokursen i läroplanen som studiehelheter och delas inte in i årskurser. De årskursintegrerade studierna kan gälla alla skolans elever, en viss sammansatt klass eller enskilda elever.

Undervisningen i sammansatt klass ger goda förutsättningar för en helhetsbetonad undervisning där man använder mångvetenskapliga lärområden. I undervisningen i sammansatt klass ska de möjligheter som i synnerhet kollaborativt lärande och modellinläring ger utnyttjas. I

sammansatta klasser kan närundervisningen också stödjas och berikas med hjälp av fjärruppkoppling i undervisningen.

Undervisningen i en sammansatt klass genomförs dels enligt elevernas årskurser, dels enligt principen om växelkurser, exempelvis att eleven i tredje årskurs kan studera ämnesinnehåll i vissa ämnen enligt tredje eller fjärde årskursen.

Skolan beskriver i sin läsårsplan vilka ämnen eleverna enligt sina årskurser läser och vilka ämnen de läser enligt växelkurs.

Åtminstone följande ämnen ska eleverna studera enligt sin egen årskurs:

- modersmål
- matematik
- det andra inhemska språket
- de främmande språken

Timfördelning

• Ifall den timfördelning som den svenska sektionen har godkänt har olika antal veckotimmar i ett ämne under olika årskurser, uppdelas timmarna så att de fördelas jämnt mellan årskurserna.

• I sådana fall ska skolan i sin läsårsplan beskriva i vilka ämnen skolan gör så samt vilka innehåll som för elevens del tidigare- respektive senareläggs.

• När undervisningen genomförs enligt principen om växelkurser ska varje skola se till att eleven får undervisning i alla delar av innehållet i ett läroämne. Det är viktigt att värna om kontinuitet och konsekvens i fråga om studiernas innehåll.

Modell för fördelning av timmarna (se 1.4.1)

5.4.3 Fjärruppkoppling i undervisningen

I den grundläggande utbildningen kan man använda fjärruppkoppling i undervisningen för att komplettera undervisningen samt erbjuda mångsidigare studiemöjligheter i olika läroämnen. Undervisning med hjälp av fjärruppkoppling kan ges endast av en utbildningsanordnare som har tillstånd att ordna grundläggande utbildning. Vid val av pedagogik ska man i synnerhet beakta elevernas ålder och förutsättningar.

Genom fjärruppkoppling kan i synnerhet undervisningen i mera sällsynta språk och religioner och valfria ämnen stödjas. Fjärruppkoppling i undervisningen främjar jämlika möjligheter för eleverna till en mångsidig och god grundläggande utbildning oberoende av skolans storlek eller läge. Användning av fjärruppkoppling i undervisningen ökar i sin tur skolans ekologiska hållbarhet.

Med hjälp av fjärruppkoppling kan undervisningen både differentieras och göras mera helhetsbetonad. Man kan möta elevernas individuella behov, erbjuda undervisning som stödjer utvecklandet av specialbegåvning, fördjupa det stöd för lärande och skolgång som skolan erbjuder eller sköta undervisningen i undantagssituationer, till exempel då en elev är sjuk under en längre period. Fjärruppkoppling och användning av digitala verktyg bidrar till mångsidigare lärmiljöer. Genom fjärruppkoppling kan man utnyttja olika lärares kompetens, sakkunskapen hos skolans samarbetspartner och eventuella internationella nätverk utgående från elevernas behov och målen för undervisningen.

Lärmiljön ska vara trygg och eleverna ska övervakas och handledas enligt samma principer som i andra undervisningssituationer. En ansvarig lärare ska värna om undervisningsgruppens trygghet, säkerhet och välbefinnande samt trygga elevernas möjligheter till kommunikation som främjar lärande. En god undervisning förutsätter pedagogisk planering som beaktar elevernas behov och utnyttjar teknikens möjligheter. Det är viktigt att fästa uppmärksamhet vid lagstiftningen om upphovsrätt.

Borgå svenskspråkiga grundläggande utbildningen utreder vid behov möjligheten till distansundervisning i språk, religioner och valfria ämnen som studeras i liten skala. Användningen av distansundervisning och olika teknologiska verktyg gör lärmiljöerna mer mångsidiga och stöder skolornas ekologiska hållbarhet. Vid distansundervisning garanteras säkerheten och handledningen i undervisningen på samma sätt som vid närundervisning.

5.4.4 Flexibel grundläggande utbildning

Enligt lagen om grundläggande utbildning kan en kommun, i den omfattning kommunen beslutar, ordna flexibel grundläggande utbildning för årskurserna 7–9. Utbildningen ska ordnas i enlighet med lagstiftningen och läroplansgrunderna för den grundläggande utbildningen.

Syftet med den flexibla grundläggande utbildningen är att minska studieavbrott i den grundläggande utbildningen och förebygga utslagning. Målet är att stärka

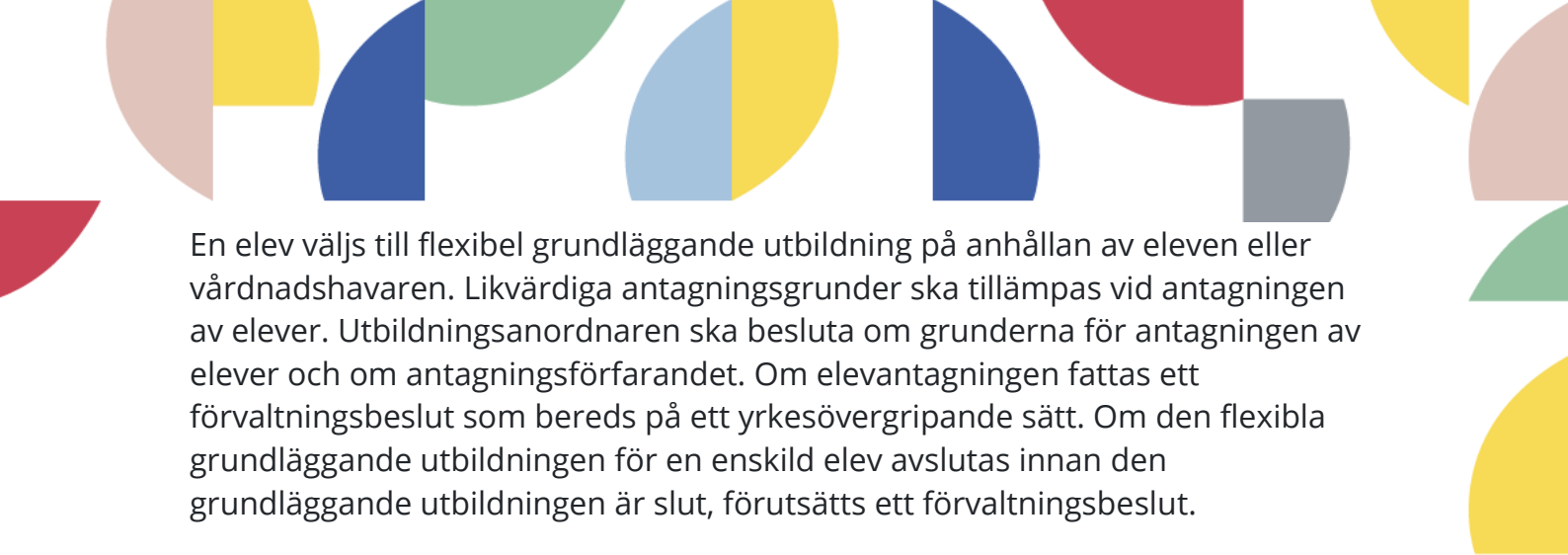
elevernas studiemotivation och livskompetens. Förutom att eleverna ska slutföra den grundläggande utbildningens lärokurs får de stöd vid övergången till följande utbildningsstadium och ges färdigheter som behövs för att klara av studierna.

Den flexibla grundläggande utbildningen är avsedd för sådana elever i årskurs 7–9 som underpresterar och har svag studiemotivation och för elever som man bedömer riskeras av att bli utslagna från fortsatt utbildning och arbetslivet. Undervisningen ska präglas av yrkes- och sektorsövergripande samarbete och samarbete mellan olika organisationer. Också yrkesläroanstalter och gymnasier, läroanstalter inom det fria bildningsarbetet samt verkstäder för unga kan delta i samarbetet. En styrgrupp kan inrättas för att planera och organisera flexibel grundläggande utbildning.

Skolans arbetssätt och undervisningsmetoder ska utvecklas så att de motsvarar de individuella behoven hos de elever som valts till utbildningen. Särskild uppmärksamhet ska fästas vid arbetsformer som ökar elevernas delaktighet och samhörighet i skolan samt stärker det fostrande arbete som är gemensamt för vårdnadshavarna och alla som arbetar inom den flexibla grundläggande utbildningen. Aktiverande och arbetsinriktade studiemetoder ska prioriteras i undervisningen.

Flexibel grundläggande utbildning ska ordnas i små grupper i skolan, på arbetsplatser och i andra lärmiljöer med hjälp av sektorsövergripande samarbete samt med hjälp av stöd- och rådgivningstjänster. Flexibel grundläggande utbildning ska utöver läraren involvera en av utbildningsanordnaren utsedd yrkeskunnig person som vet hur man stödjer ungas sociala växande, samarbetet med familjerna och är insatt i annat stöd- och rådgivningsarbete. Undervisningen kan vid behov också delvis genomföras i anslutning till en annan undervisningsgrupp

Undervisningen ska ordnas som närundervisning i skolan och i form av handledda studier på arbetsplatser och i andra lärmiljöer. Studier utanför skolan är en viktig del av den flexibla grundläggande utbildningen. Under dessa perioder har eleverna rätt till handledning och undervisning av en lärare. Eleverna ska ges uppgifter i enlighet med läroplanen och resultaten ska beaktas vid bedömningen. Personal på arbetsplatser och i övriga lärmiljöer som arbetar med elever ska göras förtroga med föreskrifter som berör arbetarskydd, dataskydd och sekretess och andra nödvändiga föreskrifter.

En elev väljs till flexibel grundläggande utbildning på anhållan av eleven eller vårdnadshavaren. Likvärdiga antagningsgrunder ska tillämpas vid antagningen av elever. Utbildningsanordnaren ska besluta om grunderna för antagningen av elever och om antagningsförfarandet. Om elevantagningen fattas ett förvaltningsbeslut som bereds på ett yrkesövergripande sätt. Om den flexibla grundläggande utbildningen för en enskild elev avslutas innan den grundläggande utbildningen är slut, förutsätts ett förvaltningsbeslut.

Elever som deltar i flexibel grundläggande utbildning har rätt till lagstadgat stöd för lärande och skolgång, handledning och elevvård. En elev kan vid behov få allmänt eller intensifierat stöd. I undantagsfall kan även en elev som får särskilt stöd antas till flexibel grundläggande utbildning, om eleven kan följa den läroplan som används i undervisningen och om arrangemanget kan anses vara till fördel för eleven.

För en elev som deltar i flexibel grundläggande utbildning ska man utarbeta en plan för elevens lärande eller justera den plan som tidigare utarbetats. Planen ska utarbetas i samarbete med eleven och vårdnadshavaren. Den ska i tillämpliga delar innehålla samma delområden som den plan för elevens lärande som utarbetas inom intensifierat stöd. Planen ska dessutom beskriva speciella omständigheter i den flexibla grundläggande utbildningen för eleven, till exempel om undervisningen ordnas i lärmiljöer utanför skolan. Ifall eleven får särskilt stöd, ska den flexibla grundläggande utbildningen på motsvarande sätt beskrivas i en individuell plan (IP) för hur undervisningen ska ordnas.

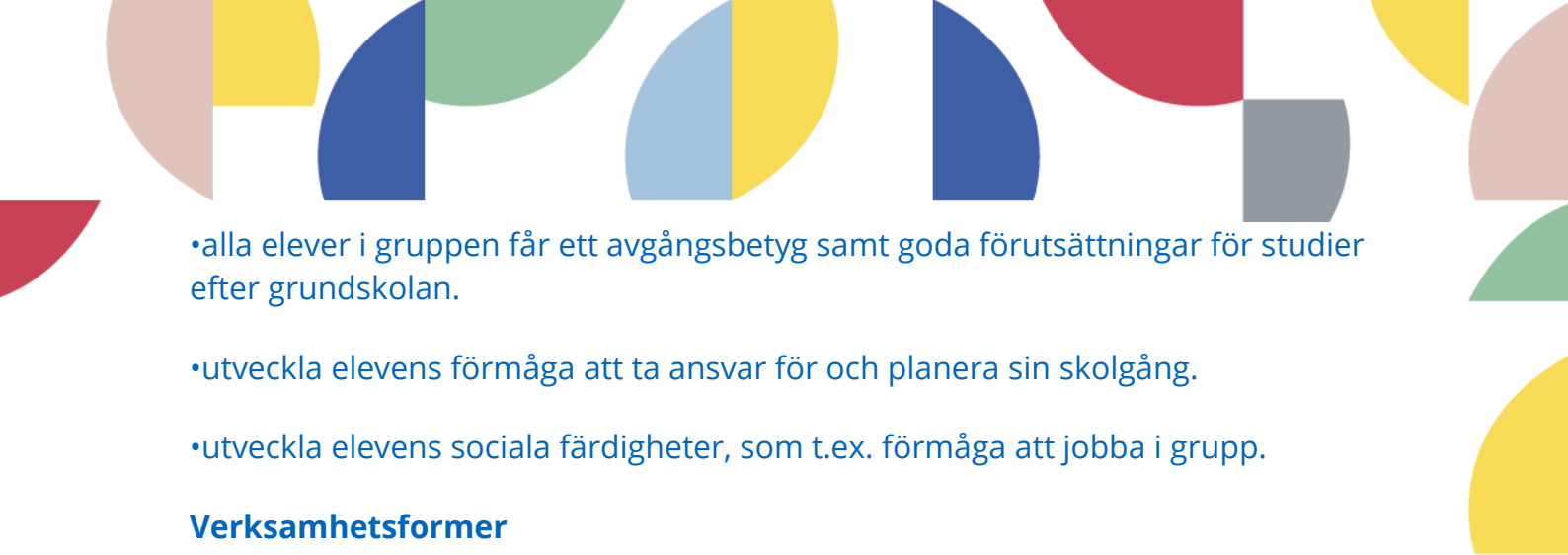
Flexibel grundläggande utbildning ordnas i Resursklassen i Lyceiparkens skola och Flexen i Srömborgska skolan

Verksamhetsidé och målsättning

Verksamheten är avsedd för elever som underpresterar. Med underpresterare avses både elever som riskerar underkända prestationer och elever vars medeltal sjunkit avsevärt sedan år 6. Undervisningen i resursklassen och Flexen sköts till största del av en och samma lärare, vilket ger möjligheter för en person att bättre stöda och följa upp elevens skolgång.

Mål med verksamheten är att:

- Erbjuda alternativa och flexibla arbetsmetoder inom den grundläggande utbildningen.

- alla elever i gruppen får ett avgångsbetyg samt goda förutsättningar för studier efter grundskolan.

- utveckla elevens förmåga att ta ansvar för och planera sin skolgång.

- utveckla elevens sociala färdigheter, som t.ex. förmåga att jobba i grupp.

Verksamhetsformer

- Eleverna i resursklassen och Flexen undervisas i regel av en lärare i alla gemensamma teoretiska läroämnen. Eleverna inkluderas i den allmänna undervisningen i valfria ämnen samt i konst- och färdighetsämnen.

Gruppen följer skolans årsplanering, och deltar t.ex. i temadagar och PRAO samt följer skolans lektionstider men "enlärarsystemet" ger möjlighet till flexibilitet enligt behov.

För eleverna i gruppen görs det upp en plan för elevens lärande. En kontinuerlig kontakt och ett gott samarbete med hemmen är en av grundpelarna för verksamheten. En första träff hålls genast i början av läsåret.

- Läraren i gruppen har ansvar för att planen för elevens lärande följs och uppdateras. Detta görs genom en kontinuerlig dialog och utvärdering tillsammans med eleverna och vårdnadshavarna. Eleverna handleds i att ställa upp mål, planera och genomföra sina studier, att känna till sina styrkor och arbeta med sina svagheter.

Val av elever

Eleverna ansöker om plats till Resursklassen senast under våren. Elever som ansökt till resursklassen intervjuas

Ansvarspersoner

Läraren i Resursklassen/Flexen ansvarar för eleverna i gruppen på samma sätt som klassföreståndarna i parallellklasserna. Läraren samarbetar med sina ämneskolleger, vilket innebär att gruppen kan ha gemensamma prov med sina årkurskamrater. Vid behov kan skolans speciallärare konsulteras eller arbeta med elever som tillfälligt är i behov av extra stöd.

Samarbetspartner

Resursklassen och Flexen samarbetar enligt behov med olika instanser inom Borgå stad, t.ex. ungdomsväsendet.

Utvärdering

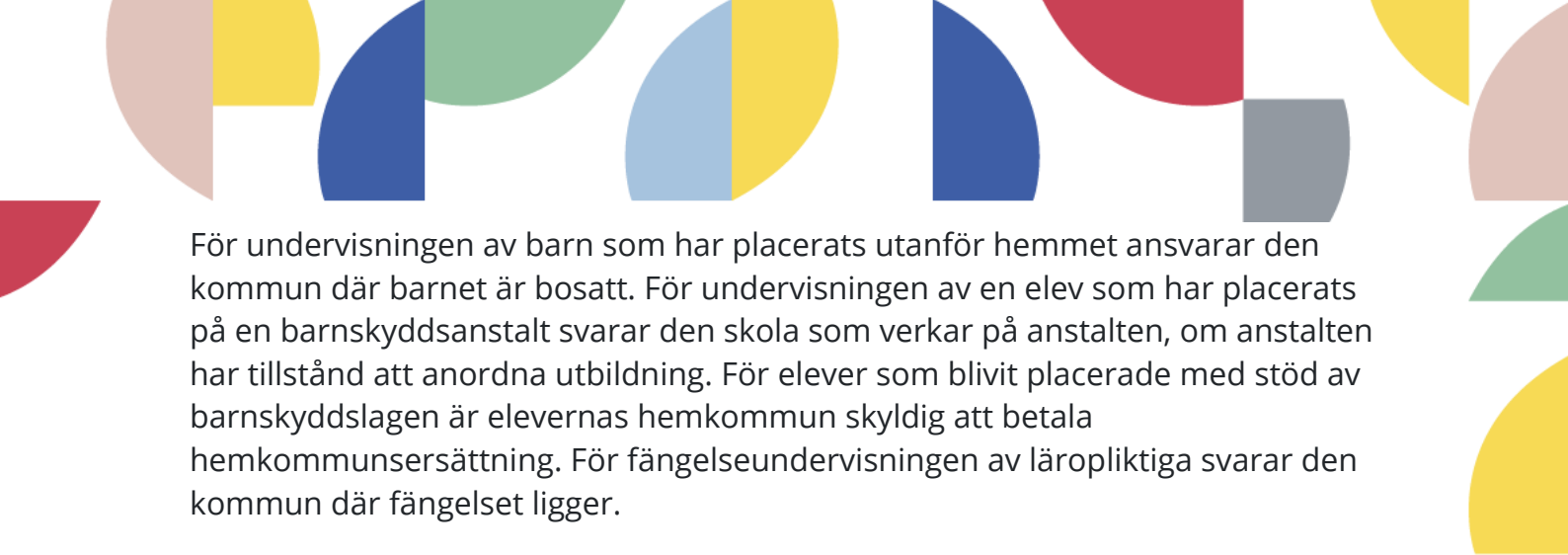
Verksamheten utvärderas årligen av lärarna, eleverna och hemmen. Utvärderingen sker under vårterminen.

Flexibel undervisning arrangeras vid behov och enligt resursmöjligheter.

5.4.5 Undervisning i särskilda situationer

För att ordna undervisning och stöd för en elev som till exempel är allvarligt sjuk eller befinner sig i en svår livssituation förutsätts särskilda åtgärder. Den grundläggande utbildningen kan i sådana fall ordnas bland annat som sjukhusundervisning, på skolhem, upptagningshem, förläggningar eller i fängelser eller andra straffanstalter.

Den kommun där sjukhuset ligger är skyldig att för elever som är patienter på sjukhuset ordna undervisning i den omfattning det är möjligt med hänsyn till elevens hälsa. Den kommun där det sjukhus som svarar för vården finns är skyldig att ordna undervisning och stöd även för andra läropliktiga elever som får specialiserad sjukvård i den omfattning detta är motiverat med beaktande av elevens hälsa, pedagogiska specialbehov och terapeutiska och rehabiliterande åtgärder inom den specialiserade sjukvården, om det inte trots stödåtgärder enligt lagen om grundläggande utbildning eller någon annan lag är till elevens fördel att undervisningen ordnas på något annat sätt. Även kommuner där det finns en annan verksamhetsenhet inom den specialiserade sjukvården kan ordna undervisning för elever som får specialiserad sjukvård. Eleven ska få det stöd som behövs vid övergången till sjukhusundervisning eller återgången tillbaka till sin egen skola. Elevens utbildningsanordnare ska tillsammans med den kommun där det sjukhus som ansvarar för vården finns i yrkesövergripande samarbete komma överens om och ordna det stöd för undervisningen som är nödvändigt när eleven övergår till sjukhusundervisning eller återgår från sjukhusundervisning till den tidigare undervisningen i den egna skolan. Inom sjukhusundervisningen kan man också använda fjärruppkoppling i undervisningen. Elevens hemkommun är skyldig att betala hemkommunsersättning för elever som får undervisning i en sjukhusskola.

För undervisningen av barn som har placerats utanför hemmet ansvarar den kommun där barnet är bosatt. För undervisningen av en elev som har placerats på en barnskyddsanstalt svarar den skola som verkar på anstalten, om anstalten har tillstånd att anordna utbildning. För elever som blivit placerade med stöd av barnskyddslagen är elevernas hemkommun skyldig att betala hemkommunsersättning. För fängelseundervisningen av läropliktiga svarar den kommun där fängelset ligger.

Enligt avtal kan en kommun också, i stället för en skola i den egna kommunen, som närskola anvisa eleven en skola i en annan kommun, en skola som drivs av en privat sammanslutning eller en stiftelse som har tillstånd att anordna utbildning, eller en statlig skola. hittar du under länken ovan.

Om en elev insjuknar eller någon annan svår livssituation hindrar eleven från att gå i skola, kan undervisningen anpassas efter elevens behov och efter de krav som situationen medför.

- Sammankalla en sektorsövergripande expertgrupp som i samarbete med vårdnadshavarna planerar tillfälliga särskilda undervisningsarrangemang och hänvisa eleven vid behov till elevvårdstjänsterna.
- Om eleven inte klarar av att delta i undervisningen på skolan fattar rektorn ett förvaltningsbeslut, i vilket de särskilda undervisningsarrangemangen preciseras i enlighet med 18§ i lagen om grundläggande utbildning.
- De överenskomna arrangemangen dokumenteras i elevens plan för lärande eller i den individuella planen om eleven har särskilt stöd.
- Om eleven på grund av sjukdom inte klarat av att delta i undervisningen eller på annat sätt studera eller visa sitt kunnande, behöver eleven inte utvärderas i form av ett betyg. I sådana fall gör rektorn ett förvaltningsbeslut efter att ha hört eleven och vårdnadshavarna.
- I särskilda situationer kan undervisning ordnas på distans.

Arrangemang i samband med sjukhusundervisning

- Undervisning för en elev som får specialistsjukvård ordnas i första hand i elevens egen skola.
- Eleven har i den egna skolan tillgång till alla stödåtgärder som är möjliga inom trestegsstödet.
- Undervisning och stöd ordnas i den utsträckning som är motiverat med tanke på elevens hälsa och pedagogiska behov, samt med beaktande av åtgärderna inom specialistsjukvården och rehabiliteringen.

- När eleven övergår till sjukhusundervisningen eller återvänder till undervisningen på den egna skolan, planeras och förverkligas förflyttningen individuellt i sektorsövergripande samarbete med eleven, vårdnadshavarna eller någon annan laglig företrädare, utbildningsanordnaren, sjukhusundervisningen och specialistsjukvården.
- Skolan utser en ansvarsperson som handhar kontakten till sjukhusundervisningen.
- I sjukhusundervisningen betonas, förutom fostran och undervisning, pedagogisk rehabilitering samt samarbete och konsultation mellan alla parter som är delaktiga i elevens ärende.

5.4.6 Hemundervisning: Läropliktig som inte är inskriven i skolan

Läroplikt – inte skolplikt

Enligt lagen om grundläggande utbildning (628/1998) är barn som är varaktigt bosatta i Finland läropliktiga. Läroplikten kan fullgöras antingen genom att delta i grundläggande utbildning eller genom att på annat sätt förvärva kunskaper som motsvarar den grundläggande utbildningens lärokurs. Den möjlighet som ges i lagen till att förvärva kunskaperna på annat sätt innebär att det inte finns skolplikt i Finland, utan det är möjligt att fullgöra sin läroplikt exempelvis hemma. Det krävs inte myndighetstillstånd för att fullgöra läroplikten på annat sätt. Beslutet fattas av vårdnadshavaren, som därefter ansvarar för arrangemangen kring den läropliktigas studier. Kommunen har inte skyldighet att ordna undervisning för en läropliktig som enligt vårdnadshavarens beslut studerar annanstans än i skolan. Vårdnadshavaren ansvarar också för att läroplikten fullgörs. Om vårdnadshavaren försummar sin skyldighet att se till att läroplikten fullgörs, kan vårdnadshavaren dömas till böter för försummad tillsyn över läropliktig. Hemkommunen har övervakningsskyldighet

Hemkommunen har övervakningsskyldighet

Enligt 26 § 3 mom. i lagen om grundläggande utbildning ska den kommun där den läropliktiga är bosatt övervaka den läropliktigas framsteg om han eller hon inte deltar i utbildningen. Lagstiftningen innehåller inga bestämmelser om praktiska arrangemang för övervakningen utan kommunerna beslutar om dem. Strömborgska skolas rektor utser en övervakande lärare, som har i uppgift att

kartlägga och bedöma den läropliktigas framsteg. Den övervakande läraren diskuterar också med vårdnadshavarna och informerar dem om övervakningsprinciper och praktiska arrangemang. Den läropliktigas framsteg granskas och följs upp i relation till målen för läroämnena som ingår i den grundläggande utbildningens lärokurs. Lagstiftningen innehåller inga bestämmelser om hur ofta granskningarna ska utföras. Det vanliga är att de utförs en eller två gånger per år. Framstegen kontrolleras bland annat genom samtal, skriftliga och muntliga prov samt praktiska prov. Praktiska prov kommer särskilt i fråga när man utreder den läropliktigas framsteg i konst- och färdighetsämnen. Proven kan till exempel innebära att eleven påvisar sina färdigheter genom olika prestationer i samband med granskningen eller med portfolion som beskriver studierna och studieresultaten. Färdigheterna kan också påvisas i autentisk miljö, exempelvis i naturen, ett laboratorium eller på en idrottsplats, så att den övervakande läraren kan utreda och bedöma den läropliktigas framsteg och kunnande inom läroämnenas olika delområden.

Läropliktens innehåll

Eftersom läropliktiga ska tillägna sig de kunskaper och färdigheter som motsvarar den grundläggande utbildningens lärokurs, är studiernas mål och innehåll i den meningen knutna till läroplanen för den grundläggande utbildningen också i det fall att eleven studerar hemma. Enligt 11 § i lagen om grundläggande utbildning ingår följande läroämnen i den grundläggande utbildningens lärokurs:

- modersmål och litteratur
- det andra inhemska språket
- främmande språk
- omgivningslära (miljö- och naturkunskap)
- hälsokunskap
- religion eller livsåskådningskunskap
- historia
- samhällslära
- matematik
- fysik
- kemi
- biologi
- geografi
- gymnastik
- musik

-
- bildkonst
 - slöjd
 - huslig ekonomi

De allmänna målen för den grundläggande utbildningen fastställs i statsrådets förordning 422/2012. I de riksomfattande grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen som fastställts av Utbildningsstyrelsen (Utbildningsstyrelsens föreskrift 104/011/2014) anges principer för genomförandet av undervisningen, stöd för studierna och elevbedömning samt mål och innehåll för olika läroämnen och temaområden.

Hur man ordnar studierna för läropliktiga som studerar hemma bestäms främst av de allmänna målen i lagen om grundläggande utbildning och i statsrådets förordning, och av det som föreskrivs i grunderna för läroplanen då det gäller målen och innehållen i olika ämnen och temaområden som ingår i dem samt elevbedömning och betyg.

Kommunen och den övervakande läraren kan diskutera med vårdnadshavaren om hur den läropliktiga ska framskrida i sina studier. Det finns inga bestämmelser om att hemundervisningen måste följa läroplanen i den kommun där den läropliktiga är bosatt eller läroplanen i den övervakande lärarens skola. I princip kan vårdnadshavaren utgående från riksomfattande bestämmelser göra upp en egen läroplan för den läropliktiga, vilken ger kunskaper och färdigheter som motsvarar den grundläggande utbildningens lärokurs. Om man gör upp en egen läroplan, bör man skicka den också till den övervakande läraren. I allmänhet följer man i hemundervisningen ändå läroplanen i kommunen eller den övervakande lärarens skola, varvid också bedömningen av eleven baserar sig på den läroplanen.

Det är viktigt att observera att de möjligheter till flexibla studiearrangemang som lagstiftningen erbjuder endast berör elever som är inskrivna i en skola. Därför kan elever som enligt vårdnadshavarens beslut studerar hemma inte till exempel befrias från studier i något gemensamt ämne som hör till den grundläggande utbildningens lärokurs. Det är inte heller möjligt att individualisera lärokurserna, eftersom beslut om särskilt stöd kan fattas endast för elever som är inskrivna i en skola. Det här innebär att för elever i hemundervisning är studierna, och bedömningen av dem, strängare bundna till de lärokurser som fastställs i författningarna än för elever som går i skola.

Betyg

Efter granskningen sammanställer den övervakande läraren en skriftlig rapport om den läropliktigas framsteg. Rapporten skickas till utbildningsdirektören. Vårdnadshavaren får ett exemplar av rapporten. Rapporten är inte ett betyg.

Om vårdnadshavaren önskar att den läropliktiga får ett betyg som motsvarar ett betyg från den grundläggande utbildningen, vilket visar vilka studier som utförts samt bedömning eller siffervitsord, måste den läropliktiga delta i särskild examen enligt 38 § i lagen om grundläggande utbildning. I den särskilda examen bedöms kunskapsnivån i relation till de mål som fastställts i läroplanen. Vid bedömningen tillämpar den övervakande läraren profilerna för goda kunskaper och kriterierna vid slutbedömningen som ingår i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014.

Följande betyg kan ges för studier som avlagts genom särskild examen:

- Betyg över fullgjord ämneslärokurs i den grundläggande utbildningen (avläggande av lärokursen i ett visst läroämne)
- Betyg över delvis fullgjord lärokurs i den grundläggande utbildningen (till exempel avläggande av lärokursen i en viss årskurs)
- Betyg över fullgjord lärokurs i alla ämnen i den grundläggande utbildningen (motsvarar avgångsbetyget från den grundläggande utbildningen).

Noggrannare anvisningar ingår i Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014, kapitel 6.7 Särskild examen och betyg över studier som slutförts genom särskild examen.

Rättigheter och förmåner för en läropliktig som studerar hemma

Om den läropliktiga inte deltar i den grundläggande utbildningen som ordnas av kommunen registreras han eller hon inte som elev i någon av kommunens skolor. Kommunen är då inte heller skyldig att ordna sådana tjänster eller förmåner åt eleven som skolans elever har rätt till enligt lagstiftningen om grundläggande utbildning. Rättigheter som hör till skolans elever är rätt till undervisning och rätt till stöd- eller specialundervisning vid behov. På samma sätt hör rätten till avgiftsfria läroböcker, läromedel och arbetsredskap samt kostnadsfri skolbespisning, skolhälsovård, skolskjuts och andra tjänster inom elevvården, till sådana förmåner som skolelever har rätt till men som kommunen inte behöver ordna för en läropliktig som studerar hemma.

Det finns däremot inte bestämmelser som hindrar kommunen att ge gratis skolböcker eller andra tjänster åt en läropliktig som inte deltar i skolundervisning.

Då en vårdnadshavare meddelar kommunen att en läropliktig kommer att ha hemundervisning, bör vårdnadshavarna informeras både om praktiska arrangemang då det gäller övervakningen och om principiella frågor. Det är också skäl att informera vårdnadshavaren om vilka rättigheter och förmåner man avstår från då man fattar beslut om hemundervisning. På det sättet är båda parter medvetna om vilka rättigheter och skyldigheter respektive part har då det gäller fullgörandet av läroplikten.

Plan för ordnandet av hemundervisning inom svenska utbildningstjänsterna i Borgå

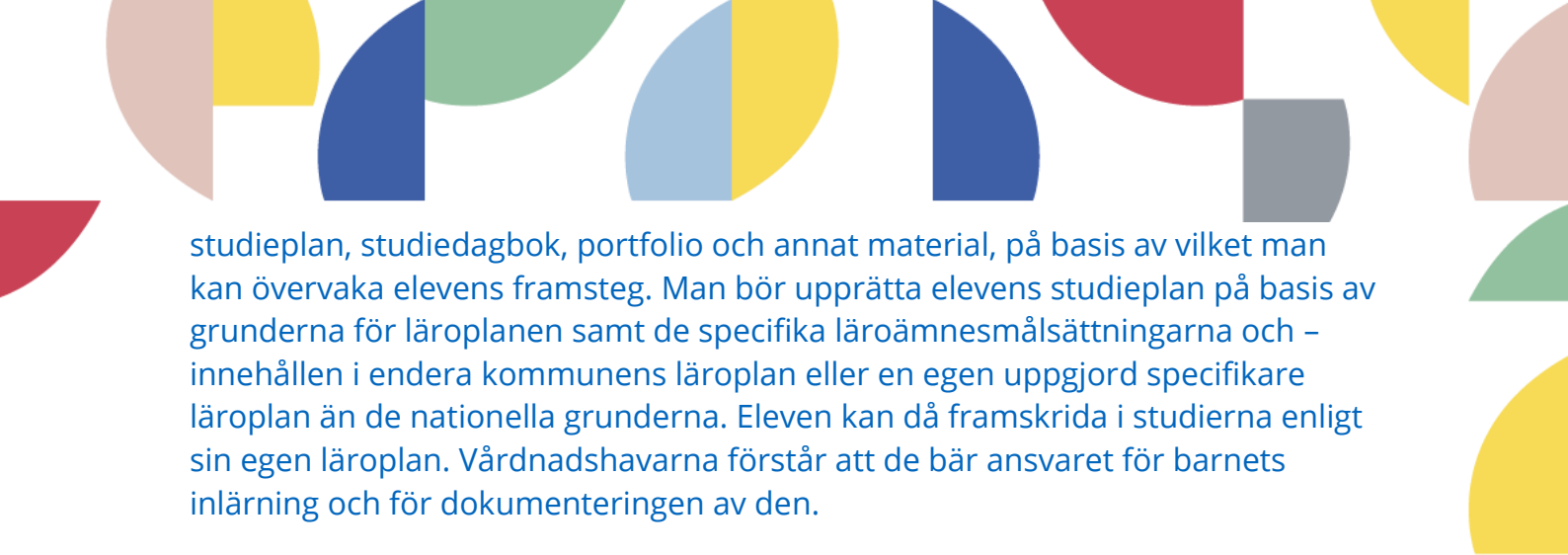
Kommunens uppgift

Bildningsnämndens svenska utbildningssektion ansvarar för övervakningen av hur studierna framskrider för elever som har hemundervisning (= den läropliktiga inte inskriven i skolan). För att få ett officiellt avgångsbetyg bör eleven bevisa att han eller hon behärskar lärokursen inom den grundläggande utbildningen. För att fullgöra den grundläggande utbildningens hela lärokurs ska den läropliktiga delta i särskild examen i alla de ämnen som nämns i 11 § 1 mom. i lagen om grundläggande utbildning, dvs. även konst och färdighetsämnen. Man kommer överens med läraren om prov och prestationer för att få avgångsbetyget. Bedömningen för att få avgångsbetyg kan också ordnas av någon annan instans som har tillstånd att ge grundläggande utbildning.

Familjens uppgift

Vårdnadshavarna meddelar utbildningsdirektören om den läropliktiga inte kommer att gå i skolan, utan fullgör sin läroplikt på annat sätt. Av praktiska skäl är det bra att meddela i god tid om man återgår till att fullfölja sin läroplikt i skolan.

Vårdnadshavarna kommer överens med den övervakande läraren om ett möte i början av läsåret. För den övervakande läraren visar vårdnadshavarna elevens

studieplan, studiedagbok, portfolio och annat material, på basis av vilket man kan övervaka elevens framsteg. Man bör upprätta elevens studieplan på basis av grunderna för läroplanen samt de specifika läroämnesmålsättningarna och – innehållen i endera kommunens läroplan eller en egen uppgjord specifikare läroplan än de nationella grunderna. Eleven kan då framskrida i studierna enligt sin egen läroplan. Vårdnadshavarna förstår att de bär ansvaret för barnets inläring och för dokumenteringen av den.

Vårdnadshavarna har en skyldighet att uppvisa en studieplan till den övervakande läraren, som undertecknar den efter att ha bekantat sig med den och godkänt den.

Vårdnadshavarna kommer överens med den övervakande läraren om nästa möte i slutet av läsåret. På det mötet ska de kunna uppvisa hur inläringen framskridit, t.ex. via en portfolio där man dokumenterar inläringen. I dokumentationen ska finnas ett sammandrag över årskursen, dvs. en bedömning. Bedömningen görs av vårdnadshavarna tillsammans med barnet. Bedömningen skrivs tillräckligt detaljerat för den övervakande läraren. I bedömningen ska ingå både det som har lyckats bra och det som inte har lyckats så bra. Vårdnadshavaren för själv bok över det studieinnehåll som man enligt studieplanen ska gå igenom. Den övervakande läraren undertecknar portfolion, dokumentationen och bedömningen, om de stämmer överens med planen.

Den övervakande lärarens uppgift

Den övervakande läraren träffar barnet, vårdnadshavarna och/eller den lärare som undervisar barnet åtminstone två gånger per termin. I början av terminen går man igenom barnets studieplan, studiedagbok, portfolio och annat material, på basis av vilket man kan övervaka elevens framsteg. Studieplanen har vårdnadshavarna gjort på förhand på basis av grunderna för läroplanen samt de specifika läroämnesmålsättningarna och –innehållen i kommunens läroplan. Eleven kan framskrida i studierna enligt sin egen studieplan. I slutet av terminen går övervakande läraren igenom dokumentationen över inläringen och den bedömning av läsåret som vårdnadshavarna har gjort tillsammans med barnet. Den övervakande läraren undertecknar både studieplanen, dokumentationen över inläringen och föräldrarnas bedömning efter att ha bekantat sig med dessa och konstaterat att de stämmer överens med anvisningarna. Den övervakande läraren ordnar inte tenter för eleven, bedömer inte elevens

prestationer och ger inte betyg t.ex. för uppflyttning från klassen. Den övervakande läraren följer med att fullgörandet av läroplikten framskrider och att föräldrarna har ett ansvarsfullt grepp då det gäller studierna. Vid behov ordnar den övervakande läraren möjlighet till särskild examen som behövs för att få avgångsbetyg.

5.5 Annan verksamhet som stödjer målen för undervisning och fostran

För eleverna kan i samband med den grundläggande utbildningen ordnas biblioteksverksamhet, klubbverksamhet och annan verksamhet som nära anknyter till utbildningen. Utbildningsanordnaren beslutar om ordnandet och omfattningen av verksamheten. Också skolmåltider, rastaktiviteter, morgonsamlingar, fester, utfärder, studiebesök och lägerskolor samt i mån av möjlighet skolresor ska ordnas så att de stödjer de mål som ställts upp för elevernas lärande, mångsidiga utveckling och välbefinnande. De förstärker också för sin del upplevelsen av en bra och trygg skoldag och möjliggör utgående från elevernas perspektiv en enhetlig, uppiggande och omväxlande dag. I den lokala läroplanen fastställs målen för verksamheten och principerna för att ordna verksamheten. Om de skolvisa arrangemangen bestäms i läsårsplanen.

5.5.1 Klubbverksamhet i skolan

Klubbverksamhet är verksamhet utanför lektionstid som utgår från skolans mål för undervisning, fostran och handledning. Verksamheten är en del av den avgiftsfria grundläggande utbildningen främjar för sin del gemenskap och berikar skolans verksamhetskultur. Klubbverksamheten ska på ett mångsidigt sätt stödja elevernas växande och utveckling. Klubbarna erbjuder eleverna möjlighet att bekanta sig med olika fritidsaktiviteter. Målet är att inspirera eleverna att ta del av fritidsaktiviteter och ge dem möjlighet att arbeta tillsammans, känna glädje och uppleva att de kan och lyckas. I klubbverksamheten ges eleverna tillfällen att tillämpa det som de har lärt sig i skolan och tillfällen för kreativ verksamhet och mångsidig kommunikation med vuxna och andra elever. Klubbarna kan öka elevernas delaktighet och möjligheter att påverka samt hjälpa dem att hantera vardagen och känna sig trygga.

Flexibla lösningar inom klubbverksamheten stödjer att elevens dag bildar en helhet. Klubbverksamheten utvecklas och lärmiljöerna utformas så att de stödjer

deltagande i fritidsaktiviteter. Eleverna får i större utsträckning delta i planeringen av klubbverksamheten. Klubbverksamheten erbjuder möjligheter att stärka fostringssamarbetet mellan hem och skola samt samarbetet med det omgivande samhället. Skolorna kan då de ordnar klubbverksamhet använda sig av den kompetens som finns inom olika sektorer, föreningar, företag och organisationer och hos andra samarbetspartner.

- Klubbverksamheten i skolorna koordineras av de svenskspråkiga grundläggande utbildningen i Borgå.
- Skolorna ansvarar för verksamheten. Klubbar kan ordnas före skoldagen, under skoldagen och efter skoldagen.
- I verksamheten utnyttjas även vårdnadshavarnas och utomstående aktörers kunskande.

5.5.3 Skolbiblioteksverksamhet

För att stödja skolans undervisning och fostrande arbete kan man ordna skolbiblioteksverksamhet och förverkliga den i samarbete med närbibliotek och andra bibliotek. Biblioteksverksamheten bidrar till att stärka elevernas allmänbildning och till att bredda och vidga deras världsbild. Mångsidig skolbiblioteksverksamhet stödjer förverkligandet av synen på lärande i verkliga lärsituationer och ger eleverna möjligheter att sköta olika ansvarsuppdrag. Skolbiblioteket och andra bibliotek erbjuder aktiverande och stimulerande lärmiljöer och mångsidiga arbetssätt. Biblioteksverksamheten ska uppmuntra eleverna att självmant läsa och välja böcker, tillgodose deras kunskapsbehov, uppmuntra dem att söka information i olika källor och granska informationskällorna. Verksamheten ökar möjligheterna att differentiera undervisningen, att arbeta utgående från elevernas personliga intressen samt att samarbeta med hemmen. Tillsammans handleder skolan och biblioteket eleverna till livslångt lärande och aktivt medborgarskap.

- Skolbiblioteket och andra bibliotek erbjuder aktiverande och stimulerande lärmiljöer och mångsidiga arbetssätt för att främja läsfärdigheten.

5.5.4 Skolmåltiden

Syftet med skolmåltiden ska vara att stödja elevernas sunda växande och utveckling samt deras studieförmåga och måltidskunskap. Den som deltar i undervisningen ska varje skoldag avgiftsfritt få en fullvärdig måltid. Måltiden ska vara ändamålsenligt ordnad och övervakad. Skolmåltiden ska ordnas med hänsyn till måltidens hälsomässiga, sociala och kulturella betydelse.

Skolmåltiderna har en viktig avkopplande och social funktion. Med skolmåltiden kan man främja målen för en hållbar livsstil, kulturell kompetens och närings- och umgängesfostran. När måltiden och eventuella mellanmål intas vid rätt tidpunkt i lugn och ro försäkras man sig om att eleverna orkar under skoldagen. En trivsamt skolmåltid ökar välbefinnandet i hela skolan.

Skolmåltiden är för eleverna en viktig del av skoldagen. Eleverna ska uppmuntras att delta i planeringen, genomförandet och utvärderingen av skolmåltiden och i synnerhet av måltidssituationerna. Lärarna, tillsammans med andra vuxna i skolan, bär ansvar för att ge handledning i samband med måltiden och för att målen för fostran nås. Målen för skolmåltiderna och hur de organiseras ska diskuteras med hemmen och tillsammans stödjer man elevernas utveckling. Man ska regelbundet följa upp hur många som deltar i skolmåltiden och utvärdera kvaliteten på maten och måltidssituationen.

Skolmåltiden ska ordnas och verksamheten utvecklas genom samarbete mellan undervisningspersonalen och personalen som ansvarar för måltiden. Om en elev har individuella behov som gäller kost, hälso- eller sjukvård, ska man tillsammans med eleven, vårdnadshavaren, personalen som ansvarar för måltiden och skolhälsovården komma överens om stödåtgärder och övervakning i samband med måltiden.

5.5.5 Raster, morgonsamlingar och andra gemensamma evenemang samt studiebesök och lägerskolor

Enligt förordningen om grundläggande utbildning ska minst 45 minuter per timme användas för undervisning och den tid som används för undervisning ska indelas i ändamålsenliga undervisningsavsnitt. En del av arbetstiden kan användas för arbetslivsorientering, avslutningar och andra gemensamma evenemang. Förordningen gör det möjligt att på olika sätt strukturera skoldagen och att ordna rasterna på sätt som främjar elevernas välbefinnande.

Gemensamma evenemang kan vara bl.a. skolans fester, temadagar och utfärder. Studiebesök och lägerskolor kan omfatta hela skolan eller endast några eller någon undervisningsgrupp. Även då utnyttjas möjligheten att ordna skolarbetet på ett flexibelt sätt i enlighet med förordningen om grundläggande utbildning. Dagens arbete ska inledas med en kort morgonsamling.

Rasterna, morgonsamlingarna och olika gemensamma evenemang är viktiga för gemenskapen i skolan, för elevernas sunda utveckling och sociala relationer samt för att eleverna ska orka i studierna. De kan också ingå som en del i de mångvetenskapliga lärområdena. De stärker elevernas mångsidiga kompetens och synliggör skolans kulturella och språkliga mångfald. Studiebesök och lägerskolor ger för sin del möjligheter att vidga lärmiljön och att lära sig i autentiska situationer samt att samarbeta med olika aktörer.

Utbildningsanordnaren har stor möjlighet att påverka hur skoldagen delas in i undervisningsavsnitt och raster, vilken annan verksamhet som ingår i skoldagarna och hurdana verksamhetsformer som används. Dessa val formar skolans verksamhetskultur. De beslut man gör gällande skoldagens struktur görs med beaktande av principerna för utvecklandet av verksamhetskulturen i den grundläggande utbildningen.

5.5.6 Skolväg och skoltransporter

Eleverna ska uppmuntras att ta sig till och från skolan på ett sätt som främjar hälsan och konditionen. Både när de rör sig självständigt och när de får skoltransport ska de lära sig att värna om sin egen och andras säkerhet och att uppföra sig väl under skolvägen.

Man ska komma överens om tillvägagångssätt och ansvarspersoner gällande övervakning och handledd verksamhet för dem som väntar på skoltransport samt gällande säkerheten under resan. Eleverna och vårdnadshavarna ska informeras om tillvägagångssätten och transportarrangemangen. Om det kommit till skolans kännedom att det förekommit trakasseri, mobbning, diskriminering eller våld under skolvägen, är skolan skyldig att informera vårdnadshavarna till den som misstänks för detta och de som utsatts och vid behov stödja vårdnadshavarna i att reda ut det skedda.

5.5.7 Morgon och eftermiddagsverksamhet

Morgon- och eftermiddagsverksamheten koordineras av den svenskspråkiga grundläggande utbildningen samt av olika organisationer som ordnar verksamheten.

Eftermiddagsverksamheten är en fortsättning på elevens skoldag och bygger på samma värdegrund som den grundläggande utbildningen. Ett tätt samarbete mellan skolan och de som ansvarar för eftermiddagsverksamheten skapar trygga ramar för övergången mellan dem. Skolan ansvarar för samarbetet i samråd med ansvarspersonen för eftermiddagsverksamheten.

Målet är att komma överens om gemensamma spelregler i vardagen. Skolans personal konsulterar personalen i eftermiddagsverksamheten vid behov.

6. Bedömning av elevens lärande och kunnande i den grundläggande utbildningen

6.1 Bedömningens syften i den grundläggande utbildningen

Enligt lagen och förordningen om grundläggande utbildning har bedömningen av elevens lärande två syften som stödjer varandra. Syftet med bedömningen är att

- handleda och sporra eleven i studierna och att utveckla elevens förutsättningar för självvärdering (formativ bedömning).
- definiera i vilken mån eleven har uppnått målen som ställts upp för läroämnena (summativ bedömning).

Bedömningen i den grundläggande utbildningen fokuserar på lärandet, kunnandet, arbetet och uppförandet.Handledningen och sporrandet i studierna och utvecklingen av elevens färdigheter för självvärdering genomförs med hjälp av formativ bedömning. I vilken mån eleven har uppnått de mål som ställts upp för de olika läroämnena ska bedömas summativt.

Vid genomförandet av bedömningens syften ska de allmänna principerna för bedömningen följas. Skolorna ska ha enhetliga principer och förfaringsätt för bedömningen som blir konkreta i skolans bedömningskultur.

Utbildningsanordnaren ska följa upp hur bedömningsprinciperna uppfylls i skolorna samt stödja utvecklingen av en enhetlig bedömningskultur.

Lagen om grundläggande utbildning (628/1998) 22 § 1 mom.

Förordningen om grundläggande utbildning (852/1998) 10 § 2 mom.

6.1.1 Formativ bedömning

Syftet med den formativa bedömningen är att handleda eleven i framstegen i studierna i relation till de uppställda målen. Den formativa bedömningen hjälper eleven att förstå sitt eget lärande, uppfatta sina styrkor och utveckla sina arbetsfärdigheter i syfte att nå de mål som ställts upp för läroämnet. Den formativa bedömningen är en del av undervisningen.

Den formativa bedömningen är respons som stödjer och handleder lärandet. Responsen ska hjälpa eleven att förstå målen för läroämnet, att uppfatta sina egna framsteg i relation till de uppställda målen samt hur prestationerna kan förbättras i förhållande till de uppställda målen och kunskapskraven.

Självvärdering och kamratrespons är en del av den formativa bedömningen. Eleverna tränar under lärarens handledning på sina färdigheter i självvärdering och på att ge och ta emot kamratrespons. Dessa färdigheter ska tränas som en del av studierna i alla läroämnena. Självvärderingen och kamratresponsen inverkar inte på vitsordet eller det verbala omdöme som eleven ska få i läroämnet.

Målen för läroämnena och principerna för bedömningen ska klargöras för eleverna på ett sätt som är ändamålsenligt med tanke på elevernas ålder. Varje elev ska kunna bilda sig en uppfattning om vad som avses att hen ska lära sig och hur prestationerna bedöms. Under läsårets gång ska vårdnadshavarna informeras om elevens framsteg i studierna och om hans arbete och uppförande

Den formativa bedömningen ska alltid genomföras i syfte att uppnå målen för läroämnena som har ställts upp i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen och preciserats i den lokala läroplanen.

Den formativa bedömningen förutsätter ingen dokumentation.

Förordningen om grundläggande utbildning 10 §

Målen för bedömningen under studierna:

- Eleven känner till målen för lärandet.
- Eleven bildar sig en realistisk uppfattning om sig själv och hen kan ställa konkreta mål för sitt lärande både med hjälp av de vuxna och självständigt.

- Bedömningen är till stor del ett samspel och på så sätt är både lärare, elev och vårdnadshavare medvetna om framstegen i elevens lärande, arbete och uppförande.
- Mångsidiga arbetssätt, lärmiljöer och sätt att bedöma och ge respons stöder rättvis bedömning och det att elevens arbetssätt utvecklas mångsidigt.
- Kamratrespons och självvärdering utvecklas kontinuerligt inom alla läroämnen.

Självvärdering och kamratrespons

- Responsen ska vara positiv och uppmuntrande till sin karaktär. I de högre årskurserna kan responsen vara mera analytisk och uppbyggande.
- Viktigt är att uppmärksamma också den nonverbala responsens (miner, gester osv.) möjligheter till stöd i samtalet.
- Självvärdering och kamratrespons används mångsidigt genom hela läsåret i alla läroämnen.

6.1.2 Summativ bedömning

Syftet med den summativa bedömningen är att beskriva hur väl och i vilken mån eleven har uppnått de mål som ställts upp för läroämnena i den lokala läroplanen.

Den summativa bedömningen ska genomföras åtminstone i slutet av varje läsår och i slutet av den grundläggande utbildningen. Eleven och hans vårdnadshavare ska ändå även under läsårets gång informeras om elevens framsteg i studierna, och om elevens arbete och uppförande. I slutet av varje läsår ska eleven ges ett läsårsbetyg, för vilket en summativ bedömning ska göras av i vilken mån eleven under det ifrågavarande läsåret har uppnått målen i de läroämnen som ingår i elevens studieprogram. I läsårsbetyget ska även ingå en bedömning av uppförandet.

Den summativa bedömningen ska genomföras i relation till de mål som ställts upp för läroämnena i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen och som preciserats för varje årskurs i den lokala läroplanen.

Bedömningen i slutet av läsåret är en summativ helhetsbedömning av hur eleven presterat under hela läsårets gång. Slutbedömningen ska fokusera på de mål som ställts upp för läroämnena när den grundläggande utbildningens lärokurs avslutas.

Målen för läroämnena och principerna för bedömningen ska klargöras för eleverna på ett sätt som är ändamålsenligt med tanke på elevernas ålder. Varje elev ska kunna bilda sig en uppfattning om vad som avses att hen ska lära sig och hur prestationerna bedöms.

Den summativa bedömningen genomförs av läraren som undervisar eleven, eller, om lärarna är många, av lärarna gemensamt.

Läraren ska dokumentera de omdömen av elevens prov på kunnande som inverkar på den summativa bedömningen.

Förordningen om grundläggande utbildning 10 §

Förordningen om grundläggande utbildning 10 § 2 mom.

Förordningen om grundläggande utbildning 13 § 1 mom.6.2 Allmänna principer för bedömningen

Följande principer för bedömningen ska följas i varje årskurs.

Bedömningen är jämlik

Bedömningen ska i samtliga årskurser grunda sig på likabehandling. Bedömningen som genomförs vid slutet av varje läsår i årskurserna 1–8 och vid slutbedömningen ska grunda sig på de mål som ställts upp i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen och som preciserats i den lokala läroplanen. Varje elev ska få veta vad som avses att hen ska lära sig och hur hens lärande och kunnande bedöms. Slutvitsorden ska bildas på lika grunder i hela landet.

Bedömningen förutsätter öppenhet, samarbete och delaktighet

Syftet med bedömningen är att hjälpa eleven att uppfatta hur hen framskrider i studierna. Detta förutsätter kommunikation mellan läraren och eleven och respons för att främja att eleven uppnår målen. Till genomförandet av

bedömningen hör att eleverna ges möjlighet att vara delaktiga, att identifiera elevernas styrkor samt att uppmuntra eleverna.

För att genomföra bedömningen förutsätts samarbete både i skolan och mellan skolan och hemmet. Syftet med samarbetet är att klargöra principerna för och förfaringssätten vid bedömningen för vårdnadshavarna. Eleven och vårdnadshavaren ska få tillräckligt med information om elevens lärande, kunnande, arbete och uppförande. Eleven och vårdnadshavaren har rätt att få information om grunderna för bedömningen och hur de har tillämpats i bedömningen av eleven.

Bedömningen är systematisk och ändamålsenlig

Bedömningsförfarandena ska planeras som en logisk helhet och man ska försäkra sig om att principerna för bedömningen är enhetliga i skolan. Bedömningen ska genomföras både under läsårets gång och vid slutet av läsåret. Bedömningen ska endast fokusera på det som har ställts upp som mål i den lokala läroplanen. Läraren ska genomföra bedömningen utgående från prov på kunnande.

Elevernas prestationer ska inte jämföras med varandra. Bedömningen ska inte basera sig på elevernas person, temperament eller andra personliga egenskaper.

Den information som fåtts utgående från bedömningen hjälper läraren att anpassa sin undervisning till elevernas behov. Bedömningen är också ett viktigt verktyg för att identifiera elevens eventuella behov av stöd. Samarbetet mellan lärarna i skolkollegiet är nödvändigt för att bedömningen ska kunna genomföras ändamålsenligt.

Bedömningen är mångsidig

Elevernas lärande, kunnande, arbete och uppförande ska bedömas mångsidigt. Den mångsidiga bedömningen ska grunda sig på prov på kunnande som samlats in på olika sätt. Läraren ska välja förfaringssätten för bedömningen så att de är ändamålsenliga med tanke på bedömningens syften och målen för läroämnet. Eleven ska ha möjligheter att på olika sätt som är ändamålsenliga med tanke på målen visa vad hen kan och har lärt sig. I valet av bedömningsmetoder ska man beakta att det med endast en bedömningsmetod inte är möjligt att bedöma hur eleven uppnått samtliga mål som ställts upp för läroämnena.

Bedömningen grundar sig på mål och kunskapskrav

Bedömningen av lärande, kunnande och arbete ska grunda sig på de mål för läroämnena som ställts upp i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen och som preciserats årskursvis i den lokala läroplanen.

Bedömningen av uppförandet genomförs i relation till de mål som ställts upp för uppförande i den lokala läroplanen.

I bedömningen av elevens kunnande ska de kunskapskrav som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen och som härletts ur målen för läroämnena användas. Kunskapskraven har definierats för den bedömning som ska ges i slutet av de olika årskurserna och för slutbedömningen. Kunskapskraven är inte mål som ställts upp för eleverna, utan de beskriver vilken kunskapsnivå som krävs för olika vitsord.

Om en elev som får särskilt stöd studerar ett läroämne enligt den allmänna lärokursen, ska prestationerna bedömas i relation till de gemensamma målen för den allmänna lärokursen och utifrån de ovan nämnda kunskapskraven.

Prestationer av elever som studerar enligt en individualiserad lärokurs i ett eller flera läroämnen ska i dessa läroämnen bedömas i relation till de individuella mål som fastställs i elevens individuella plan för hur undervisningen ska ordnas (IP). Ovan nämnda kunskapskrav används inte för att fastställa elevens kunskapsnivå. Lärokursen individualiseras först då eleven trots givet stöd inte verkar uppnå den kunskapsnivå som förutsätts för vitsordet 5.

Prestationer av en elev som deltar i undervisning som ordnas enligt verksamhetsområden ska bedömas i relation till de mål som ställts upp för respektive verksamhetsområde.

Om en elev studerat särskilt prioriterade områden i ett läroämne som definierats i planen för elevens lärande ska hans prestationer bedömas i relation till målen för den allmänna lärokursen utgående från de kunskapskrav som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen.

Bedömningen beaktar elevens ålder och förutsättningar

Förfaringssätten vid bedömningen ska planeras och genomföras med beaktande av elevernas ålder och förutsättningar. Man ska ta i beaktande elevernas olika

sätt att lära sig och arbeta samt se till att det inte finns hinder för dem att visa sitt kunnande

I bedömningen ska man fästa uppmärksamhet vid elevens hälsotillstånd och specialbehov. Behovet av stöd för lärande samt andra orsaker som inverkar på påvisande av kunnande ska beaktas i förfaringssätten vid bedömningen så, att eleven har möjlighet att med hjälp av specialarrangemang och alternativa metoder visa sitt kunnande.

I bedömningen av elever med invandrarbakgrund och elever med ett främmande språk som modersmål ska elevens kunskaper i undervisningsspråket och elevens språkkunskaper inom vetenskapsområdet i läroämnet som är mål för bedömningen beaktas.

Förordningen om grundläggande utbildning 10 § 1 mom.

Förordningen om grundläggande utbildning 13 § 2 mom.

Lagen om grundläggande utbildning 22 § 1 mom.

6.3 Bedömning av lärande och kunnande

Bedömningen i den grundläggande utbildningen ska fokusera på elevens lärande och kunnande. Bedömningen av lärande anknyter till handledningen av lärprocessen och den respons som ska ges om den. Bedömningen av kunnande ska i sin tur fokusera på nivån av elevens kunskaper och färdigheter. Elevens lärande ska handledas och hans kunnande ska alltid bedömas i relation till de mål som ställts upp för de olika läroämnena i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen och som preciserats för varje årskurs i den lokala läroplanen.

Vid bedömning av elevens kunnande ska de kunskapskrav användas som definierats i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen och som härletts ur målen för den bedömning som ska ges i slutet av de olika årskurserna och vid slutbedömningen.

I vilken mån målen för mångsidig kompetens uppnås ska inte bedömas separat från läroämnet. Då läraren genomför bedömningen i enlighet med målen och kunskapskraven för läroämnena bedöms även målområdena för mångsidig kompetens.

Om en elev som får särskilt stöd studerar ett läroämne enligt den allmänna lärokursen, ska prestationerna bedömas i relation till de gemensamma målen för den allmänna lärokursen utifrån de kunskapskrav som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen.

Prestationer av elever som studerar enligt en individualiserad lärokurs i ett eller flera läroämnen ska i dessa läroämnen bedömas i relation till de individuella mål som fastställts i elevens individuella plan för hur undervisningen ska ordnas (IP). De kunskapskrav som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen ska inte användas för att fastställa elevens kunskapsnivå.

6.3.1 Bedömningskulturens lokala betoningar

Bedömning av lärande

Målet är att utveckla bedömningen under läsåret så att den främjar lärandet på bästa möjliga sätt. Utbildningstjänsterna i Borgå har tillsammans med skolornas personal, elever och vårdnadshavare valt **tre** lokala tyngdpunkter för bedömningen.

- **Elevernas lärprocess syns i bedömningen**
- **Sporrande och uppmuntrande bedömning**
- **Rättvis bedömning**

Handboken för bedömning är en sammanfattning om bedömningen som helhet. (se materialbanken i Teams)

Elevernas lärprocess syns i bedömningen

- Fortgående, konstruktiv respons åt eleven.
- Eleven har klar uppfattning om målen under arbetets olika skeden.
- Elevens egna målsättningar under lärprocessen uppmärksammas.

- Mångsidiga metoder för kamratrespons och självvärdering används.

Sporrande och uppmuntrande bedömning

- Fortgående dialog där man betonar elevens styrkor.
- Fortgående dialog som stödjer och handleder eleven i sina studier.
- Tydliga mål gör det lättare för eleven att utvärdera sitt eget lärande.

Rättvis bedömning

- Användning av mångsidiga bedömningsätt.
- Hela lärprocessen, både kunskapsnivån, studieframgången och elevens sätt att arbeta beaktas i bedömningen.
- Bedömningen bygger på de nationella läroämnesvisa målen
- Målen ska vara tydliga för alla (elev, lärare, vårdnadshavare)
- Individuell respons och bedömning ges under studiernas gång.

Syftet med bedömningen är att handleda och uppmuntra eleverna i studierna och stödja lärandet.

6.4 Arbetet som föremål för bedömning

Bedömningen av arbetet är en del av bedömningen av läroämnet. Arbetet ska alltså inte bedömas separat från läroämnet. Bedömningen av arbetet grundar sig på målen för elevens arbetsfärdigheter som ingår i målen för läroämnena som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen och som preciserats årskursvis i den lokala läroplanen. Då läraren genomför bedömningen i enlighet med målen och kunskapskraven för läroämnet blir även arbetet bedömt.

Med arbetsfärdigheter avses färdigheter som eleven under tiden för den grundläggande utbildningen utvecklar i att arbeta självständigt och i grupp, att

planera och utvärdera sitt eget arbete, att agera ansvarsfullt och försöka sitt bästa samt att agera konstruktivt i kommunikationssituationer.

Särskilda behov som berör elevens arbete ska om det behövs antecknas i planen för elevens lärande eller i elevens individuella plan för hur undervisningen ska ordnas (IP), så att de kan beaktas då bedömningen planeras och genomförs.

6.5 Bedömning av uppförande

Bedömningen av uppförandet ska genomföras i relation till de mål som ställts upp för uppförande i den lokala läroplanen och hur väl eleven uppnått dem. Målen som ställts upp för uppförande ska grunda sig på skolans verksamhetssätt och ordningsstadga. Uppförandet ska bedömas som en egen helhet i betygen och det vitsord eller verbala omdöme som eleven fått inverkar inte på vitsordet eller det verbala omdömet som ges i ett läroämne.

Särskilda behov som berör elevens uppförande ska om det behövs antecknas i planen för elevens lärande eller i elevens individuella plan för hur undervisningen ska ordnas (IP), så att de kan tas i beaktande när bedömningen av uppförandet planeras och genomförs.

Borgå har gemensamma mål och bedömningsgrunder för bedömning av uppförande enligt årskurshelheterna årskurs 1–3, 4–6, 7–9

- Kriterier för årskurs 1–3
- Kriterier för årskurs 4–6
- Kriterier för årskurs 7–9

6.6 Studiegången i den grundläggande utbildningen

Studiegången enligt årskurs

En elev uppflyttas till följande årskurs om hen i de olika läroämnena som ingår i årskursens lärokurs har fått ett siffervitsord eller ett motsvarande verbalt omdöme som motsvarar åtminstone hjälpliga kunskaper och färdigheter.

Eleven kan också uppflyttas till följande årskurs, även om hens prestationer skulle vara underkända i något läroämne, om man bedömer att hen kommer att klara av studierna i följande årskurs med godkänt resultat. En elev kan stanna

kvar i årskursen, om elevens prestationer under läsåret trots stödåtgärder har underkänts i ett eller flera läroämnen som ingår i årskursens lärokurs.

Om det finns risk för att elevens hela prestation under läsåret underkänns i något läroämne, ska eleven och vårdnadshavaren informeras om saken under läsåret och man ska komma överens om åtgärder för att stödja lärandet. Innan beslut fattas om att en elev stannar kvar i årskursen ska eleven beredas möjlighet att, utan att delta i undervisningen, vid ett särskilt tillfälle visa prov på att hen inhämtat godtagbara kunskaper och färdigheter i läroämnet i fråga. Sådana tillfällen kan ordnas en eller flera gånger under läsåret eller efter läsårets slut på det sätt som bestäms i den lokala läroplanen. I det särskilda tillfället kan olika slags muntliga och skriftliga eller andra prestationer ingå för att eleven på bästa sätt ska kunna visa sitt kunnande.

Om tillfället ordnas efter läsårets slut, kan eleven i läsårsbetyget ges ett villkorligt beslut om kvarstannande. I beslutet ska anges vilka delar av årskursens lärokurs som förutsätter en godkänd prestation i ett särskilt tillfälle för att visa prov på kunnande för att eleven ska uppflyttas till följande årskurs.

En elev kan också stanna kvar i årskursen, trots att hen inte har underkända prestationer, om det anses ändamålsenligt med tanke på elevens allmänna framgång i skolan. Eleven och hans vårdnadshavare ska i ett sådant fall ges möjlighet att höras innan beslutet fattas.

Om en elev stannar kvar på klassen, förfaller elevens prestationer i ifrågavarande årskurs.

Förordningen om grundläggande utbildning 11 § 1 mom.

Förordningen om grundläggande utbildning 11 § 1 och 2 mom.

Förordningen om grundläggande utbildning 11 § 2 mom.

Eleven kan uppflyttas till följande årskurs, även om elevens prestationer skulle vara underkända i ett eller några läroämnen. Då bereds möjlighet för eleven, att utan att delta i undervisningen, visa att hen inhämtat godtagbara kunskaper och färdigheter i läroämnet genom ett särskilt prov. Särskilda prov kan ordnas en gång under läsåret och en gång efter läsåret.

Ifall en elev i den grundläggande utbildningen inte verkar klara av sina studier och det föreligger fara att hen stannar på klassen, kan hen förflyttas till ett eget

studieprogram och studera över årskursgränserna i stället för enligt en i årskurser indelad lärokurs. Beslutet tas av rektor. Övergången till årskursintegrerat studieprogram ska föregås av tillräckliga möjligheter för eleven att visa sina kunskaper (mångsidig bedömning). Eleven erbjuds stöd i god tid, beslut om tillvägagångssätten ska göras i början av vårterminen.

Studier enligt ett eget studieprogram

En elev kan studera över årskursgränserna enligt ett eget studieprogram, i stället för enligt en lärokurs som är indelad i årskurser. I den lokala läroplanen ska föreskrivas vilka studiehelheter som ska avläggas med godkänt resultat för att kunna framskrida i studierna i läroämnet i fråga. En elev som studerar enligt ett eget studieprogram får i slutet av läsåret ett läsårsbetyg över de studier som hen genomfört med godkänt resultat under läsåret i fråga och går efter det avslutade läsåret vidare i sina studier följande läsår.

Genom studier enligt ett eget studieprogram kan man om det behövas undvika att eleven stannar kvar på klassen och på så sätt undvika att elevens alla prestationer under läsåret i fråga upphör att gälla. En elev som studerar enligt ett eget studieprogram kan stanna kvar på årskursen endast i det fall att den allmänna skolframgången är svag. En elev i årskurs nio räknas som elev i ifrågavarande årskurs ända tills hen avlagt hela den grundläggande utbildningens lärokurs och får ett avgångsbetyg eller avgår från skolan.

Förordningen om grundläggande utbildning 11 § 3 mom.

Förordningen om grundläggande utbildning 11 § 3 mom.

Övergången till årskurslöst studieprogram

- besluts av rektor i samråd med rektor för elevstöd och välmående
- ska föregås av tillräckliga möjligheter för eleven att visa sina kunskaper (mångsidig bedömning)
- Lärandet ska stödjas i god tid, i början av vårterminen ska beslut göras om tillvägagångssätten

6.7 Gemensamma läroämnen och valfria ämnen som ska bedömas i slutet av läsåret

Den grundläggande utbildningen ska alla gemensamma läroämnen som ingår i elevens studieprogram bedömas separat i slutet av varje läsår. De gemensamma läroämnen som bedöms är modersmål och litteratur, det andra inhemska språket, främmande språk, matematik, omgivningslära, fysik, kemi, biologi, geografi, hälsokunskap, religion eller livsåskådningskunskap, historia, samhällslära, musik, bildkonst, slöjd, gymnastik och huslig ekonomi. I läsårsbetyget ska ett verbalt omdöme eller ett vitsord antecknas över i vilken mån eleven under läsåret har uppnått målen för läroämnen som ingår i elevens studieprogram.

Timmarna valfria konst- och färdighetsämnen är en del av den undervisning som ska ges i de gemensamma lärokurserna i konst- och färdighetsämnen. Det innebär att eleven får ett verbalt omdöme eller ett vitsord för varje konst- och färdighetsämne i alla årskurser som eleven studerar ämnena. I betygen ges inget separat verbalt omdöme eller vitsord över timmarna valfria konst- och färdighetsämnen som eleven erbjudits och avlagt.

Målen och innehållen för läroämnen i mångvetenskapliga lärområden och de prov på kunnande som visats i samband med studier i mångvetenskapliga lärområden ska beaktas då man bildar vitsord i respektive läroämne. Bedömningen i de enskilda läroämnen ska planeras och eleverna ska känna till bedömningen innan arbetet med ett lärområde påbörjas. För mångvetenskapliga lärområden ges inga separata verbala omdömen eller vitsord.

De valfria ämnen som bildar en enhetlig lärokurs som omfattar minst två årsveckotimmar ska bedömas med siffror. Lärokurser i valfria ämnen som omfattar mindre än två årsveckotimmar och helheter bestående av sådana lärokurser ska bedömas verbalt med anteckningen "godkänd".

I årskurserna 1–3 ska de valfria ämnena som motsvarar timfördelningen i den grundläggande utbildningen bedömas antingen verbalt eller med siffror i enlighet med utbildningsanordnarens beslut. I årskurserna 4–9 ska siffervitsord ges för de valfria ämnen som omfattar minst två årsveckotimmar.

Förordningen om grundläggande utbildning 10 § 2 mom.

6.8 Slutbedömningen i den grundläggande utbildningen

Beroende på läroämne och på de beslut som fattats i den lokala läroplanen infaller slutbedömningen i årskurs 7, 8 eller 9. De tillvägagångssätt som används vid slutbedömningen ska motsvara elevernas ålder och förutsättningar.

Syftet med slutbedömningen är att fastställa hur eleven har uppnått målen för lärokursen i läroämnet när studierna avslutas. Vitsordet eller det verbala omdömet som ges efter utvärderingen ska beskriva nivån på elevens prestation i relation till målen och kriterierna för slutbedömningen i respektive ämneslärokurs.

I samband med slutbedömningen, medan läsåret ännu pågår, ska läraren förutom information om prestationer och aktuell kunskapsnivå också ge eleverna handledande respons som stödjer det fortsatta lärandet. Det är också viktigt att försäkra sig om att eleverna och vårdnadshavarna känner till målen, bedömningsgrunderna och kriterierna för slutbedömningen. Responsen och handledningen ska vara tillräckligt detaljerad och individuell. Ifall en elev i årskurs 9 trots stödåtgärder inte ser ut att klara sina studier och riskerar att stanna kvar på klassen, kan man genom att övergå till studier enligt ett eget studieprogram förebygga att elevens alla prestationer förfaller.

Årskursintegrerade studier som framskrider enligt ett eget studieprogram beskrivs närmare i avsnittet Skolarbete som främjar lärande och välbefinnande.

Bildandet av slutvitsord

Bildandet av slutvitsord ska grunda sig på den kunskapsnivå som eleven visat i relation till målen för lärokursen i läroämnet och kunskapskraven för slutbedömningen. Då ett slutvitsord bildas ska man ta i beaktande alla mål som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen för lärokursen i läroämnet och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Bedömningen av de mål för läroämnen i vilka eleven visat sitt kunnande i årskurserna 7 och 8 ska beaktas då

slutbedömningen genomförs. Den nivå av kunskande som baserar sig på dessa mål ska bedömas utgående från kunskapskraven för slutbedömningen.

Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för läroämnet. Om en elev uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål.

Bedömningen av elevens arbete ska ingå i vitsordet som ges i ett läroämne i slutbedömningen.

Slutbedömningen infaller i årskurs 9, förutom

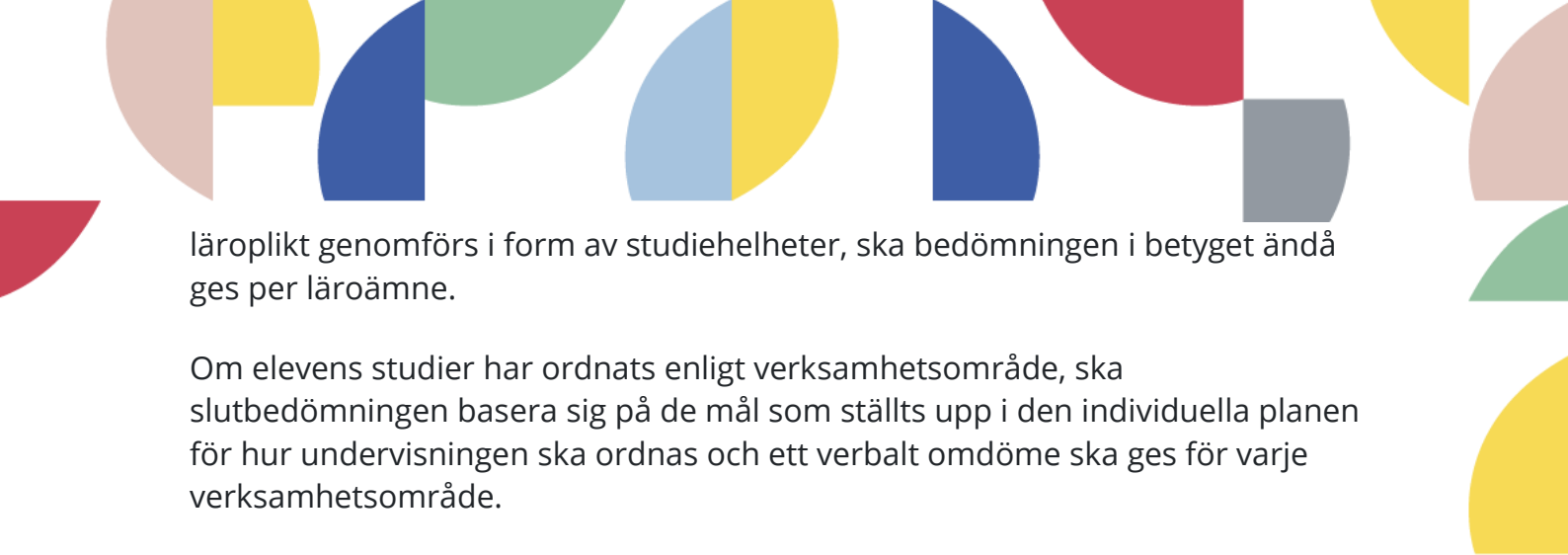
- kemi, musik, historia och bildkonst i årskurs 8
- slöjd och huslig ekonomi i årskurs 7

Slutbedömningen av en elev som omfattas av särskilt stöd

Om en elev som får särskilt stöd studerar ett läroämne enligt den allmänna lärokursen, ska hans prestationer bedömas i relation till målen för den allmänna lärokursen och utgående från kunskapskraven för slutbedömningen. Om eleven studerar enligt en individualiserad lärokurs i ett eller flera läroämnen, ska elevens prestationer i läroämnena i fråga bedömas i relation till de individualiserade mål och innehåll som fastställts i elevens individuella plan för hur undervisningen ska ordnas (IP), inte i relation till kunskapskraven för slutbedömningen.

Vid bedömningen av läroämnen som studerats enligt individualiserade lärokurser kan verbalt omdöme användas i stället för siffervitsord också vid slutbedömningen. Lärokursen ska individualiseras först då eleven trots det givna stödet inte verkar uppnå den kunskapsnivå som förutsätts för vitsordet 5.

Slutbedömningen för en elev som omfattas av förlängd läroplikt grundar sig antingen på den grundläggande utbildningens allmänna lärokurser i läroämnen eller på individualiserade lärokurser, beroende på vad som bestämts i elevens beslut om särskilt stöd. Om studierna för en elev som omfattas av förlängd

läroplikt genomförs i form av studiehelheter, ska bedömningen i betyget ändå ges per läroämne.

Om elevens studier har ordnats enligt verksamhetsområde, ska slutbedömningen basera sig på de mål som ställts upp i den individuella planen för hur undervisningen ska ordnas och ett verbalt omdöme ska ges för varje verksamhetsområde.

Gemensamma läroämnena som ska bedömas i slutbedömningen

I slutbedömningen i den grundläggande utbildningen ska följande gemensamma läroämnena bedömas med siffror: modersmål och litteratur, det andra inhemska språket, främmande språk, matematik, fysik, kemi, biologi, geografi, hälsokunskap, religion eller livsåskådningskunskap, historia, samhällslära, musik, bildkonst, slöjd, gymnastik och huslig ekonomi. Kunskapskraven för slutbedömningen definierar vilken kunskapsnivå som krävs i respektive läroämne för siffervitsorden 5, 7, 8 och 9.

I modersmål och litteratur kan eleven ha studerat enligt två olika för läroämnet fastställda lärokurser. Då ska de båda lärokurserna som eleven har avlagt i läroämnet modersmål och litteratur bedömas.

Om eleven har bytt lärokurs i modersmål och litteratur, det andra inhemska språket eller främmande språk, är det den lärokurs som eleven senast har studerat som ska bedömas i slutbedömningen. Samma sak gäller om eleven har bytt från ett åskådningsämne till ett annat eller från en lärokurs i ett åskådningsämne till en annan.

Om en elev i enlighet med ett beslut som avses i 18 § i lagen om grundläggande utbildning är helt befriad från studier i ett läroämne inom den grundläggande utbildningens lärokurs ska läroämnet i fråga inte bedömas. Det ska finnas särskilt vägande skäl för befrielse från studier i ett läroämne och beslutet ska övervägas individuellt för varje elev

Lagen om grundläggande utbildning 18 § 1 mom.

Bedömning av lärokurserna i konst- och färdighetsämnen i slutbedömningen

Konst- och färdighetsämnen som är gemensamma för alla elever är musik, bildkonst, slöjd, gymnastik och huslig ekonomi. Den lokala timfördelningen och elevernas eventuella egna val inverkar på när en elev ges det vitsord i ett konst- och färdighetsämne som ska antecknas i avgångsbetyget.

Timmarna valfria konst- och färdighetsämnen är en del av den undervisning som ska ges i de gemensamma lärokurserna i konst- och färdighetsämnen. Det innebär att eleven får ett vitsord för varje konst- och färdighetsämne i avgångsbetyget. I avgångsbetyget ges inget separat vitsord över studier i timmarna valfria konst- och färdighetsämnen som eleven erbjudits och avlagt.

Då slutvitsordet bildas ska de kunskapskrav för slutbedömningen som fastställts för dessa läroämnen i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen användas. Slutbedömningen ska genomföras i det skede då hela lärokursen i respektive konst- och färdighetsämne och även eventuella studier i timmarna valfria konst- och färdighetsämnen har avlagts. I avgångsbetyget ska omfattningen av den lärokurs som eleven avlagt antecknas för respektive konst- och färdighetsämne.

Bedömning av valfria ämnen i slutbedömningen

De valfria ämnen som bildar en enhetlig lärokurs som omfattar minst två årsvekotimmar ska bedömas med siffror. Lärokurser i valfria ämnen som omfattar mindre än två årsvekotimmar och helheter bestående av sådana lärokurser ska bedömas verbalt med anteckningen "godkänd". Det kunnande som visats i ett valfritt ämne som hör till ett gemensamt läroämne och som ska bedömas med ett verbalt omdöme, kan höja slutvitsordet i läroämnet i fråga. Principen för att höja vitsordet ska skrivas ner i den lokala läroplanen.

Undervisning som betonar ett läroämne eller en särskild utbildningsuppgift och slutbedömning

Om en skola betonar ett visst läroämne eller en läroämneshelhet i sin läroplan eller ordnar undervisning på två språk, är skolans mål för undervisningen i detta ämne eller språk i allmänhet högre än målen som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen. För likvärdighetens skull ska prestationerna för de elever som deltar i undervisning som betonar ett läroämne eller en läroämneshelhet eller som deltar i undervisning på två språk, i

slutet av den grundläggande utbildningen bedömas i relation till målen för läroämnena. För att definiera kunskapsnivån ska kunskapskraven för slutbedömningen som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen användas.

Om årsveckotimmar för valfria ämnen används till den betonade undervisningen ska bedömningen i fråga om dessa timmar genomföras i enlighet med principerna för bedömningen av valfria ämnen. I undervisning på två språk ska elevens kunskaper i målspråket eller språkbadsspråket som hen studerat bedömas utifrån målen och kunskapskraven för A-lärokursen i främmande språk eller det andra inhemska språket.

Tilläggsuppgifter om den betonade undervisningen och elevens prestationer kan vid behov ges i en separat bilaga till betyget.

6.9 Frånvaro och dess inverkan på bedömning

Elevens ska delta i undervisningen om hen inte tillfälligt beviljats befrielse från undervisningen på grund av sjukdom eller andra särskilda skäl. Studierna för och bedömningen av en elev kan delvis ordnas på annat sätt om det är motiverat av skäl som har samband med elevens hälsotillstånd.

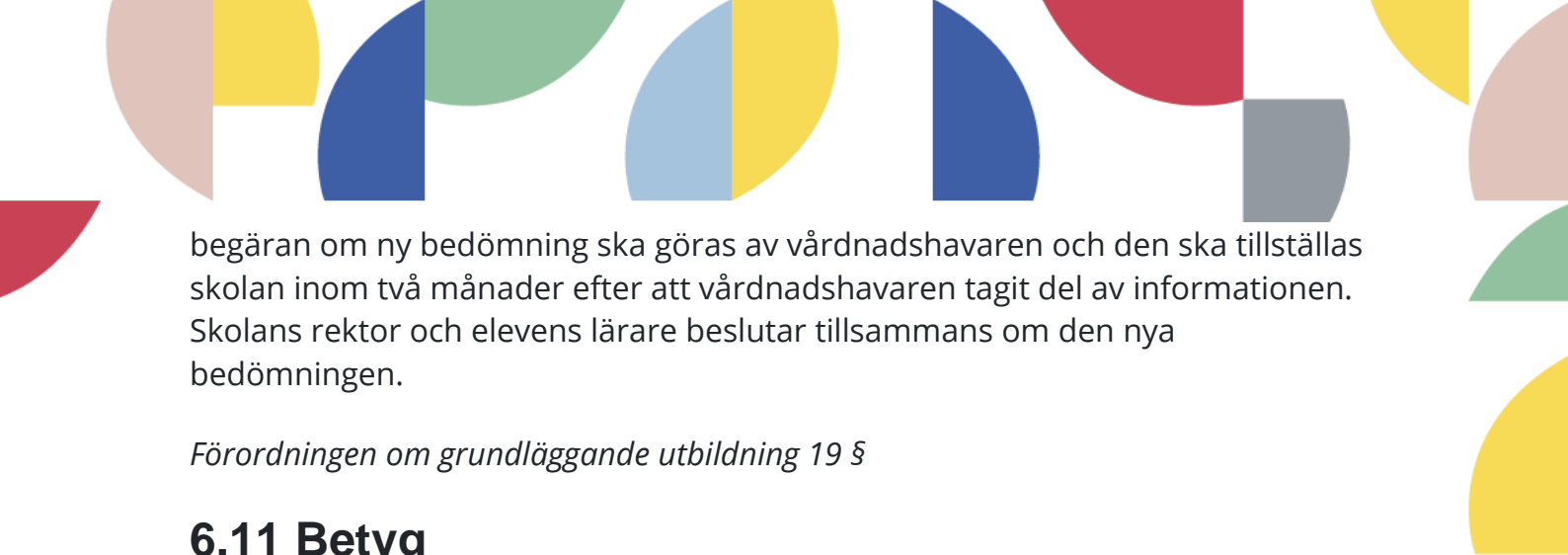
Om eleven är olovligt frånvarande och inte deltar i undervisning, prov eller andra möjligheter som hen erbjudits för att visa prov på sitt kunnande och hen inte har godkända prestationer i relation till de mål som fastställts i den lokala läroplanen, kan eleven i läsårsbetyget få ett underkänt vitsord i läroämnet.

Lagen om grundläggande utbildning 35 §

Lagen om grundläggande utbildning 18 § 1 mom.

6.10 Ny bedömning och rättelse av bedömning

Möjligheten till ny bedömning och rättelse av bedömning berör slutbedömningen och beslut som gäller studiegång och kvarstanning. En

begäran om ny bedömning ska göras av vårdnadshavaren och den ska tillställas skolan inom två månader efter att vårdnadshavaren tagit del av informationen. Skolans rektor och elevens lärare beslutar tillsammans om den nya bedömningen.

Förordningen om grundläggande utbildning 19 §

6.11 Betyg

Betyg som ska användas i den grundläggande utbildningen:

- läsårsbetyg
- mellanbetyg
- skiljebetyg
- avgångsbetyg.

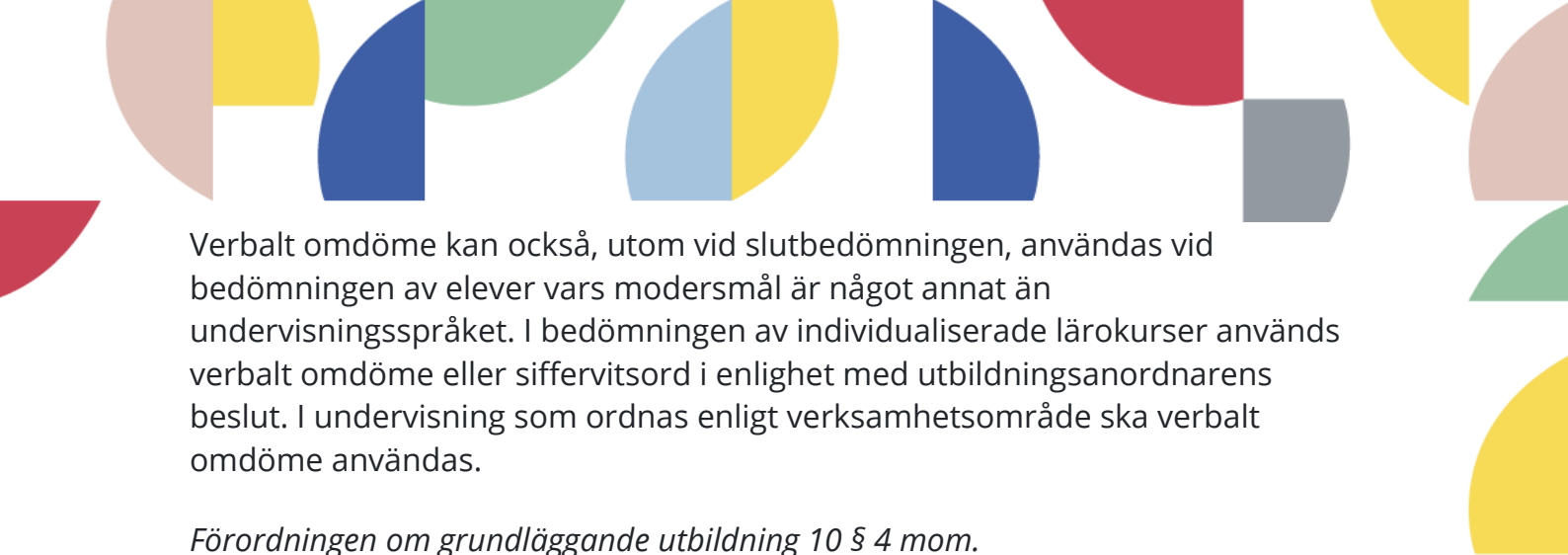
Utbildningsanordnaren beslutar om betygens utformning.

Verbala omdömen och siffervitsord i betygen

I läsårsbetygen och eventuella mellanbetyg i årskurserna 1–3 ska verbalt omdöme eller siffervitsord användas i enlighet med utbildningsanordnarens beslut. Om verbalt omdöme ges ska det framgå av betyget om elevens prestation är godkänd eller underkänd.

I läsårsbetygen och eventuella mellanbetyg i årskurserna 4–8 ska siffervitsord ges. I avgångsbetyget och i ett eventuellt mellanbetyg i årskurs nio ska siffervitsord ges. Siffervitsordet kan kompletteras med ett beskrivande verbalt omdöme som ska ges som bilaga till betyget.

Bedömningen av uppförande ska ges med siffervitsord i läsårsbetyg och i eventuella mellanbetyg i årskurserna 4–8. Om bedömningen av uppförande ges som ett verbalt omdöme i årskurserna 1–3 ska det ges som bilaga till betyget. Också ett verbalt omdöme som kompletterar bedömningen av uppförande som ges med siffervitsord ska ges som bilaga till betyget. I tilläggsuppgifterna i betyget ska antecknas att bedömningen av uppförande ges som ett verbalt omdöme som bilaga till betyget.

Verbalt omdöme kan också, utom vid slutbedömningen, användas vid bedömningen av elever vars modersmål är något annat än undervisningsspråket. I bedömningen av individualiserade lärokurser används verbalt omdöme eller siffervitsord i enlighet med utbildningsanordnarens beslut. I undervisning som ordnas enligt verksamhetsområde ska verbalt omdöme användas.

Förordningen om grundläggande utbildning 10 § 4 mom.

Läsårsbetyg

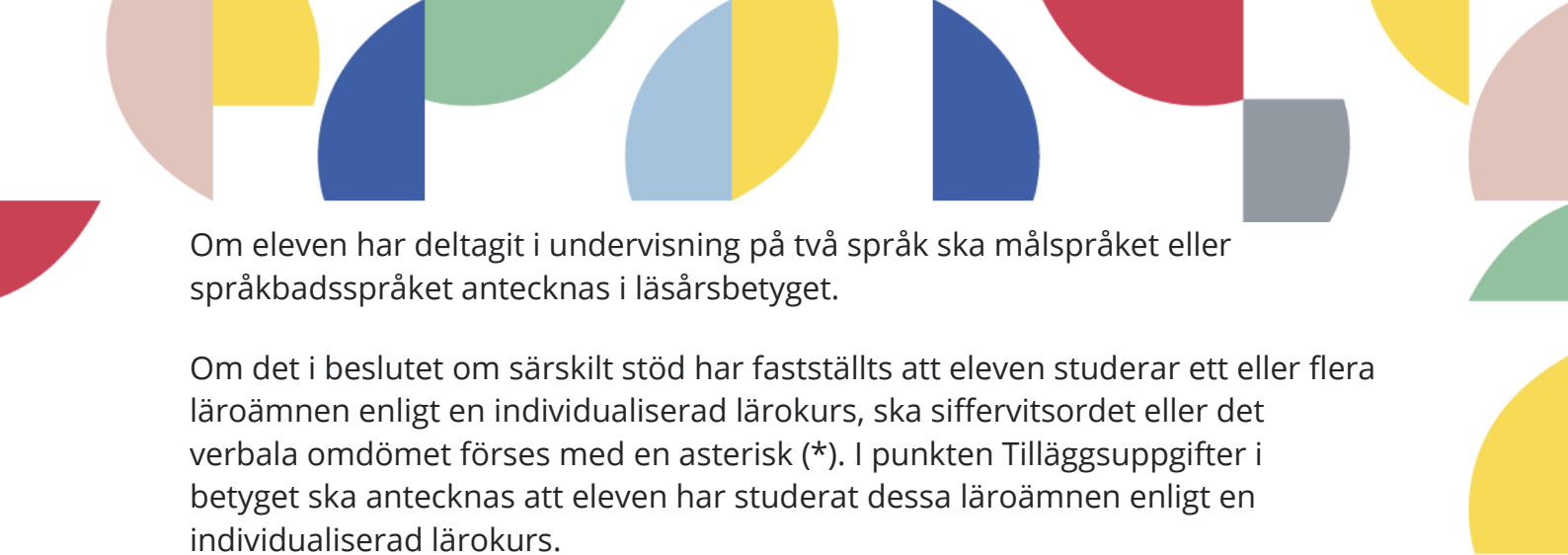
Eleven ska i varje årskurs få ett läsårsbetyg i slutet av läsåret, med undantag av årskurs nio då eleven får ett avgångsbetyg. I läsårsbetyget ska elevens studieprogram antecknas och för varje läroämne ett verbalt omdöme eller ett siffervitsord som beskriver i vilken mån eleven under läsåret har uppnått de uppställda målen. Läsårsbetyget är ett beslut om att eleven uppflyttas till följande årskurs eller stannar kvar på klassen.

Då bedömningen ges med siffror ska också bedömningsskalan anges i betyget.

Verbalt omdöme kan användas i läsårsbetyget i årskurserna 1–3. Också av verbala omdömen ska framgå om eleven har avlagt läsårets studier i varje läroämne som ingår i hens studieprogram med godkänt resultat

Ett siffervitsord för bedömning av uppförande ska antecknas i läsårsbetyg och eventuella mellanbetyg. Då bedömningen av uppförande ges med ett verbalt omdöme, ska det ges som bilaga till betyget.

Vitsordet eller det verbala omdömet i religion och livsåskådningskunskap ska i läsårsbetyget och eventuella mellanbetyg antecknas i formen "religion/livsåskådningskunskap" utan att särskilja vilket av läroämnena eleven har studerat. Den lärokurs i religion som eleven studerat ska inte antecknas i betyget. Om en elev får undervisning i sin egen religion, ska det verbala omdöme eller siffervitsord som eleven får antecknas i betyget om undervisningen ges av den som ordnar den grundläggande utbildningen. Ett eventuellt verbalt omdöme eller ett siffervitsord som eleven fått från undervisning som ges av något religiöst samfund ska inte antecknas i betyget.

Om eleven har deltagit i undervisning på två språk ska målspråket eller språkbadsspråket antecknas i läsårsbetyget.

Om det i beslutet om särskilt stöd har fastställts att eleven studerar ett eller flera läroämnen enligt en individualiserad lärokurs, ska siffervitsordet eller det verbala omdömet förses med en asterisk (*). I punkten Tilläggsuppgifter i betyget ska antecknas att eleven har studerat dessa läroämnen enligt en individualiserad lärokurs.

I läsårsbetyget ska antecknas:

- betygets namn
- utbildningsanordnarens och skolans namn
- skolans undervisningsspråk
- elevens namn och födelsetid
- datum då betyget ges
- underskrift av läraren som ansvarar för undervisningsgruppen eller av rektor
- elevens studieprogram och verbala omdömen eller siffervitsord av i vilken mån eleven uppnått målen
- studiernas omfattning i årsveckotimmar i ifrågavarande årskurs i varje gemensamt läroämne och valfritt ämne
- en bedömning av elevens uppförande
- den lärokurs eller de lärokurser eleven studerat i följande läroämnen: modersmål och litteratur, det andra inhemska språket och främmande språk
- en anteckning om att eleven uppflyttas till följande årskurs eller eventuellt att eleven stannar kvar på klassen
- bedömningsskalan enligt 10 § i förordningen om grundläggande utbildning om siffervitsord används i betyget
- en anteckning om att betyget utfärdats enligt grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen som Utbildningsstyrelsen fastställt 10.2.2020.

Förordningen om grundläggande utbildning 10 § 3 mom.

Mellanbetyg

Utbildningsanordnaren beslutar om mellanbetyg ska ges. Mellanbetyg ska ges enligt samma grunder som ett läsårsbetyg.

En elev i årskurs nio ska om det behövs ges ett separat mellanbetyg för ansökan till fortsatta studier.

I mellanbetyget ska antecknas:

- betygets namn
- utbildningsanordnarens och skolans namn
- skolans undervisningsspråk
- elevens namn och födelsetid
- datum då betyget ges
- underskrift av läraren som ansvarar för undervisningsgruppen eller av rektor
- elevens studieprogram och verbala omdömen eller siffervitsord av i vilken mån eleven uppnått målen
- studiernas omfattning i årsveckotimmar i ifrågavarande årskurs i varje gemensamt läroämne och valfritt ämne
- den lärokurs eller de lärokurser eleven har studerat i följande läroämnen: modersmål och litteratur, det andra inhemska språket och främmande språk
- en bedömning av elevens uppförande (med undantag av mellanbetyg i årskurs nio för ansökan till fortsatta studier)
- bedömningsskalan enligt 10 § i förordningen om grundläggande utbildning om siffervitsord används i betyget
- en anteckning om att betyget utfärdats enligt grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen som Utbildningsstyrelsen fastställt 10.2.2020.

Skiljebetyg

En elev som flyttar till en annan skola, avgår från skolan utan att ha inhämtat den grundläggande utbildningens hela lärokurs eller inte har fullgjort läroplikten inom tiden för sin läroplikt ska ges ett skiljebetyg. Till skiljebetyget ska bifogas den timfördelning som skolan följt och en utredning över eventuell betonad undervisning. Om eleven flyttar till en annan skola som upprätthålls av samma utbildningsanordnare, behöver inget separat skiljebetyg ges.

Ett skiljebetyg ska ges utgående från samma principer som ett läsårsbetyg. I skiljebetyget ska ingen bedömning av elevens uppförande antecknas.

I skiljebetyget ska antecknas:

- betygets namn
- utbildningsanordnarens och skolans namn
- skolans undervisningsspråk
- elevens namn och födelsetid
- datum då betyget ges
- rektors underskrift
- elevens studieprogram och verbala omdömen eller siffervitsord av i vilken mån eleven uppnått målen
- studiernas omfattning i årsveckotimmar i ifrågavarande årskurs i varje gemensamt läroämne och valfritt ämne
- den lärokurs eller de lärokurser eleven har studerat i följande läroämnen: modersmål och litteratur, det andra inhemska språket och främmande språk
- bedömningsskalan enligt 10 § i förordningen om grundläggande utbildning om siffervitsord används i betyget
- en anteckning om att betyget utfärdats enligt grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen som Utbildningsstyrelsen fastställt 10.2.2020.

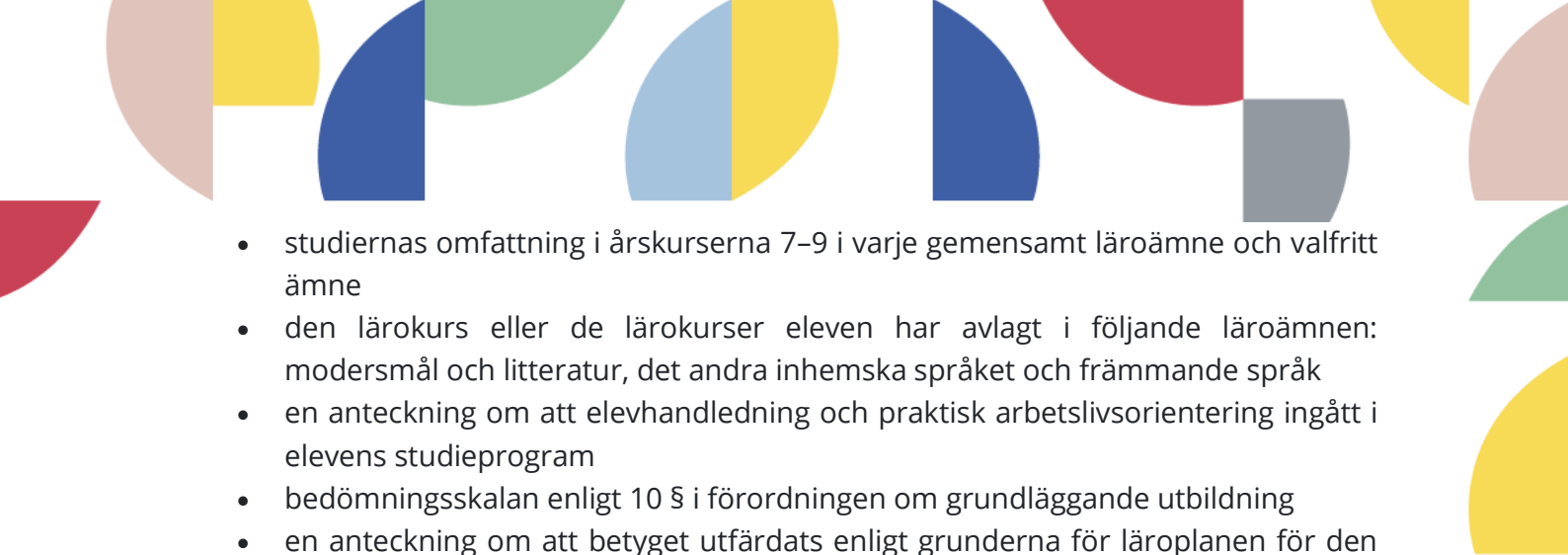
Förordningen om grundläggande utbildning 12 § 1 mom.

Avgångsbetyg från den grundläggande utbildningen

Avgångsbetyg från den grundläggande utbildningen ska vid läsårets slut ges en elev i årskurs nio vars prestationer i relation till målen för lärokurserna i läroämnena är godkända i alla läroämnen som ingår i elevens studieprogram. Det innebär åtminstone vitsordet fem (5) eller det verbala omdömet "godkänd".

I avgångsbetyget ska antecknas

- betygets namn
- utbildningsanordnarens och skolans namn
- skolans undervisningsspråk
- elevens fullständiga namn och personbeteckning
- datum då betyget ges
- rektors underskrift
- bedömningen i de gemensamma läroämnena och i de valfria ämnen som ska bedömas ges med siffror (5–10) och med ord (hjälpiga–utmärkta)

-
- studiernas omfattning i årskurserna 7-9 i varje gemensamt läroämne och valfritt ämne
 - den lärokurs eller de lärokurser eleven har avlagt i följande läroämnen: modersmål och litteratur, det andra inhemska språket och främmande språk
 - en anteckning om att elevhandledning och praktisk arbetslivsorientering ingått i elevens studieprogram
 - bedömningsskalan enligt 10 § i förordningen om grundläggande utbildning
 - en anteckning om att betyget utfärdats enligt grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen som Utbildningsstyrelsen fastställt 10.2.2020
 - en anteckning om att den grundläggande utbildningens lärokurs placeras på nivå två i den nationella referensramen för examina och övriga samlade kompetenser samt i den europeiska referensramen för examina.

Bedömning av elevens uppförande ska inte antecknas i avgångsbetyget.

Omfattningen av de gemensamma och valfria läroämnen som en elev avlägger i årskurserna 7-9 ska antecknas i avgångsbetyget som årsveckotimmar.

Om en elev har deltagit i undervisning på två språk ska målspråket eller språkbadsspråket antecknas i avgångsbetyget.

Vitsordet i religion och livsåskådningskunskap ska antecknas i avgångsbetyget i formen "religion/livsåskådningskunskap" utan att särskilja vilket av läroämnena eleven har studerat. Den lärokurs i religion som eleven studerat ska inte antecknas i avgångsbetyget. Om en elev får undervisning i sin egen religion, ska det siffervitsord som eleven får antecknas i avgångsbetyget, om undervisningen ges av den som ordnar den grundläggande utbildningen. Ett eventuella siffervitsord som eleven fått från undervisning som ges av något religiöst samfund ska inte antecknas i avgångsbetyget.

I avgångsbetyget ska inte det verbala omdöme eller siffervitsord antecknas som eleven eventuellt fått för studier i det egna modersmålet.

Om en elev studerat ett eller flera läroämnen enligt en individualiserad lärokurs, kan också slutbedömningen i dessa läroämnen vara verbal. I avgångsbetyget kan även sifferbedömning användas i dessa läroämnen. Såväl siffervitsordet som det verbala omdömet ska förses med en asterisk (*). I punkten Tilläggsuppgifter i betyget ska antecknas att eleven har studerat de läroämnen som är försedda med asterisk (*) enligt en individualiserad lärokurs.

Avgångsbetyget för en elev vars undervisning har ordnats enligt verksamhetsområde ska vara verbalt.

I avgångsbetyget ska vitsorden i de läroämnena som avlagts i en särskild examen som fullgjorts innan avgångsbetyget utfärdats antecknas.

Avgångsbetyget kan innehålla bilagor, till exempel en bedömning av elevens uppförande och en bilaga som innehåller verbalt omdöme om valfria ämnen som har omfattat mindre än två årsveckotimmar. Varje bilaga ska innehålla elevens identifikationsuppgifter. Avgångsbetygets bilagor ska inte omnämnas i avgångsbetyget.

För de valfria ämnen som utgör en enhetlig lärokurs som omfattar minst två årsveckotimmar ska ett siffervitsord antecknas i avgångsbetyget. Valfria ämnen som hänför sig till och fördjupar ett gemensamt läroämne och som ska bedömas med siffror ska i avgångsbetyget antecknas under det gemensamma läroämnets namn med det valfria ämnets namn, antalet årsveckotimmar och det givna vitsordet. Alla sådana fördjupande valfria ämnen som hänför sig till ett gemensamt läroämne och som eleven har avlagt ska i avgångsbetyget antecknas direkt under läroämnet i fråga. För fördjupande valfria ämnen vars lärokurs understiger två årsveckotimmar och helheter som består av sådana lärokurser ska ett verbalt omdöme antecknas i avgångsbetyget. Under namnet på ett valfritt ämne som ska bedömas verbalt ska antecknas antalet årsveckotimmar och anteckningen "godkänd".

Valfria ämnen som inte hänför sig till ett gemensamt läroämne ska i avgångsbetyget antecknas under rubriken "tillämpade valfria ämnen". I betyget ska anges läroämnets namn, antalet årsveckotimmar och bedömningen antingen med siffervitsord eller med anteckningen "godkänd".

Om eleven byter ut ett valfritt ämne mot ett annat antingen i den egna skolan eller i samband med byte av skola, ska i avgångsbetyget antecknas namnet på båda de valfria ämnena. Ett valfritt ämne som inte har slutförts ska bedömas med siffror ifall eleven har hunnit avlägga minst två årsveckotimmar i ämnet i fråga. Om eleven har studerat ämnet mindre än två årsveckotimmar och studierna i ämnet inte slutförts ska antecknas "deltagit" vid det valfria ämnet. I betyget ska också antecknas antalet timmar som eleven har studerat i det valfria ämne som inte slutförts. Det nya valfria ämnet ska antingen bedömas med siffervitsord eller med anteckningen "godkänd", beroende på antalet avlagda årsveckotimmar.

Om elevens vårdnadshavare skriftligen anhåller om att ett språk som studeras som valfritt A2- eller B2-språk inte ska antecknas med siffervitsord i avgångsbetyget, ska vitsordet utelämnas och i betyget antecknas "godkänd". Det andra inhemska språket undervisas ändå som ett gemensamt läroämne och ett siffervitsord ska ges.

Skolan kan inte på basis av tilläggsprestationer i efterhand göra ändringar i vitsord som antecknats i ett avgångsbetyg som redan utfärdats. Eleven ska skaffa ett nytt separat betyg över eventuellt förbättrat kunnande. Ett nytt betyg kan fås antingen genom att visa kunnande i en särskild examen eller genom att delta i den grundläggande utbildningens påbyggnadsundervisning eller i grundläggande utbildning för vuxna.

Lagen om grundläggande utbildning 38 §, förordningen om grundläggande utbildning 23 §

I Borgå används en enhetlig bedömning

Under läsåret ges ett läsårsbetyg i årskurserna 1–8 och ett avgångsbetyg i årkurs 9 samt i årskurserna 5–9 även ett mellanbetyg.

- I årskurs 1–3 används verbalt omdöme i alla ämnen.
- i årskurs 4–9 används siffervitsord i alla ämnen.

Under läsåret ges ett läsårsbetyg och i årskurserna 5–9 även ett mellanbetyg.

- I årskurs 1–3 används verbal bedömning i alla ämnen
- i årskurs 4–9 används sifferbedömning i alla ämnen

6.12 Särskild examen och betyg över studier som avlagts genom särskild examen

Den grundläggande utbildningens lärokurs eller en del av den kan avläggas genom en sådan särskild examen som avses i lagen och förordningen om grundläggande utbildning. Särskild examen kan ordnas av den som har tillstånd att ordna grundläggande utbildning. En elev som deltar i en särskild examen ska visa att hans kunskaper och färdigheter motsvarar kunskaper och färdigheter i de olika läroämnena enligt den grundläggande utbildningens allmänna lärokurs.

De betyg som ska användas i särskild examen är:

Betyg i en ämneslärokurs i den grundläggande utbildningen

Betyg över delvis fullgjord lärokurs i den grundläggande utbildningen

Betyg över fullgjord lärokurs i alla ämnen i den grundläggande utbildningen

Om en elev eller en annan person fullgör lärokursen i något läroämne inom den grundläggande utbildningen i en särskild examen, ska ett betyg ges över fullgjord ämneslärokurs i den grundläggande utbildningen. Av betyget ska framgå vilket läroämne och vilken lärokurs som fullgjorts. Prestationerna i flera läroämnena kan antecknas i samma betyg. Om en elev eller en annan person endast delvis har fullgjort lärokursen i den grundläggande utbildningen, såsom lärokursen i en årskurs, ges ett betyg över delvis fullgjord lärokurs i den grundläggande utbildningen.

Om hela den grundläggande utbildningens lärokurs har fullgjorts i en särskild examen, ska ett betyg ges över fullgjord lärokurs i alla ämnen i den grundläggande utbildningen.

I betygen ska samma allmänna uppgifter antecknas som i avgångsbetyget. För de fullgjorda läroämnena ska läroämnets namn, lärokurs och vitsord antecknas.

Den läropliktiga ska fullgöra alla gemensamma läroämnena som ingår i den grundläggande utbildningens lärokurs med godkänt resultat för att få ett betyg över fullgjord lärokurs i den grundläggande utbildningen.

Lagen om grundläggande utbildning 38 §, förordningen om grundläggande utbildning 23 §

6.13 Frågor som avgörs på lokal nivå

Riktlinjerna för bedömningen som definieras i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen ska överföras till den lokala läroplanen och följas som sådana. Också de nationella kriterierna för bedömningen i slutet av årskurs 6, såväl som kriterierna för slutbedömningen och principerna för bildandet av slutvitsord, ska överföras och följas som sådana från grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen till den lokala läroplanen.

7. Stöd för lärande och skolgång

7.1 Principerna för stöd

Det finns tre nivåer av stöd för lärande och skolgång: allmänt, intensifierat och särskilt stöd. Av dessa kan en elev få stöd på endast en nivå åt gången. Stödformer som nämns i lagen om grundläggande utbildning är till exempel stödundervisning, specialundervisning på deltid, tolknings- och biträdestjänster samt särskilda hjälpmedel. Dessa stödformer kan användas på alla de tre nivåerna av stöd, antingen enskilt eller samtidigt så att de kompletterar varandra. Stödet ska vara flexibelt, långsiktigt planerat och anpassas enligt behovet av stöd. Stödet ska ges så länge, på den nivå och i den form som det behövs.

Undervisningen och stödet ska ordnas utgående från såväl den enskilda elevens som hela undervisningsgruppens styrkor och vad eleverna behöver utveckla och lära sig. Det är viktigt att lärandet kan löpa obehindrat och att inlärningssvårigheter förebyggs och upptäcks på ett tidigt stadium. Stöd för lärande och skolgång innebär både lösningar som berör hela gruppen och lärmiljön och lösningar som möter elevernas individuella behov. Undervisningen och stödet ska planeras med beaktande av att behovet av stöd kan variera från tillfälligt till kontinuerligt, från mindre till mer omfattande eller från en form av stöd till flera former av stöd.

Syftet med stöd är att förhindra att problemen växer, blir långvariga och komplicerade. Det är viktigt att ge eleven möjligheter att uppleva att hen lyckas i lärandet och som medlem i gruppen och att stödja elevens positiva uppfattning om sig själv och skolarbetet. Pedagogisk sakkunskap, samarbete mellan lärarna och yrkesövergripande samarbete inom elevvården är viktigt för att behovet av stöd ska upptäckas, när man bedömer behovet av stöd samt när stödet planeras och genomförs. Vilka yrkespersoner som ska delta i samarbetet avgörs från fall till fall.

Enligt lagen om grundläggande utbildning har den som deltar i undervisning rätt att få tillräckligt stöd för lärande och skolgång genast när behov uppstår. För att upptäcka behovet av stöd på ett tidigt stadium ska man kontinuerligt följa med hur elevernas lärande och skolgång framskrider. Först granskas de befintliga arbetsätten, undervisningsarrangemangen och lärmiljöerna och hur de lämpar sig för eleven. Utifrån det bedöms om man genom att ändra på dem kunde hitta bättre pedagogiska lösningar för eleven. Vid bedömningen och planeringen av stöd ska resultat av andra eventuella utvärderingar utnyttjas och elevens tidigare stöd beaktas.

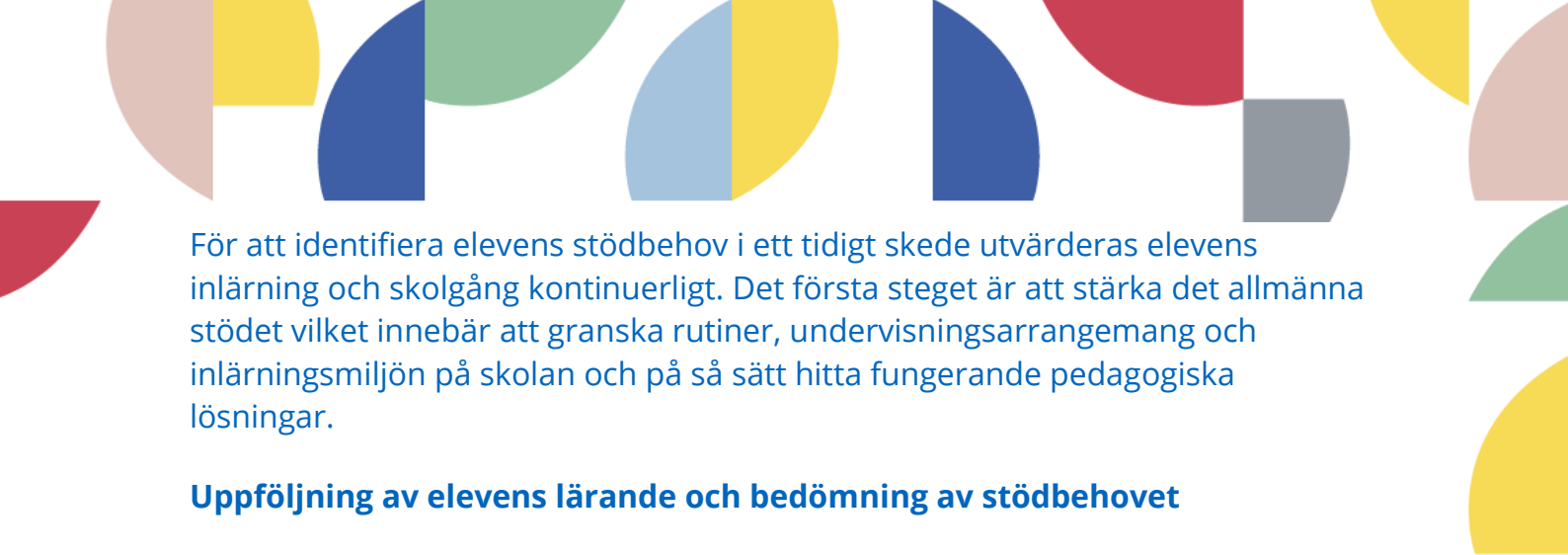
Eleven ska i första hand ges stöd i sin egen undervisningsgrupp och skola genom olika flexibla arrangemang, om inte elevens bästa nödvändigtvis förutsätter att eleven flyttas till en annan undervisningsgrupp eller skola. Det är speciellt viktigt att se till att stödet fortsätter när ett barn övergår från förskoleundervisning till grundläggande utbildning, inom den grundläggande utbildningen och då eleven övergår från den grundläggande utbildningen till andra stadiet.

Skolans uppgift är att stödja varje elevs lärande, utveckling och välbefinnande samt att främja delaktighet, jämlikhet och rättvisa. I Borgå följs närskoleprincipen, vilket innebär att vi i första strävar till att eleven kan gå i sin närskola och där få det stöd hen behöver. I enlighet med principen om inkludering utgår undervisningen från undervisningsgruppen och från varje elevs styrkor och behov. Det innebär att skolan behöver använda sig av mångsidiga metoder och olika flexibla lösningar som en integrerad del av skolarbetet.

Lärandet skall vara en aktiv och målinriktad verksamhet där lärarna genom att beakta elevens sätt att lära sig gör undervisningen och inläringen motiverande. Inläringen är situationsbunden och därför skall man fästa speciell vikt vid att skapa en mångsidig pedagogisk miljö för att stöda elevens inlärningsmotivation. Arbetsmetodernas uppgift är att utveckla förmågan till lärande, tänkande och problemlösning.

Alla inom skolans personal har ansvar för förebyggande arbete och tidigt ingripande för att undvika att svårigheterna ökar och blir långvariga. I första hand ansvarar lärarna som undervisar eleven för uppföljningen av elevens lärande och bedömningen av stödbehovet. Eleven har rätt att få undervisning i enlighet med läroplanen samt tillräckligt med stöd för inläringen och skolgången genast då stödbehovet uppkommer.

För att identifiera elevens stödbehov i ett tidigt skede utvärderas elevens inläring och skolgång kontinuerligt. Det första steget är att stärka det allmänna stödet vilket innebär att granska rutiner, undervisningsarrangemang och inlärningsmiljön på skolan och på så sätt hitta fungerande pedagogiska lösningar.

Uppföljning av elevens lärande och bedömning av stödbehovet

I Borgå följs elevernas pedagogiska stödbehov upp systematisk med hjälp av olika test. Lärarna kartlägger elevernas läsförmåga, läsförståelse och matematiska grundläggande färdigheter enligt testårsklockan, bedömer elevernas stödbehov och planerar stödåtgärder utgående från resultaten. Stödets inverkan bedöms kontinuerligt genom uppföljningskartläggningar.

Testårskockan

	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj
förskola	Lukimat och Hitta språket			Lukimat			Lukimat	(Hitta språket)		
Åk 1	ILS 1 (Lukimat, sista sidan)					(Lukimat 1)			ILS 1 (Lukimat 1)	
Åk 2	(ILS 1) (Lukimat 2)	(Kartläggning av avkodning)				Lukimat 2			ILS 2 (Lukimat 2)	
Åk 3	(ILS 2)					Läskollen svl+ma			ILS 3	
Åk 4	(ILS 3)									
Åk 5		Läskollen svl+ma							ILS 5	
Åk 6	(ILS 5)								MAOL*	
Åk 7		Läskollen								
Åk 8										
Åk 9									MAOL*	

Test innanför parentes är inte obligatoriska utan kan användas som uppföljning/ vid behov.

*MAOL är nationella prov i matematik.

Handledning i samband med stöd

Det är alla lärares uppgift att handleda en elev som behöver stöd för sin skolgång och i studierna i olika läroämnen. Handledningen ska gälla alla undervisningssituationer, läroämnen och den respons eleven får. Målet med handledningen är att stärka elevens självförtroende, förmåga att utvärdera sig själv och lära sig lära och förmåga att planera sin framtid. Uppmärksamhet fästs vid elevens eventuella behov av stöd i fråga om vardagshantering, planering av studier, studiefärdigheter och samarbetsförmåga. Dessa färdigheter ska stärkas med ändamålsenliga metoder och handledning. Genom handledningen ska eleven lära sig att ställa upp mål för sitt lärande och att ta ansvar för sina studier.

Handledningsperspektivet ska beaktas när elevens behov av intensifierat stöd och särskilt stöd bedöms. Som en del av den pedagogiska bedömningen eller den pedagogiska utredningen utvärderas hur den handledning som eleven fått tidigare har räckt till och vilken inverkan den haft och om eleven har fortsatt behov av handledning. Målen och åtgärderna angående handledning skrivs också in i planen för elevens lärande eller den individuella planen (IP) för hur undervisningen ska ordnas. Handledande stöd ska planeras i nära samarbete med eleven och vårdnadshavaren. Sakkunskapen hos elevvårdspersonalen och eventuell biträdande personal ska också utnyttjas.

I den handledning som ges i slutskedet av den grundläggande utbildningen ska man tillsammans med eleven utreda lämpliga möjligheter till fortsatta studier och kontrollera att det stöd som eleven behöver fortsätter på andra stadiet. Eleven och vårdnadshavaren till den elev som behöver stöd ska i slutskedet av den grundläggande utbildningen ges information och möjlighet att diskutera med elevhandledaren och sakkunniga inom elevvårdstjänsterna om särskilda frågor i anslutning till elevens fortsatta studier.

Skolans elevvårdsgrupp ansvarar för planeringen av kutyerna för och de praktiska arrangemangen kring pedagogiska stödåtgärder och stöd för välbefinnandet i skolgemenskapen. Till gruppen som leds av rektor hör lärarrepresentanter och elevvårdspersonalen (kurator, psykolog och hälsovårdare).

Vid inledande av intensifierat stöd för en enskild elev eller då eleven återgår från intensifierat stöd till allmänt stöd görs en pedagogisk bedömning som behandlas genom sektorsövergripande samarbete med yrkespersoner inom

elevvårdstjänsterna. Det samma gäller när en elev överförs till eller från särskilt stöd. Då görs utredning i sektorsövergripande samarbete av det intensifierade eller särskilda stöd som eleven erhållit och av elevens helhetssituation gällande skolgången. Vid behov kallas utomstående experter till den pedagogiska gruppens möten.

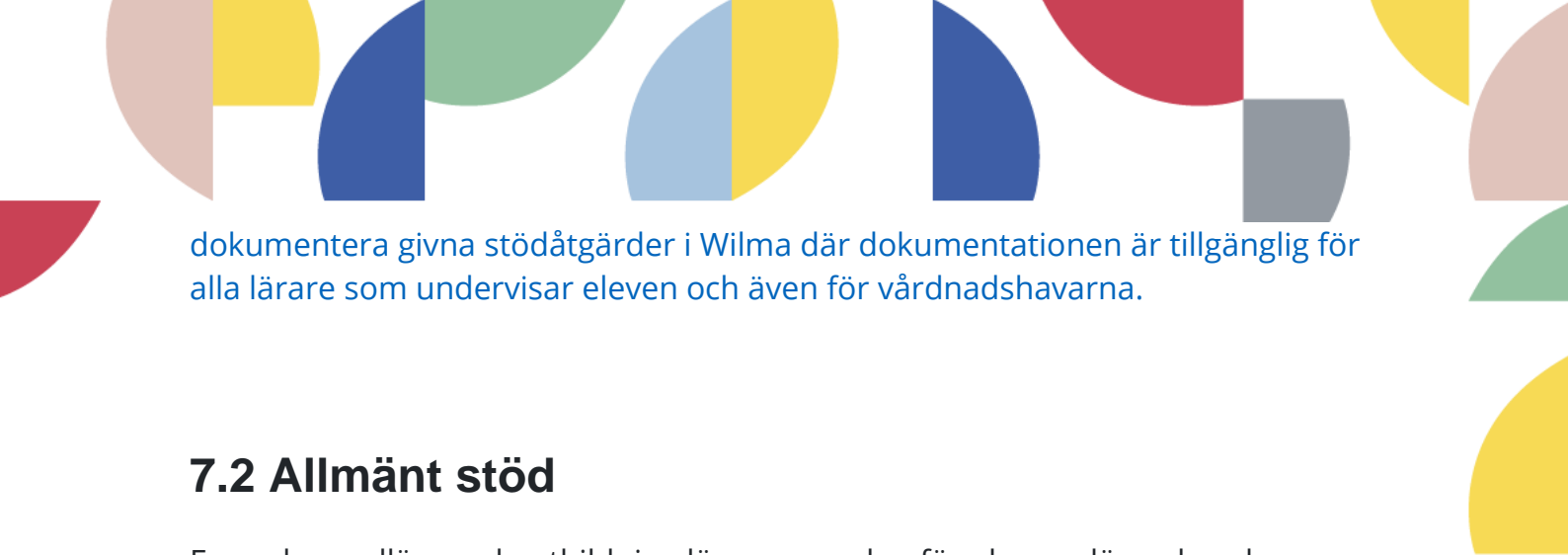
Samarbete mellan hem och skola i samband med stöd

Undervisningen och fostran ska ordnas i samarbete med vårdnadshavarna så att varje elev får undervisning, handledning och stöd enligt sin utvecklingsnivå och sina behov. När en elev har behov av stöd ökar betydelsen av samarbete mellan hem och skola. Samarbetsmetoder och -modeller ska utvecklas för hela den grundläggande utbildningen och för övergångarna. Skolpersonalen ska känna till de lagar och föreskrifter som gäller samarbetet med vårdnadshavaren i anslutning till elevens stöd. Vårdnadshavarna ska informeras om hur dessa tillämpas i skolans vardag, t.ex. om hur ärenden som gäller en elev behandlas, hur uppgifter fås och lämnas ut samt om sekretess. Det är viktigt att skolans personal kontaktar hemmet genast när det framgår att en elev har problem i lärandet eller skolgången eller elevens välbefinnande är i fara.

Eleverna och vårdnadshavarna ska informeras om möjligheterna att få stöd, att det finns tre nivåer av stöd och vilka former av stöd som finns att tillgå. Vårdnadshavarna ska uppmuntras att för sin del stödja sitt barns målinriktade lärande och skolgång. Att bedöma elevens framsteg och behov av stöd och att planera stödet ska ingå i det regelbundna samarbetet mellan hem och skola. Målet är att handla i samförstånd med eleven och vårdnadshavaren. Eleven eller vårdnadshavaren kan inte vägra att ta emot stöd enligt vad som föreskrivs i lagen om grundläggande utbildning. Eleven kan också behöva individuellt elevvårdsstöd. Individuellt elevvårdsstöd baserar sig på frivillighet och förutsätter att eleven eller vid behov vårdnadshavaren ger sitt samtycke (se avsnittet om Elevvård).

Öppen och uppmuntrande kommunikation mellan skola och hem stärker samarbetet och stöder på så sätt elevens skolgång. Varje lärare ansvarar för det förebyggande arbetet och för att stöda elevens inläring och skolgång genom pedagogiska lösningar och handledning samt genom samarbete med vårdnadshavarna. Samarbetet med vårdnadshavarna inleds i ett tidigt skede. Det är viktigt att vårdnadshavarna får information om elevens stödbehov och att stödet ordnas och utvärderas i nära samarbete med vårdnadshavarna, så att de har möjlighet att följa med och främja sitt barns skolgång. Lärarna ska se till att

dokumentera givna stödåtgärder i Wilma där dokumentationen är tillgänglig för alla lärare som undervisar eleven och även för vårdnadshavarna.

7.2 Allmänt stöd

En god grundläggande utbildning lägger grunden för elevens lärande och välbefinnande. Svårigheter i lärande och skolgång ska förebyggas genom till exempel differentiering av undervisningen, samarbete mellan lärarna och den övriga personalen, handledning och flexibel gruppindelning. Undervisningen ska ta hänsyn till både gruppens och den enskilda elevens behov.

Det första sättet att möta en elevs behov av stöd är att ge allmänt stöd. Det innebär i allmänhet att enstaka pedagogiska lösningar och handlednings- och stödåtgärder sätts in som en del av skolvardagen för att påverka situationen på ett så tidigt stadium som möjligt. Allmänt stöd ska ges genast när behovet av stöd uppstår och det krävs inga särskilda undersökningar eller beslut för att påbörja stödet.

Att bedöma behovet av stöd och ge det stöd som behövs ska ingå i all undervisning och fostran. Stödet ska ordnas genom samarbete mellan lärarna och den övriga personalen och i nära samarbete med eleven och vårdnadshavaren. Det allmänna stödet kan innefatta alla former av stöd som ges inom den grundläggande utbildningen, utom den specialundervisning och den individualisering av lärokursen i ett läroämne som ordnas på basis av ett beslut om särskilt stöd. Elevens behov av stöd ska mötas till exempel med hjälp av stödundervisning, specialundervisning på deltid eller handledning.

En plan för elevens lärande kan vid behov användas inom det allmänna stödet. I det fallet ska planen i tillämpliga delar innehålla samma delområden som den plan för elevens lärande som görs upp i samband med intensifierat stöd. För en elev som gjort snabbare framsteg kan studierna fördjupas och breddas med hjälp av planen

Eleven har rätt att få undervisning i enlighet med läroplanen samt tillräckligt med stöd för inläringen och skolgången genast då stödbehovet uppkommer. Allmänt stöd innebär vanligtvis enskilda lösningar, handledning och stödåtgärder för att ingripa i ett tidigt skede. Inga undersökningar eller beslut

krävs. Stödåtgärder som eleven har tillgång till antecknas i Wilma under fliken Stödåtgärder. Vid behov kan en plan för elevens lärande upprättas.

Klasslärare/ Klassföreståndare/ Undervisande lärare	Speciallärare	Rektor	Vårdnadshavare
<p>Förverkligar stödet.</p> <p>Bedömer stödbehovet.</p> <p>Klassläraren/klassföreståndaren har en helhets överblick av elevens stödåtgärder.</p> <p>Skriver in stödåtgärder i Wilma. Vid behov kan en plan för elevens lärande inom allmänt stöd upprättas.</p> <p>Undervisningen förverkligas i elevens klass i den allmänna undervisningen.</p>	<p>Konsulterar och handleder klass- och ämneslärarna.</p> <p>Samarbetar vid planering och bedömning av stödåtgärder.</p>	<p>Koordinerar användningen av tillgängliga stödåtgärder och verksamhetsmodeller samt övervakar, utvärderar och utvecklar dessa.</p>	<p>Samarbete påbörjas i god tid.</p> <p>Viktigt att vårdnadshavaren är med och planerar stödet.</p> <p>Vårdnadshavaren ansvarar för att hemuppgifter blir gjorda.</p> <p>Vårdnadshavaren kontakter skolan om elevens stödbehov ökar.</p>
<p>Om allmänt stöd inte räcker till och det finns behov av intensifierat stöd görs en pedagogisk bedömning. En pedagogisk bedömning görs också om det allmänna stödet är tillräckligt och eleven inte längre behöver intensifierat stöd.</p>			
<p>Öppnar i Wilma en pedagogisk bedömning och ansvarar för att den blir gjord.</p> <p>Fyller i den pedagogiska bedömningen gällande ämnen hen undervisar i.</p> <p>Deltar i behandlingen i sektorsövergripande samarbete.</p>	<p>Konsulterar och handleder lärarna gällande den pedagogiska bedömningen.</p> <p>Deltar i behandlingen i sektorsövergripande samarbete.</p>	<p>Fattar beslut i Primus om att eleven får intensifierat stöd eller då det intensifierade stödet avslutas.</p>	<p>Vårdnadshavaren bör vara medveten om elevens stödbehov, de pedagogiska grunderna och de planerade stödåtgärderna.</p>

7.3 Intensifierat stöd

En elev som för lärande eller skolgång behöver regelbundet stöd eller flera olika former av stöd samtidigt ska utifrån en pedagogisk bedömning ges intensifierat stöd i enlighet med en plan för elevens lärande. Det intensifierade stödets kvalitet och kvantitet ska motsvara elevens individuella behov. Intensifierat stöd ges då det allmänna stödet inte räcker till och så länge eleven behöver det. Det intensifierade stödet ska planeras som en helhet. Stödet ska vara mer omfattande och långsiktigt än det allmänna stödet. Eleven behöver vanligtvis flera former av stöd. Intensifierat stöd ska ges i samband med den övriga undervisningen genom flexibla undervisningsarrangemang.

Det intensifierade stödet kan innefatta alla former av stöd som används inom den grundläggande utbildningen, utom den specialundervisning och den individualisering av lärokursen i ett läroämne som ordnas på basis av ett beslut om särskilt stöd. I samband med intensifierat stöd ökar betydelsen av till exempel specialundervisning på deltid, individuell studiehandledning och samarbete med hemmet. Också elevvårdens roll ska stärkas för att främja och upprätthålla elevens välbefinnande.

Stödet ska ordnas genom samarbete mellan lärarna och den övriga personalen. Stödet som ges inom det intensifierade stödet ska antecknas i planen för elevens lärande. Samarbetet med eleven och vårdnadshavaren har stor betydelse. Elevens lärande och skolgång ska regelbundet följas upp och utvärderas i samband med intensifierat stöd. Om det utifrån en bedömning konstateras att behovet av stöd har förändrats eller att eleven inte har nytta av det stöd som ges, ska planen för elevens lärande uppdateras så att den motsvarar den nya situationen.

Pedagogisk bedömning

Intensifierat stöd grundar sig på en pedagogisk bedömning. I den skriftliga pedagogiska bedömningen beskrivs

- elevens lärande och skolgång som helhet ur skolans, elevens och vårdnadshavarens perspektiv
- det allmänna stöd som eleven har fått och en bedömning av effekten av olika former av stöd
- elevens styrkor och intressen, förutsättningar för lärande och särskilda behov i anslutning till lärande och skolgång

- en bedömning av genom vilka pedagogiska stödåtgärder, stödåtgärder som gäller lärmiljön, handledning, elevvård eller andra stödåtgärder eleven kan stödjas
- en bedömning av behovet av intensifierat stöd.

Samarbetet med eleven och vårdnadshavaren är viktigt både för att utredningen av behoven samt planeringen och genomförandet av stödet ska lyckas. Den skriftliga pedagogiska bedömningen sammanställs av en eller flera av elevens lärare. Vid behov anlitas också andra sakkunniga. Den pedagogiska bedömningen sammanställs utgående från den plan för elevens lärande som eventuellt redan utarbetats inom det allmänna stödet. Ifall eleven har en habiliteringsplan eller andra planer, används de med vårdnadshavarens tillstånd.

När man inleder och ordnar intensifierat stöd, och vid behov återgår till allmänt stöd, ska detta behandlas utgående från den pedagogiska bedömningen genom yrkesövergripande samarbete med yrkespersoner inom elevvårdstjänsterna. Uppgifterna om behandlingen av ärendet ska dokumenteras på det sätt som utbildningsanordnaren bestämt, till exempel i den skriftliga pedagogiska bedömningen.

Plan för elevens lärande inom intensifierat stöd

Stödet som ordnas för eleven inom det intensifierade stödet ska antecknas i en plan för elevens lärande. Planen för elevens lärande är en skriftlig plan som baserar sig på läroplanen och som beskriver målen för elevens lärande och skolgång och vilka undervisningsarrangemang, stöd- och handledningsåtgärder som eleven behöver.

Syftet är att ge eleven förutsättningar att gå framåt i sina studier och främja elevens välbefinnande. Planen för elevens lärande stödjer lärarna när de ska planera sitt arbete och underlättar samarbetet mellan lärarna och med hemmet. Planen ger vårdnadshavarna information som gör att de bättre kan stödja sitt barn. Planen utgör underlag för bedömningen av elevens framsteg.

Den plan för elevens lärande som utarbetas inom intensifierat stöd bygger på information som tagits fram i samband med en pedagogisk bedömning. Planen ska utarbetas tillsammans med eleven och vårdnadshavaren, om det inte finns något uppenbart hinder för det. Vid behov anlitas också andra sakkunniga. Elevens andel i planeringen ökar när eleven kommer till de högre årskurserna i

den grundläggande utbildningen. Ifall eleven har en habiliteringsplan eller andra planer, kan de användas med vårdnadshavarens tillstånd. I samband med att planen för elevens lärande utarbetas, avtalas också om uppföljningen av hur målen nås och hur ofta planen ska ses över. Planen ska dessutom alltid justeras om det sker förändringar i elevens situation, så att den motsvarar behovet av stöd.

Planen för elevens lärande som utarbetas inom intensifierat stöd ska innehålla följande uppgifter enligt vad som förutsätts för att ordna undervisningen och stödet för eleven:

Elevens mål

- elevens uppfattning om sina mål och intressen
- elevens styrkor, förutsättningar för lärande och särskilda behov för lärandet och skolgången
- målen för elevens lärande, förmågan att arbeta, kommunikativa färdigheter och skolgång.
- Pedagogiska lösningar
- lösningar som gäller lärmiljöerna
- lösningar i anslutning till elevens stöd, såsom flexibel gruppindelning, kompanjonundervisning, undervisningsmetoder, studiestrategier, arbetssätt och sätt att kommunicera
- stödundervisning och specialundervisning på deltid som eleven får
- särskilt prioriterade områden i olika läroämnen
- mål och åtgärder angående handledningen av eleven.
- Samarbete och tjänster som stödet förutsätter
- stöd av elevvården och andra sakkunniga samt ansvarsfördelningen mellan olika aktörer
- tolknings- och biträdestjänster, övriga undervisningstjänster, hjälpmedel och habiliteringstjänster som förutsätts för att eleven ska kunna delta i undervisningen och som fastställs i lagen om grundläggande utbildning samt ansvarsfördelningen mellan olika aktörer
- samarbetet med eleven och vårdnadshavaren, vårdnadshavarens stöd.

Uppföljning och utvärdering av stödet

- uppföljning av hur målen i planen för elevens lärande nås, utvärdering av åtgärdernas effekt och tidpunkter för utvärderingen
- utvärdering av elevens lärande och skolgång som helhet i samråd med eleven och vårdnadshavaren samt elevens självbedömning

- vilka bedömningsmetoder som används för att eleven ska kunna visa sina kunskaper på ett lämpligt sätt
- granskning av planen för elevens lärande samt tidpunkt för granskningen
- vilka personer som varit med och utarbetat planen.
- Planen för elevens lärande ska inte beskriva elevens personliga egenskaper.
- Plan för elevens lärande i andra situationer
- En plan för elevens lärande används även om eleven inte får intensifierat stöd, ifall
- en elev studerar enligt ett eget studieprogram i stället för enligt en i årskurser indelad lärokurs
- undervisningen ordnas genom särskilda undervisningsarrangemang
- en elev i årskurs 7-9 har antagits till flexibel grundläggande utbildning.
- En plan som utarbetas i sådana fall ska i tillämpliga delar innehålla samma delområden som den plan för elevens lärande som utarbetas i samband med intensifierat stöd.

Om det allmänna stödet inte är tillräckligt, vilket innebär att eleven behöver flera olika former av stöd och stödbehovet är mera regelbundet och individuellt, behöver eleven intensifierat stöd. Eleven studerar alla läroämnen enligt allmän lärokurs. Vid behov kan eleven koncentrera sig på väsentliga delar inom ett eller flera läroämnen, så kallade särskilt prioriterade områden.

Före det intensifierade stödet inleds görs en pedagogisk bedömning. En pedagogisk bedömning görs även om elevens stödbehov minskar och eleven återgår från intensifierat stöd till allmänt stöd. Bedömningen behandlas i samarbete med yrkespersoner inom elevvårdstjänsterna. En plan för lärande görs upp för eleven i Wilma. Planen uppdateras vid behov under läsåret och utvärderas minst en gång per läsår, i slutet av vårterminen.

Tillvägagångssätt vid pedagogisk bedömning och utarbetande av elevens plan för lärande

Klasslärare/ Klassföreståndare/ Undervisande lärare	Speciallärare	Rektor	Vårdnadshavare
<p>Öppnar planen för lärande i Wilma i början av läsåret, ansvarar för att den blir ifylld gällande ämnen hen undervisar i, att den uppdateras vid behov och att den utvärderas i slutet av läsåret.</p> <p>Ansvarar för de konkreta stödåtgärderna i sitt ämne.</p> <p>Vid undervisning på intensifierat stödnivå läggs tyngdpunkten på differentiering i klassen inom den allmänna undervisningen.</p>	<p>Konsulterar och handleder klass- och ämneslärarna.</p> <p>Samarbetar vid planering och bedömning av stödåtgärder.</p> <p>Vid behov flexibel gruppindelning eller specialundervisning på deltid.</p>	<p>Fattar beslut i Primus om godkännande av elevens plan under höstterminen och om granskning av planen på vårterminen.</p>	<p>Samarbete påbörjas i god tid. Det är viktigt att vårdnadshavaren är med och planerar stödet.</p> <p>Vårdnadshavaren ansvarar för att hemuppgifter blir gjorda.</p> <p>Vårdnadshavaren kontaktar skolan vid nya stödbehov.</p>
<p>Om stödet inom den intensifierade nivån inte räcker till måste man pröva särskilt prioriterade områden för att se om eleven når godkänd prestation i läroämnet innan en pedagogisk utredning görs upp och lärokursen i ämnet individualiserat.</p>			
<p>Den undervisande läraren ställer målen för särskilt prioriterade områden inom sitt ämne utgående från läroplanen.</p>	<p>Samarbetar både i uppgörandet av och deltar i undervisningen i läroämnen som eleven studerar enligt särskilt prioriterade områden.</p>	<p>Fattar beslut i Primus om godkännande av elevens plan under höstterminen och om granskning av planen på vårterminen.</p>	<p>Samarbete påbörjas i god tid. Det är viktigt att vårdnadshavaren är med och planerar stödet.</p> <p>Vårdnadshavaren ansvarar för att hemuppgifter blir gjorda.</p> <p>Vårdnadshavaren kontaktar skolan vid nya stödbehov.</p>

Om stödet inom den intensifierade nivån inte räcker till och/eller eleven inte når godkänd prestation med hjälp av särskilt prioriterade områden i ett eller flera läroämnen görs en pedagogisk utredning . En ny pedagogisk utredning görs varje gång ett eller flera läroämnen behöver individualiseras. En pedagogisk utredning görs också om det intensifierade stödet är tillräckligt och eleven inte längre behöver särskilt stöd.			
Klasslärare/ Klassföreståndare/ Undervisande lärare	Speciallärare	Rektor/ Områdesrektor	Vårdnadshavare
Fyller i den pedagogiska utredningen gällande ämnen hen undervisar i.	Öppnar den pedagogiska utredningen och ansvarar för att den blir gjord. Ser till att blanketten Hörande av vårdnadshavare och elev fylls i och bifogas till utredningen. Ser till att utredningen behandlas sektorsövergripande. Detta kan i praktiken betyda att specialläraren konsulterar skolpsykologen och diskuterar ärendet med klassläraren/klassföreståndaren.	Undertecknar hörandeblanketten, förmedlar den och den pedagogiska utredningen till områdesrektorn för elevstöd för beslut. Områdesrektor för elevstöd: Fattar ett förvaltningsbeslut i Primus utgående från den pedagogiska utredningen, hörande av vårdnadshavarna och eventuella expertutlåtanden, vid inledandet, granskning och avslutande av särskilt stöd.	Vårdnadshavaren bör vara medveten om elevens stödbehov, de pedagogiska grunderna och de planerade stödåtgärderna. Vårdnadshavarna undertecknar hörandeblanketten.

Eleven och vårdnadshavaren samarbetar kring uppgörandet och utvärderingen av elevens plan för lärande. Dokumentationen av det intensifierade stödet som eleven får är tillgängligt för vårdnadshavarna i Wilma.

7.4 Särskilt stöd

Särskilt stöd ska ges elever som inte annars i tillräcklig utsträckning kan uppnå målen för växande, utveckling eller lärande. Syftet med det särskilda stödet är att ge eleven övergripande och systematiskt stöd så att eleven kan fullgöra sin läroplikt och får en grund för fortsatta studier efter den grundläggande utbildningen. Elevens självkänsla, studiemotivation och möjlighet att uppleva

glädje över att lyckas och lära sig ska stärkas. Också elevens delaktighet och förmåga att ta ansvar för sina studier ska stödjas.

Särskilt stöd innefattar specialundervisning och annat stöd som eleven behöver och har rätt till enligt lagen om grundläggande utbildning. Specialundervisningen och det övriga stöd som eleven får ska bilda en systematisk helhet. Alla former av stöd som fastställs i lagen om grundläggande utbildning kan användas. Särskilt stöd ges antingen inom den allmänna läroplikten eller inom en förlängd läroplikt. En elev som får särskilt stöd studerar antingen enligt läroämne eller enligt verksamhetsområde. Ifall eleven studerar enligt läroämne, studerar eleven de olika läroämnena antingen enligt den allmänna lärokursen eller enligt en individualiserad lärokurs.

En elev som fått ett beslut om särskilt stöd ska ges specialundervisning i enlighet med en individuell plan (IP) för hur undervisningen ska ordnas. Syftet med olika pedagogiska lösningar i specialundervisningen är i första hand att säkerställa elevens lärande. De pedagogiska lösningarna kan till exempel gälla undervisningen och arbetssätten eller material och redskap. De varierar beroende på målen och innehållet och på elevens individuella behov. Enligt lagen om grundläggande utbildning har eleven också rätt att som en del av specialundervisningen få stödundervisning och specialundervisning på deltid som stöd för sitt lärande.

Utöver de pedagogiska lösningarna i specialundervisningen som stödjer lärandet, har en elev som får särskilt stöd också rätt till annat stöd. Sådant stöd är exempelvis handledning, individuell elevvård, tolknings- och biträdestjänster samt särskilda hjälpmedel.

Särskilt stöd behövs om det intensifierade stödet inte är tillräckligt på grund av att eleven behöver ett mångsidigt, intensivt, långsiktigt, individuellt och kontinuerligt stöd. För att eleven ska överföras till särskilt stöd krävs ett förvaltningsbeslut som föregås av en pedagogisk utredning. I den ingår en utredning av det intensifierade eller särskilda stöd som eleven erhållit och elevens helhetssituation gällande skolgången som görs i sektorsövergripande samarbete med elevvårdspersonal. En individuell plan för hur undervisningen ska ordnas görs upp för eleven. Individualiserade ämnena bedöms utgående från de individuella målen och markeras på betyget med en asterisk.

Elevens individuella plan görs upp i början av höstterminen, uppdateras vid behov under läsåret och utvärderas minst en gång per läsår, i slutet av

vårterminen. En pedagogisk utredning görs även om elevens stödbehov minskar och eleven återgår från särskilt stöd till intensifierat stöd. I Borgå granskas beslut om särskilt stöd i årskurserna 2 och 6.

Klasslärare/Klassföreståndare/ Undervisande lärare	Speciallärare	Rektor/ Områdesrektor	Vårdnadshavare
<p>Bör vara medveten om de stödåtgärder eleven får.</p> <p>Samarbetar med specialläraren för att fylla i den individuella läroplanen för de ämnen hen undervisar i.</p>	<p>Öppnar elevens individuella plan i Wilma i början av läsåret och ansvarar, i samarbete med klass- eller ämnesläraren, för att den blir ifylld, uppdaterad och utvärderad.</p> <p>Undervisning ges både i klassen i den allmänna undervisningen och i smågrupp.</p>	<p><u>Rektor:</u> Fattar beslut i Primus om godkännande av elevens IP under höstterminen och om granskning av IP:n på vårterminen.</p> <p><u>Områdesrektor för elevstöd:</u> Fattar ett förvaltningsbeslut i Primus när elevens särskilda stöd inleds, granskas/ uppdateras i åk 2 och åk 6 och när det avslutas.</p>	<p>Vårdnadshavaren bör vara medveten om elevens stödbehov, de pedagogiska grunderna och de planerade stödåtgärderna. Vårdnadshavarna deltar även i utvärderingen av stödåtgärderna.</p>

Pedagogisk utredning

Innan ett beslut om särskilt stöd fattas, ska utbildningsanordnaren sammanställa en pedagogisk utredning om eleven. Samarbetet med eleven och vårdnadshavaren är viktigt både för att utredningen av behovet samt planeringen och genomförandet av stödet ska lyckas. Utbildningsanordnaren ska utse ett organ, en tjänsteman eller anställd som tar fram

- en skriftlig utredning om elevens framsteg i lärandet av de lärare som ansvarar för elevens undervisning
- en skriftlig utredning om det intensifierade eller särskilda stöd som eleven fått och om elevens helhetssituation som sammanställts genom yrkesövergripande samarbete med yrkesutbildade personer inom elevvårdstjänsterna.

Utgående från dessa två utredningar gör utbildningsanordnaren en skriftlig bedömning av elevens behov av särskilt stöd. Den helhet som de två

utredningarna och den bedömning som gjorts utifrån dem utgör kallas för pedagogisk utredning.

I den skriftliga pedagogiska utredningen beskrivs

- hur elevens lärande framskrider
- elevens lärande och skolgång som helhet ur skolans, elevens och vårdnadshavarens perspektiv
- det intensifierade eller särskilda stöd som eleven fått och en bedömning av vilken inverkan olika former av stöd haft
- elevens styrkor och intressen, förutsättningar för lärande och särskilda behov i anslutning till lärande och skolgång
- en bedömning av genom vilka pedagogiska stödåtgärder, stödåtgärder som gäller lärmiljön, handledning, elevvård, eller andra stödåtgärder eleven kan stödjas
- en bedömning av behovet av särskilt stöd
- en bedömning av om eleven behöver en individualiserad lärokurs i ett eller flera läroämnen och motiveringar till detta.

Den pedagogiska utredningen ska göras utgående från den pedagogiska bedömning och plan för elevens lärande som tidigare utarbetats för eleven. Om eleven redan har fått särskilt stöd, ska den tidigare pedagogiska utredningen och IP:n utnyttjas. För beredningen av ett beslut om särskilt stöd behövs, utöver en pedagogisk utredning, eventuellt också andra utlåtanden, såsom ett psykologiskt eller medicinskt utlåtande eller en motsvarande social utredning. Ifall eleven har en habiliteringsplan eller andra planer, kan också de användas med vårdnadshavarens tillstånd.

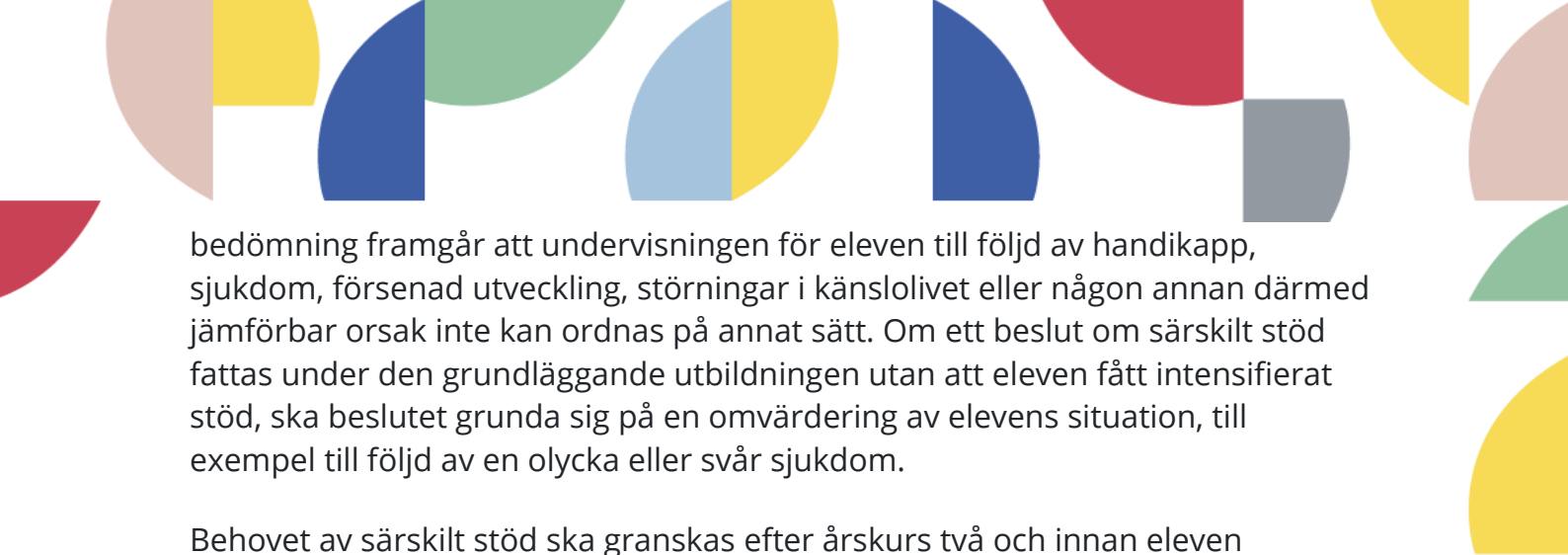
Pedagogisk plan

Klasslärare/ klassföreståndare	Undervisande lärare	speciallärare	rektor	områdesrektor för elevstöd
Fyller i utredningen gällande ämnen hen undervisar i.	Fyller i utredningen gällande ämnen hen undervisar i.	Öppnar den pedagogiska utredningen och ansvarar för att den blir gjord. Ser till att blanketten <i>Hörande av vårdnadshavare och elev</i> fylls i och bifogas till utredningen.	Undertecknar hörandeblanketten, förmedlar den och den pedagogiska utredningen till områdesrektorn för elevstöd för beslut.	Fattar ett förvaltningsbeslut i Primus utgående från den pedagogiska utredningen och eventuella expertutlåtanden, vid inledandet, granskning och avslutande av särskilt stöd.

Beslut om särskilt stöd

För att ge särskilt stöd måste utbildningsanordnaren fatta ett skriftligt beslut. Innan beslutet om särskilt stöd fattas, ska utbildningsanordnaren höra eleven och elevens vårdnadshavare eller lagliga företrädare. Ett beslut om särskilt stöd ska fattas i enlighet med förvaltningslagen. Beslutet om särskilt stöd ska fastslå elevens huvudsakliga undervisningsgrupp, eventuella tolknings- och biträdestjänster och andra tjänster som eleven behöver, samt vid behov undantagsarrangemang i undervisningen. En besvärsanvisning ska fogas till beslutet, eftersom vårdnadshavarna har rätt att söka ändring i beslutet genom besvär. Ett beslut ska alltid motiveras. Motiveringarna till beslutet ska ingå i den pedagogiska utredningen och i eventuella utlåtanden.

Ett beslut om särskilt stöd fattas i allmänhet om det konstateras att det intensifierade stöd som eleven fått inte räckt till. Ett beslut om särskilt stöd kan också fattas innan förskoleundervisningen eller den grundläggande utbildningen inleds eller under tiden sådan utbildning pågår, utan föregående pedagogisk utredning eller intensifierat stöd, om det ur en psykologisk eller medicinsk

bedömning framgår att undervisningen för eleven till följd av handikapp, sjukdom, försenad utveckling, störningar i känslolivet eller någon annan därmed jämförbar orsak inte kan ordnas på annat sätt. Om ett beslut om särskilt stöd fattas under den grundläggande utbildningen utan att eleven fått intensifierat stöd, ska beslutet grunda sig på en omvärdering av elevens situation, till exempel till följd av en olycka eller svår sjukdom.

Behovet av särskilt stöd ska granskas efter årskurs två och innan eleven uppflyttas till årskurs sju. Beslutet om särskilt stöd ska också alltid granskas om elevens behov av stöd förändras på de punkter som bestäms i beslutet. För granskningen görs en ny pedagogisk utredning om eleven. Om behovet av stöd kvarstår, fattas ett nytt beslut om särskilt stöd. Om det visar sig att eleven inte längre behöver särskilt stöd, fattas ett beslut om att stödet avslutas. Eleven övergår därefter till intensifierat stöd.

Individuell plan för hur undervisningen ska ordnas

För verkställandet av ett beslut om särskilt stöd ska en individuell plan (IP) för hur undervisningen ska ordnas utarbetas för eleven. Planen ska beskriva den undervisning och det övriga stöd som eleven ska få i enlighet med beslutet om särskilt stöd. Alla stödåtgärder ska antecknas i IP:n. IP är en skriftlig plan som beskriver målen för och innehållet i elevens lärande och skolgång, undervisningsarrangemangen, de pedagogiska metoderna samt det stöd och den handledning som eleven behöver.

Den IP som utarbetas i samband med särskilt stöd ska bygga på information som tagits fram i samband med en pedagogisk utredning och på innehållet i beslutet om särskilt stöd. IP:n kan sammanställas utgående från planen för elevens lärande som utarbetats inom det intensifierade stödet. Om eleven redan har fått särskilt stöd, ska den tidigare pedagogiska utredningen och IP:n utnyttjas. Ifall eleven har en habiliteringsplan eller andra planer, kan de användas med vårdnadshavarens tillstånd. Elevens lärare ska utarbeta planen tillsammans med eleven och vårdnadshavaren, om det inte finns något uppenbart hinder för det. Vid behov anlitas också andra sakkunniga.

Den IP för hur undervisningen ska ordnas som utarbetas i samband med särskilt stöd ska innehålla följande uppgifter i enlighet med vad som förutsätts för att ordna undervisningen och stödet för eleven:

Elevens mål

- elevens uppfattning om sina mål och intressen
- elevens styrkor, förutsättningar för lärande och särskilda behov för lärandet och skolgången
- målen för elevens lärande, förmågan att arbeta och skolgång
- mål i anslutning till elevens utveckling, såsom socioemotionella eller motoriska färdigheter
- läroämnena och ämnesgrupper samt valfria studier som eleven studerar och antalet årsveckotimmar.

Pedagogiska lösningar

- lösningar som gäller lärmiljöerna
- lösningar i anslutning till elevens stöd, såsom flexibel gruppindelning, kompanjonundervisning, undervisningsmetoder, studiestrategier, arbetssätt och sätt att kommunicera
- stödundervisning och specialundervisning på deltid som eleven får
- särskilt prioriterade områden i olika läroämnena
- mål och åtgärder angående handledningen av eleven.

Undervisningsarrangemang

- om undervisningen för eleven ordnas i samband med övrig undervisning och/eller i specialklass
- specialundervisning som ges som kompanjonundervisning, undervisning i smågrupp eller som individuell undervisning till elev som studerar i samband med övrig undervisning
- vilken klass eleven som studerar i specialklass anvisats inom den allmänna undervisningen och en plan för elevens studier i denna klass
- hur elevens skoltransporter ordnas och vem som ansvarar för dem samt en plan för handledd verksamhet och övervakning för en elev som väntar på transport.

Samarbete och tjänster som stödet förutsätter

- stöd av elevvårdstjänsterna och andra sakkunniga samt ansvarsfördelningen mellan olika aktörer
- tolknings- och biträdestjänster, övriga undervisningstjänster, hjälpmedel och habiliteringstjänster som fastställs i beslutet om särskilt stöd samt ansvarsfördelningen mellan olika aktörer
- samarbetet med eleven och vårdnadshavaren, vårdnadshavarens stöd
- elevens eventuella deltagande i morgon- och eftermiddagsverksamhet och en beskrivning av samarbetet med arrangören.

Uppföljning och utvärdering av stödet

- uppföljning av hur målen i IP:n nås, utvärdering av vilken effekt åtgärderna haft samt tidpunkter för utvärderingen
- utvärdering av elevens lärande och skolgång som helhet i samråd med eleven och vårdnadshavaren samt elevens självbedömning
- vilka metoder som används vid bedömning av lärande för att eleven ska kunna visa sina kunskaper på ett lämpligt sätt
- granskning av IP:n samt tidpunkt för granskningen
- vilka personer som varit med och utarbetat planen.

Ifall eleven studerar ett eller flera läroämnen enligt individualiserad lärokurs, ska IP:n utöver ovan nämnda uppgifter dessutom innehålla

- en förteckning över de läroämnen som eleven studerar enligt individualiserad lärokurs
- målen och det centrala innehållet i de individualiserade läroämnena
- bedömningen av läroämnena som studeras enligt individualiserad lärokurs i relation till målen och innehållet i IP:n.

Ifall eleven studerar enligt verksamhetsområde, ska IP:n utöver ovan nämnda uppgifter dessutom innehålla

- elevens individuella mål och det centrala innehållet per verksamhetsområde
- bedömningen av elevens framsteg i relation till elevens mål och innehåll i IP:n per verksamhetsområde.

Elevens personliga egenskaper ska inte beskrivas i IP:n. IP:n kan innehålla en bilaga med vårdnadshavarens specificerade tillstånd att överlåta information.

IP:n ska vid behov ses över så att den motsvarar elevens behov, dock minst en gång per läsår. Planen ska alltid ses över om elevens behov av stöd eller målen för undervisningen förändras. Om man beslutar att avsluta det särskilda stödet, utarbetas en plan för elevens lärande och eleven övergår till intensifierat stöd.

Individuell plan

Klasslärare/ klassföreståndare	Undervisande lärare	speciallärare	rektor
Öppnar elevens individuella plan i Wilma i början av läsåret och ansvarar, i samarbete med specialläraren, för att den blir ifylld, uppdateras vid behov och utvärderas.	Fyller i, uppdaterar vid behov och utvärderar den individuella planen gällande ämnen hen undervisar i.	Konsulterar och handleder lärarna gällande elevens stödåtgärder och individuella mål. Samarbetar med klassläraren/klassföreståndaren när den individuella planen fylls i, uppdateras och utvärderas.	Fattar beslut i Primus om godkännande av elevens IP under höstterminen och om granskning av IP:n på vårterminen.

Individualisering av lärokursen i ett läroämne och befrielse från studier

Undervisningen ska ordnas utgående från elevernas förutsättningar och den kan basera sig på lärokursen av olika omfattning. Det primära målet är att stödja elevens studier så att målen för den allmänna lärokursen kan nås i alla läroämnen.

Svårigheter i olika läroämnen kan förebyggas och lärandet stödjars genom olika differentieringsmetoder och stödformer som fastställs i lagen om grundläggande utbildning. Om man fastställer särskilt prioriterade områden för en elev i något läroämne, kan eleven i sina studier koncentrera sig på det centrala innehållet i läroämnet. I det fallet studerar eleven fortfarande läroämnet enligt de allmänna målen och elevens prestation bedöms i relation till den allmänna lärokursen. Ifall det trots stödet inte är möjligt för eleven att nå målen för det centrala innehållet med godkänt resultat, kan lärokursen i läroämnet individualiseras. Språklig och kulturell bakgrund, frånvaro, brist på motivation, bristfällig studieteknik eller utmaningar gällande beteende kan inte i sig vara grunder för individualisering av en lärokurs, utan eleven ska i sådana fall stödjas på andra lämpliga sätt.

Individualisering av lärokursen i ett läroämne innebär att den eftersträlvade nivån för elevens lärande bestäms utifrån elevens förutsättningar. Målen ska ändå ge eleven tillräckliga utmaningar. Individualisering av en lärokurs ska fastställas i beslutet om särskilt stöd. Den pedagogiska utredningen ska innehålla motiveringar för individualiseringen för varje enskilt läroämne. Man ska för varje läroämne separat avgöra, om eleven kan studera läroämnet enligt den allmänna lärokursen eller om lärokursen måste individualiseras. Om det senare finns behov av att öka eller minska antalet individualiserade lärokurser, ska en ny pedagogisk utredning göras och utifrån den ett nytt beslut om särskilt stöd fattas.

Målen och innehållet i en individualiserad lärokurs ska härledas ur de allmänna målen och innehållet i läroämnet för den aktuella årskursen. Målen och innehållet för lägre årskurser kan också tillämpas. De ska beskrivas tillräckligt tydligt och detaljerat i elevens IP. Det här är viktigt, eftersom undervisningen och bedömningen i läroämnet genomförs i enlighet med det som står i IP. Elevens prestationer ska bedömas i relation till elevens individuella mål i IP:n. Elevens studier ska dessutom stödjas genom olika pedagogiska arrangemang och vid behov med olika former av stöd. Den eller de lärare som ansvarar för läroämnet i fråga ansvarar för att utarbeta ovannämnda innehåll i elevens IP.

Ifall en elev studerar enligt en individualiserad lärokurs, ska siffervitsordet eller den verbala bedömningen i läroämnet markeras med en asterisk (*) både i bedömningen under studierna och i slutbedömningen. Under rubriken Tillägguppgifter ska nämnas att eleven har studerat läroämnena som markerats med en asterisk enligt individualiserad lärokurs. Verbal bedömning kan användas i stället för sifferbedömning i alla årskurser, även i avgångsbetyget.

Individualisering av en lärokurs är det primära alternativet innan en elev helt befrias från studierna i en lärokurs. Det ska finnas särskilt vägande skäl för befrielse från studier i en lärokurs och bedömningen ska göras individuellt för varje elev. För en elev, som annat än tillfälligt har befriats från studier i ett läroämne, ska annan motsvarande undervisning eller handledd verksamhet ordnas. Om befrielse från studier i ett läroämne fattas ett förvaltningsbeslut i enlighet med 18 § i lagen om grundläggande utbildning. Om en elev har ett beslut om särskilt stöd, ska beslutet om befrielse ingå i beslutet om särskilt stöd. För elever som omfattas av förlängd läroplikt finns särskilda bestämmelser om befrielse från studier i ett läroämne. För en elev som är befriad från studier i något läroämne under en längre tid ska ordnas annan undervisning eller ledd verksamhet i samma mån.

Beslut om individualisering av en lärokurs eller befrielse från studierna i ett läroämne ska fattas i samråd med eleven och vårdnadshavaren. De ska informeras om hur åtgärderna påverkar fortsatta studier.

Förlängd läroplikt

Om det är uppenbart att ett barn på grund av funktionshinder eller sjukdom inte på nio år kan nå de mål som ställts upp för den grundläggande utbildningen, blir barnet läropliktigt ett år tidigare än vad som bestäms i lagen om grundläggande utbildning. Läroplikten upphör när den grundläggande utbildningens lärokurs har fullgjorts eller när det har förflutit 11 år sedan läroplikten för eleven som omfattas av förlängd läroplikt började. För barn som omfattas av förlängd läroplikt kan förskoleundervisningen som ges inom specialundervisning omfatta ett eller två år. Syftet är att förbättra barnets förutsättningar att klara sina studier inom den grundläggande utbildningen så bra som möjligt.

Barn med grava funktionshinder omfattas av förlängd läroplikt. Också en svår sjukdom kan vara orsak till förlängd läroplikt. Ett beslut om förlängd läroplikt fattas i allmänhet innan barnet blir läropliktigt. Då fattas också ett beslut om särskilt stöd för barnet. En individuell plan (IP) för hur undervisningen ska ordnas utarbetas för barnet då förskoleundervisningen inleds. Alla barn har rätt till förskoleundervisning året innan läroplikten börjar. Barn som omfattas av förlängd läroplikt har rätt till förskoleundervisning från och med början av höstterminen det år barnet fyller fem år. Ett beslut om förlängd läroplikt behövs innan förskoleundervisningen inleds för att rätten ska kunna uppfyllas.

Sektorsövergripande samarbete är en förutsättning för att ett barn ska kunna ges stöd i ett tillräckligt tidigt skede. Barnets vårdnadshavare ska i tillräckligt god tid få information om de olika alternativen av förlängd läroplikt och om konsekvenserna av olika val. Vårdnadshavaren avgör om barnet ska delta i den frivilliga förskoleundervisningen. Hur länge barnet ska gå i förskola och när barnet ska inleda den grundläggande utbildningen ska planeras utgående från barnets framsteg, behov av stöd och situation som helhet.

Undervisningen för barn som omfattas av förlängd läroplikt kan ordnas på följande tre sätt

- Barnet börjar i frivillig förskoleundervisning det år barnet fyller fem år, fortsätter följande år inom den läropliktsenliga förskoleundervisningen och inleder därefter den grundläggande utbildningen.

- Barnet inleder den läropliktsenliga förskoleundervisningen det år barnet fyller sex år, deltar i förskoleundervisningen ett år och inleder därefter den grundläggande utbildningen.
- Barnet inleder den läropliktsenliga förskoleundervisningen det år barnet fyller sex år och deltar i förskoleundervisningen två år. Barnet inleder då den grundläggande utbildningen ett år senare än vad som föreskrivs, det vill säga det år barnet fyller åtta år. Ett separat förvaltningsbeslut ska fattas om den grundläggande utbildningen inleds senare än vad som föreskrivs.

Elevens behov av förlängd läroplikt bedöms i samband med att beslutet om särskilt stöd granskas. Om det konstateras att en elev inte längre ska omfattas av förlängd läroplikt, fattas ett beslut om att den förlängda läroplikten upphör och eleven övergår därefter till den allmänna läroplikten. Vid behov kan eleven fortsättningsvis få särskilt stöd.

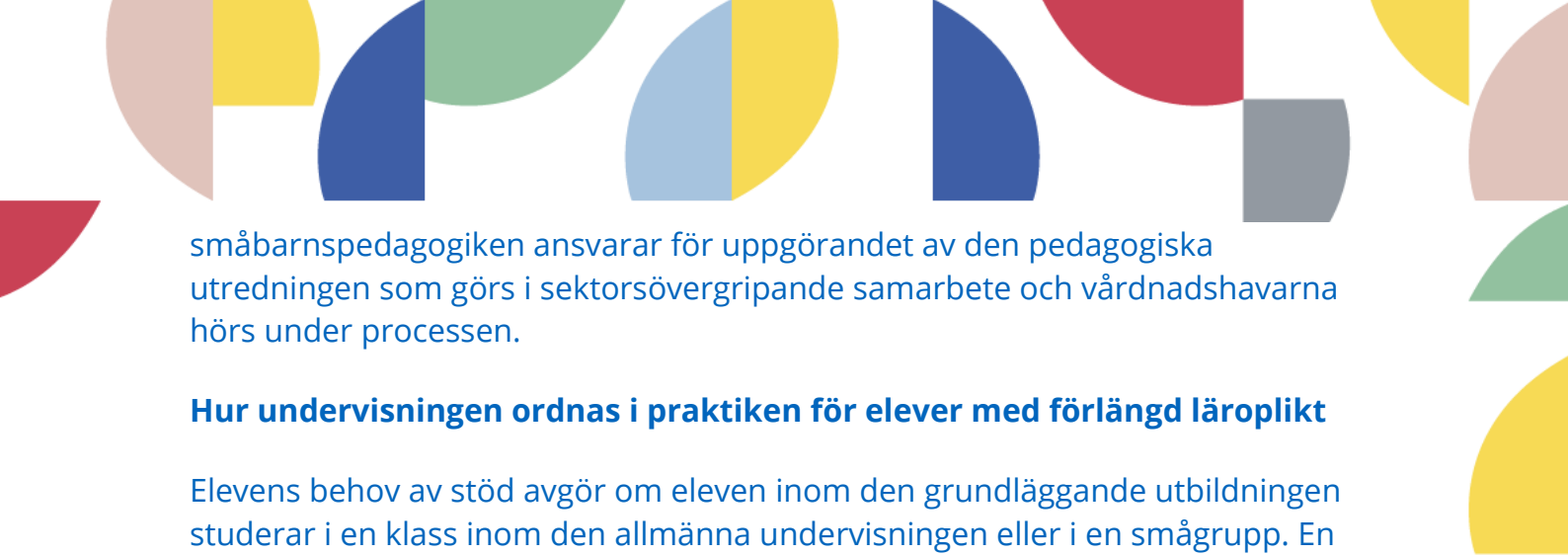

Före beslut om förlängd läroplikt fattas sker ett tätt sektorsövergripande samarbete med personal från småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande undervisningen.

Områdesrektorn för elevstöd kallas till ett gemensamt möte genast i början av processen för att tillsammans med personal från småbarnspedagogiken och vårdnadshavarna planera hur den förlängda läroplikten förverkligas. Det finns tre möjligheter att förverkliga förlängd läroplikt:

- Barnet börjar i förskolan i en enhet för småbarnspedagogik det år hen fyller 5 år, fortsätter sedan med ett tilläggsår i förskolan eller i smågruppen Mixen i Strömborgska skolan och påbörjar därefter den grundläggande utbildningen.
- Barnet deltar i förskoleundervisning ett år i förskolan eller i smågruppen Mixen i Strömborgska skolan det år hen fyller 6 år och påbörjar därefter den grundläggande utbildningen.
- Barnet börjar i förskolan eller i smågruppen Mixen i Strömborgska det år hen fyller 6 år och deltar i förskoleundervisningen i två års tid. Barnet påbörjar den grundläggande utbildningen det år hen fyller 8 år.

Områdesrektorn för elevstöd gör vanligtvis beslut om förlängd läroplikt före läroplikten inleds och i samband med det även beslut om särskilt stöd. Före barnet överförs till särskilt stöd uppgörs en pedagogisk utredning som innehåller en bedömning av barnets helhetssituation, stöd som barnet har erhållit, inlärningsförutsättningar och utmaningar. Specialläraren inom

småbarnspedagogiken ansvarar för uppgörandet av den pedagogiska utredningen som görs i sektorsövergripande samarbete och vårdnadshavarna hörs under processen.

Hur undervisningen ordnas i praktiken för elever med förlängd läroplikt

Elevens behov av stöd avgör om eleven inom den grundläggande utbildningen studerar i en klass inom den allmänna undervisningen eller i en smågrupp. En elev med förlängd läroplikt påverkar gruppstorleken både inom allmän- och smågruppsundervisningen.

- Då en elev som omfattas av förlängd läroplikt deltar i lektioner inom allmänundervisningen får gruppstorleken inte vara större än 20 elever per lärare
- En smågrupp med färre än fyra elever med förlängd läroplikt får bestå av högst 10 elever per lärare
- Om fyra eller flera av eleverna har förlängd läroplikt får smågruppen bestå av högst åtta elever per lärare
- Om smågruppen består av tre eller flera elever med grav funktionsnedsättning får elevantalet i gruppen vara högst sex elever per lärare.

Undervisning enligt verksamhetsområde

För elever med mycket grava funktionshinder kan undervisningen ordnas enligt verksamhetsområde i stället för läroämnesvis. Också för en elev med annat funktionshinder eller allvarlig sjukdom kan det på grund av elevens hälsotillstånd vara befogat att ordna undervisningen enligt verksamhetsområde. Om undervisning som ordnas enligt verksamhetsområde i stället för läroämnesvis bestäms i beslutet om särskilt stöd. Undervisningen ordnas enligt verksamhetsområde endast när det är uppenbart att eleven inte kan studera enligt en individualiserad lärokurs. Verksamhetsområdena är motoriska färdigheter, språk och kommunikation, sociala färdigheter, kognitiva färdigheter och färdigheter för dagliga rutiner.

Målet för undervisningen som ordnas enligt verksamhetsområde är att ge eleven sådana kunskaper och färdigheter som eleven behöver för att klara sig så självständigt som möjligt i livet. Undervisningen ska planeras utgående från elevens styrkor. De olika aktiviteterna under skoldagen ska utnyttjas i lärandet och lärmiljöerna ska utvecklas så att de är ändamålsenliga och motiverar eleven.

Elevens individuella mål och det centrala innehållet samt en bedömning av elevens framsteg beskrivs i den individuella planen (IP) separat för varje verksamhetsområde. Målen ska ställas upp så att de är realistiska och relevanta för eleven.

Verksamhetsområdena kan innehålla målen och innehållet för ett visst enskilt läroämne, om eleven har styrkor i läroämnet i fråga. Innehållet i de olika verksamhetsområdena kan kombineras i undervisningen. Undervisning som ordnas enligt verksamhetsområde ska stödja elevens helhetsutveckling samt främja och upprätthålla elevens funktionsförmåga. Undervisningen ska planeras och genomföras genom samarbete med eleven och vårdnadshavaren. Dessutom förutsätts samarbete bland lärarna och med den övriga personalen och olika experter.

Målet för lärandet gällande *motoriska färdigheter* är att stärka elevens uppfattning om sin kropp, att främja utvecklingen av elevens grov- och finmotorik och att ge eleven möjligheter att mångsidigt träna sina färdigheter i olika vardagssituationer. Undervisningen ska innehålla planering och handledning av motoriska funktioner samt element som utvecklar elevens balans, koordination, rytm, uthållighet och muskelstyrka.

Målet för lärandet gällande *kommunikativa färdigheter* är att eleven övar sig att förstå och skapa kommunikation. Målet är att eleven kommunicerar med sin omgivning, gör sig förstådd och själv förstår de andra eleverna och de vuxna i gruppen. Eleven ska ges möjlighet att kommunicera på det sätt som är ändamålsenligt för hen. Eleven ska vid behov ha tillgång till alternativa kommunikationsmetoder. Undervisningen i språk och kommunikation ska innehålla element som utvecklar elevens språkliga medvetenhet, språkliga framställning, begrepps- och ordförråd, förmåga att känna igen och använda tecken, symboler, bokstäver och ord samt tankeförmågan. De kommunikativa färdigheterna ska tränas i olika situationer under skoldagen.

Målet för lärandet gällande *sociala färdigheter* är att elevens färdigheter att fungera i grupp och att delta utvecklas. Undervisningen ska innehålla element som stödjer aktivitet i olika miljöer och utvecklar elevens sociala och emotionella färdigheter. Man ska stödja elevens självkännedom och motivation för lärande genom att skapa förutsättningar för eleven att lyckas och genom att skapa en positiv atmosfär för socialt lärande.

Målet för lärandet gällande *kognitiva färdigheter* är att eleven aktiveras och lär sig att använda sina sinnen för att gestalta sin omgivning. Undervisningen ska stödja utvecklingen av processerna som styr elevens lärande, minne och tänkande. Lärandet av kognitiva färdigheter ska stimulera och träna sinnena och innehålla element som främjar förmågan att välja, klassificera, lösa problem och fatta beslut och att förstå förhållandet mellan orsak och verkan. Målet för lärandet är att utveckla elevens grundläggande färdigheter i läsning, skrivning och matematik. De kognitiva färdigheterna utvecklas med hjälp av innehållet i olika läroämnen.

Målet för lärandet gällande *dagliga färdigheter* är att eleven mera aktivt ska delta i aktiviteter i sin omgivning, att elevens initiativförmåga stärks och att eleven blir mera självständig. Undervisningen ska innehålla element som behandlar hälsa och trygghet, vardagskompetens, boende, förmåga att röra sig i omgivningen och delområden som behandlar fritidsaktiviteter. Träningen av de dagliga färdigheterna skapar möjligheter att öva och utveckla elevens motoriska färdigheter, språkliga och kommunikativa färdigheter, informations- och kommunikationstekniska färdigheter samt sociala och kognitiva färdigheter. De stärker i sin tur färdigheterna i de dagliga rutinerna.

I undervisning som ordnas enligt verksamhetsområden ska eleven bedömas per verksamhetsområde. Bedömningen är alltid verbal. Ifall något verksamhetsområde innehåller mål och innehåll för ett enskilt läroämne, kan detta beskrivas som en del av den verbala bedömningen eller i en bilaga till betyget. Elever med förlängd läroplikt kan studera läroämnesindelad, läroämneshelheter eller enligt verksamhetsområden.

Om en elev studerar läroämneshelheter skall det i elevens individuella plan dokumenteras vilka läroämnen som ingår i helheterna. I undervisningen bör man se till att läroämnenas omfattning motsvarar timfördelningen. Varje läroämne bedöms enskilt.

Undervisning enligt verksamhetsområde är avsedd för elever med förlängd läroplikt, grav funktionsnedsättning eller en svår sjukdom. Undervisningen ordnas i smågruppen Mixen i Strömborgska skolan. Om det är till fördel för eleven utses en samarbetsklass inom den allmänna undervisningen på skolan.

Undervisning enligt verksamhetsområde kan vara befogat om elevens inläring trots individualiserade lärokurser och befrielse från flera läroämnen inte gör framsteg. Övning av dagliga färdigheter kan då vara till större nytta för eleven.

Målen är att eleven ska få kunskaper och färdigheter som eleven behöver för ett möjligast självständigt liv. Om eleven som undervisas enligt verksamhetsområden har styrkor eller intresseområden i något läroämne kan ämnesvisa mål infogas i något av de fem verksamhetsområden. De fem verksamhetsområdena är:

- Motoriska färdigheter
- Kognitiva färdigheter
- Sociala färdigheter
- Färdigheter i dagliga rutiner
- Språk och kommunikation

En elev som studerar enligt verksamhetsområde har lika många lektioner per vecka som en elev som studerar läroämnena. För elever som studerar inom verksamhetsområde är mål, innehåll och metoder individuellt utformade. Utgångspunkten för undervisningen är elevens styrkor. Med undervisningen stöder man elevens helhetsmässiga utveckling samt upprätthåller och främjar elevens funktionsförmåga. Elevens skoldag är en helhet där exempelvis sociala sammanhang och förflyttningar också är inlärningssituationer. Lärmiljön sträcker sig även utanför skolan där inlärning sker i naturliga sammanhang och i praktiska situationer såsom i butiker och på bibliotek.

7.5 Stödformer som fastställs i lagen om grundläggande utbildning

7.5.1 Stödundervisning

En elev som tillfälligt blivit efter i studierna eller annars behöver kortvarigt stöd för sitt lärande har rätt att få stödundervisning. Stödundervisningen ska inledas genast då svårigheter gällande lärande eller skolgång upptäcks, så att eleven inte varaktigt blir efter i studierna. Stödundervisning kan även användas för att förebygga svårigheter. Stödundervisningen ska ordnas systematiskt och så ofta den behövs.

Stödundervisning karakteriseras av individuellt planerade uppgifter, individuell tidsanvändning och handledning. I stödundervisningen ska man använda mångsidiga metoder och olika material som hjälp för att hitta nya sätt att närma

sig lärostoffet. I förebyggande stödundervisning går man igenom nytt lärostoff på förhand. Stödundervisning kan också användas för att möta ett behov av stöd som beror på frånvaro.

Skolarbetet ska planeras så att varje elev vid behov har möjlighet att delta i stödundervisning. Stödundervisningen ges antingen enligt elevens schema under de lektioner där eleven behöver stödundervisning eller utanför lektionerna. Olika flexibla grupparrangemang kan användas.

Initiativet till stödundervisning för en elev ska i första hand tas av elevens lärare, men kan också tas av eleven eller vårdnadshavaren. Det är varje lärares uppgift att följa med elevens lärande och växande och observera eventuella behov av stöd. Målet är att stödundervisningen ordnas i samförstånd med eleven och vårdnadshavaren. Eleven och vårdnadshavaren ska informeras om hur stödundervisningen genomförs och vilken betydelse den har för elevens lärande och skolgång samt om elevens skyldighet att delta i den stödundervisning som ordnas för hen.

Stödundervisning kan ges på alla nivåer av stöd. Som en del av den pedagogiska bedömningen och utredningen utvärderas hur den stödundervisning som eleven fått tidigare har räckt till och vilken inverkan den haft och om eleven har fortsatt behov av stödundervisning. Målen för stödundervisningen och hur den genomförs skrivs också in i planen för elevens lärande och i den individuella planen (IP).

Stödundervisning kan ges på initiativ av elev, vårdnadshavare eller lärare. I första hand ges stödundervisning av den undervisande läraren, men kan vid behov ges av andra lärare. Den ordnas i regel utanför elevens skoltid, före skoldagen börjar eller efter skoldagens slut. Stödundervisning som givits, och även stödundervisning som erbjudits men som eleven inte tagit emot, dokumenteras i Wilma under fliken Stödåtgärder för elever inom allmänt stöd, i elevens plan för lärande för elever inom intensifierat stöd eller i elevens individuella plan för elever inom särskilt stöd.

Överenskommelser kring de praktiska arrangemangen kring stödundervisning sker skolvist i samråd mellan rektorn och lärarna.

7.5.2 Specialundervisning på deltid

En elev som har svårigheter med lärande eller skolgång har rätt att få specialundervisning på deltid vid sidan av den övriga undervisningen. Specialundervisning på deltid ges elever som till exempel har språkliga eller matematiska svårigheter, inlärningssvårigheter i enskilda läroämnen eller svårigheter i anslutning till studiefärdigheter, kommunikativa färdigheter eller skolgång. Målet med specialundervisningen på deltid är att stärka elevens förutsättningar för lärande och förebygga svårigheter i lärande och skolgång.

Specialundervisningen på deltid ska ordnas flexibelt som kompanjonundervisning, i en liten grupp eller som individuell undervisning. Målen och innehållet i specialundervisningen på deltid ska integreras i elevens övriga undervisning. Lärarna ska tillsammans och i samråd med eleven och vårdnadshavaren planera specialundervisningen på deltid samt bedöma behovet och effekten av ifrågavarande undervisning.

Eleverna och vårdnadshavarna ska informeras om hur specialundervisning på deltid genomförs. Målet är att specialundervisning på deltid ordnas i samförstånd med eleven och vårdnadshavaren. De ska informeras om vilken betydelse den har för elevens lärande och skolgång samt om elevens skyldighet att delta i den.

Specialundervisning på deltid ges på alla nivåer av stöd. Betydelsen av specialundervisning på deltid som stödform ökar i allmänhet inom det intensifierade stödet. En elev kan också få specialundervisning på deltid inom särskilt stöd och fastän eleven studerar i specialklass. Som en del av den pedagogiska bedömningen och utredningen utvärderas hur den specialundervisning på deltid som eleven fått tidigare har räckt till och vilken inverkan den haft och om eleven har fortsatt behov av specialundervisning på deltid. Målen för specialundervisningen på deltid och hur den genomförs skrivs också in i planen för elevens lärande och i den individuella planen (IP).

Specialundervisning på deltid ges till elever inom allmänt, intensifierat och särskilt stöd. Beroende på elevens stödnivå sker dokumentationen i Wilma på blanketten Stödåtgärder, i elevens plan för lärande eller i elevens individuella plan.

Specialundervisning på deltid förutsätter samarbete mellan klasslärare/ämneslärare och speciallärare och den ordnas i samförstånd med

eleven och vårdnadshavaren. Specialundervisning på deltid ges i regel under elevens skoldag genom flexibla arrangemang i form av samundervisning, i smågrupp eller individuellt.

7.5.3 Tjänster och hjälpmedel som förutsätts för elevens deltagande i undervisningen

En elev har rätt att avgiftsfritt få de tolknings- och biträdestjänster, övriga undervisningstjänster och särskilda hjälpmedel som fastställs i lagen om grundläggande utbildning och förutsätts för att eleven ska kunna delta i undervisningen. Syftet är att alla skoldagar garantera eleven grundläggande förutsättningar för lärande och skolgång, tillgängliga lärmiljöer och möjlighet till socialt samspel.

En elev ska vid behov få tolkning på grund av till exempel hörselskada eller specifika språkliga svårigheter. Eleven kan också ha behov av kommunikationsmetoder som stödjer eller ersätter tal, till exempel olika symbolsystem. För elever som använder teckenspråk kan man vid behov använda en teckenspråkstolk eller ett biträde som behärskar teckenspråk som stöd för elevens kommunikation. För elever med olika grader av hörselnedsättning kan också andra tolkningsmetoder än teckenspråkstolkning komma i fråga. För en elev med specifika språkliga svårigheter används en tolk för talhandikappade eller ett biträde som behärskar metoder som stödjer och ersätter tal. Också läraren kan stödja eleverna i kommunikationen med hjälp av tecken eller andra symboler.

Lärarens uppgift är att planera, undervisa, stödja och bedöma elevens och hela gruppens lärande och arbete. Biträdet ska handleda och stödja eleven i dagliga situationer och hjälpa eleven att utföra uppgifter i anslutning till lärande och skolgång enligt lärarens eller andra yrkespersoners anvisningar. Lärarna och biträdena ska planera och utvärdera sitt arbete tillsammans och vid behov med den övriga personalen. Det är viktigt att arbets- och ansvarsfördelningen är klar.

Det stöd som biträdet ger ska hjälpa eleven att klara sig självständigt, ta egna initiativ och utveckla en positiv självkänsla. Syftet med biträdestjänsterna är att stödja den enskilda eleven så att hen kan ta allt mera ansvar för sitt lärande och sin skolgång. Det stöd som biträdet ger kan riktas till en enskild elev eller till hela undervisningsgruppen.

En elev kan behöva särskilda hjälpmedel för att se, höra, röra sig eller för något annat fysiskt behov. Eleven kan också ha särskilda behov för lärandet. Då ska man i undervisningen använda till exempel olika slag av informationstekniska program, ljudböcker, åskådningsmaterial för matematik och hjälpmedel som stödjer koncentrationen. De som arbetar med eleven ska vara tillräckligt insatta i användningen av de hjälpmedel som behövs för att eleven ska kunna delta i undervisningen och i samarbete med andra yrkespersoner som är insatta i stödfunktionerna handleda eleven och vårdnadshavaren i användningen av hjälpmedlen. Hjälpmedlen ska användas systematiskt och användningen och behovet ska regelbundet utvärderas.

De som arbetar med eleven ska tillsammans och vid behov med hjälp av andra sakkunniga planera användningen av de tjänster och hjälpmedel som förutsätts för att eleven ska kunna delta i undervisningen. Stödet till eleven kan förutsätta specialkompetens som den egna skolans personal saknar. I sådana fall utnyttjas till exempel center för lärande och handledning som erbjuder tjänster för eleverna och utbildning och konsultation för personalen.

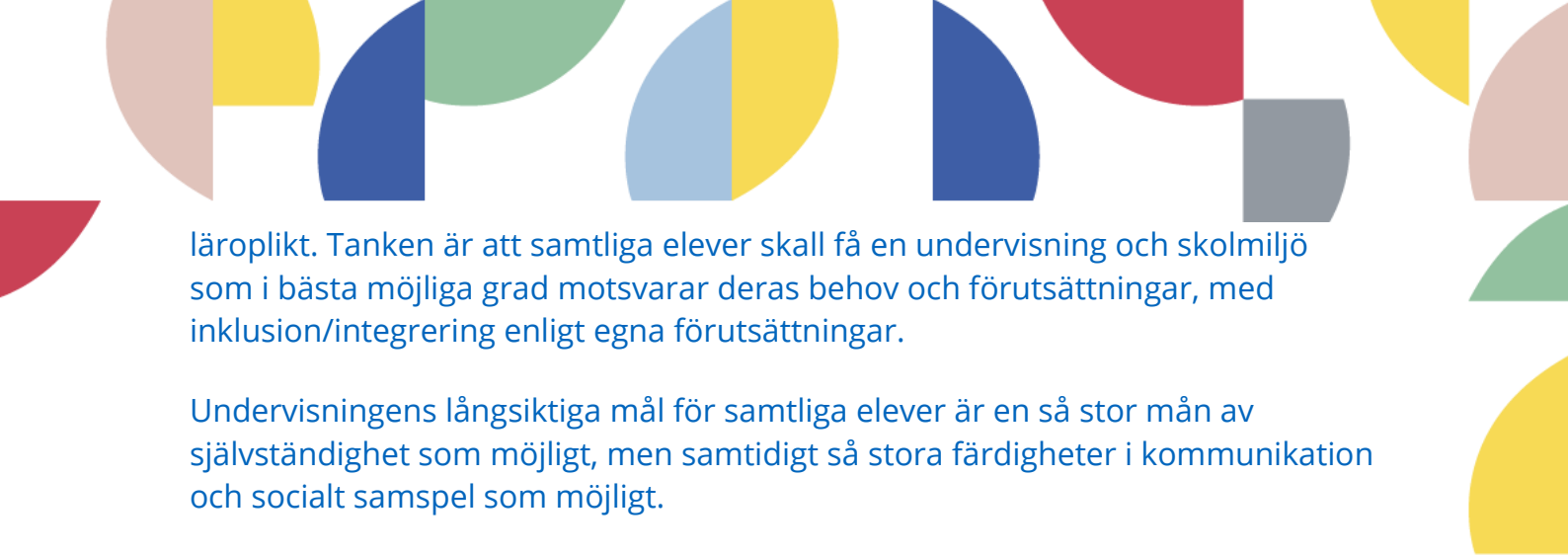

Behovet av tjänster bedöms i sektorsövergripande samarbete med stöd av utlåtande från utomstående experter. För en elev inom särskilt stöd bedöms behovet av tjänster i en pedagogisk utredning. Rektor för elevstöd fattar därefter beslut om tolknings- och biträdestjänster och eventuella särskilda hjälpmedel i samband med beslutet om särskilt stöd. Användningen av tjänster och hjälpmedel beskrivs närmare i elevens plan för lärande eller i elevens individuella plan (IP). Skolans rektor ansvarar för att rikta tolkning- och biträdestjänster samt hjälpmedel till elever på skolan.

I Borgå är skolgångshandledare anställda vid skolorna för att hjälpa elever att utföra skoluppgifter och stöda elever i dagliga situationer. Målet är att eleverna så småningom blir självständigare och själva tar allt större ansvar för sitt lärande. Skolgångshandledarens stöd kan rikta sig till hela gruppen eller till en enskild elev. Personliga skolgångshandledartjänster beviljas endast till elever som är i behov av skolgångshandledarstöd konstant och i alla situationer under skoldagen.

Mixen

Mixen erbjuder individualiserad och strukturerad undervisning åt elever, från förskola till årskurs 9 (10), med-intellektuell funktionsnedsättning och/ eller autismspektrumstörningar av olika art och grad. I regel har eleverna förlängd

läroplikt. Tanken är att samtliga elever skall få en undervisning och skolmiljö som i bästa möjliga grad motsvarar deras behov och förutsättningar, med inklusion/integrering enligt egna förutsättningar.

Undervisningens långsiktiga mål för samtliga elever är en så stor mån av självständighet som möjligt, men samtidigt så stora färdigheter i kommunikation och socialt samspel som möjligt.

Undervisningsgruppen består av högst 8 elever och undervisningen sker till en stor del individuellt. Viktiga principer i undervisningen är struktur, konkretisering, visualisering och individualisering. Alla elever följer en individuell läroplan och studerar antingen enligt målen i enskilda läroämnen eller enligt verksamhetsområden.

8. Elevvård

Med elev- och studerandevård avses främjande och upprätthållande av elevens och den studerandes lärande, fysiska och psykiska hälsa och sociala välbefinnande samt en sådan verksamhetskultur i skolsamfundet och läroanstalten som ökar förutsättningarna för lärande, hälsa och välbefinnande.

Barnets bästa i främsta rummet och främjandet av barnets välbefinnande styr elev- och studerandevårdsarbetet.

Elev- och studerandevård innebär gemensamt arbete i skolsamfundet och individuellt stöd.

- Eleven och den studerande har rätt att avgiftsfritt få sådan elev- och studerandevård som deltagande i undervisningen förutsätter.
- Elev- och studerandevården ska i första hand bestå av förebyggande gemensamt elev- och studerandevårdsarbete i skolsamfundet som stöder hela skolsamfundet.
- Eleven och den studerande har därtill rätt till individuell elev- och studerandevård och elev- och studerandevårdstjänster.

Till elevvården hör skolhälsovården samt kurator- och psykologtjänster. Eleven kan hänvisas till dessa tjänster på eget initiativ eller på initiativ av en förälder eller vårdnadshavare, en lärare, en expert inom elevvård eller en samarbetspartner, såsom ungdomstjänsterna. Elevvårdspersonalen stöder eleverna och deras familjer genom att träffa eleverna, ge råd och vägledning till familjerna, konsultera skolans personal och delta i elevvårdsarbetet för att främja välbefinnandet i klasserna och i skolgemenskapen som helhet. Elevvårdspersonalen samarbetar med social- och hälsovårdstjänsterna och hänvisar vid behov eleverna till ytterligare stöd.

I Borgå syftar elevvårdsarbetet till att

- främja elevernas inläring, psykiska och fysiska hälsa samt sociala välbefinnande
- främja delaktighet och inkludering av eleverna
- förebygga uppkomsten av problem och utslagning
- främja välbefinnande, hälsa och säkerhet i skolan och inlärningsmiljön, gemenskap och samarbete mellan hem och skola.
- möjliggöra tidigt stöd med låg tröskel

- stödja individen via gemensam elevvård
- stödja lärares och annan pedagogisk personals arbete

Elevvårdsplanen, som utarbetas av utbildningsanordnaren, ersätter de mer detaljerade elevvårdssavsnitten i läroplanerna för förskolan och grundskolan.

9. Möjligheter att studera modersmål och litteratur, det andra inhemska språket och främmande språk

9.1 Studier i lärokurserna i modersmål och litteratur

Inom läroämnet modersmål och litteratur ingår i dessa läroplansgrunder följande tolv lärokurser: svenska och litteratur, finska och litteratur, samiska och litteratur, romani och litteratur, teckenspråk och litteratur, modersmål för elever med annat modersmål, svenska och finska som andraspråk och litteratur, svenska och finska för samisktalande samt svenska och finska för teckenspråkiga. Som modersmål för elever med annat modersmål är det möjligt att undervisa något annat språk än de som ovan nämnts i enlighet med timantalet i modersmål och litteratur eller i enlighet med 8 § i statsrådets förordning 422/2012, ifall utbildningsanordnaren erbjuder det och vårdnadshavaren har valt detta språk som elevens modersmål. Dessutom kan man med separat finansiering erbjuda undervisning i elevens eget modersmål. Inom det andra inhemska språket ingår A- och B-lärokurser och de modersmålsinriktade lärokurser som är avsedda för tvåspråkiga elever.

Inom läroämnet modersmål och litteratur och det andra inhemska språket ska eleverna läsa de olika lärokurserna i enlighet med vad som anges i tabellen nedan, och enligt vad utbildningsanordnaren erbjuder och vårdnadshavaren väljer. Med elevens modersmål avses i detta fall skolans undervisningsspråk (svenska, finska eller samiska) eller något annat språk som vårdnadshavaren uppgett.

Elevens modersmål	Lärokurs i läroämnet modersmål och litteratur	Det andra inhemska språket	Det andra inhemska språket
	gemensam	gemensam	valfri
svenska	svenska och litteratur	finska	-
finska	finska och litteratur	svenska	-
samiska	samiska och litteratur samt svenska eller finska för samisktalande	-	finska eller svenska
samiska	svenska eller finska och litteratur samt samiska och litteratur	finska eller svenska	-
romani	svenska eller finska och litteratur samt romani och litteratur	finska eller svenska	-
teckenspråk	teckenspråk och litteratur samt svenska eller finska för teckenspråkiga	-	finska eller svenska
annat modersmål	annat modersmål med hela timantalet för modersmål och litteratur eller i enlighet med 8 § i statsrådets förordning 422/2012 samt svenska eller finska som andraspråk	-	finska eller svenska

9.2 Lärokurser i det andra inhemska språket och främmande språk

Elevernars studieprogram innehåller minst en lång och en medellång lärokurs i språk. Av dessa ska det ena vara det andra inhemska språket (svenska eller finska) och det andra något främmande språk eller samiska. Långa lärokurser innebär A-lärokurser samt modersmålsinriktade lärokurser i svenska och finska. B1-lärokurserna är medellånga lärokurser. Dessutom kan utbildningsanordnaren erbjuda olika långa lärokurser i andra språk som valfria och frivilliga språkstudier.

För läroämnet det andra inhemska språket har det inom dessa grunder fastställts sex lärokurser: modersmålsinriktad finska och svenska, lång lärokurs

(A-lärokurs) i finska och svenska samt medellång lärokurs (B1-lärokurs) i finska och svenska.

I läroämnet främmande språk har det fastställts sju olika lärokurser: lång lärokurs (A-lärokurs) i engelska, i annat främmande språk och i samiska, medellång lärokurs (B1-lärokurs) i främmande språk samt kort lärokurs (B2-lärokurs) i främmande språk, samiska och latin.

Beskrivningen av lärokursen i främmande språk kan tillämpas på alla språk som inte har språkspecifik lärokursbeskrivning. På basis av grunderna ska utbildningsanordnaren utarbeta språkspecifika tillämpningar. För engelska språket utarbetas endast A-lärokurs. Vid behov kan man lokalt utarbeta en lärokursbeskrivning för engelska som B1- eller B2-språk genom att använda lärokurserna B1 och B2 för främmande språk som modell. Den kunskapsnivå för växande språkkunskap som fastställs i grunderna lämpar sig för europeiska språk som använder ett skriftsystem som grundar sig på alfabetet. För andra språk låter utbildningsanordnaren utarbeta en läroplan som följer dessa grunder i tillämpliga delar.

10. Särskilda frågor som anknyter till språk och kultur

Borgå stads svenskspråkiga grundläggande utbildning har utfärdat en läroplan för den förberedande undervisningen, där även frågor som anknyter språk och kultur behandlas.

11. Undervisning på två språk

Borgå stad svenskspråkiga grundläggande utbildning ordnar inte undervisning på två språk.

12. Undervisning som baserar sig på en viss världsåskådning eller pedagogisk princip

Borgå stads svenskspråkiga grundläggande utbildning ordnar inte undervisning som baserar sig på en viss världsåskådning eller pedagogisk princip.

13. Valfrihet i den grundläggande utbildningen

De valfria språken erbjuds enligt svenska utbildningstjänsternas språkprogram (hittas i kapitel 1.4.3).

- De övriga valfria ämnena planeras skolvist.
- Utbudet på de valfria ämnena skrivs in i skolans läsårsplan och de skolvisa guiderna för valfria ämnen.